



**BAITEREK**

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі»  
акционерлік қоғамы**

**Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына  
сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілік және  
Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі**

**2018 жылғы 31 желтоқсан**

## МАЗМҰНЫ

### ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБИ

#### Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп.....	1
Пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есеп .....	2
Жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп.....	3
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп .....	4
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп .....	6

#### Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер

1	Кіріспе .....	8
2	Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау негіздері .....	10
3	Есеп саясатының негізгі ережелері .....	13
4	Есептік саясатты қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалаулары және кәсіби пайымдар... ..	36
5	Қаржылық тәуекелдерді талдау.....	38
6	ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысу.....	46
7	Ақша қаражаты және оның баламалары .....	50
8	Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын басқа қаржы құралдары .....	52
9	Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер .....	53
10	Депозиттер .....	55
11	Клиенттерге берілген кредиттер.....	55
12	Инвестициялық бағалы қағаздар.....	61
13	Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек .....	64
14	Инвестициялық мүлік.....	67
15	Негізгі құралдар .....	68
16	Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер.....	69
17	Өзге қаржы активтері.....	69
18	Өзге активтер .....	72
19	Клиенттердің қаражаты.....	73
20	Шығарылған борыштық бағалы қағаздар.....	73
21	Субординарлық борыш .....	75
22	Банктерден және өзге де қаржы институттарынан алынған қарыздар.....	76
23	Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар .....	77
24	Өзге қаржылық міндеттемелер .....	79
25	Өзге міндеттемелер.....	79
26	Акционерлік капитал.....	80
27	Пайыздық кірістер мен шығыстар.....	81
28	Комиссиялық табыстар мен шығындар.....	82
29	Өзгерістері кезең үшін пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерімен жасалатын операциялардан таза пайда/(залал).....	82
30	Шетелдік валютамен операциялардан болатын таза пайда .....	83
31	Өзге операциялық (шығындар)/табыстар, нетто .....	83
32	Кредиттік сипаттағы өзге қаржылық активтер мен міндеттемелердің құнсыздануы үшін резерв .....	84
33	Әкімшілік шығыстар .....	84
34	Табыс салығы .....	84
35	Қаржылық тәуекелдерді басқару .....	87
36	Шартты міндеттемелер .....	98
37	Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін өзара есепке жазу.....	99
38	Туынды қаржы құралдары.....	102
39	Әділ құн .....	103
40	Қаржы құралдарын бағалау санаттары бойынша ұсыну .....	113
41	Байланысты тараптармен операциялар.....	115
42	Есептік күннен кейінгі оқиғалар .....	117



«КПМГ Аудит» жауапкершілігі  
шектеулі серіктестік  
Қазақстан, 050051, Алматы,  
Достық д-лы, 180,  
Тел.: +7 (727) 298-08-98

Товарищество с ограниченной  
ответственностью «КПМГ Аудит»  
Казахстан, 050051, Алматы,  
пр. Достык, 180,  
E-mail: company@kpmg.kz

## Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

### «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ Акционеріне және Директорлар кеңесіне

#### Пікір

Біз 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебінен, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс, меншікті капиталдағы өзгерістер және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының маңызды тұжырымдамалары мен басқа түсіндірмелі ескертпелерден тұратын «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ және оның еншілес кәсіпорындарының (әрі қарай - «Холдинг») шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, шоғырландырылған қаржылық есептілік Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына («ҚЕХС») сәйкес барлық елеулі қатынастарда Топтың 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы шоғырландырылған қаржылық жағдайын және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін және шоғырландырылған ақша қаражаттарының қозғалысын әділ көрсетеді.

#### Пікір білдіруге негіздеме

Біз Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттар бойынша біздің жауапкершілігіміз одан әрі есебіміздің «Шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары Кеңесінің кәсіби бухгалтерлерге арналған әдеп кодексіне («БАХӘСК кодексі») және біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне тиісті Қазақстан Республикасында қолданылатын әдептілік талаптарға сәйкес Топқа қатысты тәуелсіз болып табыламыз және біз басқа да әдептілік міндеттемелерді аталған талаптар мен БАХӘСК кодексіне сәйкес орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болуға жеткілікті және тиісті деп есептейміз.



## Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері біздің кәсіби пайымдауымыз бойынша, ағымдағы кезеңнің шоғырландырылған қаржылық есептілігінің аудитінде ең маңызды болған мәселелер. Бұл мәселелер толығымен біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитінің мәнмәтіні мен осы есептілік туралы біздің пікіріміздің қалыптасуында қарастырылды және біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

### Мемлекеттік субсидиялар

Шоғырландырылған қаржылық есептілігінің 3 («Мемлекеттік субсидиялар»), 20, 23, және 25 Ескертпелеріне қараңыз.

Аудиттің негізгі мәселесі	Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты аудиторлық рәсімдер
<p>2018-ші жылы Холдинг жылдық мөлшерлемесі 0.15%-бен жалпы номиналдық құны 70,148,922 мың теңге тұратын қамтамасыз етілмеген купондық облигацияларын шығару арқылы, сондай-ақ жылдық сыйақы мөлшерлемесі 0.05%-дан бастап 0.10%-ға дейін 47,537,182 мың теңге сомасына несие алу арқылы Үкіметтен қаржыландырылды. Бастапқы таныған кезде шығарылған осы борыштық бағалы қағаздары және алынған несиелер шарт бойынша болашақ ақша ағымдарын дисконттау үшін тиісті нарық мөлшерлемелерін қолдану арқылы бағаланған әділ құны бойынша танылды.</p> <p>Шығарылған борыштық бағалы қағаздарының және алынған несиенің әділ құны мен номиналдық құны арасындағы 57,462,015 мың теңге мөлшеріндегі айырма мемлекеттік субсидия ретінде көрсетілді, кейіннен ол тиісті қаржыландыруда қарастырылған шарттар</p>	<p>Біздің аудиторлық рәсімдеріміз операцияның мәні негізінде шығарылған борыштық бағалы қағаздардың және алынған несиенің алынған өтелу мен әділ құны арасындағы айырманың мемлекеттік субсидия болып табылатынын бағалауды қамтыды.</p> <p>Біз шығарылған борыштық бағалы қағаздардың және нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеменен алынған несиенің әділ құнын есептеу үшін басшылық нарықтық мөлшерлемені анықтаған кезде пайдаланған жорамалдардың негізделгендігіне бағалау жүргіздік және оларды нарықтағы қолжетімді ақпаратпен салыстырдық.</p> <p>Біз мемлекеттік субсидияларды амортизациялаудың қолданылған әдістерінің ақылға сыйымдылығын бағаладық.</p> <p>Сонымен қатар біз шоғырландырылған қаржылық есептілігінде мемлекеттік субсидия туралы ақпараттың лайықты түрде ашып көрсетілгеніне бағалау жүргіздік.</p>



<p>орындалғаннан кейін пайда немесе залал құрамында танылады.</p> <p>Біз шығарылған борыштық бағалы қағаздардың және алынған несиенің әділ құнының бағалануына ерекше назар аудардық, өйткені осы бағалау елеулі пайымдауды қолдануды талап етеді, сондай-ақ шығарылған борыштық бағалы қағаздардың және алынған несиенің номиналдық құны мен әділ құны арасындағы айырманы есепке алынуына ерекше назар аудардық.</p>	
<b>Клиенттерге берілген несиелер бойынша күтілетін кредит залалдары</b>	
<p>Шоғырландырылған қаржылық есептілігіндегі 3 («Құнсыздану»), 5 және 11 ескертпелеріне қараңыз.</p>	
<b>Аудиттің негізгі мәселесі</b>	<b>Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты аудиторлық рәсімдер</b>
<p>Клиенттерге берілген несиелер үлесі 51%-ды құрайды. Клиенттерге берілген кредиттер күтілетін кредит залалдары («ККЗ») бойынша бағалау резервін шегере отырып есепке алынады, оны бағалау тұрақты түрде жүргізіледі және ол қолданылатын болжамдарға сезімтал.</p> <p>2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап Холдинг ККЗ бағалаудың жаңа моделін қолданды, ол келесі түйінді салаларда кәсіби пайымдауларды және жорамалдарды қолдануды талап етеді:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- клиенттерге берілген кредиттерге қатысты кредиттік тәуекелдің және дефолт жағдайларының</li></ul>	<p>Біз Холдингтің ККЗ бағалау үшін пайдаланатын әдістеменің және саясаттардың түйінді аспектілерін қаржы тәуекелдерін басқару жөніндегі мамандарын тарта отырып 9 ҚЕХС (IFRS) талаптарына сәйкес келуі мәніне талдау жүргіздік.</p> <p>ККЗ бойынша резервті бағалауда Холдинг қолданатын кәсіби пайымдаулар мен болжамдардың барабарлығын талдау үшін біз келесі рәсімдер жүргіздік:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- клиенттерге берілген несиелер бойынша іріктеме негізінде, ол бойынша ККЗ бағалаудағы мүмкін өзгеру шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер етуі мүмкін, біз Холдингтің қаржылық және қаржылық емес ақпаратты талдау арқылы кезеңдерді дұрыс анықтауын, сондай-ақ Холдинг пайдаланған болжамдар мен кәсіби пайымдауларды тестіден өткіздік;</li><li>- 1 және 2 кезеңге жатқызылған клиенттерге берілген несиелерге қатысты біз қолданылатын модельдерді өзірлеу және енгізу тиімділігін тестіден өткіздік, сондай-ақ, модельде қолданылатын кіретін деректердің дұрыстығын</li></ul>



<p>елеулі ұлғаюын уақытында анықтау (9 ҚЕХС (IFRS) сәйкес 1, 2 және 3 кезеңдерін анықтау);</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- дефолт ықтималдығын (PD көрсеткіші) және дефолт болған жағдайда залал шамасын (LGD көрсеткіші) бағалау;</li> <li>- әртүрлі сценарий мен болжамды ақпаратты есепке алу үшін түзетуді бағалау;</li> <li>- 3-кезеңге анықталған клиенттерге берілген несиелер бойынша алынуы күтілетін ақша ағымын болжау.</li> </ul> <p>Клиенттерге берілген несие мөлшерінің елеулі болуына, күтілетін кредит залалының жаңа моделін пайдалануға және соған байланысты бағалаудың анықталмағандығына байланысты, бұл мәселе аудиттегі түйінді мәселесі ретінде қарастырылады.</p>	<p>іріктемелі негізде тексердік;</p> <p>– 3-кезеңге жатқызылған несиелер бойынша іріктеме негізінде біз кепілзаттық қамтамасыз етуді өткізуден күтілетін түсімді және күтілетін өткізу кезеңін қоса алғанда алынуы күтілетін ақша ағымдарын бағалау үшін Холдинг қолданған болжамдардың сыни бағалауын жасай отырып, ККЗ бойынша бағалау резервінің жеткіліктілігін бағаладық. Біз осы несиелерге қатысты Холдинг пайдаланған болжамдарды сыртқы дереккөздерінен қолжетімді салалық, қаржылық және экономикалық деректерімен салыстырдық.</p> <p>Сондай-ақ біз шоғырландырылған қаржылық есептілігінде Холдингің кредиттік тәуекелге ұшырағыштығы туралы ақпараттың лайықты түрде ашып көрсетілгеніне бағалау жүргіздік.</p>
<p><b>Банктерге және қаржы институттарына берілген несиелер және депозиттер бойынша күтілетін кредит залалдары</b></p>	
<p>Шоғырландырылған қаржылық есептілігіндегі 3 («Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер»), 9 және 32 Ескертпелеріне қараңыз.</p>	
<p><b>Аудиттің негізгі мәселесі</b></p>	<p><b>Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты аудиторлық рәсімдер</b></p>
<p>2018-ші жылы Холдинг берілген несиелерді, сондай-ақ қаржы қиыншылығын бастан өткеріп жатқан коммерциялық банкте орналастырылған депозиттерді қайта құрылымдады. Қайта құрылымдау шарттарына сәйкес Холдингің талаптары өтеу мерзімі одан да ұзақ</p>	<p>Біз түрлендірілген қаржылық активтерін тануды тоқтату үшін Холдинг пайдаланатын әдістеменің және саясаттардың түйінді аспектілерін 9 ҚЕХС (IFRS) талаптарына сәйкес келуі мәніне талдау жүргіздік.</p> <p>Қайта құрылымдаудың ықпал етуін бағалауға қатысты Холдинг қолданатын кәсіби пайымдаулар мен болжамдардың барабарлығын талдау үшін біз келесі рәсімдер жүргіздік:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– коммерциялық банкте орналастырылған</li> </ul>



<p>және сыйақы мөлшерлемесі анағұрлым төмен облигацияларға айырбасталды. Бұдан кейін осы облигациялар 2019 жылдың қаңтарында қайта құрылымдалды.</p> <p>Нәтижесінде Холдинг 2018 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша пайда немесе залалдың шоғырландырылған есебінде 48,178,541 мың теңге мөлшерінде құнсызданудан болған залалды таныды.</p> <p>Құнсызданудан болған танылған залал сомасының елеулі болуына және соған қатысты бағалаудың анықталмағандығына байланысты бұл мәселе аудиттегі түйінді мәселе ретінде қарастырылады.</p>	<p>кредиттер мен депозиттер бойынша ККЗ бағалау мақсатында қолданылған модель үшін, сондай-ақ шығарылған жаңа облигациялардың әділ құнын бағалау мақсатында қолданылған модель үшін бастапқы деректердің бағалауын жүргіздік;</p> <p>– банктерге берілген несиелер және банктерге орналастырылған депозиттер бойынша іріктеме негізінде, ол бойынша ККЗ бағалауындағы мүмкін өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі ықпал етуі мүмкін, біз Холдингтің қаржылық және қаржылық емес ақпаратты талдау арқылы кезеңдерді дұрыс анықтауын, сондай-ақ Холдинг пайдаланған болжамдар мен кәсіби пайымдауларды тестіден өткіздік;</p> <p>– 3-кезеңге және POCI активтеріне жатқызылған несиелер үшін біз алынуы күтілетін ақша ағымдарын бағалау үшін Холдинг қолданған болжамдардың сыни бағалауын жасай отырып, ККЗ бойынша бағалау резервінің жеткіліктілігін бағаладық.</p> <p>Сондай-ақ біз шоғырландырылған қаржылық есептілігінде Холдингтің кредиттік төуекелге ұшырағыштығын лайықты түрде ашып көрсететініне бағалау жүргіздік.</p>
--	---

#### Басқа ақпарат

Басшылық басқа ақпарат үшін жауапты. Басқа ақпарат жылдық есепке енетін ақпаратты қамтиды, бірақ басқа ақпаратқа шоғырландырылған қаржылық есептілік пен шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы біздің аудиторлардың есебі енбейді. Жылдық есеп бізге, болжаммен, осы аудиторлардың есебінің күнінен кейін ұсынылады.

Біздің шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратты қамтымайды және біз басқа ақпаратқа қатысты қандай да бір нысандағы сенімділік қорытындысын білдірмейміз.

Біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне байланысты біздің жауапкершілігіміз мүмкін болған жағдайда жоғарыда анықталған басқа ақпаратты оқу және басқа ақпаратты оқу барысында оның шоғырландырылған қаржылық есептілікпен немесе аудит барысында алған біздің білімімізбен елеулі дәйексіздігін немесе елеулі бұрмаланған болып көрінуін қарастыру.

### Шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін басшылық пен басқару өкілеттілігіне ие тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық Бұйрыққа сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептіліктің дайындауы мен әділ ұсынылуына және де алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбаған шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін басшылық қажет деп анықтайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауда басшылық Топтың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау, сәйкес жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсету және басшылық Топты жауып тастауға немесе оның операцияларын тоқтатуды ниеттеніп отырған немесе одан басқа нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдану үшін жауапты.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты.

### Шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы ақылға қонымды сенімділік алу және де біздің пікіріміз енетін аудиторлардың есебін шығару. Ақылға қонымды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды әрқашан табатындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де егер олар жеке немесе жиынтық түрінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, маңызды болып саналады.

АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Одан бөлек біз келесілерді орындаймыз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз және де осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және өткіземіз және де біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатымен, бірақ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатынсыз, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылықпен дайындалған ашып көрсетілген ақпаратты бағалаймыз;
- басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Топтың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлардың есебінде шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз





**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» Акционерлік Қоғамы**

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

7 бет

керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлардың есебінің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Топтың үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелуі мүмкін;

- шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ашып көрсетілген ақпараты енетін бүтіндей ұсынылуын, құрылымы мен мазмұнын, және де шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды әділ ұсынылуын қамтамасыз етілетіндей көрсетуін бағалаймыз;
- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікір білдіру үшін мекемелердің қаржылық ақпаратына немесе Топ ішіндегі іскерлік әрекеттерге қатысты жеткілікті, тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Біз топтық аудитті бағыттау, бақылау және жүргізу үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін толығымен жауапты болып қаламыз.

Біз басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға, тым болмағанда, аудиттің жоспарланған көлемі мен уақытын, сондай-ақ, біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері енетін аудиттің елеулі табуларын айтып білдіре отырамыз.

Біз, сонымен қатар, басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты сәйкес әдептілік талаптарын орындағанымыз туралы мәлімдеме береміз және барлық қарым-қатынастар мен біздің тәуелсіздігімізге ықпал етеді деп негізді түрде санауға болатын өзге мәселелер және де сәйкес жағдайларда соған қатысты қорғау шаралары туралы айтып білдіре отырамыз.


Басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға айтып білдірген мәселелер арасынан біз ағымдағы кезеңнің шоғырландырылған қаржылық есептілігінің аудитінде ең маңызды болған және сәйкесінше негізгі аудит мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты көпшілікке ашып көрсету заңмен немесе нормативтік актілермен тыйым салынған немесе қандай да бір мәселенің біздің есебімізде хабарлануының жағымсыз салдарлары қоғамдық маңызды пайдадан асып түседі деп негізді түрде жорамалданғандықтан мұндай мәселе біздің есепте хабарланбауы тиіс деп анықтаған өте сирек жағдайлардан басқа кезде осы мәселелерді біздің аудиторлардың есебінде сипаттаймыз.

Аудиттің нәтижесі болып табылатын тәуелсіз аудиторлардың есебінің келісім партнері:

  
Ирматов Р. И.  
Қазақстан Республикасының  
сертификатталған аудитормен  
2012 жылдың 6 қаңтарында берілген  
№ МФ-0000053 аудитордың біліктілік куәлігі

**«КПМГ Аудит» ЖШС**

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі аудиторлық қызмет жүргізу үшін  
2006 жылдың 6 желтоқсанында берген мемлекеттік лицензияның №0000021

  
Дементьев С. А.  
«КПМГ Аудит» ЖШС Жарғы негізінде  
әрекет ететін Бас директоры  
2019 жылдың 15 сәуірі

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп**

(мың қазақстандық теңгемен)	Ескертпе	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.*
<b>АКТИВТЕР</b>			
Ақша қаражаты мен оның баламалары	7	644,172,147	672,098,266
Өзгерістері кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін өділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	8	130,751,305	147,403,945
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	9	275,164,588	284,059,767
Депозиттер	10	153,048,495	196,098,624
Клиенттерге берілген кредиттер	11	2,399,432,616	2,040,393,563
Инвестициялық бағалы қағаздар	12	601,672,133	561,438,865
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	13	275,255,229	230,652,747
Қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындарға инвестиция		1,082,556	1,834,289
Инвестициялық мүлік	14	6,630,998	12,311,523
Ағымдағы табыс салығы бойынша алдын ала төлемдер		18,974,333	24,073,618
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша актив	34	3,844,215	4,347,437
Негізгі құралдар	15	15,206,946	10,072,850
Материалдық емес активтер		3,744,006	3,873,654
Сату үшін ұсталатын ұзақ мерзімді активтер	16	38,318,211	30,021,009
Басқа қаржы активтері	17	21,180,419	28,711,793
Басқа активтер	18	130,368,213	185,163,395
<b>АКТИВТЕР ЖИЫНЫ</b>		<b>4,718,846,410</b>	<b>4,432,555,345</b>
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР</b>			
Клиенттер қаражаты	19	649,472,345	539,309,735
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	20	1,439,786,546	1,125,979,806
Тәртіптелген борыш	21	6,074,969	5,381,557
Банктерден және басқа да қаржы институттарынан алынған қарыздар	22	837,499,715	1,010,188,639
Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған қарыздар	23	208,831,317	180,029,399
Ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттеме		356,912	877
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттеме	34	19,366,974	28,421,885
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттеме		4,699,589	2,753,547
Сатуға арналған, шыққан топтарға тікелей байланысты міндеттемелер		95,438	22,445
Басқа қаржылық міндеттемелер	24	47,468,591	40,245,511
Басқа міндеттемелер	25	444,013,320	448,371,440
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ</b>		<b>3,657,665,716</b>	<b>3,380,704,841</b>
<b>МЕНШІКТІ КАПИТАЛ</b>			
Акционерлік капитал	26	846,218,712	846,218,712
Бағалы қағаздардың өділ құнының өзгеру резерві		(12,280,740)	(12,562,781)
«Өзге жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар» санатынан «Клиенттерге берілген кредиттер» санатына қайта сыныпталған қаржылық активтерді қайта бағалау бойынша резерв		-	914,412
Жинақталған бағамдық айырма резерві		3,751,446	3,780,435
Бизнесті біріктіру кезіндегі резерв және қосымша төленген капитал		133,682,001	108,407,533
Басқа резервтер		7,964,010	7,169,251
Бөлінбеген пайда		81,775,074	97,231,129
<b>Холдинг иелеріне тиесілі таза активтер</b>		<b>1,061,110,503</b>	<b>1,051,158,691</b>
<b>Бақыламайтын үлестер</b>		<b>70,191</b>	<b>691,813</b>
<b>МЕНШІКТІ КАПИТАЛ ЖИЫНЫ</b>		<b>1,061,180,694</b>	<b>1,051,850,504</b>
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР МЕН МЕНШІКТІ КАПИТАЛ ЖИЫНЫ</b>		<b>4,718,846,410</b>	<b>4,432,555,345</b>

\* Холдинг 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 15 қолдануды бастады. Ауысудың тандалған әдістеріне сәйкес салыстырмалы ақпарат қайта есептелмейді (2 ескертпені қараңыз). ХҚЕС (IFRS) 9 қолдану нәтижесінде Холдинг белгілі баптарды ұсыну тәртібін өзгертті, салыстырмалы деректердің ұсынылуы да тиісті түрде өзгертілген (2 ескертпені қараңыз).

2019 жылғы 15 сәуірде шығарылуға бекітілген және Басшылықтың атынан қол қойылған.

Хамитов Ерсәин Ербулатович  
 Басқарушы директор, Басқарма мүшесі

Есенғараева Куралай Дамировна  
 Бас бухгалтер

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есеп**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Ескертпе</b>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.*</b>
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып есептелген пайыздық кіріс	27	271,327,053	267,109,716
Өзге пайыздық кіріс	27	30,419,034	20,263,403
Пайыздық шығыстар	27	(155,415,945)	(139,932,395)
<b>Таза пайыздық кіріс</b>	<b>27</b>	<b>146,330,142</b>	<b>147,440,724</b>
Кредиттік портфельдің құнсыздануына резерв	11	(5,349,243)	(38,075,894)
<b>Кредиттік портфельдің құнсыздануына резервті шегергеннен кейінгі таза пайыздық кірістер</b>		<b>140,980,899</b>	<b>109,364,830</b>
Комиссиялық кірістер	28	6,116,458	5,946,272
Комиссиялық шығыстар	28	(4,490,844)	(2,621,876)
<b>Таза комиссиялық кірістер</b>	<b>28</b>	<b>1,625,614</b>	<b>3,324,396</b>
Кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында өзгерістері көрсетілетін, әділ құн бойынша бағаланатын, қаржы құралдарымен операциялардан таза пайда/(залал)	29	8,627,103	(12,631,038)
Шетел валютасымен операциялардан таза пайда	30	1,452,322	1,780,198
Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтермен операциялардан таза пайда		222,146	2,185,969
Еңбекпен табылған таза сақтандыру сыйақылары		1,413,333	709,034
Сақтандыру шарттары бойынша резервтегі өзгерістер және сақтандыру төлемдері бойынша таза шығыстар		(1,162,108)	(278,980)
Өзге операциялық (шығыстар)/кірістер, нетто	31	(3,396)	8,811,967
<b>Операциялық кірістер</b>		<b>153,155,913</b>	<b>113,266,376</b>
Кредиттік сипаттағы басқа қаржылық активтердің және шартты міндеттемелердің құнсыздану резервін	32	(54,858,530)	(21,098,172)
Әкімшілік шығыстар	33	(45,879,121)	(39,859,472)
Қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындар нәтижесінің қаржылық үлесі		(975)	(558,499)
<b>Табыс салығына дейінгі пайда</b>		<b>52,417,287</b>	<b>51,750,233</b>
Табыс салығы бойынша шығыс	34	(17,699,302)	(8,162,693)
<b>БІР ЖЫЛДАҒЫ ПАЙДА</b>		<b>34,717,985</b>	<b>43,587,540</b>
<b>Тиесілі пайда:</b>			
- Холдинг иелеріне		34,718,048	43,667,837
- бақыламайтын үлестерге		(63)	(80,297)
<b>Бір жылдағы пайда</b>		<b>34,717,985</b>	<b>43,587,540</b>

\* Холдинг 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 15 қолдануды бастады. Ауысудың таңдалған әдістеріне сәйкес салыстырмалы ақпарат қайта есептелмейді (2 ескертпені қараңыз). ХҚЕС (IFRS) 9 қолдану нәтижесінде Холдинг белгілі баптарды ұсыну тәртібін өзгертті, салыстырмалы деректердің ұсынылуы да тиісті түрде өзгертілген (2 ескертпені қараңыз).

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Ескертпе</b>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.*</b>
<b>БІР ЖЫЛДАҒЫ ПАЙДА</b>		<b>34,717,985</b>	<b>43,587,540</b>
<b>Өзге жиынтық (залал)/кіріс:</b>			
<i>Нәтижесінде пайда немесе залал құрамына қайта сыныпталмайтын баптар:</i>			
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, үлестік құралдардың әділ құнының өзгерістерінің нетто-шамасы		17,869	-
<i>Нәтижесінде пайда немесе залал құрамына қайта сыныпталуы мүмкін баптар:</i>			
Бағалы қағаздардың әділ құнының резерві:			
- әділ құнның таза өзгеруі		(4,025,339)	21,388,523
- пайда немесе залал құрамына көшірілген әділ құнның таза өзгеруі		(94,997)	(2,185,969)
Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсыну валютасына қайта есептеу кезіндегі бағамдық айырмашылықтар		(28,989)	(883,304)
Хеджирлеу құралдарымен жасалатын операциялардан залалдарды шегергенде іске асырылмаған кірістер		-	6,673
Клиенттерге берілген кредиттер құрамына қайта топталған, сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздарды қайта бағалау резервінің амортизациясы		-	(2,016,907)
<b>Бір жылдағы өзге жиынтық (залал)/кіріс</b>		<b>(4,131,456)</b>	<b>16,309,016</b>
<b>БІР ЖЫЛДАҒЫ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ЖИЫНЫ</b>		<b>30,586,529</b>	<b>59,896,556</b>
<b>Тиесілі жиынтық кірістің жиыны:</b>			
- Холдинг иелеріне		30,586,592	59,976,853
- бақыламайтын үлестерге		(63)	(80,297)
<b>Бір жылдағы жиынтық кіріс жиыны</b>		<b>30,586,529</b>	<b>59,896,556</b>
Акцияға базалық және бытыраңқы пайда, теңгемен	27	41	53

\* Холдинг 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 15 қолдануды бастады. Ауысудың таңдалған әдістеріне сәйкес салыстырмалы ақпарат қайта есептелмейді (2 ескертпені қараңыз). ХҚЕС (IFRS) 9 қолдану нәтижесінде Холдинг белгілі баптарды ұсыну тәртібін өзгертті, салыстырмалы деректердің ұсынылуы да тиісті түрде өзгертілген (2 ескертпені қараңыз).

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп**

	Холдинг иелеріне тиесілі									
	Акционерлік капитал	Бағалы қағаздардың әділ құнының өзгерісінің резерві	«Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар» санатынан «Клиенттерге берілген кредиттер» санатына қайта сыныпталған қаржылық активтерді қайта бағалау бойынша резерв	Жинақталған бағамдық айырма шылықтар резерві	Бизнесті біріктірген кездегі резерв және қосымша төленген капитал	Басқа резервтер	Бөлінбеген пайда	Жиыны	Бақыламайтын үлестер	Меншікті капиталдың жиыны
<b>2018 жылғы 1 қаңтардағы қалдық</b>	<b>846,218,712</b>	<b>(12,562,781)</b>	<b>914,412</b>	<b>3,780,435</b>	<b>108,407,533</b>	<b>7,169,251</b>	<b>97,231,129</b>	<b>1,051,158,691</b>	<b>691,813</b>	<b>1,051,850,504</b>
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС (IFRS) 9 ауысудан әсер (6 ескертпені қараңыз)*	-	4,384,508	(914,412)	-	-	-	(49,379,344)	(45,909,248)	-	(45,909,248)
<b>2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қалдық (қайта есептелген)</b>	<b>846,218,712</b>	<b>(8,178,273)</b>	<b>-</b>	<b>3,780,435</b>	<b>108,407,533</b>	<b>7,169,251</b>	<b>47,851,785</b>	<b>1,005,249,443</b>	<b>691,813</b>	<b>1,005,941,256</b>
Бір жылдағы пайда	-	-	-	-	-	-	34,718,048	34,718,048	(63)	34,717,985
Өзге жиынтық залал	-	(4,102,467)	-	(28,989)	-	-	-	(4,131,456)	-	(4,131,456)
<b>Бір жылдағы жиынтық кіріс</b>	<b>-</b>	<b>(4,102,467)</b>	<b>-</b>	<b>(28,989)</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>34,718,048</b>	<b>30,586,592</b>	<b>(63)</b>	<b>30,586,529</b>
Еншілес кәсіпорындардағы бақыламайтын үлесті өзгерту	-	-	-	-	-	-	-	-	(621,559)	(621,559)
6,318,617 мың теңге мөлшеріндегі салықтар шегеріле отырып, Үкіметтен қарыздар бойынша дисконтты тану (23-ескертпе)	-	-	-	-	25,274,468	-	-	25,274,468	-	25,274,468
Резервтік капиталды есептеу	-	-	-	-	-	794,759	(794,759)	-	-	-
<b>2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық</b>	<b>846,218,712</b>	<b>(12,280,740)</b>	<b>-</b>	<b>3,751,446</b>	<b>133,682,001</b>	<b>7,964,010</b>	<b>81,775,074</b>	<b>1,061,110,503</b>	<b>70,191</b>	<b>1,061,180,694</b>

\* Холдинг 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 15 қолдануды бастады. Ауысудың таңдалған әдістеріне сәйкес салыстырмалы ақпарат қайта есептелмейді (2 ескертпені қараңыз).

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп**

	Холдинг иелеріне тиесілі										
	Акционерлік капитал	«Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар» санатынан берілген кредиттер» санатына қайта бағалау бойынша резерв	«Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар» санатынан «Клиенттерге берілген кредиттер» санатына қайта бағалау бойынша резерв	Жинақталған бағам айырмашылықтарының резерві	Хеджирлеу резерві	Бизнесті біріктіру кезіндегі резерв және қосымша төленген капитал	Өзге резервтер	Бөлінбеген пайда	Жиыны	Бақыламайтын үлестер	Жиынтық капитал жиыны
<b>2017 жылғы 1 қаңтардағы қалдық</b>	<b>802,318,712</b>	<b>(31,765,335)</b>	<b>2,931,319</b>	<b>4,663,739</b>	<b>(6,673)</b>	<b>102,742,890</b>	<b>24,869,011</b>	<b>36,820,284</b>	<b>942,573,947</b>	<b>822,683</b>	<b>943,396,630</b>
Бір жылдағы пайда	-	-	-	-	-	-	-	43,667,837	43,667,837	(80,297)	43,587,540
Өзге жиынтық кіріс	-	19,202,554	(2,016,907)	(883,304)	6,673	-	-	-	16,309,016	-	16,309,016
<b>Бір жылдағы жиынтық кіріс жиыны</b>	<b>-</b>	<b>19,202,554</b>	<b>(2,016,907)</b>	<b>(883,304)</b>	<b>6,673</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>43,667,837</b>	<b>59,976,853</b>	<b>(80,297)</b>	<b>59,896,556</b>
Акциялардың эмиссиясы – ақшалай жарна (26-ескертпе)	43,900,000	-	-	-	-	-	-	-	43,900,000	-	43,900,000
Еншілес кәсіпорындардағы бақыламайтын үлесті өзгерту	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(50,573)	(50,573)
1,416,161 мың теңге мөлшеріндегі салықтар шегеріле отырып, Үкіметтен қарыздар бойынша дисконтты тану (23-ескертпе)	-	-	-	-	-	5,664,643	-	-	5,664,643	-	5,664,643
Пайдаланылмаған өтемақыны қайтару	-	-	-	-	-	-	-	3,003,291	3,003,291	-	3,003,291
Қаржы құралдары бойынша дисконт (9-ескертпе)	-	-	-	-	-	-	-	(3,960,043)	(3,960,043)	-	(3,960,043)
Резервтік капиталды пайдалану	-	-	-	-	-	-	(17,712,311)	17,712,311	-	-	-
Аударымдар және өзге де қозғалыстар	-	-	-	-	-	-	12,551	(12,551)	-	-	-
<b>2017 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық</b>	<b>846,218,712</b>	<b>(12,562,781)</b>	<b>914,412</b>	<b>3,780,435</b>	<b>-</b>	<b>108,407,533</b>	<b>7,169,251</b>	<b>97,231,129</b>	<b>1,051,158,691</b>	<b>691,813</b>	<b>1,051,850,504</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Ескертпе</b>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.*</b>
<b>Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары</b>			
Алынған пайыздар		254,129,367	232,704,048
Төленген пайыздар		(119,537,910)	(104,108,482)
Алынған комиссиялық кірістер		7,480,402	5,782,626
Төленген комиссиялық шығыстар		(7,518,973)	(6,608,598)
Туынды қаржы құралдарымен жасалатын операциялардан таза кіріс		2,035,512	1,109,547
Шетелдік валютамен операциялардан болатын таза пайда	30	2,252,136	432,839
Алынған таза сақтандыру сыйлықақылары		929,285	835,730
Таза сақтандыру төлемдері		(249,591)	(98,450)
Өзге операциялық кірістер бойынша түсімдер		6,539,574	6,136,945
Төленген әкімшілік және өзге операциялық шығыстар		(42,922,460)	(36,842,489)
Төленген табыс салығы		(17,067,590)	(7,917,165)
		<b>86,069,752</b>	<b>91,426,551</b>
<b>Операциялық активтер мен міндеттемелер өзгергенге дейін операциялық қызметтен ақшалай қаражаттың ағындары</b>			
<i>Мыналар бойынша таза (өсім)/төмендеу:</i>			
- Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін, әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары		20,402,745	2,424,497
- банктердегі қаражат		24,156,151	225,049,006
- клиенттерге берілген кредиттер		(274,129,621)	(282,971,890)
- қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек		17,658,647	11,052,401
- өзге қаржылық активтер		(820,245)	(2,859,181)
- өзге активтер		(12,721,428)	(80,584,129)
<i>Таза (төмендеу)/өсім мыналар бойынша:</i>			
- клиенттердің қаражаты		111,029,624	85,788,164
- өзге қаржылық міндеттемелер		3,291,205	(7,585,067)
- өзге міндеттемелер		(11,784,377)	14,330,604
		<b>(36,847,547)</b>	<b>56,070,956</b>
<b>Операциялық қызметте (пайдаланылатын) / алынған таза ақша қаражаты</b>			
<b>Инвестициялық қызметтен ақша ағындары</b>			
Инвестициялық бағалы қағаздар сатып алу		(397,226,691)	(304,992,496)
Инвестициялық бағалы қағаздарды сатудан және өтеуден түсімдер		349,381,044	286,005,123
Негізгі құралдарды және материалдық емес активтерді сатып алу		(3,571,535)	(2,920,804)
Негізгі құралдардың шығып қалуынан түсімдер		500,073	174,778
Инвестициялық мүлікті сатып алу		(6,385,623)	-
Нәтижесінде шығып қалған ақша қаражатын шегергенде, еншілес кәсіпорынның шығып қалуынан түсімдер		200,000	-
Қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындардың шығып қалуынан түсімдер		123,138	72,161
Алынған дивидендтер		3,688,353	1,339,688
		<b>(53,291,241)</b>	<b>(20,321,550)</b>

\* Холдинг 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 15 қолдануды бастады. Ауысудың таңдалған әдістеріне сәйкес салыстырмалы ақпарат қайта есептелмейді (2 ескертпені қараңыз).

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Ескертпе</b>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017*</b>
<b>Қаржы қызметінен түскен ақша ағындары</b>			
Банктерден және басқа да қаржы институттарынан қарыздар	22	159,589,632	97,928,869
Банктерден және басқа да қаржы институттарынан алынған қарыздарды өтеу	22	(437,557,739)	(208,052,749)
Қазақстан Республикасы Үкіметінен қарыздар	23	104,756,067	164,069,693
Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған қарыздарды өтеу	23	(29,726,415)	(1,540,384)
Жай акцияларды шығарудан түсімдер	26	-	43,900,000
Борыштық бағалы қағаздарды шығарудан түсімдер	20	293,820,715	204,982,280
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздарды өтеу/сатып алу	20	(39,167,030)	(112,200,154)
Тәртіптелген борышты өтеу		-	(10,000,000)
<b>Қаржы қызметінен алынған таза ақша қаражаты</b>		<b>51,715,230</b>	<b>179,087,555</b>
Айырбас бағамы өзгерістерінің ақша қаражатына және олардың баламаларына әсері		11,248,533	5,749,206
Құнсыздануға резервтің өзгерістерінің әсері		(751,094)	-
<b>Ақша қаражатының және олардың баламаларының таза (азаяуы)/өсімі</b>		<b>(27,926,119)</b>	<b>220,586,167</b>
Жыл басындағы ақша қаражаты және олардың баламалары	7	672,098,266	451,512,099
<b>Жыл соңындағы ақша қаражаты және олардың баламалары</b>	<b>7</b>	<b>644,172,147</b>	<b>672,098,266</b>

\* Холдинг 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 15 қолдануды бастады. Ауысудың таңдалған әдістеріне сәйкес салыстырмалы ақпарат қайта есептелмейді (2 ескертпені қараңыз).



## **1 Кіріспе**

Ұсынылған шоғырландырылған қаржылық есептілік «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамының («Холдингтік Компания») қаржылық есептілігін және оның еншілес кәсіпорындарының («Холдинг») қаржылық есептіліктерін қамтиды.

Холдинг Қазақстан Республикасы Президентінің «Даму институттарын, қаржы ұйымдарын басқару жүйесін оңтайландыру және ұлттық экономиканы дамыту жөніндегі кейбір шаралар туралы» 2013 жылғы 22 мамырдағы № 571 Жарлығына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 22 мамырдағы № 571 Жарлығын іске асыру жөніндегі шаралар туралы» 2013 жылғы 25 мамырдағы № 516 қаулысына сәйкес құрылды. 2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдингті түпкілікті бақылаушы тарап Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

### **Негізгі қызмет**

Холдингтің миссиясы мемлекеттік саясатты іске асыру және «2050 Стратегиясында» қойылған мақсаттарға қол жеткізу мақсатында Қазақстан Республикасының орнықты экономикалық дамуына жәрдемдесу болып табылады.

Холдинг Инфрақұрылымды дамытудың 2015 – 2019 жылдарға арналған «Нұрлы жол» мемлекеттік бағдарламасын, «Нұрлы жер» тұрғын үй құрылысы бағдарламасын, Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың 2015 – 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын, «Бизнестің жол картасы 2020» бизнесті қолдау мен дамытудың бірыңғай бағдарламасын, Отандық өндірушілерді қолдау бағдарламасын, Шағын және орта бизнесті («ШОБ») қолдау бағдарламасын, «Тиімділік-2020» мемлекеттік бағдарламасын, Өңірлерді дамытудың 2020 жылға дейінгі мемлекеттік бағдарламасын, Отандық өндірушілерді қолдау мемлекеттік бағдарламасын, Өңдеу өнеркәсібіндегі шағын және орта бизнесті қолдау мемлекеттік бағдарламасын, «Бәсекеге қабілеттілік көшбасшылары – ұлттық чемпиондар» мемлекеттік бағдарламасын, Қазақстан Республикасы Президентінің «100 нақты қадам» Ұлт жоспары» бағдарламасын іске асыру жолымен даму институттары арқылы мемлекеттің стратегиялық және әлеуметтік міндеттерін шешуге белсенді түрде қатысады.

Холдингтің негізгі мақсаттары мен міндеттері мыналар болып табылады:

- тәуекел менеджментінің тиімді жүйесін енгізу;
- экономиканың ашықтығын және халықтың оған деген сенімін арттыру;
- еншілес кәсіпорындар қызметінің синергетикалық әсерін қамтамасыз ету;
- еншілес кәсіпорындар қызметінің экономикалық тиімділігін арттыру / залалсыздық қағидаты;
- қосымша инвестициялар тарту;
- жеке сектормен өзара іс-қимыл жасау.

Холдингтің құрамына мемлекеттік саясатты және мемлекеттік бағдарламаларды іске асыруға тартылған он бір еншілес кәсіпорын кіреді, олардың Холдингтің стратегиясына сәйкес қызметінің мынадай бағыттары бар:

- Даму институттары, олардың қатарына «Қазақстанның даму банкі» АҚ, «Қазақстанның инвестициялық қоры» АҚ, «Kazakhstan Export» экспорттық сақтандыру корпорациясы» АҚ, «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ, «Технологиялық даму жөніндегі ұлттық агенттік» АҚ және «Қазына Капитал Менеджмент» АҚ жатады. Аталған институттардың міндеті экономиканы әртараптандыруға және шикізаттық емес секторды, қазақстандық өнімнің экспортын дамытуға, инновацияларды дамытуға, шағын және орта бизнесті дамытуға бағытталған экономиканың басым секторларындағы инвестициялық жобаларға кредиттік, инвестициялық және өзге де қаржылық және қаржылық емес қолдау көрсету болып табылады.
- Қаржы институттары, олардың қатарына «Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ, «Қазақстан Ипотекалық Компаниясы» ипотекалық ұйымы» АҚ, «Тұрғын үй құрылысына кепілдік беру қоры» АҚ жатады. Аталған институттардың міндеті ипотекалық кредиттеу үшін ұзақ мерзімді қаржыландыруды ұсыну, тарту мен оның құнын төмендету және мемлекеттің тұрғын үй-құрылыс саясатын іске асыруға қатысу болып табылады.
- «Бәйтерек Девелопмент» АҚ – өңдеу өнеркәсібі саласындағы кәсіпкерлік субъектілерін қолдау және 2008 – 2010 жылдардағы қаржы дағдарысы салдарынан пайда болған жылжымайтын мүлік нарығындағы проблемаларды шешу институты.
- «Kazakhstan Project Preparation Fund» ЖШС – мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобаларын қоса алғанда, инфрақұрылымдық жобаларды құрылымдау мен қолдау үшін құрылған институт.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы  
Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**1 Кіріспе (жалғасы)**

Төменде Холдингінің осы шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қосылған негізгі еншілес кәсіпорындар ұсынылған:

Еншілес компанияның атауы	Аббревиатурасы	Тіркелген елі	Иелену үлесі, %	
			31 желтоқсан 2018 жыл	31 желтоқсан 2017 жыл
«Қазақстанның даму банкі» АҚ	«ҚДБ» АҚ	Қазақстан Республикасы	100.00	100.00
«Қазақстанның инвестициялық қоры» АҚ	«ҚИҚ» АҚ	Қазақстан Республикасы	100.00	100.00
«ҚазЭкспортГарант» экспорттық сақтандыру компаниясы» АҚ	«ҚЭГ» АҚ	Қазақстан Республикасы	100.00	100.00
«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ	«Даму» АҚ	Қазақстан Республикасы	100.00	100.00
«Технологиялық даму жөніндегі ұлттық агенттік» АҚ	«ТДҰА» АҚ	Қазақстан Республикасы	100.00	100.00
«Қазына Капитал Менеджмент» АҚ	«ҚКМ» АҚ	Қазақстан Республикасы	100.00	100.00
«Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ	«ҚТҚЖБ» АҚ	Қазақстан Республикасы	100.00	100.00
«Қазақстан Ипотекалық Компаниясы» ипотекалық ұйымы» АҚ	«ҚИК» АҚ	Қазақстан Республикасы	100.00	100.00
«Тұрғын үй құрылысына кепілдік беру қоры» АҚ	«ТҚКҚ» АҚ	Қазақстан Республикасы	100.00	100.00
«Бәйтерек Девелопмент» АҚ	«БД» АҚ	Қазақстан Республикасы	100.00	100.00
«Kazakhstan Project Preparation Fund» ЖШС	«КРПФ» ЖШС	Қазақстан Республикасы	97.70	97.70

**«ҚДБ» АҚ** «Қазақстанның Даму Банкі туралы» 2001 жылғы 25 сәуірдегі № 178-II Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес құрылды. «ҚДБ» АҚ ұлттық даму институты болып табылады, оның негізгі қызметі мемлекеттік инвестициялық қызметті жақсарту және оның тиімділігін арттыру, өндірістік инфрақұрылымды, қайта өңдеу өнеркәсібін дамыту, ұлттық экономикаға сыртқы және ішкі инвестициялар тартуға көмек көрсету болып табылады.

**«ҚИҚ» АҚ** мемлекеттік даму институты және стрестік активтерді реструктуризациялау және басқару саласындағы басқарушы компания болып табылады. «ҚИҚ» АҚ Үкіметтің 2003 жылғы 30 мамырдағы № 501 қаулысына сәйкес құрылды. «ҚИҚ» АҚ-ның негізгі қызметі белгілі бір салаларға инвестицияларды жүзеге асыру арқылы Қазақстан Республикасының индустриялық-инновациялық даму стратегиясын іске асыруға жәрдемдесу және тәуекелді инвестициялар қоржынын басқару болып табылады.

**«ҚЭГ» АҚ** Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 12 мамырдағы № 442 қаулысына сәйкес құрылды және Қазақстан Республикасының экспорттық-кредиттік агенттігінің функцияларын жүзеге асыратын жалғыз мамандандырылған сақтандыру ұйымы болып табылады.

**«Даму» ҚДҚ» АҚ** Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1997 жылғы 26 сәуірдегі № 665 қаулысына сәйкес құрылды. «Даму» ҚДҚ» АҚ-ның негізгі қызметі коммерциялық банктер арқылы шағын және орта бизнес кәсіпорындары мен микроқаржы ұйымдарын кредиттеу болып табылады, бұл ретте, түпкілікті қарыз алушылардың кредиттері бойынша кредиттік тәуекел коммерциялық банктерге беріледі.

**«ТДҰА» АҚ** Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 21 шілдедегі № 836 қаулысына сәйкес құрылды. «ТДҰА» АҚ-ның негізгі қызметі Қазақстан Республикасында инновациялық даму процестеріне көмек пен қолдау көрсету және мемлекеттік қолдау шараларын ұсыну; инновациялық инфрақұрылымды құруға, технологиялар трансфертіне, басқарудың озық әдістерін енгізуге, өңірлік технологиялық парктерді құру мен дамытуға көмектесу және қатысу болып табылады.

**«ҚКМ» АҚ-ны** Қазақстан Республикасының Үкіметі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес 2007 жылғы 7 наурызда құрды. «ҚКМ» АҚ-ның негізгі қызметі инвестициялық қорларды құру мен оларға қатысу және қаржы құралдарына инвестициялау болып табылады.

**«ҚТҚЖБ» АҚ** Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 16 сәуірдегі № 364 қаулысына сәйкес Қазақстан Республикасында тұрғын үй құрылыс жинақтар жүйесін дамыту мақсатында құрылды. «ҚТҚЖБ» АҚ салымшылардың қаражатын тұрғын үй құрылым жинақтарына тарту жөніндегі, салымшыларға өртүрлі тұрғын үй қарыздарын беру жөніндегі қызметті жүзеге асырады, бағалы қағаздардың саудасы жөніндегі операцияларды және банк салымдарын орналастыру жөніндегі операцияларды жүзеге асырады.

**«ҚИК» АҚ** Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2000 жылғы 20 желтоқсандағы № 469 Қаулысына сәйкес 2000 жылғы 29 желтоқсанда құрылды. «ҚИК» АҚ-ның негізгі қызметі реттеуші органдардың лицензиясына сәйкес ипотекалық кредиттер беру, сондай-ақ сенімгерлік басқару, факторинг, форфейтинг және лизинг операцияларын жүзеге асыру.

## **1 Кіріспе (жалғасы)**

**«ТҚКҚ» АҚ** Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2003 жылғы 27 қазандағы № 386 Қаулысына сәйкес 2003 жылғы 10 қарашада құрылды. «ТҚКҚ»АҚ-ның негізгі қызметі кредиттік тәуекелдерді кредиторлармен (екінші деңгейдегі банктермен және ипотекалық ұйымдармен), сақтандыру ұйымдарымен және инвесторлармен бөлу арқылы халықтың ипотекалық кредиттеу бағдарламаларына қолжетімділігін арттыруды қамтамасыз ету болып табылады.«ТҚКҚ»АҚ коммерциялық емес ұйым болып табылады және ипотекалық қарыздарға кепілдік беру жөніндегі қызметті жүзеге асырады.

**«БД» АҚ** Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 1 қарашадағы № 996 қаулысына сәйкес 2008 жылғы 19 қарашада құрылды. «БД» АҚ-ның негізгі қызметі банк секторы активтерінің сапасын жақсарту және инвесторлардың банк секторына деген сенімін арттыру арқылы қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз ету болып табылады.

**«КРPF» ЖШС** Қазақстан Республикасының МЖӨ жөніндегі үйлестіру кеңесінің 2013 жылғы 13 қыркүйектегі шешіміне сәйкес 2014 жылғы 19 наурызда құрылды. «КРPF» ЖШС-ның негізгі қызметі инвестициялық және инфрақұрылымдық жобаларды, оның ішінде мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобаларын құрылымдау және сүйемелдеу, инвестициялық және инфрақұрылымдық жобаларды іске асыру мүмкіндігін талдау және бағалау жөнінде қызметтер көрсету, жобаларды консультативтік сүйемелдеу болып табылады.

**Тіркелген мекенжайы және қызметін жүргізу орны.** Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан (Астана) қаласы, Есіл ауданы, Мәңгілік Ел даңғылы, 55а Холдингтің заңды мекенжайы мен қызметін іс жүзінде жүзеге асыру орны болып табылады.

**Шоғырландырылған есептілікті ұсыну валютасы.** Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, егер өзгеше көрсетілмесе, мың қазақстандық теңгемен (бұдан әрі – «теңге») ұсынылған.

**Холдинг өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта.** Холдинг өз қызметін, негізінен, Қазақстан аумағында жүзеге асырады. Осының салдарынан Холдингтің бизнесіне, дамушы нарықтардың ерекшеліктері тән Қазақстанның экономикасы және қаржы нарықтары ықпал етеді. Құқықтық, салық және әкімшілік жүйелер дамуды жалғастыруда, алайда олардың талаптарын түсіндірудің біркелкі емес тәуекелімен ұштасады, олар жиі өзгерістерге ұшырайды, бұл басқа да заңды және фискалдық кедергілермен жиынтығында Қазақстанда бизнес жүргізетін кәсіпорындар үшін қосымша проблемалар туғызады.

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік басшылықтың қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асырудың қолданыстағы шарттарының қызмет нәтижелеріне және Холдингтің шоғырландырылған қаржылық жағдайына ықтимал әсерін бағалауды көрсетеді. Шаруашылық жүргізудің болашақ шарттарының нақты әсері оларды басшылықтың бағалауынан өзгеше болуы мүмкін.

Басшылық қаржы секторының дамуына және тұтастай алғанда экономикаға әсер етуі мүмкін барлық үрдістерді, сондай-ақ олар болашақта Холдингтің шоғырландырылған қаржылық жағдайына қандай әсер етуі (мұндай болған жағдайда) мүмкін екендігін болжай алмайды. Басшылық оларға Холдинг қызметінің тұрақтылығы мен дамуын қолдау үшін барлық қажетті шараларды қолға алуда деп санайды.

## **2 Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау негіздері**

**Қолданылатын стандарттарға сәйкестігі туралы өтініш.** Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына ("ХҚЕС") сәйкес дайындалды.

Бұл жасалған кезде 9 "Қаржы құралдары" ХҚЕС (IFRS) және 15 "Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім" ХҚЕС (IFRS) қолданылған Холдингтің шоғырландырылған қаржылық есептілігінің бірінші жиынтығы. Есеп саясатының негізгі ережелерінің өзгерістері 2-ескертпеде сипатталған.

**Құнды анықтауға арналған база.** Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша және пайда немесе залал бойынша бағаланатын қаржы құралдарын қоспағанда, бастапқы құн бойынша есепке алу қағидалары негізінде дайындалды (2017 ж.: пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері және сату үшін қолда бар қаржы активтері).

**Қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал.** Холдингтің басшылығы осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті қызметтің үздіксіздігіне жол беру негізінде дайындады.

**Функционалдық валюта және шоғырландырылған қаржылық есептілік деректерін ұсыну валютасы.** Холдингтің функционалдық валютасы қазақстандық теңге ("теңге") болып табылады, ол Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы бола отырып, Холдинг жүргізетін операциялардың көпшілігінің және оның қызметіне әсер ететін олармен байланысты мән-жайлардың экономикалық мәнін ең жақсы бейнелейді.

Теңге осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің деректерін ұсыну валютасы болып табылады.

Теңгемен ұсынылған барлық сандық көрсеткіштер, егер өзгеше көрсетілмесе, жақын мыңға дейін дөңгелектенеді.

**Есеп саясатын және деректерді ұсыну тәртібін өзгерту.** Холдинг ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 15 қолдануды 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастады. 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап бірқатар жаңа стандарттар күшіне енеді, бірақ олар Холдингтің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді.

## **2 Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау негіздері (жалғасы)**

### **Есеп саясатын және деректерді ұсыну тәртібін өзгерту (жалғасы)**

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысудың таңдалған әдістеріне сәйкес жасаған кезде салыстырмалы ақпарат жалпы жағдайда қайта есептелмеген.

Көрсетілген стандарттардың бірінші қолдануының әсері, негізінен, төмендегілерге негізделеді:

- қаржы активтерінің құнсыздануынан болған шығындар сомасының ұлғаюы (6-ескертпені қараңыз);
- ХҚЕС (IFRS) бастапқы қолдану күніне жекелеген қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін қайта сыныптау (6-ескертпе);
- ХҚЕС (IFRS) 7 талаптарына сәйкес ақпаратты қосымша ашу (5 және 6-ескертпелерді қараңыз).

ХҚЕС (IFRS) 15 қолданылуы сатып алушылармен шарттар бойынша комиссиялық кірісті тану мерзіміне немесе сомасына және Холдинг деп танылған тиісті активтер мен міндеттемелердің шамасына ықпал еткен жоқ.

### **ХҚЕС (IFRS 9) «Қаржы құралдары»**

ХҚЕС (IFRS) 9 қаржылық активтерді, қаржылық міндеттемелерді және қаржылық емес активтерді сатып алуға немесе сатуға арналған кейбір шарттарды тану мен бағалауға қатысты талаптарды белгілейді. Бұл стандарт ХҚЕС (IAS) 39 "Қаржы құралдары: тану және бағалау" алмастырады. ХҚЕС (IFRS) 9 талаптары ХҚЕС (IAS) 39 талаптарынан айтарлықтай ерекшеленеді. Жаңа стандарт қаржылық активтерді есепке алуға және қаржылық міндеттемелерді есепке алудың кейбір аспектілеріне іргелі өзгерістер енгізеді.

ХҚЕС 9-ға (IFRS) ауысу нәтижесінде Холдинг сондай-ақ ХҚЕС (IAS) 1 "Қаржылық есептілікті ұсыну" түзетулер енгізді, оларға сәйкес пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген жеке пайыздық кірістерді ұсыну талап етіледі. Бұрын Холдинг шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде көрсетілген кірістердің сомасын ашатын.

Бұдан басқа, Холдинг 2018 жылғы ақпаратты ашуға қатысты ХҚЕС (IFRS) 7 "Қаржылық құралдар: ақпаратты ашу" тиісті түзетулерді қолданды, көрсетілген түзетулер салыстырмалы ақпаратқа қатысты қолданылған жоқ.

Бұдан әрі ХҚЕС (IFRS) 9 қолданылуымен шартталған Холдингтің есептік саясатының шешуші өзгерістері туралы жалпыланған ақпарат беріледі.

### **Қаржылық активтерді және қаржылық міндеттемелерді сыныптау**

9 ХҚЕС (IFRS) қаржылық активтерді бағалаудың үш негізгі санаттарын қарастырады: амортизацияланған құн бойынша, басқа жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша. 9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес қаржылық активтердің сыныпталуы, негізінен, бизнес-модельдің негізінде айқындалады, оның аясында қаржылық активті, және шартпен қарастырылған осы актив бойынша ақшалай қаражаттың ағындарын басқару жүзеге асырылады.

Стандарт 39 ХҚЕС (IAS) бар қаржылық активтердің санаттарын қысқартады: өтеу мерзіміне дейін ұсталатын, сату үшін қолда бар несиелер және дебиторлық берешек.

9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес, 9 ХҚЕС (IFRS) қолдану саласына қатысты қаржылық актив болып табылатын негізгі шарт, шарттарға кіріктірілген туынды құралдар ешқашан негізгі шарттан ажыратылмайды. Оның орнына барлық гибриді құрал тұтастай оның сыныптамасына бағаланады. Холдинг қаржылық активтерді 9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес қалайша сыныптағанына қатысты түсініктемелер 3 ескертпеде келтірілген.

ХҚЕС (IFRS) 9 қаржылық міндеттемелерді жіктеуге қатысты ХҚЕС (IAS) 39 қолданыстағы талаптарын елеулі дәрежеде сақтайды. Алайда, егер ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес Холдинг өз қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктеген қаржылық міндеттеменің әділ құнының өзгеруі пайда немесе залал құрамында танылса, онда ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес осы қаржылық міндеттеменің әділ құнының өзгеруі жалпы жағдайда былайша ұсынылады:

- меншікті несиелік тәуекелдің өзгерістерімен шартталған қаржылық міндеттеменің әділ құнының өзгерістерінің бөлігі, басқа жиынтық табыстың құрамында ұсынылады; және
- әділ құнның өзгерісінің қалған бөлігі пайда немесе залалдың құрамында ұсынылады.

Холдинг қаржылық міндеттемелерді ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес қалайша сыныптайтындығына қатысты түсініктемелер, 3 ескертпесінде көрсетілген.

## **2 Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау негіздері (жалғасы)**

**Есеп саясатын және деректерді ұсыну тәртібін өзгерту (жалғасы)**

**ХҚЕС (IFRS 9) «Қаржы құралдары» (жалғасы)**

**Қаржылық активтердің құнсыздануы**

9 ХҚЕС (IFRS) 39 ХҚЕС (IAS) қолданылатын «келтірілген залалдар» үлгісін «күтілетін кредиттік залалдар» үлгісіне ауыстырады. Құнсыздануды бағалаудың жаңа үлгісі сонымен қатар қарыз беру жөніндегі кейбір міндеттемелерге және қаржылық көпілдік шарттарына қатысты қолданылады, бірақ үлестік құралдарға салынатын инвестицияларға қатысты қолданылмайды.

ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес кредиттік залалдар ХҚЕС (IAS) 39 қарағанда ертерек танылады. Холдинг ХҚЕС (IFRS) 9 талаптарын құнсыздануды бағалауға қатысты қалайша қолданатындығы 3 ескертпеде түсіндіріледі.

**Жаңа стандартқа ауысу**

ХҚЕС (IFRS) 9 күшіне енуімен шартталған есептік саясаттағы өзгерістер ретроспективалық түрде қолданылды, төменде сипатталған жағдайларды қоспағанда.

- Салыстырмалы кезеңдердегі деректер қайта есептелген жоқ. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің бұрынғы теңгерімдік құны мен олардың 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес теңгерімдік құнының арасындағы айырмашылықтар бөлінбеген пайда және меншікті капитал резервтерінің құрамында көрсетіледі. Тиісінше, 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін ұсынылған ақпарат ХҚЕС (IFRS) 9 талаптарын көрсетпейді және демек, ол 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін ХҚЕС (IFRS) 9 талаптарына сәйкес ұсынылған ақпаратпен салыстырылмайды.
- Холдинг салыстырмалы кезеңдер үшін деректерді қайта есептемеуге мүмкіндік беретін босатуды пайдаланды, бірақ ХҚЕС (IFRS) 9 ХҚЕС (IAS) 1-ге енгізілген түзетулер пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте жеке бапта "тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістерді" ұсыну талабын енгізгенін ескере отырып, Холдинг салыстырмалы деректерді ұсынуды тиісті түрде өзгертті: пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын өндірістік емес борыштық қаржы активтері және қаржылық жалға берілген таза инвестициялар бойынша пайыздық кірістер "пайыздық кірістер" бабының құрамынан қайта жіктелген және "өзге пайыздық кірістер" бабының құрамында ұсынылған, "пайыздық кірістер" бабының атауы "тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістерге" өзгертілді.
- Келесі бағалаулар бастапқы қолдану күнінде қолданыста болған фактілер мен жағдайлардың негізінде жасалған:
  - Аясында қаржылық актив ұсталатын бизнес-модельді анықтау.
  - Кейбір қаржылық активтерді және қаржылық міндеттемелерді пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағалау санатына Холдингтің қалауынша сыныптау және бұрынғы сыныптаудың күшін жою.
  - Сатуға арналмаған үлестік құралдарға кейбір инвестицияларды басқа жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санатқа Холдингтің қалауынша анықтау.
- Егер борышқорлық бағалы қағаздың кредиттік рейтингісі ХҚЕС (IFRS) 9 бастапқы қолдану күніне төмен болса, онда Холдинг бастапқы тану сәтінен бастап актив бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі өсуі орын алған жоқ деп анықтайды.

ХҚЕС (IFRS) 9 қолданылуымен шартталған өзгерістер және бұл өзгерістердің ықтимал салдары туралы толығырақ ақпарат 6 ескертпеде ұсынылған.

**ХҚЕС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім»**

ХҚЕС (IFRS) 15 түсім қандай сомада және қашан танылуы тиіс екенін анықтау үшін негіз қалаушы қағидаттарды белгілейді. Ол ХҚЕС (IAS) 18 "Түсім", ХҚЕС (IAS) 11 "Құрылыс шарттары" және тиісті түсіндірмелерді алмастырады.

Холдинг ХҚЕС (IFRS) 15 қолдануды 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап 8 ХҚЕС (IAS) сәйкес ретроспективті түрде бастады. ХҚЕС (IFRS) 15 қолданылуы тану мерзіміне немесе клиенттермен жасалған шарттар бойынша Холдингтің комиссиялық кірісінің сомасына әсер еткен жоқ.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері**

2-ескертпеде сипатталған өзгерістерді қоспағанда, Холдинг осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге есеп саясатының мынадай ережелерін дәйекті түрде қолданған.

**Шоғырландырылған қаржылық есептілік.** Еншілес кәсіпорындар, Холдингтік Компания бақылайтын құрылымдалған кәсіпорындарды қоса алғанда, осындай инвестиция объектілерін білдіреді, себебі, Холдингтік Компания (i) өзіне инвестиция объектісінің кірісіне елеулі ықпал ететін айтарлықтай қызметті басқару мүмкіндігін беретін өкілеттілерге ие болады, (ii) инвестиция объектісіне қатысудан болатын ауыспалы кіріске байланысты тәуекелдерге ұшырайды немесе оның мұндай кірісті алу құқығы болады және (iii) инвестор кірісінің көлеміне ықпал ету мақсатында инвестиция объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігі болады. Холдингтік Компанияның басқа кәсіпорынға қатысты өкілеттіктерінің бар-жоғын бағалау кезінде, нақты әлеуетті дауыс құқықтарын қоса алғанда, қолда бар нақты құқықтардың бар-жоғын және ықпалын қарау қажет.

Егер ұстаушының инвестиция объектісінің айтарлықтай қызметін басқаруға қатысты шешім қабылдау кезінде осы құқықты іске асырудың практикалық мүмкіндігі болса, бұл қолда бар нақты құқық болып табылады. Холдингтік Компания, егер тіпті оның инвестиция объектісінде дауыс құқықтарының көпшілігі болмаса да, инвестиция объектісіне қатысты өкілеттіктерді иелене алады.

Мұндай жағдайларда инвестиция объектісіне қатысты нақты өкілеттіктердің бар-жоғын айқындау үшін Холдингтік Компания дауыс құқықтарының басқа ұстаушылары пакеттерінің көлемі мен орналасу деңгейіне қатысты өзінің дауыс құқықтарының көлемін бағалауға тиіс. Инвестиция объектісінің қызметіне түбегейлі өзгерістер енгізуге байланысты немесе айрықша жағдайларда қолданылатын басқа инвесторларды қорғау құқықтары Холдингтік Компанияның инвестиция объектісін бақылау мүмкіндігіне кедергі келтірмейді. Еншілес кәсіпорындар Холдингтік Компанияның олардың операцияларын бақылауды берген күнінен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізіледі және ортақ бақылаудағы тараптардан сатып алынған еншілес кәсіпорындарды қоспағанда, бақылау тоқтатылған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептіліктен шығарылады.

Ортақ бақылаудағы тараптардан еншілес кәсіпорындарды сатып алуды қоспағанда, еншілес кәсіпорындар, шоғырландырылған қаржылық есептілікке сатып алу әдісі бойынша енгізіледі. Сатып алу әдісі пайдаланылған кезде сатып алынған сәйкестендірілетін активтер, сондай-ақ бизнесті біріктіру кезінде алынған міндеттемелер мен шартты міндеттемелер бақыламайтын үлестің мөлшеріне қарамастан, сатып алынған күнгі әділ құн бойынша көрсетіледі.

Холдинг тікелей қатысу үлесін білдіретін және таратылған жағдайда ұстаушыға таза активтердің барабар үлесіне құқық беретін бақыланбайтын үлесті әрбір операция бойынша жеке не болмаса а) әділ құны бойынша, не болмаса б) сатып алынған кәсіпорынның таза активтеріндегі бақыланбайтын үлесіне барабар бағалайды. Тікелей қатысу үлесі болып табылмайтын бақыланбайтын үлес әділ құн бойынша бағаланады.

Гудвил сатып алынған кәсіпорынның таза активтерінің сомасын мынадай шамалардың жалпы сомасынан: сатып алынған кәсіпорын үшін төленген соманы, сатып алынған кәсіпорындағы бақыламайтын үлестің сомасын және Холдингтік Компанияға тиесілі болған сатып алынған кәсіпорындағы әділ құнды тікелей сатып алу күнінің алдында шегеру арқылы айқындалады. Теріс сома («теріс гудвил») басшылық барлық сатып алынған активтер, сондай-ақ қабылданған міндеттемелер мен шартты міндеттемелер толық сәйкестендірілгенін-сәйкестендірілмегенін бағалап, оларды бағалаудың дұрыстығын талдағаннан кейін пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

Сатып алынатын кәсіпорын үшін берілген өтемақы шартты өтеу туралы келісімдер нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелердің әділ құнын қоса алғанда, бірақ мысалы консультациялық қызметтерді, заң қызметтерін, бағалау жөніндегі қызметтерді және осыған ұқсас кәсіби қызметтерді сатып алуға байланысты шығындарды қоспағанда, берілетін активтердің, шығарылған үлестік құралдардың және шеккен немесе қабылданған міндеттемелердің әділ құны бойынша бағаланады. Үлестік құралдарды шығару кезінде келтірілген мәміле бойынша шығындар меншікті капиталдың сомасынан шегеріледі; борыштық бағалы қағаздарды шығаруға байланысты келтірілген мәміле бойынша шығындар олардың теңгерімдік құнынан шегеріледі, ал сатып алуға байланысты мәміле бойынша барлық қалған шығындар шығыстарға жатқызылады.

Холдинг кәсіпорындары арасындағы операциялар, тиісті шоттар бойынша қалдықтар және Холдинг кәсіпорындары арасындағы операциялар бойынша іске асырылмаған пайда өзара ажыратылады. Іске асырылмаған шығындар, шығындар өтелмейтін жағдайларды қоспағанда, өзара ажыратылады. Холдингтік Компаниясы және оның барлық еншілес кәсіпорындары Холдингтің саясатына сәйкес есеп саясатының бірыңғай қағидаттарын қолданады.

Бақыланбайтын үлес – Холдинг тікелей немесе жанама иеленбейтін капиталдағы қатысу үлесіне келетін еншілес кәсіпорын қызметінің таза нәтижелерінің және меншікті капиталының бір бөлігі. Бақыланбайтын үлес Холдингтің меншікті капиталының жеке құрамдас бөлігін білдіреді.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

**Бақыламайтын үлесті сатып алу және сату.** Холдинг бақыламайтын үлесті иеленушілермен операцияларды есепке алу үшін экономикалық бірлік моделін қолданады. Егер сатып алынған бақыламайтын үлестің берілген өтемақысы мен теңгерімдік құны арасында қандай да бір айырмашылық болса, ол тікелей меншікті капиталда капиталмен операция ретінде көрсетіледі. Холдинг бақыламайтын үлесті сатқаны үшін алған сыйақы мен оның теңгерімдік құны арасындағы айырмашылықты меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте капиталмен мәміле ретінде таниды.

**Ортақ бақылаудағы тараптардан еншілес кәсіпорындарды сатып алу.** Ортақ бақылаудағы тараптардан еншілес кәсіпорындарды сатып алу шоғырландырылған қаржылық есептілікте алдындағы кәсіпорынды бағалау әдісі бойынша көрсетіледі. Осы әдіске сәйкес біріктірілген кәсіпорынның шоғырландырылған қаржылық есептілігі шоғырландырылған қаржылық есептілікте ұсынылған әлдеқайда ертерек кезеңнің басынан бері біріктірілгендей ұсынылған. Ортақ бақылаудағы тараптар арасында берілетін еншілес кәсіпорынның активтері мен міндеттемелері алдындағы кәсіпорын белгілеген теңгерімдік құн бойынша көрсетілген. Алдындағы кәсіпорын еншілес кәсіпорынның ҚЕХС-ке сәйкес дайындалған қаржылық ақпараты шоғырландырылған анағұрлым жоғары деңгейдегі есеп беретін кәсіпорын болып есептеледі. Алдындағы кәсіпорынның бастапқы сатып алуы кезінде туындаған гудвил де осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Алдындағы кәсіпорынның гудвилін қоса алғанда, таза активтердің теңгерімдік құны мен сатып алу үшін өтемақының арасындағы айырмашылық осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте меншікті капиталдың құрамындағы қосымша төленген капиталды түзету ретінде көрсетіледі.

**Еншілес кәсіпорындардың, қауымдасқан кәсіпорындардың немесе бірлескен кәсіпорындардың істен шығуы.** Холдинг бақылаудан немесе айтарлықтай ықпалынан айрылған кезде, кәсіпорында сақталатын үлес әділ құны бойынша қайта бағаланады, ал теңгерімдік құнның өзгерістері пайдада немесе залалда көрсетіледі. Әділ құн қауымдасқан кәсіпорында, бірлескен кәсіпорында немесе қаржы активінде қалған үлесті одан әрі есепке алу мақсаттары үшін бастапқы теңгерімдік құн болып табылады. Сонымен қатар, осы кәсіпорынға қатысты өзге жиынтық кірістің құрамында бұрын танылған барлық сомалар, Холдинг тиісті активтер мен міндеттемелерді істен шығаруды жүзеге асырғандай есепке алынады. Бұл өзге жиынтық кірістің құрамында бұрын көрсетілген сомалар пайдаға немесе залалға ауыстырылады дегенді білдіруі мүмкін.

Егер қауымдасқан кәсіпорындағы қатысу үлесі азайса, бірақ бұл ретте, айтарлықтай ықпал сақталатын болса, онда өзге жиынтық кірістің құрамында бұрын көрсетілген сомалардың пропорционалды үлесі ғана қажет болған жағдайларда пайдаға немесе залалға ауыстырылады.

#### **Пайыздық кірістер мен шығыстар**

##### **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын саясат**

**Тиімді пайыздық мөлшерлеме.** Пайыздық кірістер мен шығыстар, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданыла отырып, пайда немесе залалдың құрамында көрсетіледі. «Тиімді пайыздық мөлшерлеме» - бұл қаржылық құралдың күтілетін әрекет ету мерзімі бойы есептік болашақ ақшалай төлемдерді немесе түсімдерді:

- қаржылық активтің жалпы теңгерімдік құнына; немесе
- қаржылық міндеттеменің амортизациялық құнына дейін дәл дисконттайтын мөлшерлеме.

Кредиттік-құнсызданған активтер болып табылмайтын қаржылық құралдар бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені есептеген кезде, Холдинг, осы қаржылық құралдың барлық шарттық талаптарын назарға ала отырып, бірақ күтілетін кредиттік залалдарды ескермей, болашақ қаржы ағымын бағалайды. Кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер үшін, кредиттік тәуекел ескеріліп түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме, күтілетін кредиттік залалдарды қоса алғанда, күтілетін болашақ ақшалай қаражат ағындарының шамасын пайдалана отырып есептеледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлемені есептеу мәміле бойынша шығындарды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын төленген немесе алынған сыйақылар мен сомаларды қамтиды. Мәмілелер бойынша шығындар, қаржылық активтерді немесе қаржылық міндеттемелерді сатып алуға немесе шығаруға тікелей қатысты қосымша шығындарды қамтиды.

**Амортизациялық құны және жалпы теңгерімдік құны.** Қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің «амортизациялық құны» - бұл бастапқы тану кезінде қаржылық актив немесе қаржылық міндеттеме бағаланатын сома, минус борыштың негізгі сомасының есебіне төлемдер, плюс немесе минус тиімді пайыздық мөлшерлеменің әдісін пайдалана отырып есептелген өтеу мерзімі басталған кездегі көрсетілген бастапқы сома мен төленуге жататын сома арасындағы айырмашылықтың жинақталған амортизация шамасы және залалдарға бағалық резервті (немесе 2018 жылдың 1 қаңтарына дейін құнсыздануға арналған резервті) ескеріп түзетілген қаржылық активтерге қатысты қолданылады.

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын «қаржылық активтің жалпы теңгерімдік құны» - бұл залалдарға бағалық резервтің шамасына түзеткенге дейінгі қаржылық активтің амортизацияланған құны.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Пайыздық кірістер мен шығыстар (жалғасы)**

##### **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын саясат (жалғасы)**

**Пайыздық кірісті және шығысты есептеу.** Қаржылық актив немесе қаржылық міндеттеме бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме қаржылық активті немесе қаржылық міндеттемені бастапқы тану кезінде есептеледі. Пайыздық кіріс пен шығысты есептеген кезде тиімді пайыздық мөлшерлеме активтің жалпы теңгерімдік құнының (актив кредиттік-құнсызданған болып табылмағанда) немесе міндеттемелердің амортизацияланған құнының шамасына қолданылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін көрсету мақсатында өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар құралдар бойынша ақша қаражаты ағындарын мерзімді қайта бағалау нәтижесінде қайта қаралады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме, сондай-ақ тиісті түзету амортизациясының басталу күніне әділ құнды хеджирлеуге байланысты түзетулерді көрсету үшін қайта қаралады.

Алайда бастапқы танудан кейін кредиттік-құнсыздану болған қаржылық активтер бойынша пайыздық табыс қаржылық активтің амортизацияланған құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы есептеледі. Егер қаржылық актив енді кредиттік-құнсыздану болып табылмаса, пайыздық табысты есептеу тағы да жалпы теңгерімдік құнның негізінде жүргізіледі.

Бастапқы тану кезінде кредиттік-құнсызданған болған қаржылық активтер бойынша пайыздық табыс, кредиттік төуекел ескеріліп түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қаржылық активтің амортизацияланған құнының шамасына қолдану арқылы есептеледі. Мұндай активтер бойынша пайыздық табысты есептеу, тіпті егер олар бойынша кредиттік төуекел нәтижесінде азайса да, жалпы теңгерімдік құнның негізінде жүзеге асырылмайды.

Қандай жағдайларда қаржылық активтер кредиттік-құнсыздану болып табылатындығы туралы ақпарат төменде «Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер» (iv) бөлімінде ұсынылған.

**Ақпаратты ұсыну.** Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте ұсынылған тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша пайыздық кірістерді және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістерді қамтиды.

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептің "өзге пайыздық кірістер" бабы пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын туынды емес борыштық қаржы активтері және қаржылық жалдауға таза инвестициялар бойынша пайыздық кірістерді қамтиды.

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте ұсынылған пайыздық шығыстар амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы міндеттемелері бойынша пайыздық шығыстарды және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын туынды емес борыштық қаржы міндеттемелері бойынша пайыздық шығыстарды қамтиды.

##### **2018 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылған есеп саясаты**

Барлық борыштық құралдар бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі пайдаланыла отырып есептеу әдісі бойынша көрсетіледі. Мұндай есептеу пайыздық кірістер мен шығыстарға шарттық тараптары төлеген және алған әрі тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын барлық комиссиялар мен алымдарды, мәміле бойынша шығындарды, сондай-ақ өзге сыйлықақыларды немесе жеңілдіктерді қосады.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі – бұл әрбір кезеңде құралдың теңгерімдік құнына тұрақты пайыздық мөлшерлемені (тиімді пайыздық мөлшерлемені) қамтамасыз ету мақсатында тиісті кезеңнің ішінде пайыздық кірістерді немесе пайыздық шығыстарды тану әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл болашақ ақшалай есеп айырысу төлемдерін немесе түсімдерді қаржы құралының күтілетін әрекет ету мерзіміне немесе тиісті жағдайларда, қаржы құралының таза теңгерімдік құнына дейінгі әлдеқайда қысқа мерзімге дисконттаудың нақты мөлшерлемесі (кредиттер бойынша болашақ залалдарды қоспағанда). Тиімді пайыздық мөлшерлеме, осы құрал үшін көрсетілген құбылмалы мөлшерлеме бойынша немесе нарықтық мәнге қарамастан белгіленетін басқа да ауыспалы факторлар бойынша кредиттік спредті көрсететін сыйақыны немесе дисконтты қоспағанда, мөлшерлемесі құбылмалы құралдар бойынша ақша ағындарын пайызды өзгертудің келесі күніне дейін дисконттау үшін пайдаланылады. Мұндай сыйақылар немесе дисконттар құрал айналымының бүкіл күтілетін мерзімі ішінде амортизацияланады. Келтірінді құнды есептеу тараптар шарт бойынша төлеген немесе алған, тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын барлық сыйақылар мен сомаларды қамтиды.

Тиімді пайыздық мөлшерлемеге жататын комиссиялар қаржы активін қалыптастыруға немесе сатып алуға немесе қаржы міндеттемесін шығаруға байланысты алынған немесе төленген комиссияларды (мысалы, кредит қабілеттілігін бағалау, үшін кепілдіктерді немесе қамтамасыз етуді бағалау немесе есепке алу үшін, құралды беру шарттарын реттеу үшін және мәміле бойынша құжаттарды өңдеу үшін комиссиялық алымдар) қамтиды. Холдинг нарықтық мөлшерлемелер бойынша кредит беру жөніндегі міндеттемені шығарғаны үшін алған комиссиялар, егер Холдинг нақты кредиттік келісім жасасады және кредитті бергеннен кейін қысқа мерзім ішінде оны өткізуді жоспарламайды деген ықтималдық болса, тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылады. Холдинг кредит беру жөніндегі міндеттемені өзгерістері пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы міндеттемесі ретінде сыныптамайды.



### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Пайыздық кірістер мен шығыстар (жалғасы)**

#### **2018 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылған есеп саясаты (жалғасы)**

##### **Комиссиялық кірістер мен шығыстар**

Қаржылық актив немесе қаржылық міндеттеме бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық кірістер мен шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлеменің есебіне енгізіледі. Шоттарға қызмет көрсету, аккредитивтерді беру үшін комиссияны, байланысты қарыздарды ұйымдастыру жөніндегі қызметтер үшін сыйақыны қоса алғанда, өзге комиссиялық кірістер тиісті қызметтер көрсетуіне қарай танылады. Егер қарыз беру жөніндегі міндеттеме шеңберінде кредит қарыз алушыға берілетіні туралы жоғары ықтимал болмаса, онда қарыз бергені үшін комиссиялық төлемдер қарыз беру жөніндегі міндеттеменің қолданылу мерзімі ішінде біркелкі танылады. Үшінші тараптар үшін, мысалы, кредиттерді, акцияларды және басқа да бағалы қағаздарды сатып алу немесе компанияларды сату сияқты мәмілелерді ұйымдастыру бойынша, көрсетілген операцияларды жасау кезінде алынған комиссиялық кірістер мәміле аяқталған соң көрсетіледі. Инвестициялық қоржынды басқару бойынша комиссиялық кірістер және басқа да басқарушылық және консультациялық қызметтер қызметтерді көрсету туралы шарттардың талаптарына сәйкес, әдетте, жұмсалған уақытқа пропорционалды көрсетіледі. Инвестициялық қорлардың активтерін басқару бойынша комиссиялық кірістер осы қызметті көрсету кезеңі ішінде көрсетілген қызметтердің көлеміне пропорционалды көрсетіледі. Дәл осы қағидат мүлікті басқаруға, қаржылық жоспарлауға байланысты қызметтерге қатысты және созылмалы уақыт кезеңінде тұрақты негізде көрсетілетін депозитарлық қызметтерге қатысты қолданылады.

Нәтижесі Холдингің шоғырландырылған қаржылық есептілігінде танылған қаржы құралы болып табылатын сатып алушымен жасалған шарт ХҚЕС (IFRS) 9 қолдану саласына және ХҚЕС (IFRS) 15 қолдану саласына ішінара жатқызылуы мүмкін. Бұл жағдайда Холдинг ең алдымен ХҚЕС (IFRS) 9 қолдану саласына жататын шарттың бөлігін бөлу және бағалау үшін ХҚЕС (IFRS) 9 қолданады, содан кейін осы шарттың қалған бөлігіне ХҚЕС (IFRS) 15 қолданады.

Өзге комиссиялық шығыстар, ең алдымен, тиісті қызметтерді алу шамасына қарай шығыстарға жататын мәмілені сүйемелдеу және қызмет көрсету шығындарын қамтиды.

##### **Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер**

#### **Қаржылық активтер – 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын есеп саясаты**

##### **(i) Қаржылық құралдарды сыныптау**

Бастапқы тану кезінде қаржылық актив не болмаса амортизацияланған құн бойынша, не болмаса басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша, не болмаса пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын деп сыныпталады.

Қаржылық актив тек егер ол төменде көрсетілген шарттардың екеуіне де жауап берген жағдайда және Холдингің қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде сыныпталмайтын жағдайда ғана амортизацияланған құн бойынша бағаланады:

- актив бизнес-модельдің аясында ұсталады, оның мақсаты шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу болып табылады, және
- қаржы активінің шарттық талаптарымен, негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген борыштың және пайыздардың негізгі сомасының төленуін ғана білдіретін ақшалай қаражаттың ағындарының белгіленген мерзімде туындауы қарастырылған.

Борыштық құрал тек егер ол төменде көрсетілген шарттардың екеуіне де жауап берген жағдайда және Холдингің қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде сыныпталмайтын жағдайда ғана басқа жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланады:

- актив бизнес-модельдің аясында ұсталады, оның мақсаты шартпен қарастырылған ақшалай қаражаттың ағындарын алу арқылы да, қаржы активтерін сату арқылы да активтерді ұстап қалу болып табылады, және
- қаржы активінің шарттық талаптарымен, негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген борыштың және пайыздардың негізгі сомасының төленуін ғана білдіретін ақшалай қаражаттың ағындарының белгіленген мерзімде туындауы қарастырылған.

Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық қаржылық активтер бойынша, пайда мен залал басқа жиынтық табыстың құрамында танылады, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер сияқты пайданың немесе залалдың құрамында танылатын келесі баптарды қоспағанда:

- тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып есептелетін пайыздық табыстар ;
- күтілетін кредиттік залалдар және құнсызданудан залалдар қалпына келтірілген сомалар; және
- валюталық бағамдардың өзгеруінен пайда немесе залал .

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер (жалғасы)**

##### **Қаржылық активтер – 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын есеп саясаты (жалғасы)**

###### **(i) Қаржылық құралдарды сыныптау (жалғасы)**

Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық қаржылық активті тануды тоқтатқан кезде, бұдан бұрын басқа жиынтық табыстың құрамында танылған, жинақталған пайда немесе залал меншікті капитал құрамынан пайда немесе залал құрамына қайта сыныпталады.

Сауда-саттыққа арналмаған инвестицияларды үлестік құралдарға бастапқы таныған кезде, Холдинг өз қалауынша, кейіннен оның күшін жою құқығынсыз шешім қабылдай алады, басқа жиынтық табыстың құрамында олардың әділ құнының кейінгі өзгерістерін ұсына алады. Бұл таңдау әрбір инвестиция үшін жекелей жүзеге асырылады. Мұндай үлестік құралдар бойынша пайда немесе залал ешқашан пайда немесе залалдың құрамына қайта сыныпталмайды және пайда немесе залал құрамында құнсыздану танылмайды. Дивидендтер пайда немесе залал құрамында танылады, олар инвестициялардың бастапқы құнының бөлігін қайтару болып табылатындығы айқын болған жағдайлардан басқа, және бұл жағдайда дивидендтер басқа жиынтық табыстың құрамында танылады. Инвестициялар шығып қалған кезде басқа жиынтық табыстың құрамында танылған, жинақталған пайда мен залал бөлінбеген пайданың құрамына ауыстырылады.

Барлық басқа қаржылық активтер пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде сыныпталады.

Одан бөлек, бастапқы тану кезінде Холдинг, кейіннен қайта сыныптау құқығынсыз, басқа жиынтық табыс арқылы амортизацияланған құн бойынша немесе әділ құн бойынша бағалауға арналған критерийлерге жауап беретін қаржылық активті, егер бұл олай болмаған жағдайда орын алмайтын есептік сәйкессіздікті жоюға немесе едәуір азайтуға мүмкіндік берсе, пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде өз қалауынша сыныптай алады.

**Бизнес-модельді бағалау.** Холдинг бизнес-модельдің мақсатының бағалауын жүргізеді, оның аясында қаржы құралдарының қоржынының деңгейінде актив ұсталады, себебі бұл бизнесті басқару және басшылыққа ақпарат беру тәсілін жақсы көрсетеді. Компания келесі ақпаратты талдайды:

- Қоржынды басқару үшін белгіленген саясаттар мен мақсаттар, сонымен қатар аталған саясаттардың тәжірибеде іске асырылуы. Атап айтқанда, басқару стратегиясы шартпен қарастырылған пайыздық табысты алуға, пайыздық мөлшерлемелердің белгілі құрылымын ұстап тұруға, қаржылық активтердің өтеу мерзімдерінің бұл активтерді қаржыландыру үшін қолданылатын қаржылық міндеттемелердің өтеу мерзімдеріне сәйкестігін қамтамасыз етуге немесе активтерді сату арқылы ақша ағындарын іске асыруға бағдарланған ба.
- Қоржынның нәтижелілігі қалайша бағаланады және бұл ақпарат Холдинг басшылығының қаперіне қалайша жеткізіледі.
- Бизнес-модельдің (және осы бизнес-модельдің аясында ұсталатын қаржылық активтердің) нәтижелілігіне ықпал ететін тәуекелдер және бұл тәуекелдерді басқару қалайша жүзеге асырылады.
- Қоржынды басқару үшін жауапты менеджерлерге сыйақы беру қалайша жүзеге асырылады (мысалға, бұл сыйақы аталған активтердің әділ құнына немесе шартпен қарастырылған ақшалай қаражаттың ағындары активтері бойынша алынатын сыйақыға байланысты ма).
- Өткен кезеңдердегі сатылымдардың жиілігі, көлемі және мерзімдері, мұндай сатылымдардың себептері, сондай-ақ сатылымның болашақ деңгейіне қатысты күтімдер. Алайда сатылым деңгейлері туралы ақпарат оқшауланбаған, ал Холдингпен мәлімделген қаржы активтерін басқарудың мақсатына қалайша қол жеткізілетіне және ақшалай қаражат ағындары қалайша іске асырылатындығына бірыңғай тұтастай талдау аясында.

Сауда үшін ұстап қалынатын немесе оларды басқару жүзеге асырылатын және нәтижелілігі әділ құнның негізінде бағаланатын қаржылық активтер пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын болады, себебі олар шартпен қарастырылған ақшалай қаражаттың ағындарын алу мақсатында да, шартпен қарастырылған ақшалай қаражаттың ағындарын алу ретінде де, қаржылық активтерді сатуға арналған ретіндегі мақсатта да ұсталмайды.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер (жалғасы)**

##### **Қаржылық активтер – 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын есеп саясаты (жалғасы )**

###### **(i) Қаржылық құралдарды сыныптау (жалғасы)**

**Шартпен қарастырылған ақшалай қаражаттың ағындары негізгі соманың және пайыздардың төлемі ғана болып табыла ма екендігін бағалау.** Бұл бағалаудың мақсаттары үшін «негізгі сома» оны бастапқы таныған кездегі қаржылық активтің әділ құны ретінде айқындалады. «Пайыздар» ақшаның уақытша құны үшін, белгілі уақыт кезеңі бойынша өтелмеген болып қалатын негізгі сомаға қатысты кредиттік тәуекел үшін және кредиттеуге байланысты басқа негізгі тәуекелдер және шығындар үшін өтеу ретінде анықталады (мысалға, өтімділік тәуекелі және әкімшілік шығындар), сондай-ақ пайданың маржасын қамтиды. Шартпен қарастырылған ақшалай қаражаттың ағындары негізгі соманың өтелмеген бөлігіне негізгі соманың және пайыздардың төлемдері ғана болып табылады ма екендігін бағалаған кезде («SPPI критерийі»), Холдинг қаржылық құралдың шарттық талаптарын талдайды. Бұл қаржылық актив бойынша шарттық талаптары шарт бойынша ақшалай қаражат ағындарының мерзімдерін немесе сомаларын қаржылық актив талданатын талапты қанағаттандырмайтындай өзгерте алатын қандай да шарттық талапты құрай ма екендігін бағалауды қамтиды. Бағалауды жүргізген кезде Холдинг мыналарды назарға алады:

- ақшалай ағындардың мерзімдерін немесе сомасын өзгертуі мүмкін шарттық оқиғалар;
- тетік әсеріне ие шарттар (левередж);
- әрекет ету мерзімін мерзімінен бұрын өтеу және ұзарту туралы шарттар;
- Холдингтің талаптарын келісілген активтерден ақшалай ағындармен шектейтін шарттар (мысалға, «регресс құқығынсыз» қаржылық активтер); және
- ақшаның уақытша құны үшін өтеудің өзгертілуіне алып келетін шарттар – мысалға, мерзімді негізде пайыздық мөлшерлемені қайта қарау.

###### **«Регресс құқығы жоқ» кредиттері**

Кейбір жағдайларда қарыз алушы кепілдік қамтамасыз етуді берген Холдинг берген кредиттер Холдингтің талабын тиісті кепілден ақша қаражатының ағынымен ("регресс құқығы жоқ" кредиттер) шектейді. Холдинг "регресс құқығы жоқ" кредиттерінің SPPI критерийіне сәйкестігін бағалау кезінде пікірлерді қолданады.

Мұндай пікірді қалыптастыру кезінде Холдинг әдетте мынадай ақпаратты талдайды:

- кредит бойынша ақшалай төлемдердің нақты сомалары мен мерзімдерін тиісті шарт қарастыра ма;
- кепілмен қамтамасыз етілген қаржы активінің сомасына қатысты кепілдік қамтамасыз етудің әділ құнын;
- кепілмен қамтамасыз ету құнының төмендеуіне қарамастан, қарыз алушының шартта көзделген төлемдерді жүзеге асыруды жалғастыру мүмкіндігі немесе тілегі;
- қарыз алушы шын мәнінде операциялық қызметті жүргізетін жеке тұлға немесе ұйым немесе арнайы мақсаттағы ұйым болып табыла ма;
- толық регресс құқығымен қарыз алушыға берілген кредитке қарағанда регрестің шектеулі құқығы бар қамтамасыз етілген қаржы активі бойынша залал тәуекелі;
- кепілдік қамтамасыз ету қандай шамада қарыз алушының барлық активтерін немесе олардың елеулі бөлігін білдіреді; және
- Холдинг базалық актив (активтер) құнының өсуінен пайда ала ма.

**Қайта сыныптау.** Холдинг қаржылық активтерді басқару жөніндегі өзінің бизнес-моделін өзгергеннен кейінгі кезеңдегіні қоспағанда, бастапқы танығаннан кейін қаржылық активтің сыныпталуы өзгермейді.

###### **Қаржылық активтер - 2018 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылатын есеп саясаты**

Холдинг қаржы активтерін мынадай санаттардың біріне жіктейді:

- кредиттер және дебиторлық берешек;
- өтеу мерзіміне дейін ұсталатын;
- сату үшін қолда бар; және
- әділ құны бойынша пайда немесе залал арқылы және осы санат шегінде бағаланатын:
  - сауда үшін арналған; немесе
  - Холдингтің қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер (жалғасы)**

##### **Қаржылық активтер - 2018 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылатын есеп саясаты (жалғасы)**

###### **(i) Қаржылық құралдарды сыныптау (жалғасы)**

###### **Қаржылық міндеттемелер**

Холдинг қаржылық кепілдік шарттарынан және қарыздар беру жөніндегі міндеттемелерден басқа, қаржылық міндеттемелерді амортизацияланған құны бойынша немесе пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктейді.

###### **Қайта жіктеу**

Қаржылық міндеттемелерді жіктеу оларды бастапқы танудан кейін өзгертуге жатпайды.

###### **(ii) Тануды тоқтату**

**Қаржылық активтер.** Холдинг осы активтен ақша қаражатының ағындарына арналған шартта көзделген құқықтардың қолданылу мерзімі аяқталған кезде немесе ол екінші тарапқа осы қаржы активіне меншік құқығымен байланысты іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайдалар берілетін мәміле нәтижесінде осы активтен ақша қаражатының ағындарын алу құқығын берген кезде немесе онда Холдинг осы қаржы активіне меншік құқығымен байланысты іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданы бермейтін, сақтамайтын және осы қаржы активіне бақылауды сақтамайтын сәтте қаржы активін тануды тоқтатады.

Қаржы активін тануды тоқтату кезінде активтің баланстық құны (немесе тану тоқтатылған активтің бір бөлігіне бөлінген баланстық құны) мен алынған өтем сомасы (i) (өзіне қабылданған жаңа міндеттеменің шамасын шегере отырып алынған жаңа активтің шамасын қоса алғанда) және (ii) өзге де жиынтық кіріс құрамында танылған кез келген жинақталған пайда немесе залал арасындағы айырма пайда немесе шығын құрамында танылады.

Холдинг шарттары бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылған активтерді беретін мәмілелер жасасады, бірақ бұл ретте немесе берілген активтерге немесе олардың бір бөлігіне меншік құқығымен байланысты барлық немесе іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданы өзінде сақтайды. Мұндай жағдайларда берілген активтерді есепке алуды тоқтату жүргізілмейді. Мұндай мәмілелердің мысалдары қарызға бағалы қағаздар мен «РЕПО» мәмілелерін беру болып табылады. Холдинг қаржы активіне меншік құқығымен байланысты іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданы өзінде сақтамайтын, бермейтін және берілген активке бақылауды сақтайтын мәмілелерде ол берілген актив құнының өзгеру тәуекеліне Холдингтің ұшырау дәрежесі ретінде айқындалатын, активке жалғасып отырған қатысуды сақтаған дәрежеде активті тануды жалғастырады.

**Қаржылық міндеттемелер** Холдинг ол бойынша шарттық міндеттемелер орындалған, күші жойылған немесе тоқтатылған кезде қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады.

###### **(iii) Қаржылық активтердің және қаржылық міндеттемелердің шарттарын түрлендіру**

###### **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын саясат**

**Қаржылық активтер.** Егер қаржылық активтің шарттары өзгерсе, Холдинг, мұндай түрлендірілген актив бойынша ақшалай қаражаттың ағындары айтарлықтай ерекшелене ме екендігін бағалайды. Егер ақшалай қаражаттың ағындары айтарлықтай ерекшеленсе («шарттардың айтарлықтай түрленуі»), онда шартпен қарастырылған бастапқы қаржылық актив бойынша ақшалай қаражаттың ағындарына құқықтар өткен деп саналады. Бұл жағдайда бастапқы қаржылық активті тану тоқтатылады және жаңа қаржылық актив есепте әділ құны бойынша танылады және мәміле бойынша тиісті шығыстар қосылады. Түрлендіру аясында туындаған комиссиялық сыйақының алынған сомалары есепте былайша танылады:

- жаңа активтің әділ құнын айқындау кезінде ескерілетін комиссиялық сыйақы сомасы, сондай-ақ мәміле бойынша тиісті шығындарды өтеуді білдіретін комиссиялық сыйақы сомасы осы активтің бастапқы бағасына енгізіледі; және
- комиссиялық сыйақының өзге сомалары пайданың немесе залалдың құрамында тануды тоқтатудан түскен пайданың немесе залалдың бөлігі ретінде танылады.

Қолданыстағы қаржылық активтер немесе қаржылық міндеттемелер бойынша ақшалай қаражат ағындарының шамасының өзгерістері, егер олар шарттың ағымдағы талаптарының салдары болып табылса, шарттардың түрленуі болып саналмайды.

Холдинг шарттарды түрлендіру елеулі болып табыла ма, яғни бастапқы қаржылық актив бойынша ақшалай қаражаттың ағындары және түрлендірілген немесе оны алмастырған қаржылық актив бойынша ақшалай қаражаттың ағындары айтарлықтай ерекшелене ме екендігіне сандық және сапалық бағалау жүргізеді. Холдинг сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық және сандық факторлардың жиынтық факторларын талдай отырып, шарттардың түрленуінің елеулілігіне қатысты сандық және сапалық бағалау жүргізеді. Егер ақшалай қаражаттың ағындары айтарлықтай ерекшеленсе, онда бастапқы қаржылық актив бойынша шартпен қарастырылған бастапқы ақшалай қаражаттың ағындарына құқықтар өткен деп саналады. Бұл бағалауды жүргізген кезде Холдинг аналогия бойынша қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтатуға қатысты нұсқауларды басшылыққа алады.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер (жалғасы)**

##### **(iii) Қаржылық активтердің және қаржылық міндеттемелердің шарттарын түрлендіру (жалғасы)**

##### **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын саясат (жалғасы)**

##### **Қаржылық активтер (жалғасы)**

Холдинг келесі сапалық факторлардың негізінде, шарттарды түрлендіру елеулі болып табылады деген қорытындыға келеді:

- қаржылық міндеттеме валютасын өзгерту;
- қамсыздандыру түрін немесе міндеттеме сапасын арттыратын басқа құралдарды өзгерту;
- SPP1 критерийіне сәйкес келмеуге әкелетін қаржы активінің шарттарын өзгерту (мысалы, айырбастау шартын қосу) (2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап қолданылады).

Егер модификация қарыз алушының қаржылық қиындықтарына байланысты болса, онда мұндай модификацияның мақсаты, әдетте, бастапқы шарттардан едәуір ерекшеленетін шарттарда жаңа активті құру (беру) емес, шарттың бастапқы талаптарына сәйкес активтің құнын барынша мүмкін болатын сомада өтеу болып табылады. Егер Холдинг қаржылық активті қолданыстағы шартта көзделген ақша қаражаты ағындарының бір бөлігін кешіруге әкеп соқтыратындай етіп түрлендіруді жоспарласа, онда ол модификация жүргізгенге дейін осы активтің бір бөлігін есептен шығару керек емес пе (төменде есептен шығаруға қатысты саясатты қараңыз) талдау жасауға тиіс. Бұл тәсіл сандық бағалау нәтижесіне әсер етеді және мұндай жағдайларда тиісті қаржы активін тануды тоқтату үшін критерийлер әдетте сақталмауына әкеп соғады. Холдинг сондай-ақ шарттардың модификациясы едәуір болып табылатындығына сапалы баға береді.

Егер өзге жиынтық кіріс арқылы амортизацияланған құн бойынша немесе әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активінің шарттарын модификациялау осы қаржы активін тануды тоқтатуға әкелмесе, онда Холдинг осы актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, осы активтің жалпы баланстық құнын қайта есептейді және пайда болған айырманы пайданың немесе залалдың құрамында түрлендіруден пайда немесе залал ретінде таниды.

Өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар қаржы активтеріне қатысты түрлендіруден түсетін пайданы немесе залалды есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме түрлендіруді жүргізу сәтіндегі ағымдағы нарықтық шарттарды көрсету үшін түзетіледі. Осындай модификация шеңберінде туындаған шеккен шығындар немесе төленген комиссиялар және алынған комиссиялық сыйақылар модификацияланған қаржы активінің жалпы баланстық құнын түзетеді және модификацияланған қаржы активінің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

**Қаржылық міндеттемелер.** Холдинг, қаржылық міндеттеменің шарттары түрлендірілген міндеттеме бойынша ақшалай қаражат ағындарының шамасы айтарлықтай ауысатындай етіліп өзгеретін кезде қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады. Бұл жағдайда шарттары түрлендірілген жаңа қаржылық міндеттеме әділ құны бойынша танылады. Бұрынғы қаржылық міндеттеменің теңгерімдік құны мен шарттары түрлендірілген жаңа қаржылық міндеттеменің құны арасындағы айырмашылық пайда немесе залалдың құрамында танылады. Төленген өтем, егер мұндайлар бар болса, берілген қаржылық емес активтерді және жаңа модификацияланған қаржылық міндеттемені қоса алғанда, өзіне қабылданған міндеттемелерді қамтиды.

Холдинг сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық және сандық факторлардың жиынтық факторларын талдай отырып, шарттардың түрленуінің елеулілігіне қатысты сандық және сапалық бағалау жүргізеді. Холдинг келесі сапалық факторлардың негізінде, шарттарды түрлендіру елеулі болып табылады деген қорытындыға келеді:

- қаржылық міндеттеме валютасын өзгерту;
- қамсыздандыру түрін немесе міндеттеме сапасын арттыратын басқа құралдарды өзгерту;
- айырбастау шартын қосу;
- қаржылық міндеттеме субординациясын өзгерту.

Сандық бағалау жүргізу үшін, егер жаңа шарттарға сәйкес ақшалай қаражат ағындарының келтірілген құны, оған қоса бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны шегергенде комиссиялық сыйақының төлемдері, бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақшалай қаражат ағындарының дисконтталған келтірілген құнынан кем дегенде 10%-ға ерекшеленсе, шарттар айтарлықтай ерекше болып саналады.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер (жалғасы)**

##### **(iii) Қаржылық активтердің және қаржылық міндеттемелердің шарттарын түрлендіру (жалғасы)**

##### **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын саясат (жалғасы)**

##### **Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)**

Егер қаржылық міндеттеме шарттарының модификациясы оны тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда міндеттеменің амортизацияланған құны бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша ақша қаражатының модификацияланған ағындарын дисконттау жолымен қайта есептеледі және нәтижесінде пайда болған айырма пайда немесе залал құрамындағы түрлендіруден пайда немесе залал ретінде танылады. Өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар қаржылық міндеттемелерге қатысты түрлендіруден түсетін пайданы немесе залалды есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме түрлендіруді жүргізу сәтіндегі ағымдағы нарықтық шарттарды көрсету үшін түзетіледі. Модификация шеңберінде туындаған шеккен шығындар немесе төленген комиссиялар міндеттеменің баланстық құнын түзету ретінде танылады және құралдар бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені қайта есептеу жолымен түрлендірілген қаржылық міндеттеменің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

##### **2018 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылған есеп саясаты**

**Қаржылық активтер.** Егер қаржылық активтің шарттары өзгерсе, Холдинг, мұндай түрлендірілген актив бойынша ақшалай қаражаттың ағындары айтарлықтай ерекшелене ме екендігін бағалайды. Егер ақшалай қаражаттың ағындары айтарлықтай ерекшеленсе, онда бастапқы қаржылық актив бойынша шартпен қарастырылған бастапқы ақшалай қаражаттың ағындарына құқықтар өткен деп саналады (3(ii) ескертпені қараңыз). Бұл жағдайда бастапқы қаржылық активті тану тоқтатылады және жаңа қаржылық актив есепте әділ құны бойынша танылады.

Егер қаржы активінің шарттарын модификациялау қарыз алушының қаржылық қиындықтарына байланысты болса және түрлендіру активті тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда активтің құнсыздану сомасын бағалау кезінде түрлендіруге дейінгі пайыздық мөлшерлеме пайдаланылады (3(iv) ескертпені қараңыз).

**Қаржылық міндеттемелер.** Холдинг, қаржылық міндеттеменің шарттары түрлендірілген міндеттеме бойынша ақшалай қаражат ағындарының шамасы айтарлықтай ауысатындай етіліп өзгеретін кезде қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады. Бұл жағдайда шарттары түрлендірілген жаңа қаржылық міндеттеме әділ құны бойынша танылады. Бұрынғы қаржылық міндеттеменің теңгерімдік құны мен шарттары түрлендірілген жаңа қаржылық міндеттеменің құны арасындағы айырмашылық пайда немесе залалдың құрамында танылады. Төленген өтем, егер мұндайлар бар болса, берілген қаржылық емес активтерді және жаңа модификацияланған қаржылық міндеттемені қоса алғанда, өзіне қабылданған міндеттемелерді қамтиды.

Егер қаржылық міндеттеме талаптарының модификациясы оны тануды тоқтатуға әкелмесе, онда модификация шеңберінде туындаған шеккен шығындар немесе төленген комиссиялар міндеттеменің баланстық құнын түзету ретінде танылады және түрлендірілген қаржылық міндеттеменің қалған қолданылу мерзімі ішінде құрал бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені қайта есептеу жолымен амортизацияланады.

##### **(iv) Құнсыздану**

Сонымен қатар 5 ескертпені қараңыз.

##### **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын саясат**

Холдинг пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын келесі қаржылық құралдар бойынша күтілетін кредиттік залалдардың (ККЗ) бағалық резервін мойындайды:

- борыштық құралдар болып табылатын қаржылық активтер;
- қаржылық жалгерлікке таза инвестициялар;
- қаржылық кепілдіктің шығарылған шарттары; және
- қарыздары беру жөніндегі шығарылған міндеттемелер.

Үлестік құралдарға инвестициялар бойынша құнсызданудан залал танылмайды.

Холдинг бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік залалдарға тең сомада күтілетін несиелік залалдарға бағалық резервтерді таниды, келесі құралдарды қоспағанда, олар бойынша резервтің сомасы 12-айлық күтілетін несиелік залалдарға тең болады:

- есептік күндегі жағдай бойынша кредиттік тәуекелі төмен борыштық инвестициялық бағалы қағаздар; және
- басқа қаржылық құралдар, олар бойынша кредиттік тәуекел бастапқы оларды тану сәтінен бастап едәуір көтерілген жоқ (5 ескертпені қараңыз).

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер (жалғасы)**

##### **(iv) Құнсыздану (жалғасы)**

##### **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын саясат (жалғасы)**

Холдинг борыштық бағалы қағаз төмен кредиттік тәуекелге ие деп санайды, егер оның кредиттік рейтингі әлемде көпшілік мақұлдаған «инвестициялық сапа» рейтингісінің анықтамасына сәйкес келсе.

12-айлық күтілетін кредиттік залалдар («12-айлық ККЗ») – бұл есептік күннен кейінгі 12 айдың ішінде ықтимал қаржылық құрал бойынша дефолт оқиғасының салдарынан туындайтын күтілетін кредиттік залалдардың бөлігі. 12-айлық ККЗ танылатын қаржылық құралдар «1 саты» қаржылық құралдарына жатады.

Барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар ("барлық мерзім ішінде ККЗ") қаржы құралы бойынша барлық ықтимал дефолт оқиғаларының нәтижесінде оның күтіліп отырған мерзімі ішінде ККЗ ретінде анықталады. ККЗ барлық мерзім ішінде танылатын қаржы құралдары "2-сатылы" (егер қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел оның бастапқы танылған сәтінен бастап айтарлықтай жоғарылаған, бірақ қаржы құралы кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын жағдайда) және "3-сатылы" (егер қаржы құралы кредиттік-құнсызданған болып табылған жағдайда) қаржы құралдарына жатады.

**ККЗ бағалау.** Күтілетін кредиттік залалдар дефолттың басталу ықтималдығының дәрежесі бойынша өлшенген кредиттік залалдардың есептік бағасы болып табылады. Олар келесідей түрде бағаланады:

- *есептік күндегі жағдай бойынша несиелік-құнсызданған болып табылмайтын қаржылық активтерге қатысты:* барлық күтілетін ақшалай қаражаттарды алмаудың келтірілген құны ретінде (яғни шартқа сәйкес Холдингке тиесілі ақшалай қаражат ағындарының және Холдинг алады деп күтетін ақшалай қаражат ағындарының арасындағы айырмашылық);
- *есептік күндегі жағдай бойынша несиелік-құнсызданған болып табылатын қаржылық активтерге қатысты:* активтердің жалпы теңгерімдік құны мен есептік болашақ ақшалай қаражат ағындарының келтірілген құны арасындағы айырмашылық;
- *қарыздарды беру жөніндегі міндеттемелердің пайдаланылмаған бөлігіне қатысты:* егер қарыз алушы өзінің кредит алу жөніндегі құқығын пайдаланса, шарт бойынша Холдингке тиесілі, шартпен қарастырылған ақшалай қаражат ағындарының және егер бұл кредит берілсе Холдинг алады деп күтетін ақшалай қаражат ағындарының арасындағы айырмашылықтың келтірілген құны ретінде; және
- *қаржылық кепілдік шарттарына қатысты:* шартты ұстаушы көтерген несиелік залалдың өтемақысы ретінде, Холдинг өтеймін деп күтетін сомаларды шегергенде, шартты ұстаушыға күтілетін төлемдердің келтірілген құны.

Сонымен қатар 5 ескертпені қараңыз.

**Қайта құрылымдалған қаржылық активтер.** Тараптардың келісімі бойынша қаржылық активтің шарттары қайта қаралған жағдайда немесе қаржылық активтің шарттарын түрлендірілген жағдайда, немесе қарыз алушының қаржылық қиындықтарына байланысты қолданыстағы қаржылық актив жаңасына ауыстырылған жағдайда, осы қаржылық активті тануды тоқтату қажеттілігіне қатысты бағалау жүргізіледі және күтілетін кредиттік залалдар келесідей түрде бағаланады:

- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті танудың тоқтатылуына алып келмесе, түрлендірілген қаржылық актив бойынша ақшалай қаражаттың күтілетін ағындары қолданыстағы актив бойынша ақшалай қаражатты алмау сомасының есебіне қосылады.
- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті танудың тоқтатылуына алып келсе, онда жаңа активтің күтілетін әділ құны, тану тоқтатылған сәтте қолданыстағы актив бойынша ақшалай қаражаттың түпкілікті ағыны ретінде қарастырылады. Бұл сома, қолданыстағы қаржылық актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, тануды тоқтатудың күтілетін күнінен бастап есептік күнге дейінгі кезең үшін дисконтталатын қолданыстағы қаржылық актив бойынша ақшалай қаражатты алмау сомасының есебіне қосылады.

**Кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер.** Әрбір есептік күнге Холдинг амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтерге және басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін борыштық қаржылық активтерге, олардың кредиттік құнсыздануына қатысты бағалау жүргізеді. Қаржылық актив, мұндай қаржылық актив бойынша ақшалай қаражаттың есептік болашақ ағындарына жағымсыз ықпал ететін бір немесе бірнеше оқиғалар орын алған кезде «кредиттік-құнсызданған» болып табылады.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер (жалғасы)**

##### **(iv) Құнсыздану (жалғасы)**

##### **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын саясат (жалғасы)**

##### **Кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер (жалғасы)**

Қаржылық активтің кредиттік құнсыздануының куәсі, атап айтқанда, келесі бақыланатын деректер болып табылады:

- қарыз алушының немесе эмитенттің елеулі қаржылық қиыншылықтары;
- дефолт немесе төлемді кешіктіру сияқты шарттың талаптарының бұзылуы;
- басқа жағдайда ол тіптен қарастырмайтын шарттарда Холдингпен кредитті немесе аванстық төлемді қайта құрылымдауы;
- қарыз алушының банкроттық немесе басқа қаржылық қайта құрылымдау ықтималдығының туындауы; немесе
- қаржылық қиыншылықтардың нәтижесінде бағалы қағаз үшін белсенді нарықтың жоқ болуы.

Шарттары қарыз алушының қаржылық жағдайының туындауы салдарынан қайта қаралған кредит, әдетте, кредиттік-құнсызданған болып саналады, тек егер шартпен қарастырылған ақшалай қаражат ағындарын алмау тәуекелі төмендеді және құнсызданудың басқа белгілері жоқ дегеннің куәсі бар болмаса.

Борышкері мемлекет болып табылатын мемлекеттік облигацияларға инвестицияның кредиттік құнсыздануын бағалаған кезде (өзге қаржылық активтер) Холдингтік Компания келесі факторларды қарастырады:

- Облигациялардың табыстылығында көрініс тапқан кредит төлеу қабілеттілігінің нарықтық бағасы.
- Рейтингік агенттіктер орындаған кредит төлеу қабілеттілігінің бағалары.
- Жаңа борышты шығару үшін елдің капитал нарығына қолжетімділікті алу қабілеті.
- Борышты ерікті немесе мәжбүрлі кешіру нәтижесінде ұстаушылар залал көтеретіндігіне алып келетін борышты қайта құрылымдау ықтималдығы.
- «Соңғы инстанциядағы кредитор» ретінде мұндай елге қажетті қолдауды қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін халықаралық қолдауды көрсету механизмдерінің болуы, сондай-ақ жариялы мәлімдемелерде көрініс тапқан мемлекеттік органдар мен ведомстволардың мұндай механизмдерді пайдалану ниеті. Бұл көрсетілген механизмдердің әрекетінің тиімділігін және саяси ниетке тәуелсіз талап етілетін критерийлерді орындау қабілетінің болуын бағалауды қамтиды.

Күтілетін кредиттік залалдарға бағалық резервтің сомалары қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте келесідей түрде ұсынылған:

- *амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер*: бұл активтердің жалпы теңгерімдік құнының азаюы сияқты;
- *қарыз беру жөніндегі міндеттемелер және қаржылық кепілдіктер шарттары*: жалпы жағдайда, резерв сияқты;
- басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар: залалдарға бағалық резерв қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылмайды, себебі бұл активтердің теңгерімдік құны олардың әділ құны болып табылады. Алайда залалдарға бағалық резервтің шамасы әділ құнның өзгерістер резервінің құрамында ашылады және танылады.

**Есептен шығару.** Кредиттер мен борыштық бағалы қағаздар, оларды есептен шығарудың негізделген күтімдері болмаған кезде, есептен шығарылуға жатады (ішінара немесе толық сомада). Холдинг есептен шығарылуға жататын берешектің сомаларын өтеу үшін жеткілікті көлемде ақшалай қаражат ағындарын тудыруы мүмкін активтер немесе табыс көздері қарыз алушыда жоқтығын анықтайды. Бұл бағалау әрбір актив үшін жекедей орындалады.

Бұрын есептен шығарылған сомаларды өтеу пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте "кредиттік портфельдің құнсыздануына арналған резерв" және "кредиттер беру жөніндегі өзге активтер мен міндеттемелердің құнсыздануына арналған резерв" деген бапта көрсетіледі.

Алайда есептен шығарылған қаржылық активтерге қатысты Холдинг, тиесілі сомаларды өтеу жөніндегі саясатқа сәйкес берешекті өндіріп алу жөніндегі қызметті жүзеге асыруды жалғастыра алады.



### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер (жалғасы)**

##### **(iv) Құнсыздану (жалғасы)**

###### **2018 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылған есеп саясаты**

Қаржы активі бастапқы танылғаннан кейін орын алған және сомасы сенімді түрде бағалануы мүмкін қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы бойынша күтілетін болашақ ақша ағындарының көлеміне немесе уақыт мерзімдеріне ықпал ететін бір немесе бірнеше оқиғаның нәтижесінде («залалға алып келетін оқиға») келтірілуіне қарай жыл ішіндегі пайда мен залалда танылады. Егер Холдингің жеке бағаланған қаржы активі үшін құнсызданудың объективті дәлелдемелері болмаған жағдайда (оның маңыздылығына қарамастан), бұл актив кредиттік тәуекелдің ұқсас сипаттары бар қаржы активтерінің тобына қосылады және олармен жиынтықта құнсыздану тұрғысынан бағаланады.

Холдинг қаржы активінің құнсыздануы туралы мәселені қараған кезде назарға алатын негізгі факторлар оның мерзімі өткен мәртебесі және кепілзаттық қамтамасыз етуді, ол болған кезде, өткізу мүмкіндігі болып табылады. Төменде солардың негізінде құнсызданудан болатын залалдың объективті белгілерінің бар-жоғы айқындалатын негізгі өлшемшарттар санамаланған:

- кез келген кезекті төлемнің мерзімін өткізіп алу және бұл ретте уақытылы төлемеу есеп айырысу жүйелерінің жұмысындағы кідіріспен түсіндірілмейді;
- қарыз алушы елеулі қаржы қиындықтарын көреді, бұл қарыз алушы туралы Холдингің иелігіндегі қаржылық ақпаратпен расталады;
- қарыз алушының банкроттық немесе қаржылық қайта ұйымдастыру қаупі бар;
- қарыз алушыға ықпал ететін ұлттық немесе жергілікті экономикалық шарттардың өзгерістеріне негізделетін қарыз алушының төлем мәртебесінің теріс өзгерісі бар; немесе
- нарықтағы жағдайдың нашарлауы салдарынан қамтамасыз ету құнының айтарлықтай төмендейді.

Құнсыздануды жиынтық бағалау мақсатында қаржы активтері кредиттік тәуекелдің ұқсас сипаттамалары бойынша топтастырылады. Бұл сипаттамалар осындай активтердің топтары үшін ақша қаражатының болашақ ағындарын бағалауға жатады және дебиторлардың келісімшарттық талаптарға сәйкес бағаланатын активтерге қатысты барлық тиесілі сомаларды өтеу қабілетін дәлелдейді.

Құнсыздану тұрғысынан жиынтықта бағаланатын қаржы активтерінің тобындағы ақша қаражатының болашақ ағындары осы активтерге байланысты шарттық ақша ағындары негізінде және залалдың орын алған оқиғалары салдарынан туындайтын мерзімі өткен берешектің көлемдері туралы, сондай-ақ мерзімі өткен берешекті өтеудің сәттілігі туралы басшылықтың қолында бар статистика негізінде айқындалады. Өткен жылдардың статистикасы алдыңғы кезеңдерге ықпал етпеген ағымдағы шарттардың ықпалын көрсету үшін, сондай-ақ ағымдағы кезеңде жоқ өткендегі оқиғалардың әсерін жою үшін ағымдағы бақыланатын деректер негізінде түзетіледі.

Егер амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін құнсызданған қаржы активінің шарттары қарыз алушының немесе эмитенттің қаржылық қиындықтарына байланысты қайта қаралса немесе өзге түрде өзгертілсе, құнсыздану шарттар өзгергенге дейінгі бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме пайдаланыла отырып айқындалады. Осыдан кейін шарттары қайта қаралған қаржы активін тану тоқтатылады және бірақ егер осы активке байланысты тәуекелдер мен пайда айтарлықтай өзгерсе ғана, жаңа актив әділ құны бойынша танылады. Бұл, әдетте, ақша қаражатының бастапқы және жаңа күтілетін ағындарының келтірінді құнының арасындағы елеулі айырмашылығымен расталады.

Құнсызданудан болатын залалдар үнемі активтің теңгерімдік құнын осы актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме пайдаланыла отырып дисконтталған күтілетін ақша ағындарының келтірінді құнына дейін төмендету үшін қажетті мөлшердегі резервті құру арқылы танылады (ол қазіргі уақытта әлі келтірілмеген кредит бойынша болашақ залалдарды қамтымайды). Құнсызданған қаржы активінің күтілетін ақша ағындарының келтірінді құнын есептеу қамтамасыз етуді сатып алуға және сатуға шығындар шегеріле отырып, кредитордың борышкердің мүлкін иелену ықтималдығы дәрежесіне қарамастан, кредитордың борышкердің мүлкін иеленуі нәтижесінде туындауы мүмкін ақша ағындарын қамтиды.

Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар бойынша құнсызданудан болған залалдар әділ құнның өзгерістері резервінің құрамында жинақталған шығындарды пайданың немесе залалдың құрамына қайта жіктеу арқылы танылды. Өзге жиынтық кіріс құрамынан пайда немесе залал құрамына қайта жіктелетін жинақталған шығын бұрын пайда немесе залал құрамында танылған құнсызданудан болған залалды шегере отырып, негізгі сома мен амортизацияның кез келген төлемдерін шегере отырып, сатып алу құны мен ағымдағы әділ құн арасындағы айырманы білдіреді. Ақшаның уақытша құнына жататын құнсыздануға резервтің өзгерістері пайыздық кірістің компоненті ретінде көрсетілген.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер (жалғасы)**

##### **(iv) Құнсыздану (жалғасы)**

###### **2018 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылған есеп саясаты (жалғасы)**

Егер келесі кезеңде құнсызданудан болған залал сомасы төмендесе және бұл төмендеу құнсыздануды танығаннан кейін (мысалы, дебитордың кредиттік рейтингінің жоғарылауы сияқты) болған оқиғамен объективті байланысты болса, бұрын көрсетілген құнсызданудан болған залал бір жыл ішіндегі пайда мен залал арқылы құрылған резервті түзету арқылы қалпына келтіріледі.

Өтелуі мүмкін болмайтын және толық немесе ішінара өтеу мақсатында өздеріне қатысты барлық қажетті рәсімдер аяқталған және залалдың түпкілікті сомасы айқындалған активтер құнсыздану үшін қалыптастырылған резерв есебінен есептен шығарылады. Бұрын есептен шығарылған сомаларды кейіннен қалпына келтіру жыл ішіндегі пайда мен залалға құнсызданудан болған шығындар есебіне жатқызылады.

Құнсызданудан болған залалдың қалпына келтірілген сомалары

- *Қарыздарға және дебиторлық берешекке қатысты:* егер құнсызданудан болған залалдарды танығаннан кейін болған оқиға құнсызданудан болған залал сомасының азаюына әкеп соқтырса, онда құнсызданудан болған залалды азайту шамасы тиісті сомаларды пайданың немесе залалдың құрамында көрсете отырып, қалпына келтіруге жатады.
- *Сату үшін қолда бар активтерге қатысты:* егер кейінгі кезеңде сату үшін қолда бар құнсызданған борыштық бағалы қағаздың әділ құны өссе және ұлғаю құнсызданудан болған залал танылғаннан кейін болған оқиғамен объективті байланысты болса, онда құнсызданудан болған залал тиісті сомаларды пайданың немесе залалдың құрамында көрсете отырып қалпына келтіріледі; өзге жағдайда әділ құнның кез келген ұлғаюы өзге жиынтық кіріс құрамында танылады.

Холдинг тиісті берешекті өндіріп алу мүмкін еместігін анықтағаннан кейін тиісті құнсыздануға арналған резерв есебінен кредитті немесе борыштық бағалы қағазды ішінара немесе толық сомада есептен шығарады.

#### **Кіріктірме туынды құралдар**

##### **2018 жылғы 1 қаңтардан басқар қолданылатын саясат**

Туынды қаржылық құралдар басқа шарттық қатынасқа кіріктірілуі мүмкін. Холдинг есепте кіріктірме туынды құралды негізгі шарттан жекелей көрсетеді, мына кездерде:

- негізгі шарт ХҚЕС (IFRS) 9 қолдану саласына жатпайтын актив болып табылмайды;
- негізгі шарт өздігінен пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағалау санатына жатпайды;
- кіріктірме туынды құралдың шарттары туынды құралдың анықтамасына жауап беретін еді, егер олар жекелеген шартта мазмұндалғанда, және
- кіріктірме туынды құралдың экономикалық сипаттамалары мен тәуекелдерінің негізгі шарттың экономикалық сипаттамалары мен тәуекелдерімен тығыз байланысы жоқ.

Белініп алынатын кіріктірме туынды құралдар әділ құны бойынша бағаланады, оның барлық өзгерістері пайда немесе залалдың құрамында көрсетіледі, олар ақшалай қаражаттың ағындарын хеджирлеу кезінде хеджирлеудің квалификацияланатын қатынастарының немесе таза инвестицияның бөлігі болып табылған кездерді қоспағанда.

Туынды қаржылық құралдар басқа шарттық қатынасқа кіріктірілуі мүмкін (бұдан әрі, «негізгі шарт»). Холдинг есепте кіріктірме туынды құралды негізгі шарттан жекелей көрсетеді, мына кездерде:

- негізгі шарт өздігінен пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағалау санатына жатпайды;
- кіріктірме туынды құралдың шарттары туынды құралдың анықтамасына жауап беретін еді, егер олар жекелеген шартта мазмұндалғанда, және
- кіріктірме туынды құралдың экономикалық сипаттамалары мен тәуекелдерінің негізгі шарттың экономикалық сипаттамалары мен тәуекелдерімен тығыз байланысы жоқ.

Белініп алынатын кіріктірме туынды құралдар әділ құны бойынша бағаланады, оның барлық өзгерістері пайда немесе залалдың құрамында көрсетіледі, олар ақшалай қаражаттың ағындарын хеджирлеу кезінде хеджирлеудің квалификацияланатын қатынастарының немесе таза инвестицияның бөлігі болып табылған кездерді қоспағанда.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Клиенттерге берілген кредиттер**

##### **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын саясат**

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептің «Клиенттерге берілген кредиттер» бабы мыналарды қамтиды:

- клиенттерге берілген, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын несиелер; олар бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады плюс мәміле бойынша және салдарынан тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, олардың амортизацияланған құны бойынша қосымша тікелей шығындар;
- клиенттерге берілген, SPPI критерийіне сәйкес келмеу себебінен пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын қарыздар; олар әділ құны бойынша бағаланады, олардың өзгерістері пайда немесе залал құрамында дереу танылады;

##### **2018 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылған саясат**

Клиенттерге берілген кредиттер тіркелген немесе анықталатын төлемдері бар, белсенді нарықта баға белгілеулері жоқ және Холдинг дереу немесе жақын болашақта сатуға ниет білдірмеген туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Клиенттерге берілген кредиттер және дебиторлық берешек ретінде жіктелген кредиттерді қамтиды.

Клиенттерге берілген кредиттер бастапқыда әділ құны бойынша, сондай-ақ мәміле бойынша қосымша тікелей шығындар және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, олардың амортизацияланған құны бойынша бағаланды. Холдингтің қалауы бойынша клиенттерге берілген кредиттерді пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағалау санатына жіктеген кезде әділ құнның өзгеруі пайда немесе залал құрамында дереу танылған.

Клиенттерге берілген кредиттер, сондай-ақ Холдинг жалға беруші болып табылатын қаржылық жалдау шарттары бойынша дебиторлық берешекті қамтиды.

#### **Инвестициялық бағалы қағаздар**

##### **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын саясат**

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептің «Борыштық бағалы қағаздар» бабы мыналарды қамтиды:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық инвестициялық бағалы қағаздар; олар бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады плюс мәміле бойынша және салдарынан тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, олардың амортизацияланған құны бойынша қосымша тікелей шығындар;
- пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын борыштық және үлестік бағалы қағаздар немесе Холдингтің қалауынша осы санатқа сыныпталатын; олар өзгерістері дереу пайда немесе залалдың құрамында танылатын әділ құн бойынша бағаланады;
- өзгерістері өзге жиынтық кірістің құрамында көрсетілетін, әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар.

##### **2018 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылған саясат**

Бағалы қағаздар бастапқыда әділ құны бойынша плюс, пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын бағалы қағаздар жағдайында мәміле бойынша тиісті шығындар қосылады және кейіннен есепте олардың жіктелуіне байланысты немесе өтеу мерзіміне дейін ұсталатын ретінде, не болмаса пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, не болмаса сату үшін қолда бар ретінде көрсетіледі.

**Өтеу мерзіміне дейін ұсталатын** Өтеу мерзіміне дейін ұсталатын инвестициялар Холдингтің қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы немесе сату үшін қолда бар ретінде немесе кредиттер мен дебиторлық берешекті айқындауға жататын ретінде әділ құн бойынша бағалау санатына жіктелгендерден басқа, оларға қатысты Холдинг қатты ниеті және оларды өтеу мерзімі басталғанға дейін ұстап тұру мүмкіндігі бар тіркелген немесе анықталатын төлемдері және белгіленген өтеу мерзімі бар туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Өтеу мерзіміне дейін ұсталатын инвестициялар құнсызданудан болған залалдарды шегере отырып, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша бағаланады. Өтеу мерзіміне дейін ұсталатын инвестициялардың болмашы сомасын сату немесе қайта жіктеу өтеу мерзіміне дейін ұсталатын барлық инвестицияларды "сату үшін қолда бар" бағалау санатына қайта сыныптауға әкеп соқтырар еді және Холдингке борыштық бағалы қағаздарды ағымдағы және кейінгі екі қаржы жылы ішінде өтеу мерзіміне дейін ұсталатын ретінде жіктеуге мүмкіндік берер еді. Алайда сату немесе қайта сыныптау, қайта сыныптау қажеттігіне әкелмеуші еді, егер мұндай сату немесе қайта сыныптау:

- өтеу мерзіміне жақын жүзеге асырылғандығы соншалықты, бұл нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі қаржы активінің әділ құнына елеулі әсер етпес еді;
- Холдинг активтің барлық бастапқы негізгі сомасын іс жүзінде алған кезде жүзеге асырылса; және
- Холдингтің бақылауынан тыс тұрған жекелеген оқиғадан туындаса, бір реттік сипатқа ие болса және оның басталуын Холдинг негізді түрде болжай алмаса.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Инвестициялық бағалы қағаздар (жалғасы)**

##### **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылатын саясат (жалғасы)**

**Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағалау санаты.** Саудаға арналған активтер - Холдинг сатып алған немесе ең алдымен жақын болашақта сату немесе сатып алу мақсатында туындаған активтер болып табылады немесе құрамында активтерді басқару қысқа мерзімді пайда алу үшін бірлескен негізде жүзеге асырылатын портфельдің бір бөлігі болып табылады. Саудаға арналған активтер бастапқыда қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құн бойынша танылады және кейіннен бағаланады, бұл ретте мәміле бойынша тиісті шығындар пайда немесе залал құрамында танылады. Әділ құнның барлық өзгерістері пайда немесе залал құрамындағы сауда операциялары бойынша таза табыстың бөлігі ретінде танылады.

**Сату үшін қолда бар.** Сату үшін арналған қолда бар инвестициялар ұйымның қалауы бойынша сату үшін қолда бар ретінде жіктелген немесе бірде-бір басқа санатқа жіктелмеген туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Сату үшін қолда бар инвестициялар үлестік бағалы қағаздар мен борыштық бағалы қағаздарды қамтиды. Әділ құны сенімді бағалауға жатпайтын, бағаланбайтын үлестік бағалы қағаздар бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Сату үшін қолда бар барлық өзге инвестициялар бастапқы әділ құны бойынша танылғаннан кейін бағаланады.

Пайыздық кірістер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, пайда немесе залал құрамында танылады. Дивидендтер нысанындағы кірістер Холдинг дивидендтер алуға құқылы болған кезде пайда немесе залал құрамында танылады. Сату үшін қолда бар борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар бойынша оң және теріс бағамдық айырмалар пайда немесе залал құрамында танылады. Құнсызданудан болған залалдар кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

Құнсызданудан болған залалдардан ерекшеленетін әділ құнның өзге де өзгерістері өзге жиынтық кіріс құрамында танылады және меншікті капитал құрамында әділ құн өзгерістерінің резервінде ұсынылады. Тиісті қаржы активін тану тоқтатылған кезде өзге жиынтық кіріс құрамында танылған әділ құн өзгерістерінің жинақталған сомасы қайта сыныптау түзетуі арқылы меншікті капитал құрамынан пайда немесе залал құрамына аударылады.

Кредиттер мен дебиторлық берешекті айқындауға сәйкес келетін сату үшін қолда бар ретінде жіктелетін қаржы активі, егер Холдинг осы қаржы активін таяу болашақта немесе оны өтеу мерзімі басталғанға дейін ұстап тұру ниеті мен мүмкіндігі болса, осы санаттан "кредиттер және дебиторлық берешек" санатына қайта жіктелуі мүмкін, ол сату үшін қолда бар ретінде жіктелген болмаса.

Сату үшін қолда бар инвестицияларды бастапқы тану кезінде Холдинг мәміле бойынша тиісті шығындарды қоса алғанда, әділ құны бойынша бағалайды.

Сату үшін қолда бар санатына жатқызылған, белсенді нарықта баға белгіленетін инвестициялар кейіннен әділ құны бойынша бағаланады, бұл ретте қайта бағалау нәтижесі өзге жиынтық кіріс құрамында танылады. Бұл ретте борыштық қаржы құралдарын шетел валюталары бағамына сәйкес осы санатқа қайта бағалау пайда немесе залал құрамында танылады.

**Қаржылық кепілдік шарттары және қарыздар беру бойынша міндеттемелер.** Қаржылық кепілдік шарты – бұл Холдингтің шартта көрсетілген борышқор төлемді борыш құралының талаптарында белгіленген мерзімде жүзеге асыра алмауының нәтижесінде соңғысы шеккен шығынды өтеу үшін кепілдік ұстаушыға белгілі бір төлемдер жүргізуге міндеттейтін шарт. Қарыз беру бойынша міндеттеме – бұл алдын ала келісілген шарттарда және белгіленген мерзімде қарыз берудің қатаң міндеттемесі.

Шығарылған қаржы кепілдігінің шарттары немесе қарыз беру жөніндегі міндеттемелер нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша бастапқыда әділ құн бойынша бағаланады. Кейіннен олар келесідей бағаланады:

- **2018 жылғы 1 қаңтардан бастап:** екі шаманың ең үлкені бойынша: тиісті жағдайларда ХҚЕС (IFRS) 15 қағидаттарына сәйкес танылған табыстың жинақталған сомасын шегере отырып, бастапқы танылған соманы шегере отырып, ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес айқындалған залал үшін бағалау резервінің сомасы; және
- **2018 жылғы 1 қаңтарға дейін:** екі шаманың ең үлкені бойынша: қаржылық кепілдік шартының немесе қарыз беру жөніндегі міндеттеменің қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланған бастапқы әділ құнды білдіретін сома және шарт бойынша төлем алу ықтимал болған кезде міндеттемені өтеу бойынша кез келген күтілетін төлемнің ағымдағы құны.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Қаржылық кепілдік шарттары және қарыздар беру жөніндегі міндеттемелер (жалғасы)**

Холдингінің пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қарыздарды беру бойынша шығарылған міндеттемелері жоқ.

Қарыздар беру жөніндегі өзге міндеттемелер бойынша:

- *2018 жылғы 1 қаңтардан бастап:* Холдинг залалдарға арналған бағалау резервін таниды;
- *2018 жылғы 1 қаңтарға дейін:* Егер шарт ауыртпалықты деп танылса, Холдинг ХҚЕС (IAS) 37 сәйкес резерві таныды.

Шығарылған қаржылық кепілдік шарттарына және қарыздар беру бойынша міндеттемелерге қатысты танылған қаржылық міндеттемелер өзге міндеттемелер құрамына енгізілді.

**Ақша қаражаты мен оның баламалары.** Ақша қаражаты мен оның баламалары қолма-қол ақшаның белгілі бір сомасына жеңіл айырбасталатын баптар болып табылады және құнның болмашы өзгеруіне ұшырайды. Ақша қаражаты мен оның баламалары Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкідегі («ҚРҰБ») шоттардағы міндетті резервтерді, бастапқы өтеу мерзімі үш айдан кем барлық банкаралық депозиттер мен басқа банктермен кері репо шарттарын қамтиды. Беру кезінде үш айдан астам кезеңге пайдалану бойынша өздеріне қатысты шектеулер бар қаражат ақша қаражаты мен оның баламаларының құрамынан алып тасталады. Ақша қаражаты мен оның баламалары амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есепте ұсынылған төлемдер немесе ақша қаражатының түсімдері, Холдинг контрагенттерінің Холдингте орналастырылған ағымдағы шоттарына есептелген немесе есепке жазылған, клиенттің ағымдағы шотынан қаражатты есептен шығару арқылы өндіріп алынған кредит бойынша пайыздық кірістер немесе борыштың негізгі сомасы сияқты сомаларды, пайыздық төлемдерді немесе клиенттің көзқарасы тұрғысынан ақша қаражаты мен оның баламаларын білдіретін клиенттің ағымдағы шотына есепке жазылған берілген кредиттерді қоса алғанда, Холдингінің ақша қаражаты мен оның баламаларын беруі болып табылады.

**ҚРҰБ шоттарындағы міндетті резервтер.** ҚРҰБ шоттарындағы міндетті резервтер амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі және ҚРҰБ-да депозиттелген қаражат болып табылады, олар бойынша пайыздар есептелмейді және Холдингінің күнделікті операцияларын қаржыландыруға арналмаған. Демек, олар ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есепті құрастыру мақсаттары үшін ақша қаражаты мен оның баламаларының құрамынан алып тасталады.

**Банктердегі қаражат.** Холдинг контрагент банктерге ақша қаражатын белгіленген немесе айқындалатын күні өтелуге жататын аванстық төлемдер түрінде берген кезде, басқа банктердегі қаражат есепке алынады, бұл ретте, Холдингінің туынды қаржы құралдарына байланысты емес және ашық нарықта баға белгіленімдері жоқ туындаған дебиторлық берешекпен сауда операцияларын жүзеге асыру ниеті болмайды. Басқа банктердегі қаражат амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

**Өтелмеген төлемдер үшін меншікке алынған қамтамасыз ету.** Өтелмеген төлемдер үшін меншікке алынған қамтамасыз ету Холдинг мерзімі өткен кредиттерді реттеу кезінде алған қаржы және қаржы емес активтерді білдіреді. Бұл активтер алу кезіндегі әділ құны бойынша танылады және олардың сипатына, сондай-ақ Холдингінің осы активтерді өндіріп алуға қатысты ниеттеріне қарай, негізгі құралдар, өзге қаржы активтері, инвестициялық мүлік немесе өзге активтер құрамындағы қорларға қосылады, ал кейіннен активтердің осы санаты үшін есептік саясатқа сәйкес қайта бағаланады және есепке алынады.

Егер есепті кезеңнің аяғында қолданылатын шарттар орындалса, Холдинг сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және өтелмеген төлемдер үшін меншікке алынған қамтамасыз етуге істен шығару топтары үшін есептік саясатты қолданады.

Егер өтелмеген төлемдер үшін кепілзаттық қамтамасыз етуді меншікке алу бизнесті бақылаудың туындауына алып келсе, бизнесті біріктіру сатып алу әдісі бойынша есепке алынады, бұл ретте, реттелген кредиттің әділ құны сатып алу құнын білдіреді (шоғырлану үшін есептік саясаттың қағидаттарын қараңыз). Өтелмеген төлемдер үшін меншікке алынған акцияларға Холдинг айтарлықтай ықпалды сатып алған, бірақ бақылауды сатып алмаған жағдайларда қауымдасқан кәсіпорындар үшін есептік саясат қолданылады. Қауымдасқан кәсіпорынның құны кепілге салынған акцияларды меншікке алу арқылы реттелген кредиттің әділ құнына тең болады.

**Сату және кері өтеп алу шарттары бойынша мәмілелер.** Іс жүзінде контрагентке кредитордың кірістілігін қамтамасыз ететін сату және кері өтеп алу шарттары бойынша мәмілелер («репо шарттары») бағалы қағаздардың қамтамасыз етілуі үшін қаражат тарту операциялары ретінде қаралады. Сату және кері өтеп алу шарттары бойынша шарттары бойынша сатылған бағалы қағаздарды тану тоқтатылмайды. Сатып алатын тұлғаның келісімшарт бойынша немесе қалыптасқан практикаға сәйкес бағалы қағаздарды сату немесе қайтадан кепілге салу құқығы болған жағдайлардан басқа, бағалы қағаздарды қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептің басқа бабына қайта сыныптау жүргізілмейді. Мұндай жағдайларда олар «Репо мәмілелері бойынша кредиторлық берешек» ретінде сыныпталады. Тиісті міндеттемелер «Басқа банктердің қаражаты» жолында көрсетіледі.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Қаржылық кепілдік шарттары және қарыздар беру жөніндегі міндеттемелер (жалғасы)**

##### ***Сату және кері өтеп алу шарттары бойынша мәмілелер (жалғасы)***

Іс жүзінде Холдингке кредитордың кірістілігін қамтамасыз ететін, кері сату міндеттемесі бар шарттар бойынша мәмілелер («кері репо») бойынша сатып алынған бағалы қағаздар контрагентке қарай, «Кері репо мәмілелері бойынша дебиторлық берешек» ретінде көрсетіледі. Пайыздық және дивидендік кіріске түзетілген, контрагент алған сату бағасы мен кері өтеп алу бағасы арасындағы айырмашылық пайыздық кіріс ретінде танылады және репо шартының бүкіл қолданылу мерзімі ішінде тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептеледі.

Контрагенттерге тіркелген сыйақы үшін қарыз ретінде берілген бағалы қағаздар, контрагенттің келісімшарт бойынша немесе қалыптасқан практикаға сәйкес осы бағалы қағаздарды сату немесе қайтадан кепілге салу құқығы болған жағдайлардан басқа, шоғырландырылған қаржылық есептілікте қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептің бастапқы бабында көрсетілуін жалғастырады. Мұндай жағдайларда оларды жеке теңгерімдік бапқа қайта сыныптау жүргізіледі.

Тіркелген сыйақы үшін қарыз ретінде алынған бағалы қағаздар, олар үшінші тараптарға өткізілген жағдайлардан басқа, шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілмейді. Мұндай жағдайларда осы бағалы қағаздарды сатып алудан және сатудан болатын қаржылық нәтиже «Өзгерістері кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерімен операциялардан болатын пайда /(залал)» не «Инвестициялық бағалы қағаздармен операциялардан болатын пайда /(залал)» жолында жыл ішіндегі пайдада немесе залалда көрсетіледі. Бағалы қағаздарды қайтару жөніндегі міндеттеме «Өзге қарыз қаражаты» жолының құрамында әділ құны бойынша көрсетіледі.

**Инвестициялық мүлік.** Инвестициялық мүлік – бұл Холдинг қарызға алмайтын, Холдинг жалға алу кірісін алу және салынған капиталдың құнын арттыру мақсатында немесе осы екі мақсатқа да қол жеткізу үшін ұстап қалатын мүлік. Инвестициялық мүліктің құрамына болашақта инвестициялық мүлік ретінде пайдалануға арналған құрылысы аяқталмаған объектілер кіреді. Бастапқы мойындаған кезде инвестициялық мүлік, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша есепке алынады. Еңбекпен табылған жалға алу кірісі өзге операциялық кірістер құрамында жыл ішіндегі пайдада немесе залалда көрсетіледі.

Инвестициялық мүліктің құнсыздану белгілері болған кезде Холдинг оның өтелетін құнын бағалауды жүргізеді, ол сатуға арналған шығындар шегеріле отырып, пайдалану құны мен әділ құнның ең үлкені ретінде айқындалады. Инвестициялық мүліктің теңгерімдік құнын өтелетін құнға дейін төмендету жыл ішіндегі пайдада немесе залалда көрсетіледі. Алдыңғы жылдарда көрсетілген құнсызданудан болған залал, егер кейіннен активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған бағалауда өзгеріс орын алса қалпына келтіріледі.

Кейінгі шығындар Холдинг соларға байланысты болашақ экономикалық пайда алады және олардың құны сенімді түрде бағалануы мүмкін деген ықтималдық болғанда ғана капиталдандырылады. Жөндеуге және ағымдағы қызмет көрсетуге арналған барлық өзге шығыстар келтірілуге қарай шығыстар ретінде есепке алынады. Егер инвестициялық мүліктің меншік иесі оны қарызға алса, онда бұл мүлік «Негізгі құрал» санатына ауыстырылады.

**Негізгі құралдар.** Негізгі құралдар негізгі құралдардың жинақталған амортизациясы және құнсызданудан жинақталған залалдар шегеріле отырып, өзіндік құны бойынша есепке алынады (бұл қажет болған жерде).

Болмашы жөндеу және ағымдағы қызмет көрсету бойынша шығыстар олардың туындауына қарай есепке алынады. Негізгі құралдардың ірі компоненттерін ауыстыру бойынша шығыстар кейіннен ауыстырылған компонент есептен шығарыла отырып капиталдандырылады.

Әрбір есепті кезеңнің аяғында басшылық негізгі құралдардың құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Құнсыздану белгілері болған кезде басшылық өтелетін құнды бағалауды жүргізеді, ол сатуға арналған шығындар және пайдалану құны шегеріле отырып, активтің әділ құнының ең үлкені ретінде айқындалады. Теңгерімдік құн өтелетін құнға дейін азайтылады, ал құнсызданудан болған залал жыл ішіндегі пайдаға немесе залалға жатқызылады. Алдыңғы кезеңдерде қандай да бір актив үшін көрсетілген құнсызданудан болған залал, егер пайдалану құнын немесе сатуға арналған шығындар шегеріле отырып, оның әділ құнын айқындау үшін пайдаланылған бағалауларда өзгеріс орын алса, қалпына келтіріледі.

Түсімнің сомасын теңгерімдік құнмен салыстыру арқылы айқындалатын, істен шығарудан болатын пайда мен залал жыл ішіндегі пайдада және залалда көрсетіледі (өзге операциялық кірістер мен шығыстар құрамында).

**Амортизация.** Жер телімдері мен аяқталмаған құрылыс амортизацияланбайды. Басқа негізгі құралдар бойынша амортизация желілік әдіс пайдаланыла отырып, яғни активтерді пайдалы қолданудың мынадай есептік мерзімдері ішінде қалдық құнға дейін құны біркелкі азайтыла отырып есептеледі:

	<u>Пайдалы қолдану мерзімі, жыл</u>
Ғимараттар	8 - 100
Көлік құралдары	5 - 7
Офистік және компьютерлік жабдық	2 - 10
Басқалары	3 - 20

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Амортизация (жалғасы)**

Активтің қалдық құны – бұл, егер актив пайдалы қолдану мерзімінің аяғына және пайдалы қолдану мерзімінің аяғына тән жай-күйге жетіп қойған болса, істен шығаруға болжанып отырған шығындар шегерілгеннен кейін ағымдағы кезде активтің істен шығуынан Холдинг алатын есептік сома. Активтердің қалдық құны және оларды пайдалы қолданудың мерзімі қайта қаралады және егер қажет болса, әрбір есепті кезеңнің аяғында оларға түзету енгізіледі.

**Материалдық емес активтер.** Гудвилден басқа, Холдингтің материалдық емес активтерінің белгілі бір пайдалы қолдану мерзімі бар және олар, негізінен, капиталдандырылған бағдарламалық қамтылымды және басқа да сатып алынған лицензияларды қамтиды. Бағдарламалық қамтылымға сатып алынған лицензиялар осы бағдарламалық қамтылымды сатып алу және енгізу үшін келтірілген шығындар негізінде капиталдандырылады. Холдинг бақылайтын, сәйкестендірілетін және бірегей бағдарламалық қамтылымға тікелей байланысты әзірлеуге арналған шығындар, егер қосымша экономикалық пайданың сомасы шығындардан асып түседі деп күтілсе, материалдық емес активтер ретінде көрсетіледі. Капиталдандырылған шығындар бағдарламалық қамтылымды әзірлеушілер тобын ұстауға арналған шығыстарды және үстеме шығыстардың тиісті үлесін қамтиды. Бағдарламалық қамтылымға (мысалы, оған қызмет көрсетуге) байланысты барлық басқа шығындар олардың келтірілуіне қарай ескеріледі.

Материалдық емес активтер активтерді пайдалы қолданудың мынадай есептік мерзімдері ішінде желілік әдіспен амортизацияланады:

	<u>Пайдалы қолдану мерзімі, жыл</u>
Компьютерлік бағдарламалық қамтылымға арналған лицензиялар мен патенттер	3 - 20
Дербес әзірленген бағдарламалық қамтылым	1 - 14
Басқалары	2 - 15

**Операциялық жалға алу.** Холдинг жалға алушы ретінде болғанда және жалға алу объектілерін иеленуден келетін тәуекелдер мен кірістерді жалға беруші Холдингке бермеген кезде операциялық жалға алу шарттары бойынша төлемдердің жалпы сомасы жалға алу мерзімі ішінде біркелкі есептен шығару әдісі пайдаланыла отырып, жыл ішіндегі пайдада немесе залалда (операциялық жалға алу бойынша шығыстар ретінде) көрсетіледі.

Егер (а) шартты орындау нақты бір активті немесе активтерді пайдалануға байланысты болса және (б) шартта активті пайдалану құқығын беру көзделсе, басқа шарттарға кіріктірілген жалға алу бөліп көрсетіледі.

Активтер операциялық жалға берілген кезде, алуға жататын жалға алу төлемдері жалға алу мерзімі ішінде біркелкі есептен шығару әдісі пайдаланыла отырып, жалға беруден болатын кірістер ретінде көрсетіледі.

**Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек.** Холдинг жалға беруші ретінде болғанда және жалға алу объектілерін иеленуден келетін тәуекелдер мен кірістер жалға алушыға берілген кезде, жалға берілетін активтер қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек ретінде көрсетіледі және болашақ жалға алу төлемдерінің келтірінді құны бойынша есепке алынады. Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек бастапқы кезде жалға алу қатынастары күні айқындалған дисконттау мөлшерлемесі пайдаланыла отырып, жалға алу қатынастары туындаған (жалға алу басталған) күнге көрсетіледі (жалға алу қатынастары басталған күн деп екі күннің: жалға алу шарты жасалған күннің және тараптардың жалға берудің негізгі шарттарына қатысты міндеттемелерді қабылдаған күнінің анағұрлым ертерегі есептеледі).

Дебиторлық берешектің сомасы мен болашақ жалға алу төлемдерінің дисконтталған құны арасындағы айырмашылық алынбаған қаржы кірістерін білдіреді. Бұл кірістер жалға алу шарты қолданылатын бүкіл мерзім ішінде кірістіліктің тұрақты нормасын болжамдайтын таза инвестициялар әдісі пайдаланыла отырып, жалға алу мерзімінің ішінде танылады (салық салуға дейін). Жалға алу қатынастарын ұйымдастыруға тікелей байланысты қосымша шығындар қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешектің бастапқы сомасына қосылады және жалға алу мерзімі ішінде танылатын кірістің сомасын азайтады. Жалға алу бойынша қаржылық кірістер кезең ішіндегі пайдада немесе залалда пайыздық кірістер құрамында көрсетіледі.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Амортизация (жалғасы)**

**Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер.** Ұзақ мерзімді активтер мен ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді активтерді қамтуы мүмкін істен шығару топтары, егер олардың теңгерімдік құны, негізінен, есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде сату арқылы (осы активтерді ұстайтын еншілес кәсіпорындарды бақылаудан айырылуды қоса алғанда) өтелетін болса, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте «Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер» ретінде көрсетіледі. Активтерді қайта сыныптау мынадай барлық өлшемшарттарды сақтауды талап етеді: (а) активтер олардың ағымдағы жағдайында дереу сатуға дайын; (б) Холдингінің басшылығы сатып алушыны іздеу бойынша қолданыстағы бағдарламаны бекітті және оны іске асыруға кірісті; (в) активтерді барабар құны бойынша сату үшін белсенді маркетинг жүргізіліп жатыр; (г) сату бір жыл ішінде жүзеге асырылады деп күтіледі және (д) сату жоспарын айтарлықтай өзгерту немесе оның күшін жою күтілмейді. Ағымдағы есепті кезең ішіндегі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте сатуға арналған ретінде сыныпталған ұзақ мерзімді активтер немесе істен шығару топтары қайтадан сыныпталмайды және ағымдағы есепті кезеңнің аяғындағы сыныптамаға сәйкес келтіру үшін қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептің салыстырмалы деректерінде ұсынылу нысанын өзгертпейді.

Істен шығару тобы бір сату операциясы процесінде бірыңғай топпен сату арқылы немесе өзге тәсілмен істен шығарылуға жататын активтер тобын (ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді) және осы операция процесінде бірелетін активтерге тікелей байланысты міндеттемелерді білдіреді. Егер істен шығару тобы ақша ағынын генерациялайтын, сатып алу кезінде соған гудвил бөлінген бірліктің құрамындағы активті қамтыған жағдайда, **гудвиллістен** шығару тобының құрамында есепке алынады. Ұзақ мерзімді активтер – бұл күтілетіндей, есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде өтелмейтін немесе алынбайтын сомаларды қамтитын активтер. Егер қайта сыныптау қажеттілігі туындаса, ол активтің әрі қысқа мерзімді, әрі ұзақ мерзімді бөлігі үшін жүргізіледі.

Сатуға арналған істен шығару топтары сатуға арналған шығындар шегеріле отырып, ең аз теңгерімдік құн мен әділ құн бойынша бағаланады. Сатуға арналған негізгі құралдар, инвестициялық мүлік және материалдық емес активтер амортизацияланбайды.

Істен шығару топтарына тікелей байланысты және сату кезінде берілетін міндеттемелер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте жеке жолда көрсетіледі.

**Тоқтатылған қызмет.** Тоқтатылған қызмет Холдингінің сатылған немесе сатуға арналған ретінде сыныпталған компоненті болып табылады және (а) жеке елеулі қызмет түрін немесе операцияларды жүргізудің географиялық ауданын білдіреді; (б) жеке елеулі операциялар түрін немесе қызметтің географиялық өңірін істен шығарудың бірыңғай үйлестірілген жоспарының бір бөлігі болып табылады; немесе (в) тек қана кейіннен қайта сату мақсатында сатып алынған еншілес кәсіпорын болып табылады. Тоқтатылған қызметтен түсетін түсім мен ақша ағындары (олар болған жағдайда) салыстырмалы ақпарат тиісінше қайтадан ашып көрсетіле отырып, жалғасатын қызметтен бөлек көрсетіледі.

**Банктерден және өзге де қаржы институттарынан алынған қарыздар.** Банктерден және өзге де қаржы институттарынан алынған қарыздар контрагент банктер Холдингіге ақша қаражатын немесе өзге де активтерді берген кезден бастап көрсетіледі. Туынды емес қаржы міндеттемелері амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

**Клиенттердің қаражаты.** Клиенттердің қаражаты жеке тұлғалар, мемлекеттік немесе корпоративтік клиенттер алдындағы туынды емес қаржы міндеттемелерін білдіреді және амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

**Шығарылған борыштық бағалы қағаздар.** Шығарылған борыштық бағалы қағаздар АҚШ долларымен көрсетілетін еурооблигацияларды және Холдинг пен оның еншілес кәсіпорындары қазақстандық теңгемен шығарған өзге де облигацияларды қамтиды. Борыштық бағалы қағаздар амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Егер Холдинг өзінің шығарылған борыштық бағалы қағаздарын сатып алса, олар қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен алып тасталады, ал міндеттеменің теңгерімдік құны мен төленген сома арасында айырма берешекті мерзімінен бұрын реттеуден болатын кірістердің құрамына қосылады.

**Туынды қаржы құралдары.** Валюта айырбастау келісімшарттарын, пайыздық фьючерстерді, болашақ пайыздық мөлшерлеме туралы келісімдерді, валюталық және пайыздық своптарды, сондай-ақ валюталық және пайыздық опциондарды қоса алғанда, туынды қаржы құралдары әділ құны бойынша көрсетіледі.

Барлық туынды қаржы құралдары, егер осы құралдардың әділ құны оң болып табылса, активтер ретінде және егер, олардың әділ құны теріс болса, міндеттемелер ретінде есепке алынады. Туынды қаржы құралдары әділ құнының өзгерістері туынды қаржы құралдарымен операциялар бойынша шығыстар шегеріле отырып, өзгерістері кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында кірістер ретінде көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерімен операциялардан болатын кірістер не шығыстар құрамында жыл ішіндегі пайдаға немесе залалға қосылады.

Басқа қаржы құралдарына кіріктірілген кейбір туынды құралдар, егер олардың тәуекелдері мен экономикалық сипаттамалары негізгі шарттың тәуекелдерімен және экономикалық сипаттамаларымен тығыз байланыста болмаса, негізгі шарттан бөліп көрсетіледі.



### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

**Мемлекеттік субсидиялар.** Мемлекеттік субсидиялар Үкімет, мемлекеттік агенттіктер және мемлекеттік ұйымдар өткенде немесе болашақта Холдингінің операциялық қызметіне қатысты белгілі бір шарттарды орындауға айырбастай отырып, Холдингіге ресурстарды аудару нысанында беретін көмекті білдіреді. Холдинг оларға байланысты барлық шарттарды орындайтынына және көрсетілген субсидияларды алатынына негізді сенім болғанды қоспағанда, басқа жағдайларда мемлекеттік субсидиялар танылмайды. Өтеуді талап етуі мүмкін шарттар болған кезде субсидиялар өзге міндеттемелердің құрамында танылады.

Нарықтық мөлшерлемеден төмен сыйақы мөлшерлемесі бойынша мемлекеттік қарыз алудан болатын пайда мемлекеттік субсидия ретінде есепке алынады. Нарықтық мөлшерлемеден төмен сыйақы мөлшерлемесінен болатын пайда қарыздың бастапқы теңгерімдік құны мен түсімдер сомасы арасындағы айырма ретінде бағаланады.

Мемлекеттік субсидиялар Холдинг шығыстар ретінде субсидиялардың қаражаты соларды өтеуге арналған тиісті шығындарды танитын кезеңдер ішінде жүйелі негізде пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

Мемлекеттік субсидияларды есепке алу тәртібіне қатысты екі негізгі көзқарас бар: капитал позициясы тұрғысынан көзқарас, оған сәйкес субсидия кезең ішіндегі пайда мен залалдың құрамында танылмайды және кірістер тұрғысынан көзқарас, оған сәйкес субсидия бір немесе бірнеше есепті кезең бойы кірістерге/шығыстарға жатқызылады.

Егер мемлекет кредитор ретінде, яғни байланысты тарап болып табылмайтын кредитор сияқты болған жағдайда, мемлекеттік субсидия кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында көрсетіледі. Егер мемлекет акционер ретінде әрекет еткен жағдайда, онда алынған мемлекеттік субсидия капиталдың құрамында есепке алынады.

**Табыс салығы.** Шоғырландырылған қаржылық есептілікте, қолданылатын немесе мәні бойынша есепті кезеңнің аяғында күшіне енген салық мөлшерлемелері мен заңнамалық нормалар пайдаланыла отырып, заңнаманың талаптарына сәйкес салық салу бойынша шығыстар көрсетілген. Табыс салығы бойынша шығыстар ағымдағы салықтар бойынша шығысты/кірісті және кейінге қалдырылған салықтар бойынша шығысты/кірісті қамтиды және егер олар осы немесе басқа кезеңде жиынтық кірістің құрамында немесе тікелей капиталда көрсетілген операцияларға жатуына байланысты, жиынтық кірістің құрамында немесе тікелей капиталда көрсетілмеуге тиіс болса, кезең ішіндегі пайдада немесе залалда көрсетіледі.

Ағымдағы салық ағымдағы және өткен кезеңдердегі салық салынатын пайда немесе залалға қатысты салық органдарынан төлеу немесе өтеу болжамданатын сома болып табылады. Егер шоғырландырылған қаржылық есептілік тиісті салық декларациялары берілгенге дейін бекітілсе, салық салынатын пайда немесе залал бағалау көрсеткіштеріне негізделеді. Өзге салықтар, табыс салығынан бөлек, операциялық шығынның құрамында көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған табыс салығы кейінге салық активтер мен міндеттемелердің салықтық базасы мен шоғырландырылған қаржылық есептегі олардың теңгерімдік құны арасында туындайтын, болашақ кезеңдерге ауыстырылатын салықтық залалдар мен уақыт айырмашылықтарына қатысты теңгерімдік әдіспен есептеледі. Бизнесіті біріктіру нәтижесінде туындайтын бастапқы тану жағдайларынан басқа, егер бастапқы тану кезінде мәміле әрі бухгалтерлік, әрі салық салынатын пайдаға әсер етпесе, бастапқы тану үшін ерекше жағдайға сәйкес активті немесе міндеттемені бастапқы тану кезінде туындайтын уақыт айырмашылықтарына қатысты кейінге қалдырылған салық есепке алынбайды. Кейінге қалдырылған салық салу бойынша активтер мен міндеттемелер қолданылатын немесе мәні бойынша есепті кезеңнің аяғында қолданылатын және күтіліп отырғандай, уақыт айырмашылықтары немесе кейінге қалдырылған салық залалдары іске асырылған кездегі кезеңде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері пайдаланыла отырып айқындалады. Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер Холдингінің әрбір жеке компаниясы шеңберінде ғана өзара есепке жазылады.

Уақытша айырмалардың салық салынатын базасын азайтатын және болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық залалдарына қатысты кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер болашақта осындай шегерімдер сомасына азайтылуы мүмкін салық салынатын пайданы алудың жеткілікті ықтималдығы болған жағдайда ғана танылады.

Кейінге қалдырылған табыс салығы сатып алудан кейін алынған бөлінбеген пайдаға және Холдинг дивидендтерге қатысты еншілес кәсіпорынның саясатын бақылаған және уақыт айырмашылықтары жақындағы болашақта дивидендтер арқылы немесе өзгеде түрде есепке жазылмайды деген ықтималдық болған жағдайларда олар сатып алынғаннан кейін еншілес кәсіпорындардың қорларындағы басқа да өзгерістерге қатысты танылмайды.

**Айқындалмаған салық позициялары.** Холдингінің айқындалмаған салық позицияларын басшылық әрбір есепті кезеңнің аяғында бағалайды. Салықтарға қатысты көрсетілетін міндеттемелер, егер Холдингінің салық позициясына салық органдары дау айтатын болса, басшылық қосымша салық міндеттемелерінің туындауы ықтимал деп есептеген жағдайларда есепке алынады. Мұндай бағалау есепті кезеңнің аяғында қолданылған немесе мәні бойынша күшіне енген салық заңнамасын түсіндіру және осыған ұқсас мәселелер бойынша соттың кез-келген белгілі қаулысы немесе өзге де шешім негізінде орындалады. Пайда салығын қоспағанда, айыппұлдар, өсімпұлдар және салықтар бойынша міндеттемелер басшылықтың есепті кезеңнің аяғындағы міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығыстарды ең үздік бағалауы негізінде көрсетіледі.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

**Міндеттемелер мен аударымдар үшін резервтер.** Міндеттемелер мен аударымдар үшін резервтер мерзімі немесе сомасы белгіленбеген қаржылық есеп сипаттағы міндеттемелерді білдіреді. Холдингінің қандай да бір өткендегі оқиғаның нәтижесінде туындаған міндеттемелері (заңды немесе қалыптасқан практикаға негізделген (конклюденттік) міндеттеме) болған кезде резервтер шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Бұл ретте міндеттемені реттеу үшін Холдингке экономикалық пайданы қамтитын ресурстарды істен шығару талап етілуі және міндеттеменің шамасын сенімді түрде бағалауды келтіру қажет болуы мүмкін.

**Жеткізушілермен есеп айырысу және өзге кредиторлық берешек.** Кредиторлық берешек контрагенттің өз міндеттемелерін орындауы кезінде танылады және амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

**Акционерлік капитал.** Міндетті өтеуге жатпайтын қарапайым акциялар мен артықшылықты акциялар және басшылықтың қалауы бойынша олар бойынша жарияланатын дивидендтер капитал ретінде көрсетіледі. Жаңа акциялардың эмиссиясына тікелей қатысты қосымша шығындар (салық есепке алынбай) капиталда түсімді азайту ретінде көрсетіледі. Алынған қаражаттың әділ құны шығарылған акциялардың номиналды құнынан асып түсетін сома капиталда эмиссиялық кіріс ретінде көрсетіледі.

**Дивидендтер.** Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және егер олар қоса алғанда есепті кезеңнің аяғына дейін жарияланған және бекітілген жағдайда ғана есепті кезеңнің аяғындағы капиталдың сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті кезеңнің аяғына дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті кезеңнің аяғына дейін, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік шығаруға бекітілген күнге дейін ұсынылса, шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашып көрсетіледі.

**Қосымша төленген капитал.** Холдинг және оның еншілес кәсіпорындары төмен сыйақы мөлшерлемесімен кредиттер мен субординарлық облигациялар түрінде әртүрлі мемлекеттік бағдарламалар үшін жауапты Қазақстан Республикасының Үкіметінен «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-дан («Самұрық-Қазына» ҰАҚ) АҚ) немесе жауапты мемлекеттік органнан қаржыландыру алады. Бастапқы тану кезінде мұндай қаржыландыру болашақ шарт бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін тиісті нарықтық сыйақы мөлшерлемесі пайдаланыла отырып есептелген әділ құн бойынша танылады. Әділ құн мен алынған қаржыландыру арасындағы айырмашылық, игерілмеген бөлігін мақсаты бойынша қайтару шартымен берілген қарыздарды қоспағанда, қосымша төленген капитал ретінде танылады. Кері өтеуді талап ету құқығымен берілген қарыздардың әділ құны мен олар бойынша алынған қаражат арасындағы айырмашылық қарыздың мерзімі ішінде пайданың немесе залалдың құрамына аударылатын болашақ кезеңдердің кірісі ретінде танылады.

**Шетелдік валютаны қайта бағалау.** Холдингінің әрбір шоғырландырылатын еншілес кәсіпорындарының функционалдық валютасы осы кәсіпорын өз қызметін сондай жүзеге асыратын негізгі экономикалық ортаның валютасы болып табылады. Холдингінің функционалдық валютасы және Холдингінің шоғырландырылған қаржылық есептілігін ұсыну валютасы Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы, қазақстандық теңге болып табылады.

Монетарлық активтер мен міндеттемелер тиісті есепті кезеңнің аяғында Қазақстан қор биржасының («ҚҚБ») ресми бағасы бойынша әр еншілес кәсіпорынның функционалдық валютасына қайта есептеледі. Шетелдік валютадағы операциялар бойынша есептеуден және қаржы активтері мен міндеттемелерін жалдың аяғындағы ҚҚБ ресми айырбас бағамы бойынша әр еншілес кәсіпорынның функционалдық валютасына қайта есептеуден болатын оң және теріс бағамдық айырмалар кезең ішіндегі пайдада немесе залалда көрсетіледі (шетелдік валютаны қайта бағалаудан болатын шығыстар шегеріле отырып, кірістер ретінде). Жылдың аяғындағы айырбас бағамы бойынша қайта есептеу бастапқы құны бойынша бағаланатын монетарлық емес баптарға қолданылмайды.

Үлестік құралдарға инвестицияларды қоса алғанда, әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды бағалау күні қолданылған айырбас бағамдары пайдаланыла отырып қайта есептеледі.

Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптарға бағамдық айырмалардың ықпалы әділ құны бойынша қайта бағалаудан болатын кірістердің немесе шығыстардың бір бөлігі ретінде көрсетіледі.

Берілуі мен алынуы Холдингінің ішіндегі еншілес кәсіпорындар арасында жүргізілетін кредиттер және соларға байланысты алынған оң және теріс бағамдық айырмалар шоғырландыру кезінде алып тасталады.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Шетелдік валютаны қайта бағалау (жалғасы)**

Шетелдік валютадағы қалдықтарды қайта есептеу үшін пайдаланылатын ресми айырбас бағамдары төменде ұсынылған:

<i>АҚШ доллары</i>	<b>2018 жылғы 31 желтоқсан</b>	<b>2017 жылғы 31 желтоқсан</b>
Жылдың аяғындағы бағам	384.20	332.33
Жылдың ішіндегі орташа бағам	344.71	325.98
<i>Ресей рублы</i>		
Жылдың аяғындағы бағам	5.52	5.77
Жылдың ішіндегі орташа бағам	5.50	5.59
<i>Еуро</i>		
Жылдың аяғындағы бағам	439.37	398.23
Жылдың ішіндегі орташа бағам	406.66	368.62

Холдингінің құрамына функционалдық валютасы Холдингінің валютасынан өзгеше еншілес кәсіпорындар кіреді. Тиісінше, Холдингінің әр еншілес кәсіпорны (функционалдық валютасы теңге валютасы болып табылмайтын) қызметінің нәтижелері мен қаржылық жағдайы ұсыну валютасы мынадай тәртіппен ауыстырылады:

- (i) қаржылық жағдай туралы ұсынылған есептердің әрқайсысында активтер мен міндеттемелер тиісті есепті кезеңнің аяғындағы жабылу бағамы бойынша қайта есептеледі ;
- (ii) кірістер мен шығыстар орташа айырбас бағамы бойынша ауыстырылады (егер бұл бағам операциялардың күніндегі жинақталған тиімді бағамға негізді түрде жақындатылған болып табылмаса, онда кірістер мен шығыстар операциялардың күніндегі бағам бойынша қайта есептеледі);
- (iii) капиталдың компоненттері бастапқы бағам бойынша қайта есептеледі; және
- (iv) ауыстыру нәтижесінде туындайтын барлық бағамдық айырмалар меншікті капиталдың құрамында танылады.

Шетелдік бөлімшені бақылаудан айырылған жағдайда, өзге жиынтық кірістің құрамында көрсетілген бағамдық айырмалар істен шығарудан болған пайданың немесе залалдың бір бөлігі ретінде жыл ішіндегі пайдаға немесе залалға ауыстырылуға тиіс. Бақылаудан айырылмай, еншілес кәсіпорын ішінара шығарылған жағдайда жинақталған бағамдық айырмалардың тиісті бөлігі меншікті капиталдағы басқармайтын үлеске ауыстырылады.

**Өзара есепке алу.** Қаржы активтері мен міндеттемелері өзара есепке алынады және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген сомаларды өзара есепке алуды жүргізудің заңнамалық белгіленген құқығы, сондай-ақ не өзара есепке алуды жүргізу, не бір мезгілде активті өткізу және міндеттемені реттеу ниеті болған жағдайларда ғана таза мөлшері көрсетіледі.

**Персоналды ұстауға арналған шығыстар және оларға байланысты аударымдар.** Жалақыға арналған шығыстар, мемлекеттік зейнетақы қорына және әлеуметтік сақтандыру қорына жарналар, төленген жыл сайынғы демалыстар және ауруы бойынша ақы төленетін демалыс, ақшалай емес нысандағы сыйлықақылар мен жеңілдіктер Холдинг қызметкерлерінің тиісті қызметтерді көрсетуіне қарай есепке жазылады. Холдингінің мемлекеттік жоспарға сәйкес, белгіленген жарналары бар төлемдерден бөлек, зейнетақыларды немесе осыған ұқсас төлемдерді төлеу бойынша қандай да бір құқықтық немесе қалыптасқан іскерлік практикадан туындайтын міндеттемелері жоқ.

**Өтімділік тәртібінде қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептің баптарын ұсыну.** Холдингінің нақты айқындалатын операциялық циклі жоқ және сондықтан, Холдинг қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелерді жеке-жеке ұсынбайды. Оның орнына, активтер мен міндеттемелер 35-ескертпеде өтеудің күтілетін мерзімдері бойынша ұсынылған.

**Салыстырмалы деректерді ұсыну.** Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ағымдағы жылда ұсынудағы өзгерістерге сәйкес келу мақсатында салыстырмалы деректер қайта сыныпталды. 2017 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы Холдингінің шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау барысында, 2018 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы шоғырландырылған қаржылық есептілікке сәйкес келуі үшін, басшылық салыстырмалы деректерге ықпал еткен қайта сыныптауды жүзеге асырды.

**«Бөйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

**Салыстырмалы деректерді ұсыну (жалғасы)**

Қайта сыныптау салдарынан туындаған өзгерістердің тиісті көрсеткіштерге ықпалының әсері келесідей түрде ұсыныла алады:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Алдыңғы кезеңдегі есептілікке сәйкес	Қайта сыныптау	Қайта сыныптаудан кейін
<b>2017 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп</b>			
Өзге активтер	197,017,038	(11,853,643)	185,163,395
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер	18,167,366	11,853,643	30,021,009
Банктердегі қаражат	480,158,391	(480,158,391)	-
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	-	284,059,767	284,059,767
Депозиттер	-	196,098,624	196,098,624

ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысу нәтижесінде Холдинг шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізгі есептеріндегі белгілі баптарды ұсыну тәртібін өзгертті. Салыстырмалы деректерді ұсыну да ағымдағы кезеңде ақпаратты ұсыну тәртібіне сәйкес тиісті түрде өзгертілді.

Негізгі өзгерістердің қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ақпаратты ұсыну тәртібіне әсері б ескертпеде келтірілген.

Негізгі өзгерістердің 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі ақпаратты ұсыну тәртібіне әсері келесідей:

- «Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар» бабы «Инвестициялық бағалы қағаздар» бабының құрамында ұсынылған.

Негізгі өзгерістердің 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есептегі ақпаратты ұсыну тәртібіне әсері келесідей:

- Пайыздық табыстарды ұсыну тәртібі, пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын туынды емес борыштық қаржылық активтер бойынша пайыздық табыстар «Басқа пайыздық табыстар» бабының құрамында жекелей ұсынылатындай етіп өзгертілген.

Жоғарыда көрсетілген өзгерістердің жинақталған түрде пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте ақпаратты ұсыну тәртібіне әсері төмендегі кестеде ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Алдыңғы кезең үшін есептілікке сәйкес	Қайта сыныптау	Қайта сыныптаудан кейін
<b>2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есеп</b>			
Пайыздық кіріс	287,373,119	(287,373,119)	-
Тиімді пайыздық мөлшерлеме пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер	-	267,109,716	267,109,716
Өзге пайыздық кіріс	-	20,263,403	20,263,403
Өзгерістері пайда немесе залал құрамында көрсетілетін, әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтерден таза залал	(14,698,407)	2,067,369	(12,631,038)
Өзге операциялық шығыстар, нетто-шама	10,879,336	(2,067,369)	8,811,967

**Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар**

Стандарттарға бірқатар жаңа стандарттар мен түзетулер, оларды мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен, 2019 жылғы 1 қаңтардан кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Алайда Холдинг, теріс өтемақымен мерзімінен бұрын өтеу туралы шарттарға қатысты, 2017 жылғы қазанда шығарылған ХҚЕС (IFRS) 9-ға түзетулерді қоспағанда, оларды осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындаған кезде қолданған жоқ.

### **3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**

#### **Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)**

**ХҚЕС (IFRS) 16 "Жалдау.** Холдинг 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС (IFRS) 16 "Жалдау" ауысуы тиіс. Холдинг бұдан әрі сипатталғандай, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ХҚЕС (IFRS) 16 ауысудың болжамды әсерін бағалады. 2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша стандартты қолданудың нақты әсері өзгеруі мүмкін, өйткені:

- Холдинг жаңа ақпараттық жүйелерді тестілеу мен бақылау құралдарын бағалауды әлі аяқтамаған; және
- есепке алу саясатының жаңа ережелері Холдинг бастапқы қолдану күнін қамтитын өзінің алғашқы шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау процесін аяқтағанға дейін өзгеруі мүмкін.

ХҚЕС (IFRS) 16 жалға алушының теңгерімінде көрсетілуін болжамдайтын жалгерлік шарттарын жалға алушылардың ескеруінің бірыңғай моделін енгізеді. Бұл модельге сәйкес жалға алушы базалық активті пайдалану құқығы болып табылатын пайдалану құқығы нысанындағы активті, және жалгерлік төлемдерді жүзеге асыру міндеті болып табылатын жалдау бойынша міндеттемені тануы тиіс. Қысқа мерзімді жалға алуға және құны төмен объектілердің жалға алынуына қатысты міндетті емес жеңілдетулер қарастырылған. Жалға берушілер үшін есеп ережелері жалпы сақталады – олар жалға алуды қаржылық және операциялық деп сыныптауды жалғастыратын болады.

ХҚЕС (IFRS) 16, «Жалға алу» атты 17 ХҚЕС -ті (IAS), «Келісімде жалға алу белгілерінің бар-жоғын айқындау» атты 4-ХҚЕТК-ні (IFRIC) түсіндірмесін, ТТК-нің (SIC) «Операциялық жалға алу – ынталандырма» атты 15-түсіндірмесін және ТТК-нің (SIC) «Жалға алудың заңды нысаны бар мәмілелердің мәнін айқындау» атты 27-түсіндірмесін қоса алғанда, жалға алуға қатысты қолданыстағы нұсқаулықты алмастырады.

#### **(i) Холдинг жалға алушы болып табылатын жалдау шарттары**

Холдинг стандарттың өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін бағалауды әлі аяқтамады. Холдинг жалға алушы болып табылатын операциялық жалдау шарттарына қатысты Холдинг өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне стандарттың елеулі әсерін күтпейді.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдингтің қаржылық жалдау шарттары болған жоқ.

#### **(ii) Холдинг жалға беруші болып табылатын жалдау шарттары**

Холдинг жалға беруші ретінде әрекет ететін жалдау шарттарына елеулі ықпал ету күтілмейді.

#### **(iii) Жаңа стандартқа көшу**

Холдинг түрлендірілген ретроспективті тәсілді пайдалана отырып, 2019 жылғы 1 қаңтарға ХҚЕС (IFRS) 16 бастапқы қолдануды жоспарлайды. Демек, ХҚЕС (IFRS) 16 бастапқы қолданудың жиынтық әсері салыстырмалы ақпаратты қайта есептемей 2019 жылғы 1 қаңтарға бөлінбеген кіріс пайданы түзету ретінде танылатын болады.

Жаңа стандартқа көшу кезінде Холдинг қолданыстағы шарттардың қайсысы жалға алу шарттары болып табылатынына немесе жалға алу қатынастарының болуына қатысты бұрынғы бағалауды күшінде қалдыруға мүмкіндік беретін практикалық сипаттағы оңайлатуды қолдануды жоспарлайды. Бұл Холдинг ХҚЕС (IFRS) 16-ны 2019 жылғы 1 қаңтарға дейін жасалған және ХҚЕС (IAS) 17 және ХҚЕС (IFRIC) 4-ке сәйкес жалдау шарттары ретінде сәйкестендірілген барлық шарттарға қолданатынын білдіреді.

**Басқа стандарттар.** Стандарттарға келесі түзетулер мен түсіндірулер Холдингтің шоғырландырылған қаржы есебіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

- ХҚЕТК (IFRIC) 23 түсіндіруі Табыс салығын есептеу ережелеріне қатысты белгісіздік.
- Қауымдасқан немесе бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар (ХҚЕС (IAS) 28 түзетулер).
- Жоспарға түзетулер, жоспарды қысқарту немесе міндеттемелерді реттеу (ХҚЕС (IAS) 19 түзетулер).
- Жыл сайынғы ХҚЕС жетілдіру, 2015-2017 жылдар кезеңі – түрлі стандарттар.
- ХҚЕС стандарттарындағы қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне сілтемелерге түзетулер.
- ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары».

### **4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалаулары және кәсіби пайымдар**

Холдинг шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілетін сомаларға және келесі қаржы жылындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына әсер ететін есеп айырысу бағалауы мен долбарларды жүргізеді. Есеп айырысу бағалауы мен пайымдар, болашақтағы оқиғаларға қатысты болжалдарды қоса алғанда, басшылықтың тәжірибесі мен басқа факторлар негізінде тұрақты түрде талданады, олар, басшылықтың пікірінше, ағымдағы мән-жайлар тұрғысынан негізді болып табылады. Есептік саясатты қолдану процесінде басшылық кәсіби пайымдарды да пайдаланады. Шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілетін сомаларға және нәтижесі келесі қаржы жылы ішіндегі активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына енгізілетін елеулі түзетулер болуы мүмкін бағалауға әсер ететін кәсіби пайымдар мыналарды қамтиды:

**Қаржылық активтерді сыныптау (2018 жылға ғана қатысты):** Бизнес-модельді бағалау, оның аясында қаржылық активтер ұсталынады, және қаржылық активтің шарттық талаптары негізгі соманың өтелмеген қалдығына негізгі соманың және пайыздардың ғана төлемін қарастыра ма екендігін бағалау.

#### **4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалаулары және кәсіби пайымдар (жалғасы)**

**Қаржы құралдарының құнсыздануы (тек 2018 жылға қарай қолданылады):** Қаржылық актив бойынша кредиттік тәуекелдің бастапқы танылған сәтінен бастап айтарлықтай артуы орын алған жоқ па, дефолт ықтималдығын бағалау (PD көрсеткіші) және дефолт жағдайында залал шамасын бағалау (LGD көрсеткіші), 3-сатыда айқындалған клиенттерге берілген қарыздар бойынша алуға күтілетін ақша ағындарының болжамы және күтілетін кредиттік шығындарды бағалауға болжамды ақпаратты енгізу – 5-Ескертпе.

**Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активті тану.** Танылған кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша актив табыс салығының болашақ табыс салықтарына қарсы есепке алынуы мүмкін сомасын білдіреді және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салық бойынша актив тиісті салық жеңілдігін пайдалану мүмкін болатын дәрежеде ғана танылады. Болашақ салық салынатын пайданы және болашақта туындауы мүмкін салық жеңілдіктерінің сомасын айқындау басшылық дайындаған орташа мерзімді болжамға негізделген.

**Өзгерістері пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын өзге қаржы активтері.** «ҚКМ» АҚ тікелей инвестициялар қорларына инвестициялайды, одан әрі олар алынған қаражатты Қазақстан Республикасының аумағындағы және оның шегінен тыс венчурлік кәсіпорындардың капиталына инвестициялайды. Алдын-ала «ҚКМ» АҚ-мен келісілген инвестициялық стратегияға сәйкес қорларды басқарушылар инвестициялауды дербес жүзеге асырады. «ҚКМ» АҚ инвестициялардың әділ құны туралы есепті тоқсан сайынғы негізде алады және қорлардың инвестициялық және/немесе операциялық шешімдерін қабылдауға қатыспайды. Холдингінің басшылығы осы инвестицияларды өзгерістері кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарының санатына жатқызады және осы инвестициялардың әділ құнын 39-ескертпеде сипатталғандай, қаржы модельдерінің негізінде әрбір түпкілікті инвестициялық объектінің әділ құнын жеке-жеке айқындау арқылы бағалайды.

**Салық заңнамасы.** Қазақстан Республикасының салық, валюталық және кеден заңнамасында әртүрлі түсіндіру мүмкіндігіне жол беріледі (36-ескертпе).

**Байланысты тараптармен операцияларды бастапқы тану.** Өзінің қарапайым қызметі барысында Холдинг байланысты тараптармен операциялар жүргізеді. ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес қаржы құралдары бастапқы кезде әділ құны бойынша көрсетілуге тиіс. Операциялар нарықтық немесе нарықтық емес пайыздық мөлшерлемелер бойынша жүзеге асырылғанын-асырылмағанын айқындау үшін мұндай операциялар үшін белсенді нарық болмаған кезде кәсіби пайымдар пайдаланылады. Байланысты емес тараптармен операциялардың ұқсас түрлеріне баға белгілеу және тиімді пайыздық мөлшерлемені талдау пайым үшін негіз болып табылады. Байланысты тараптармен операцияларға қатысты шарттар 41-ескертпеде көрсетілген.

**Қазақстан Республикасының дамып жатқан қор нарығы жағдайында қаржы құралдарының әділ құнын айқындау.** Қаржы құралдарының әділ құнын айқындау кезінде Холдингінің басшылығы белсенді нарықтағы ең сенімді ақпарат көзі ретінде ҚҚБ-ның баға белгіленімдеріне бағдарланады.

Холдингінің басшылығы қоржындағы бағалы қағаздарға қатысты ҚҚБ-да жүргізілетін операциялардың жиілігін талдайды және жеткілікті жиілікпен және жеткілікті көлемде сатылатын бағалы қағаздарды 1-деңгейге жатқызады. ҚҚБ-да белгіленетін қалған бағалы қағаздарды 2-деңгейге жатқызылады.

Егер Холдингінің белгіленбейтін активтерге инвестициялары болған жағдайда, мұндай активтердің әділ құны дисконтталған ақша ағындарының моделі сияқты бағалау әдістері, сондай-ақ нарықтық шарттармен жасалатын осыған ұқсас операциялардың деректеріне негізделген модельдер негізінде айқындалады.

Холдингінің басшылығы қаржы құралдарының әділ құнын анық көрсету үшін әділ құнның барлық мүмкін болатын және ең толық әрі мұқият дереккөздерін пайдаланды деп есептейді.

**Туынды қаржы құралдары.** Холдингінің туынды қаржы құралдарымен мәмілелерге қатысты көзқарасы 38-ескертпеде ашып көрсетілген.

**Мемлекеттік даму бағдарламалары бойынша нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша тартылған және орналастырылған қаражатты бастапқы тану.** 2018 жылы экономиканы дамытудың мемлекеттік бағдарламалары шеңберінде тартылған қаражатты есепке алу мен бағалауға қатысты көзқарас 9, 11, 12, 13, 20, 23 және 25-ескертпелерде ашып көрсетілген.

**Салыстырмалы деректерді ұсыну.** Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ағымдағы жылда ұсынудағы өзгерістерге сәйкес келу мақсатында салыстырмалы деректер қайта сыныпталды.

## **5 Қаржылық тәуекелдерді талдау**

Осы ескертпеде Холдингің қаржы тәуекелдеріне ұшырағыштығы туралы ақпарат ұсынылған. Қаржы тәуекелдерін басқару жөніндегі Холдинг қолданатын саясат туралы ақпарат 35 ескертпеде ұсынылған.

### **Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар сомалары**

Есептік саясаттың сипаттамасын 3(iv) ескертпеден қараңыз.

**Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы.** Бастапқы тану сәтінен бастап қаржылық құрал бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы орын алды ма екендігін бағалаған кезде Холдинг артық шығынсыз немесе күш салусыз орынды және қолжетімді болып табылатын негізделген және расталған ақпаратты қарастырады. Бағалау сандық та, сапалық та ақпаратты, сондай-ақ Холдингің тарихи тәжірибесіне, кредиттік сапаның және болжамдық ақпараттың сараптамалық бағалауына негізделген талдауды қамтиды.

Бағалаудың мақсаты кредиттік тәуекелге ұшырағыш позицияға қатысты кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы орын алды ма екендігін салыстыру арқылы анықтауға негізделеді:

- есептік күндегі жағдай бойынша бүкіл мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт ықтималдығын; және
- кредиттік тәуекелге ұшырағыш позицияны бастапқы тану кезінде уақыттың осы сәтіне қатысты есептелген бүкіл мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолттың ықтималдығын (мерзімінен бұрын өтеуге қатысты күтімдердің өзгеруін ескере отырып, егер орынды болса, түзетілген).

Холдинг кредиттік тәуекелдің айтарлықтай жоғарылауы орын алғанын айқындау үшін үш критерийді пайдаланады:

- дефолттың басталу ықтималдығының өзгеруіне негізделген сандық критерий;
- сапалық белгілері; және
- 30 күндік мерзімін өткізудің «шектеушісі».

**Кредиттік тәуекелдің градация деңгейлері (рейтингтері).** Холдинг кредиттік тәуекелге ұшырағыш әрбір позицияға дефолт тәуекелін болжамдау үшін қолданылатын түрлі деректердің негізінде, сондай-ақ кредиттік сапасына қатысты сараптамалық пайымдауларды қолдану арқылы несиелік тәуекелдің тиісті рейтингісін береді. Несиелік тәуекелдің рейтингтері, дефолттың басталу тәуекелінің индикаторы қызметін атқаратын сандық және сапалық факторларды қолдана отырып айқындалады. Бұл факторлар несиелік тәуекелге ұшырағыш позицияның сипатына және қарыз алушының түріне байланысты ауысады.

Кредиттік тәуекел рейтингтері, дефолт басталу тәуекелі кредиттік тәуекелдің нашарлауына қарай экспонент бойынша өсетіндей етіліп анықталады және калибрленеді – мысалға, кредиттік тәуекелдің 1 және 2 рейтингтері арасындағы айырмашылық кредиттік тәуекелдің 2 және 3 рейтингтері арасындағы айырмашылықтан кем.

Кредиттік тәуекелге ұшырағыш әрбір позиция, қарыз алушы туралы қолда бар ақпараттың негізінде бастапқы тану күніне кредиттік тәуекелдің белгілі рейтингісіне жатады. Кредиттік тәуекелге ұшырағыш позициялар тұрақты мониторингіленуге жатады, бұл бастапқы тану кезінде кредиттік тәуекел рейтингісінен өзгеше рейтинг позициясының берілуіне алып келуі мүмкін. Мониторинг әдетте келесі деректердің талдануын қарастырады.

- Контрагенттер туралы ақпараттың мерзімді негізде талдау нәтижесінде алынған ақпарат – мысалға, аудиттелген қаржылық есептілік, басқарушылық есептілік, бюджеттер, болжамдар және жоспарлар;
- Төлемдер туралы ақпарат, оған қоса мерзімі өткен берешектің мәртебесі туралы ақпарат;
- Кредиттік рейтингтік агенттіктердің деректерінің, баспасөздегі жарияланымдардың, сыртқы несиелік рейтингтердің өзгерістер туралы ақпараты;
- Сұранымдар және кредиттік келісімдердің шарттарын қайта қарауға сұранымдарды қанағаттандыру;
- Эмитенттердің облигацияларына бағалардың белгіленімдері, мұндайлар бар болса;
- Қаржылық, экономикалық шарттардың және қызметті жүзеге асыру шарттарының ағымдағы және болжамдық өзгерістері;
- Контрагенттің қызметі немесе оның шаруашылық қызметі жүзеге асырылатын саяси, нормативтік және технологиялық ортадағы нақты және күтілетін елеулі өзгерістер.

**Дефолт ықтималдығының уақыттық құрылымын құру.** Кредиттік тәуекелдердің деңгейлері несиелік тәуекелге ұшырағыш позициялар үшін дефолт ықтималдығының уақыттық құрылымын құру кезінде негізгі бастапқы деректер болып табылады. Холдинг несиелік тәуекелге ұшырағыш, хұкіметке немесе өңірге, өнімнің және қарыз алушының тұрпатына байланысты, сондай-ақ несиелік тәуекелдің рейтингісіне байланысты талданатын позицияларға қатысты берешекке қызмет көрсету сапасы және дефолт деңгейі туралы мәліметтерді жинайды. Кейбір қоржындар үшін сонымен қатар сыртқы кредиттік рейтингтік агенттіктерден алынған ақпарат қолданылады.

## **5 Қаржылық тәуекелдерді талдау (жалғасы)**

### **Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар сомалары (жалғасы)**

#### **Дефолт ықтималдығының уақыттық құрылымын құру (жалғасы)**

Холдинг жинақталған деректерді талдау және несиелік тәуекелге ұшырағыш позициялар үшін қалған кезеңдегі дефолттың ықтималдығына және уақыт өткен сайын олардың өзгеруін күтуге бағаларды алу үшін статистикалық модельдерді пайдаланады.

**Кредиттік тәуекелдің елеулі артуы орын алды ма екендігін анықтау.** Әрбір есепті күнге Холдинг бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір артуы орын алғанын бағалайды. Кредиттік тәуекелді елеулі арттыру мәніне бағалау қаржы құралының сипаттамаларына байланысты. Кредиттік тәуекелдің елеулі артуын анықтау үшін критерийлер қоржынға байланысты әр түрлі болады және дефолт ықтималдығының көрсеткішінің мәндерінің сандық өзгерістерін де, сапалық факторларды да, оның ішінде мерзімін өткізу мерзімі бойынша «шектеуші» белгісін қамтитын болады.

Холдинг кредиттік тәуекелге ұшыраған нақты позиция бойынша кредиттік тәуекел, егер эмитенттің кредиттік рейтингі бастапқы тану сәтінен бастап 2 тармаққа және одан да көп төмендесе, оның бастапқы танылған сәтінен бастап айтарлықтай өсті деп санайды.

Кредиттік тәуекелдің артуы, егер бұған Холдингтің кредиттік тәуекелін басқару процесімен байланысты сапалық белгілер көрсетсе, елеулі ретінде қаралуы мүмкін, олардың әсері сандық талдау шеңберінде толық көлемде уақтылы анықталуы мүмкін емес. Бұл жоғары тәуекелдің белгілі бір өлшемдеріне сәйкес келетін кредиттік тәуекелге ұшырайтын позицияларға қатысты. Көрсетілген сапалық факторларды бағалау кәсіби пікір негізінде және тиісті өткен тәжірибені ескере отырып жүргізіледі.

Бастапқы тану сәтінен бастап қаржылық актив бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуын куәландыратын «шектеуші» белгісі ретінде Холдинг бұл актив бойынша 30 күннен артық мерзімнің асуы саналады. Мерзімі өткен берешектің күн саны, ең ерте күннен бастап, төлем толық сомасында алынбаған жағдай бойынша, күн санын есептеу арқылы айқындалады. Төлемді жүзеге асыру күндері контрагентке берілуі мүмкін жеңілдікті кезең ескерілмей айқындалады.

Егер бастапқы танудың сәтіне қатысты кредиттік тәуекелдің елеулі артуы жоқ екендігі туралы куәлік болса, онда тиісті құрал бойынша залалдарға арналған бағалау резерві 12 айлық ККЗ мөлшерінде қайта бағаланатын болады. Шартта көзделген кредиттің талаптары өзгергенде, ККЗ тануға арналған критерийлер бүкіл мерзім ішінде одан әрі қанағаттандырылмайтындығының растамасы шарттың модификацияланған талаптарына сәйкес шарттың модификацияланған талаптарымен салыстыра отырып, шарттардың өзгеруі күніне қаржы активінің жалпы баланстық сомасының кемінде 25%-ы мөлшерінде өтеуге бағытталған уақтылы төлемдер статистикасын қамтиды.

Холдинг келесілерге көз жеткізу үшін критерийлерді, тұрақты негізде тексерістер жүргізу арқылы олардың кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуын анықтау қабілетіне тексеруді жүзеге асырады:

- кредиттік тәуекелге ұшырағыш позицияға қатысты дефолт оқиғасы басталғанға дейін критерийлер кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуын анықтауға мүмкіндік береді;
- критерийлер актив бойынша берешек 30 күннен артық мерзімге өткен кездегі уақыт сәтімен арақатынаспайды;
- кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияларды бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік шығындар сомасында (1-кезең) танылатын портфель құрамынан ауыстыру кезінде бағалау резерві шамасының негізсіз құбылмалылығы жоқ, ол бойынша бағалау резерві барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар сомасында (2-кезең) танылады.

**«Дефолт» түсінігін анықтау.** Қаржылық актив Холдингпен келесі жағдайларда дефолт оқиғасы басталған қаржылық активтерге жатқызылады:

- қарыз алушының Холдинг алдындағы кредиттік міндеттемелерін Холдинг кепілзаттық қамсыздандыруды (ол бар болса) іске асыру сияқты шараларды қолданбай толық көлемде өтейтіндігі екіталай;
- қарыз алушының Холдинг алдындағы елеулі кредиттік міндеттемелерінің кез келгені бойынша берешегінің мерзімі 90 күннен аса өткен; немесе
- кредит бойынша өз міндеттемелері бойынша төлеуге қабілетсіздігі себебінен қарыз алушының банкроттығы нәтижесінде активтің қайта құрылымдануы ықтималдығы пайда болады.



## **5 Қаржылық тәуекелдерді талдау (жалғасы)**

### **Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар сомалары (жалғасы)**

#### **«Дефолт» түсінігін анықтау (жалғасы)**

Контрагенттің міндеттемелері бойынша дефолт оқиғасының басталуын бағалаған кезде Холдинг келесі факторларды ескереді:

- сапалық – мысалға, шарттың шектеуші талаптарын (ковенанттарды) бұзу;
- сандық – мысалға, сол бір эмитенттің мерзімі өткен берешек мәртебесі және Холдинг алдындағы басқа міндеттемелер бойынша төлемеу; сондай-ақ
- сондай-ақ меншікті және сыртқы көздерден алынған өзге ақпаратты.

Қаржылық құрал бойынша дефолт оқиғасының басталуын бағалаған кездегі бастапқы деректер және олардың маңыздылығы, жағдайлардағы өзгерістерді көрсету үшін, уақыт өткен сайын өзгеруі мүмкін.

**Болжамдық ақпаратты қосу.** Холдинг болжамдық ақпаратты қаржылық құралды бастап тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуына қатысты бағалауға да, күтілетін кредиттік залалдардың бағалауына да қосады.

Холдинг тиісті экономикалық айнымалыларды болашақ дамытудың базалық сценарийін әзірлейді, сондай-ақ ұсынылған өзге де болжамды сценарийлерді қарайды. Бұл процесс екі немесе одан да көп экономикалық сценарийлерді әзірлеуді және әрбір сценарийдің іске асырылу ықтималдығын қарауды білдіреді. Сыртқы көздерден қаралатын ақпаратқа Холдинг өз қызметін жүзеге асыратын елдердің мемлекеттік органдары және кредиттік-ақшалай реттеу органдары, сондай-ақ ЭЫДҰ, Халықаралық валюта қоры сияқты халықаралық ұйымдар жариялайтын экономикалық деректер мен болжамдар жатады.

Базалық сценарий – бұл іске асырылуы неғұрлым ықтимал болып табылатын және Холдинг басқа мақсаттар үшін пайдаланатын ақпаратқа сәйкес келетін сценарий. Өзгелерге іске асырылу мүмкіндігі төмен сценарийлер жатады, бұл ретте олардың кейбіреулері оптимистік, басқалары пессимистік болып табылады.

Холдинг қаржы құралдарының әрбір портфелі бойынша кредиттік тәуекел мен кредиттік шығындарды бағалауға әсер ететін негізгі факторлардың тізбесін анықтап, құжатпен ресімдеді және тарихи деректерді талдауды пайдалана отырып, макроэкономикалық ауыспалы, кредиттік тәуекел мен кредиттік шығындар арасындағы өзара байланысты бағалады.

Негізгі фактор ретінде ЖІӨ болжамдары анықталды. Экономикалық сценарийлерге Қазақстан Республикасы бойынша 2019-2023 жылдар аралығында 31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі мынадай түйінді көрсеткіштер енгізілген.

	<b>2019 ж.</b>	<b>2020 ж.</b>	<b>2021 ж.</b>	<b>2022 ж.</b>	<b>2023 ж.</b>
ЖІӨ өсуі (оптимистік сценарий)	3.80%	4.00%	4.20%	4.10%	4.56%
ЖІӨ өсуі (базалық сценарий)	3.13%	2.80%	3.30%	3.32%	4.50%
ЖІӨ өсуі (пессимистік сценарий)	2.96%	2.50%	3.08%	3.12%	4.48%

Холдингтің дефолт көрсеткіштері бойынша жеткілікті тарихи деректері жоқ екенін назарға ала отырып, Холдинг рейтингтік агенттіктердің деректерін экономикалық сценарийлер үшін бастапқы деректер ретінде пайдаланады. Сценарийлер үнемі қайта қаралады және кредиттік тәуекел деңгейін бағалау үшін пайдаланылады.

**Түрлендірілген қаржылық активтер.** Шартпен қарастырылған несие бойынша шарттар, нарықтық шарттардың өзгерісін және қарыз алушының кредит төлеуге қабілеттілігінің ағымдағы немесе ықтимал нашарлауымен шартталмаған басқа факторларды қосқанда, бірқатар себептер бойынша түрлендіріле алады. Шарттары түрлендірілген қолданыстағы кредитті есепте тану тоқтатылуы мүмкін және 3(e)(iii) ескертпеде сипатталған есептік саясатқа сәйкес әділ құны бойынша түрлендірілген шарттармен жаңа кредит есебінде тану көрсетілуі мүмкін.

Егер қаржылық активтің шарттары өзгертілсе және шарттардың түрлендірілуі қаржылық активті танудың тоқтатылуына алып келмесе, қаржылық актив бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір артуы орын алды ма екендігін анықтау келесілерді салыстыру арқылы жүзеге асырылады:

- шарттың түрлендірілген талаптарының негізінде есептік күндегі жағдай бойынша бүкіл мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт ықтималдығын; және
- шарттың бастапқы талаптарының негізінде қаржылық активті бастапқы тану кезінде уақыттың осы сәтіне қатысты есептелген бүкіл мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолттың ықтималдығын.

Кредит шарттарын модификациялау оны тануды тоқтатуға әкеп соқтырса, жаңадан танылған кредит 1-сатыға жатады (ол тану күніне кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын жағдайда).

## **5 Қаржылық тәуекелдерді талдау (жалғасы)**

### **Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар сомалары (жалғасы)**

#### **Түрлендірілген қаржылық активтер (жалғасы)**

Холдинг қайтарылатын берешек сомасын барынша ұлғайту және дефолт тәуекелін азайту үшін қаржылық қиындықтарға ұшыраған ("кредиттік келісімдер талаптарын қайта қарау практикасы") клиенттердің кредиттері бойынша талаптарды қайта қарайды. Кредиттік келісімдердің талаптарын қайта қарау жөніндегі Холдингтің саясатына сәйкес, егер дефолт оқиғасы орын алған немесе дефолт туындау тәуекелі жоғары болса, сондай-ақ борышкердің шарттың бастапқы талаптарына сәйкес төлемді жүзеге асыру үшін барлық қажетті күш-жігерін жұмсағанын және ол қайта қаралған талаптарда Холдинг алдындағы өз міндеттемелерін орындай алады деп күтілген жағдайда, талаптарды қайта қарау әрбір жеке алынған клиентке қатысты жүзеге асырылады.

Талаптарды қайта қарау әдетте өтеу мерзімін ұзартуды, пайыздарды төлеу мерзімін өзгертуді және шарттың (ковенанттардың) шектеу талаптарын өзгертуді қамтиды.

Кредиттік келісімдердің шарттарын қайта қарау жөніндегі саясат шеңберінде модификацияланған қаржы активтері бойынша дефолттың ықтималдығын бағалау шарттардың модификациясы пайыздар мен негізгі соманы алу жөніндегі Холдингтің мүмкіндіктерін жақсартуға немесе қалпына келтіруге алып келді ма, сондай-ақ кредиттік келісімдердің шарттарын осындай қайта қарауға қатысты Холдингтің бұрынғы тәжірибесін көрсетеді. Осы процесс шеңберінде Холдинг қарыз алушының шарттың модификацияланған талаптарына қатысты борышына қызмет көрсету сапасын бағалайды және түрлі мінез-құлық факторларын қарайды.

Жалпы жағдайда, кредиттік келісімдердің шарттарын қайта қарау, кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуының сапалық индикаторы болып табылады және кредиттік келісімдердің шарттарын қайта қарау ниеті кредиттік тәуекелге ұшырағыш позиция кредиттік-құнсыздану болып табылатындығының куәсі болып табылады, дефолт оқиғасы орын алады.

Кредиттік тәуекелге ұшырағыш позиция енді кредиттік-құнсызданған болып саналмағанша/дефолт оқиғасы басталғанша немесе дефолт ықтималдығының төмендеуі соншалықты, залалдарға бағалық резерві 12-айлық күтілетін несиелік залалдарға тең сомада қайтадан бааланса, контрагентке белгілі уақыт кезеңі ішінде тұрақты негізде төлемдерді уақтылы жүзеге асыруы қажет болады.

**Күтілетін кредит залалдарын бағалау**. Күтілетін кредит залалдарын бағалау барысындағы бастапқы негізгі деректемелер келесі ауыспалылардың уақытша құрылымы болып табылады:

- дефолт ықтималдығы («PD»);
- дефолт жағдайындағы залал көлемі («LGD»);
- дефолт жағдайындағы тәуекелде тұрған сома («EAD»).

1-сатыға жататын кредиттік тәуекелге ұшырайтын позициялар үшін ККЗ 12-айлық PD көрсеткішін LGD көрсеткіші мен EAD шамасына көбейту жолымен есептеледі. Барлық мерзім ішінде ККЗ барлық мерзім ішінде PD көрсеткішін LGD және EAD шамасына көбейту жолымен есептеледі.

PD көрсеткіштерін бағалау әдістемесі жоғарыда «Дефолт ықтималдығының уақытша құрылымын құру» бөлімінде сипатталған.

Холдинг өз міндеттемелері бойынша дефолтқа жол берген контрагенттерге қатысты талап-арыздар бойынша ақша қаражатын қайтару коэффициенттері туралы ақпарат негізінде LGD көрсеткіштерін бағалайды. LGD бағалау үлгілерінде құрылым, қамтамасыз ету түрі, талаптың жоғары дәрежесі, контрагент өз қызметін жүзеге асыратын сала және қаржылық активтің ажырамас бөлігі болып табылатын кез келген қамтамасыз етуді өтеуге арналған шығындар ескерілген. Егер контрагент қазақстандық банк болса, LGD көрсеткіші 70%-ға тең.

LGD көрсеткіштері әртүрлі экономикалық сценарийлерді ескере отырып және жылжымайтын мүлікпен қамтамасыз етілген кредиттерге қатысты – жылжымайтын мүлік бағасының ықтимал өзгерістерін ескере отырып түзетіледі. Олар дисконттау факторы ретінде тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, ақша қаражатының дисконтталған ағындары негізінде есептеледі.

Дефолт болған жағдайда тәуекелдегі сома дефолт басталған күні, кредиттік тәуекелге ұшыраған шаманың есептік бағасы болып табылады. Бұл көрсеткішті Холдинг амортизацияның нәтижесінде, шарттың талаптарына сәйкес осы шамадағы күтілетін өзгерістер ескеріле отырып, есептік күндегі ағымдағы шамаға байланысты есептейді. Қаржылық актив үшін дефолт сәтіне жалпы теңгерімдік құн EAD шамасы болып табылады. Қарыз беру жөніндегі міндеттемелер үшін EAD шамасы, оларды бағалау тарихи байқаулар мен болжамдар негізінде жүргізілетін шарт бойынша талап етілуі мүмкін күтілетін сомалар болып табылады. Қаржылық кепілдік шарттары үшін EAD шамасы қаржылық кепілдікті орындау сәтінде төленуге жататын сома болып табылады.

Жоғарыда сипатталғандай, 1-сатыға жатқызылған қаржы активтері үшін PD ең жоғары 12 айлық көрсеткішін пайдалану шартымен Холдинг шарт бойынша ең жоғары кезең ішінде дефолт тәуекелін ескере отырып (мерзімін ұзартуға арналған кез келген опциондарды қоса алғанда) күтілетін кредиттік шығындарды, тіпті егер кредиттік тәуекелді басқару мақсаттары үшін Холдинг неғұрлым ұзақ мерзімді қарастырса да бағалайды. Шарт бойынша максималды кезең берілген қарызды өтеуге немесе қарыз беру бойынша міндеттемелердің, қаржы кепілдік шартының күшін жоюға құқылы болу күніне дейін жалғасады.

**«Бөйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**5 Қаржылық тәуекелдерді талдау (жалғасы)**

**Кредиттік тәуекел – күтілетін кредиттік залалдар сомалары (жалғасы)**

**Күтілетін кредит залалдарын бағалау (жалғасы)**

Холдингте жеткілікті көлемде өткен кезеңдердің ақпараты жоқ портфельдерге қатысты қосымша ретінде сыртқы көздерден салыстырмалы ақпарат пайдаланылады. Сыртқы көздерден салыстырмалы ақпарат күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үшін бастапқы ретінде пайдаланылған портфельдердің мысалдары төменде берілген.

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2018 жылғы 31 желтоқсандағы кредиттік тәуекелге ұшырағыш позиция	Сыртқы көздерден салыстырмалы ақпарат	
		PD көрсеткіші	LGD көрсеткіші
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	644,172,147		
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	275,164,588	Дефолттар статистикасы S&P/Moody's	70%
Депозиттер	153,048,495		
Инвестициялық бағалы қағаздар	583,692,066		Өтеу статистикасы S&P/Moody's

**Кредиттік сапаны талдау.** Келесі кестеде амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық активтердің, 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдардың кредиттік сапасы туралы ақпарат ұсынылған. Егер басқасы көрсетілмесе, қаржылық активтер бойынша сомалар кестеде жалпы теңгерімдік құнның шамаларын көрсетеді. Қарыз беру жөніндегі міндеттемелер бойынша және соманың қаржылық кепілдік шарттары бойынша кестеде тиісінше қабылданған міндеттемелердің және берілген кепілдіктердің сомалары көрсетіледі.

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан 2018 жыл				Жиыны
	Саты 1 12-айлық ККЗ	Саты 2 Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Саты 3 Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ		
<b>Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары</b>					
Кассадағы ақшалай қаражат	2,382,146	-	-	-	2,382,146
ҚРҰБ, рейтингісі жоқ	284,587,704	-	-	-	284,587,704
- кредиттік рейтингі «АА-»-тен «АА+»-ке дейін	15,957,208	-	-	-	15,957,208
- кредиттік рейтингі «А-»-тен «А+»-ке дейін	64,619,284	-	-	-	64,619,284
- кредиттік рейтингі «ВВВ-»-тен «ВВВ+»-ке дейін	11,754,601	-	-	-	11,754,601
- кредиттік рейтингі «ВВ-»-тен «ВВ+»-ке дейін	93,818,036	-	-	-	93,818,036
- кредиттік рейтингі «В-»-тен «В+»-ке дейін	5,406,733	-	-	-	5,406,733
- рейтингі «D»	-	-	2,106,159	-	2,106,159
- рейтингі жоқ	2,941,493	-	632,652	-	3,574,145
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан кем сатып алу және кері сату («кері репо») шарттары	162,858,270	-	-	-	162,858,270
	<b>644,325,475</b>	-	<b>2,738,811</b>	-	<b>647,064,286</b>
Залалдарға бағалық резерв	(182,032)	-	(2,710,107)	-	(2,892,139)
<b>Ақшалай қаражат және оның баламалары жиыны</b>	<b>644,143,443</b>	-	<b>28,704</b>	-	<b>644,172,147</b>
<b>Депозиттер</b>					
- кредиттік рейтингі «ВВВ-»-тен «ВВВ+»-ке дейін	17,990,852	-	-	-	17,990,852
- кредиттік рейтингі «ВВ-»-тен «ВВ+»-ке дейін	95,684,942	-	-	-	95,684,942
- кредиттік рейтингі «В-»-тен «В+»-ке дейін	39,479,769	151,401	2,065,771	-	41,696,941
- рейтингі «D»	-	-	16,416,077	-	16,416,077
	<b>153,155,563</b>	<b>151,401</b>	<b>18,481,848</b>	-	<b>171,788,812</b>
Залалдарға бағалық резерв	(1,058,094)	(6,634)	(17,675,589)	-	(18,740,317)
<b>Депозиттер жиыны</b>	<b>152,097,469</b>	<b>144,767</b>	<b>806,259</b>	-	<b>153,048,495</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**5 Қаржылық тәуекелдерді талдау (жалғасы)**

**Кредиттік сапаны талдау (жалғасы)**

	31 желтоқсан 2018 жыл				POCI	Жиыны
	Саты 1 12-айлық ККЗ	Саты 2 Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Саты 3 Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ			
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>						
<b>Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер</b>						
- кредиттік рейтингі «BB-»-тен «BB+»-ке дейін	115,349,764	-	-	-	-	115,349,764
- кредиттік рейтингі «B-»-тен «B+»-ке дейін	142,517,641	-	16,881,755	-	-	159,399,396
- рейтингі «D»	-	-	3,988,787	-	-	3,988,787
- кредиттік рейтингі берілмеген	10,341,146	5,998,395	41,229	-	-	16,380,770
	<b>268,208,551</b>	<b>5,998,395</b>	<b>20,911,771</b>	-	-	<b>295,118,717</b>
Залалдарға бағалық резерв	(5,265,683)	(2,895,627)	(11,792,819)	-	-	(19,954,129)
<b>Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер жиыны</b>	<b>262,942,868</b>	<b>3,102,768</b>	<b>9,118,952</b>	-	-	<b>275,164,588</b>
<b>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, клиенттерге берілген кредиттер</b>						
- кредиттік рейтингі «BBB-»-тен «BBB+»-ке дейін	293,299,446	73,914,041	-	-	-	367,213,487
- кредиттік рейтингі «BB-»-тен «BB+»-ке дейін	405,405,786	28,275,605	-	-	-	433,681,391
- кредиттік рейтингі «B-»-тен «B+»-ке дейін	325,052,719	366,599,104	-	-	-	691,651,823
- кредиттік рейтингі «CCC-»-тен «CCC+»-ке дейін	14,604,240	139,304,332	27,279,176	8,724,351	-	189,912,099
- рейтингі «D»	-	-	16,607,425	4,637,151	-	21,244,576
- кредиттік рейтингі берілмеген	622,242,344	82,437,802	7,270,593	-	-	711,950,739
	<b>1,660,604,535</b>	<b>690,530,884</b>	<b>51,157,194</b>	<b>13,361,502</b>	<b>2,415,654,115</b>	
Залалдарға бағалық резерв	(7,302,977)	(28,758,594)	(16,022,364)	(6,698,035)	-	(58,781,970)
<b>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген кредиттер жиыны</b>	<b>1,653,301,558</b>	<b>661,772,290</b>	<b>35,134,830</b>	<b>6,663,467</b>	<b>2,356,872,145</b>	
<b>Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек (кіріктіріме туынды қаржы құралын қоспағанда)</b>						
- мерзімі өтпеген	249,332,371	1,511,275	13,205,336	-	-	264,048,982
- 30 күннен кем мерзімге мерзімі өткен	8,622,361	3,554	50,882	-	-	8,676,797
- 31 күннен артық, бірақ 90 күннен кем мерзімге мерзімі өткен	-	4,432,903	1,909,729	-	-	6,342,632
- 91 күннен артық, бірақ 360 күннен кем мерзімге мерзімі өткен	-	29,971	3,137,838	-	-	3,167,809
- 1 жылдан артық мерзімге мерзімі өткен	-	-	1,827,697	-	-	1,827,697
	<b>257,954,732</b>	<b>5,977,703</b>	<b>20,131,482</b>	-	-	<b>284,063,917</b>
Залалдарға бағалық резерв	(3,196,544)	(528,923)	(8,917,411)	-	-	(12,642,878)
<b>Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек жиыны (кіріктіріме туынды қаржы құралын қоспағанда)</b>	<b>254,758,188</b>	<b>5,448,780</b>	<b>11,214,071</b>	-	-	<b>271,421,039</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**5 Қаржылық тәуекелдерді талдау (жалғасы)**

**Кредиттік сапаны талдау (жалғасы)**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан 2018 жыл				POCI	Жиыны
	Саты 1 12-айлық ККЗ	Саты 2 Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Саты 3 Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Саты 3 Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ		
<b>Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар</b>						
ҚРҰБ, рейтингісі жоқ	5,993,282	-	-	-	-	5,993,282
- кредиттік рейтингі «AA-»-тен «AA+»-ке дейін	6,370,218	-	-	-	-	6,370,218
- кредиттік рейтингі «BBB-»-тен «BBB+»-ке дейін	300,120,042	-	-	-	-	300,120,042
- кредиттік рейтингі «BB-»-тен «BB+»-ке дейін	55,808,008	-	-	-	-	55,808,008
- кредиттік рейтингі «B-»-тен «B+»-ке дейін	5,422,622	-	-	-	-	5,422,622
- кредиттік рейтингі берілмеген	13,167,032	-	-	-	-	13,167,032
<b>Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар жиыны</b>	<b>386,881,204</b>	-	-	-	-	<b>386,881,204</b>
<b>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар</b>						
ҚРҰБ, рейтингісі жоқ	17,697,456	-	-	-	-	17,697,456
- кредиттік рейтингі «BBB-»-тен «BBB+»-ке дейін	5,375,762	-	-	-	-	5,375,762
- кредиттік рейтингі «BB-»-тен «BB+»-ке дейін	6,074,969	-	-	-	-	6,074,969
- кредиттік рейтингі «B-»-тен «B+»-ке дейін	10,620,244	-	-	7,356,768	-	17,977,012
- кредиттік рейтингі берілмеген	151,082,668	-	2,102,726	-	-	153,185,394
	<b>190,851,099</b>	-	<b>2,102,726</b>	<b>7,356,768</b>	-	<b>200,310,593</b>
Залалдарға бағалық резерв	(7,633)	-	(2,102,726)	(1,408,406)	-	(3,518,765)
<b>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың жиыны</b>	<b>190,843,466</b>	-	-	<b>5,948,362</b>	-	<b>196,791,828</b>
<b>Басқа қаржылық активтер</b>	<b>22,340,011</b>	<b>212,002</b>	<b>971,603</b>	-	-	<b>23,523,616</b>
Залалдарға бағалық резерв	(1,364,551)	(11,042)	(967,604)	-	-	(2,343,197)
<b>Басқа қаржылық активтердің жиыны</b>	<b>20,975,460</b>	<b>200,960</b>	<b>3,999</b>	-	-	<b>21,180,419</b>
<b>Кредиттерді беру жөніндегі міндеттемелер</b>						
- кредиттік рейтингі «BBB-»-тен «BBB+»-ке дейін	3,719,758	-	-	-	-	3,719,758
- кредиттік рейтингі «BB-»-тен «BB+»-ке дейін	145,970,258	-	-	-	-	145,970,258
- кредиттік рейтингі «B-»-тен «B+»-ке дейін	12,770,413	100,000	-	-	-	12,870,413
- кредиттік рейтингі «CCC-»-тен «CCC+»-ке дейін	1,105,529	2,974,423	6,731,563	7,032,776	-	17,844,291
	<b>163,565,958</b>	<b>3,074,423</b>	<b>6,731,563</b>	<b>7,032,776</b>	-	<b>180,404,720</b>
<b>Залалдарға бағалық резерв</b>	<b>914,261</b>	<b>113,863</b>	<b>2,773,139</b>	-	-	<b>3,801,263</b>
<b>Қаржылық кепілдік шарттары</b>						
- кредиттік рейтингі «BB-»-тен «BB+»-ке дейін	77,335	2,205,570	-	-	-	2,282,905
- кредиттік рейтингі «B-»-тен «B+»-ке дейін	85,183,321	-	-	-	-	85,183,321
- рейтингісі жоқ	46,178,404	-	-	-	-	46,178,404
	<b>131,439,060</b>	<b>2,205,570</b>	-	-	-	<b>133,644,630</b>
<b>Залалдарға бағалық резерв</b>	<b>1,633,776</b>	-	-	-	-	<b>1,633,776</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**5 Қаржылық тәуекелдерді талдау (жалғасы)**

**Кредиттік сапаны талдау (жалғасы)**

Келесі кестеде кредиттік сапа сатыларының қимасында клиенттерге берілген кредиттердің мерзімін өткізу туралы ақпарат ұсынылған.

	31 желтоқсан 2018 жыл				
	Саты 1 12-айлық ККЗ	Саты 2 Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Саты 3 Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	POCI	Жиыны
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>					
<b>Ипотекалық кредиттер</b>					
<b>(рейтингсіз)</b>					
- мерзімі өтпеген	619,012,992	73,567,587	2,306,514	-	694,887,093
- 30 күннен кем мерзімге мерзімі өткен	3,427,360	4,874,202	235,140	-	8,536,702
- 31 күннен артық, бірақ 90 күннен кем мерзімге мерзімі өткен	6,101	2,185,218	571,456	-	2,762,775
- 91 күннен артық, бірақ 180 күннен кем мерзімге мерзімі өткен	-	-	738,575	-	738,575
- 181 күннен артық, бірақ 1 жылдан кем мерзімге мерзімі өткен	-	-	712,815	-	712,815
- 1 жылдан артық мерзімге мерзімі өткен	1,357	-	4,311,422	-	4,312,779
	<b>622,447,810</b>	<b>80,627,007</b>	<b>8,875,922</b>	-	<b>711,950,739</b>
Залалдарға бағалық резерв	(1,111,764)	(368,911)	(4,883,837)	-	(6,364,512)
<b>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ипотекалық кредиттердің жиыны</b>	<b>621,336,046</b>	<b>80,258,096</b>	<b>3,992,085</b>	-	<b>705,586,227</b>
<b>Ипотекалық кредиттерді қоспағанда, клиенттерге берілген кредиттер</b>					
- мерзімі өтпеген	1,038,156,725	609,903,877	24,030,058	8,494,923	1,680,585,583
- 31 күннен артық, бірақ 90 күннен кем мерзімге мерзімі өткен	-	-	-	4	4
- 91 күннен артық, бірақ 180 күннен кем мерзімге мерзімі өткен	-	-	434,063	390	434,453
- 181 күннен артық, бірақ 1 жылдан кем мерзімге мерзімі өткен	-	-	-	202,374	202,374
- 1 жылдан артық мерзімге мерзімі өткен	-	-	17,817,151	4,663,811	22,480,962
	<b>1,038,156,725</b>	<b>609,903,877</b>	<b>42,281,272</b>	<b>13,361,502</b>	<b>1,703,703,376</b>
Залалдарға бағалық резерв	(6,191,213)	(28,389,683)	(11,138,527)	(6,698,035)	(52,417,458)
<b>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, ипотекалық кредиттерді қоспағанда, клиенттерге берілген кредиттер жиыны</b>	<b>1,031,965,512</b>	<b>581,514,194</b>	<b>31,142,745</b>	<b>6,663,467</b>	<b>1,651,285,918</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**6 ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысу**

**ХҚЕС (IFRS) 9 бастапқы қолдану күніне қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді сыныптау.** Келесі кестеде 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Холдингінің қаржылық активтері мен қаржылық міндеттемелері үшін ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес бастапқы бағалық санаттар және ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес жаңа бағалық санаттар көрсетілген.

(мың қазақстандық теңгемен)	Ескертпе	ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес бастапқы сыныптама	ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес жаңа сыныптама	ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес бастапқы теңгерімдік құн	Қайта сыныптау	Бағалау негізін өзгерту	ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес жаңа теңгерімдік құн
<b>Қаржылық активтер</b>							
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	7	Кредиттер және дебиторлық берешек	Амортизацияланған құны бойынша	672,098,266	-	(155,664)	671,942,602
Кезең ішіндегі пайда немесе залалдың құрамында өзгерістері көрсетілетін, әділ құн бойынша бағаланатын басқа қаржы құралдары	8	Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша (міндетті түрде)	Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша (міндетті түрде)	147,403,945	(2,343,360)	-	145,060,585
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	9	Кредиттер және дебиторлық берешек	Амортизацияланған құны бойынша	284,059,767	-	(5,409,704)	278,650,063
Депозиттер	10	Кредиттер және дебиторлық берешек	Амортизацияланған құны бойынша	196,098,624	-	(3,073,023)	193,025,601
Клиенттерге берілген кредиттер	11	Кредиттер және дебиторлық берешек	Амортизацияланған құны бойынша	2,040,393,563	(33,354,636)	(25,221,572)	1,981,817,355
Клиенттерге берілген кредиттер (а)	11	Кредиттер және дебиторлық берешек	Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша (міндетті түрде)	-	33,354,636	(16,203,888)	17,150,748
Инвестициялық бағалы қағаздар (б)	12	Сату үшін қолда бар	Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын	561,438,865	(176,803,513)	-	384,635,352
Инвестициялық бағалы қағаздар (в)	12	Сату үшін қолда бар	Амортизацияланған құны бойынша	-	164,284,224	2,056,340	166,340,564
Инвестициялық бағалы қағаздар (г)	12	Сату үшін қолда бар	Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша (міндетті түрде)	-	14,862,649	-	14,862,649
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	13	Кредиттер және дебиторлық берешек	Амортизацияланған құны бойынша	230,652,747	-	(953,660)	229,699,087
Басқа қаржылық активтер	17	Кредиттер және дебиторлық берешек	Амортизацияланған құны бойынша	28,711,793	-	(793,307)	27,918,486
<b>Қаржылық активтер жиыны</b>				<b>4,160,857,570</b>	<b>-</b>	<b>(49,754,478)</b>	<b>4,111,103,092</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**6 ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысу (жалғасы)**

**ХҚЕС (IFRS) 9 бастапқы қолдану күніне қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді сыныптау (жалғасы)**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Ескерт- пе	ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес бастапқы сыныптама	ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес жаңа сыныптама	ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес бастапқы теңгерімдік құн	Қайта сыныптау	Бағалау негізін өзгерту	ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес жаңа теңгерімдік құн
<b>Қаржылық міндеттемелер</b>							
Клиенттердің қаражаты	19	Амортизацияланған құны бойынша	Амортизацияланған құны бойынша	539,309,735	-	-	539,309,735
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	20	Амортизацияланған құны бойынша	Амортизацияланған құны бойынша	1,125,979,806	-	-	1,125,979,806
Тәртіптелген борыш	21	Амортизацияланған құны бойынша	Амортизацияланған құны бойынша	5,381,557	-	-	5,381,557
Банктерден және басқа қаржы институттарынан кредиттер	22	Амортизацияланған құны бойынша	Амортизацияланған құны бойынша	1,010,188,639	-	-	1,010,188,639
Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынатын кредиттер	23	Амортизацияланған құны бойынша	Амортизацияланған құны бойынша	180,029,399	-	-	180,029,399
Басқа қаржылық міндеттемелер	24	Амортизацияланған құны бойынша	Амортизацияланған құны бойынша	40,245,511	-	2,937,530	43,183,041
<b>Қаржылық міндеттемелердің жиыны</b>				<b>2,901,134,647</b>	<b>-</b>	<b>2,937,530</b>	<b>2,904,072,177</b>

ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес қаржы құралдарын жіктеуге қатысты Холдингінің есеп саясаты 3-ескертпеде баяндалған. Көрсетілген саясатты қолдануға негізделген қаржы құралдарын жіктеудегі өзгерістер жоғарыда кестеде берілген және бұдан әрі түсіндіріледі.

- Кейбір қаржы активтері SPPI критерийіне сәйкес келмеу себебі бойынша ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын ретінде жіктелген.
- Кейбір борыштық бағалы қағаздар өтімділіктегі күн сайынғы қажеттілікті қанағаттандыру үшін жекелеген қоржындарда Холдингпен ұсталынады. Холдинг өтімділікті басқаруға кететін шығындарды азайту жолдарын іздейді және бұл үшін қоржын бойынша табыстарды белсенді басқарады. Мұндай табыстар шартпен қарастырылған алынған төлемдерден, сондай-ақ қаржылық активтерді сатудан түскен пайда мен залалдан тұрады. Бұл инвестициялық стратегия көлемі бойынша елеулі сатылымдарға жиі алып келеді. Холдинг ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес мұндай бағалы қағаздар, мақсатына шартпен қарастырылған ақшалай қаражат ағындарын алу арқылы да, қаржылық активтерді сату арқылы да қол жеткізілетін бизнес-модельдің аясында ұсталады деп санайды.
- Кейбір борыштық бағалы қағаздар ұзақ мерзімді табыстылықты қамтамасыз ету үшін Холдингпен жекелеген қоржында ұсталынады. Бұл бағалы қағаздар берілуі мүмкін, бірақ мұндай сатылымдар сиректен қарағанда жиірек орын алады деп күтіледі. Холдинг аталған бағалы қағаздар, мақсаты шартпен қарастырылған ақшалай қаражат ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу болып табылатын бизнес-модельдің аясында ұсталады деп санайды. Бұл активтер ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ретінде сыныпталған.
- Кейбір активтермен қамтамасыз етілген бағалы қағаздар, негізгі соманы және пайыздарды ғана төлеу болып табылмайтын, шартпен қарастырылған ақша қаражатының ағындарына ие. Тиісінше, бұл активтер ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес пайда немесе залал арқылы міндетті түрде әділ құн бойынша бағаланатын ретінде сыныпталған.



**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**6 ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысу (жалғасы)**

**ХҚЕС (IFRS) 9 бастапқы қолдану күніне қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді сыныптау (жалғасы)**

Келесі кестеде резервтерге және бөлінбеген пайдаға ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысудан, салықты шегергенде, әсердің талдамасы келтірілген. Бұл әсер әділ құнның және бөлінбеген пайданың өзгерістер резервіне қатысты. Меншікті капиталдың басқа компоненттеріне әсер жоқ.

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысу нәтижесінен болатын әсер 2018 жылғы 1 қаңтар</b>
<b>Бағалы қағаздардың әділ құны өзгерістерінің резерві</b>	
ХҚЕС (IAS) 39-ға сәйкес кезең басындағы қалдық (2017 жылғы 31 желтоқсан)	<b>(12,562,781)</b>
Инвестициялық бағалы қағаздарды сату үшін қолда бар құрамынан амортизацияланған құны бойынша бағаланатындар құрамына қайта сыныптау	2,544,724
Борыштық инвестициялық бағалы қағаздарды сату үшін қолда бар құрамынан пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатындар құрамына қайта сыныптау	1,773,503
Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық инвестициялық бағалы қағаздар бойынша ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес күтілетін кредиттік залалдарды тану	66,281
<b>ХҚЕС (IAS) 9-ға сәйкес кезең басындағы қалдық (2018 жылғы 1 қаңтар)</b>	<b>(8,178,273)</b>
<b>Бөлінбеген пайда</b>	
ХҚЕС (IAS) 39-ға сәйкес кезең басындағы қалдық (2017 жылғы 31 желтоқсан)	97,231,129
Борыштық инвестициялық бағалы қағаздарды сату үшін қолда бар құрамынан пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатындар құрамына қайта сыныптау нәтижесінде бағалау негізін өзгерту	(1,773,503)
Клиенттерге берілген кредиттерді кредиттер мен дебиторлық берешек құрамынан пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатындар құрамына қайта сыныптау нәтижесінде бағалау негізін өзгерту	(15,959,703)
ХҚЕС (IFRS) 9 талаптарына сәйкес күтілетін кредиттік залалдарды тану (ақшалай қаражат және оның баламаларын, депозиттерді, банктерге берілген кредиттерді, клиенттерге берілген кредиттерді, қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешекті және өзге активтерді қоса алғанда)	(37,520,941)
Салықтық әсер	5,874,803
<b>ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес кезең басындағы қалдық (2018 жылғы 1 қаңтар)</b>	<b>47,851,785</b>

Келесі кестеде салыстыру нәтижелері ұсынылған:

- 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес қаржылық активтерді құнсыздануға резервтің және «Резервтер, шартты міндеттемелер және шартты активтер» ХҚЕС (IAS) 37-ге сәйкес қарыз беру жөніндегі міндеттемелерге және қаржылық көпілдік шарттарына қатысты резервтердің шығыс шамасын;
- 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес күтілетін кредиттік залалдарға резервтің кіріс шамасымен.

Қаржылық активтерге қатысты осы кестеде ХҚЕС (IAS) 39 және ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес қаржылық активтердің тиісті бағалық санаттары бойынша ақпарат ұсынылған және бағалық санаттағы өзгерістердің ХҚЕС (IFRS) 9 бастапқы қолдану күніне залалдарға бағалық резервтің шамасына әсері жекелей көрсетілген, яғни 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**6 ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысу (жалғасы)**

**ХҚЕС (IFRS) 9 бастапқы қолдану күніне қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді сыныптау (жалғасы)**

(мың қазақстандық теңгемен)

	<b>Құнсыздануға бағалық резерв (залалдар) және басқа резервтер</b>			
	<b>2017 жылғы 31 желтоқсан (ХҚЕС (IAS) 39/ ХҚЕС (IAS) 37)</b>	<b>Қайта сыныптау</b>	<b>Бағалау негізін өзгерту</b>	<b>2018 жылғы 1 қаңтар (ХҚЕС (IFRS) 9)</b>
ХҚЕС (IAS) 39-ға сәйкес өтеу мерзіміне дейін ұсталатын кредиттер және дебиторлық берешек және бағалы қағаздар/ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер (ақшалай қаражат және оның баламаларын, депозиттерді, банктерге берілген кредиттерді, клиенттерге берілген кредиттерді, қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешекті және өзге активтерді қоса алғанда)	(238,228,648)	-	993,300	(237,235,348)
ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес амортизацияланған құны бойынша бағалау санатына қайта сыныпталған ХҚЕС (IAS) 39-ға сәйкес сату үшін қолда бар борыштық инвестициялық бағалы қағаздар	-	(2,592,245)	(101,747)	(2,693,992)
<b>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатындар жиыны</b>	<b>(238,228,648)</b>	<b>(2,592,245)</b>	<b>891,553</b>	<b>(239,929,340)</b>
ХҚЕС (IAS) 39-ға сәйкес сату үшін қолда бар борыштық инвестициялық бағалы қағаздар / ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық инвестициялық бағалы қағаздар	(6,694,663)	6,694,663	(66,281)	(66,281)
<b>Басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатындардың жиыны</b>	<b>(6,694,663)</b>	<b>6,694,663</b>	<b>(66,281)</b>	<b>(66,281)</b>
ХҚЕС (IAS) 39-ға сәйкес сату үшін қолда бар борыштық инвестициялық бағалы қағаздар / ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық инвестициялық бағалы қағаздар	(437,743)	437,743	-	-
<b>Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатындардың жиыны</b>	<b>(437,743)</b>	<b>437,743</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
Қарыздар беру жөніндегі шығарылған міндеттемелер және қаржылық кепілдік шарттары	(1,678,847)	-	(2,937,530)	(4,616,377)

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**7 Ақша қаражаты және оның баламалары**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 жыл</b>	<b>31 желтоқсан 2017 жыл</b>
ҚРҰБ шоттар бойынша қалдықтар	204,839,693	142,727,420
Бастапқы өтеу мерзімі кемі үш ай болатын, сатып алу және кері сату («кері репо») шарттары	162,858,270	167,868,187
Өзге де банктердегі корреспонденттік шоттар және «овернайт» депозиттері	115,714,898	201,921,328
Ағымдағы шоттар	81,521,268	110,380,696
Өтеу мерзімі кемі үш ай болатын ҚРҰБ ноталары	74,962,021	45,112,914
ҚРҰБ шоттарындағы міндетті резервтер	4,785,990	3,112,569
Қолма-қол қаражат	2,382,146	3,116,197
<b>Құнсыздану резервін шегергенге дейінгі ақша қаражаты мен олардың баламасының жиыны</b>	<b>647,064,286</b>	<b>674,239,311</b>
Құнсыздану резервін шегергенде	(2,892,139)	(2,141,045)
<b>Ақша қаражаты және олардың баламалары жиыны</b>	<b>644,172,147</b>	<b>672,098,266</b>

Төмендегі кестеде, 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы шоттар бойынша «Standard and Poor's» рейтингі немесе «Moody's» немесе «Fitch» рейтинг агенттіктері негізінде кредиттік сапа бойынша ақша қаражаты мен оның баламаларының талдамасы берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Міндетті резервті қоса алғанда ҚРҰБ шоттары бойынша қалдықтар</b>	<b>Ағымдағы шоттар</b>	<b>Өтеу мерзімі үш айдан кем ҚРҰБ ноталары</b>	<b>Өзге де банктердегі корреспонденттік шоттар және «овернайт» депозиттер</b>	<b>Жиыны</b>
- ҚРҰБ (рейтингі жоқ)	209,625,683	-	74,962,021	-	284,587,704
- рейтингі AA- дан AA+ дейін	-	-	-	15,957,208	15,957,208
- рейтингі A- дан A+ дейін	-	264,231	-	64,355,053	64,619,284
- рейтингі BVB- дан BVB+ дейін	-	11,754,601	-	-	11,754,601
- рейтингі BB- дан BB+ дейін	-	58,416,970	-	35,401,066	93,818,036
- рейтингі B- дан B+ дейін	-	5,406,620	-	113	5,406,733
- рейтингі D	-	2,106,159	-	-	2,106,159
- рейтингі жоқ	-	3,572,687	-	1,458	3,574,145

<b>Құнсыздану резервін шегергенге дейінгі қолма-қол ақша қаражатын, сатып алу шарттарын және кері сатуды қоспағанда, ақша қаражаты және олардың баламаларының жиыны</b>	<b>209,625,683</b>	<b>81,521,268</b>	<b>74,962,021</b>	<b>115,714,898</b>	<b>481,823,870</b>
Құнсыздану резервін шегергенде	(64,563)	(2,808,062)	(15,437)	(4)	(2,888,066)
<b>Құнсыздану резервін шегергенде қолма-қол ақша қаражатын, сатып алу шарттарын және кері сатуды қоспағанда, ақша қаражаты және олардың баламаларының жиыны</b>	<b>209,561,120</b>	<b>78,713,206</b>	<b>74,946,584</b>	<b>115,714,894</b>	<b>478,935,804</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**7 Ақша қаражаты және оның баламалары (жалғасы)**

Төмендегі кестеде, 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы шоттар бойынша «Standard and Poor's» рейтингі немесе «Moody's» немесе «Fitch» рейтинг агенттіктері негізінде кредиттік сапа бойынша ақша қаражаты мен оның баламаларының талдамасы берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Міндетті резервті қоса алғанда ҚРҰБ шоттары бойынша қалдықтар</b>	<b>Ағымдағы шоттар</b>	<b>Өтеу мерзімі үш айдан кем ҚРҰБ ноталары</b>	<b>Өзге де банктердегі корреспонденттік шоттар және «овернайт» депозиттер</b>	<b>Жиыны</b>
- ҚРҰБ, рейтингі жоқ	145,839,989	-	45,112,914	-	190,952,903
- рейтингі AA- дан AA+ дейін	-	-	-	40,191,509	40,191,509
- рейтингі A- дан A+ дейін	-	-	-	83,494,464	83,494,464
- рейтингі BB- дан BB+ дейін	-	66,174,465	-	78,206,564	144,381,029
- рейтингі B- дан B+ дейін	-	36,379,171	-	28,791	36,407,962
- рейтингі CCC- дан CCC+ дейін	-	13,454	-	-	13,454
- рейтингі D	-	2,141,045	-	-	2,141,045
- рейтингі жоқ	-	5,672,561	-	-	5,672,561

**Құнсыздану резервін шегергенге дейінгі қолма-қол ақша қаражатын, сатып алу шарттарын және кері сатуды қоспағанда, ақша қаражаты және олардың баламаларының жиыны**

	<b>145,839,989</b>	<b>110,380,696</b>	<b>45,112,914</b>	<b>201,921,328</b>	<b>503,254,927</b>
--	--------------------	--------------------	-------------------	--------------------	--------------------

Құнсыздану резервін шегергенде

	-	(2,141,045)	-	-	(2,141,045)
--	---	-------------	---	---	-------------

**Құнсыздану резервін шегергенде қолма-қол ақша қаражатын, сатып алу шарттарын және кері сатуды қоспағанда, ақша қаражаты және олардың баламаларының жиыны**

	<b>145,839,989</b>	<b>108,239,651</b>	<b>45,112,914</b>	<b>201,921,328</b>	<b>501,113,882</b>
--	--------------------	--------------------	-------------------	--------------------	--------------------

2018 жылғы 31 желтоқсандағы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Холдинг Қазақстандық қор биржасындағы кері РЕПО шартын жасады. Аталған шарттардың мәні Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінің қазынашылық векселдері және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінің ноталары болып табылады. Шарттардың теңгерімдік құны және салынған бағалы қағаздардың әділ құны, тиісінше, 162,858,270 мың теңге және 167,640,149 мың теңге құрады (2017 жылғы 31 желтоқсан: 167,868,187 мың теңге және 169,235,334 мың теңге).

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдингте ақша қаражатының және олардың баламаларының жалпы сомасы капиталдың 10%-нан асатын жалпы сомасы бар бір банк-контрагент болды (2017 жылғы 31 желтоқсан: бір банк-контрагент). 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы қалдықтардың жиынтық сомасы 284,587,704 мың теңгені құрады (2017 жылғы 31 желтоқсан: 190,952,903 мың теңге) немесе ақша қаражаты мен олардың баламаларының 44.18% (2017 жылғы 31 желтоқсан: 28.41%).

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**7 Ақша қаражаты және оның баламалары (жалғасы)**

Ақша қаражатының және оның баламаларының құнсыздану үшін резервінің өзгерістері келесідей түрде ұсынылуы мүмкін.

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2018 ж.		2017 ж.	
	Саты 1 12-айлық ККЗ	Саты 3 Кредиттік құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Жиыны	Жиыны
<b>1 қаңтарға құнсыздануға резерв</b>	-	2,141,045	2,141,045	2,525,737
ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысу нәтижесінде көрсетілетін ықпал	155,619	45	155,664	-
Жыл ішінде құнсыздануға резервті құру (32-ескертпе)	17,868	569,017	586,885	93,361
Шетел валюталарының айырбас бағамдарының өзгерістерінің әсері	8,545	-	8,545	-
Есептен шығару	-	-	-	(478,053)
<b>31 желтоқсанға құнсыздануға резерв</b>	<b>182,032</b>	<b>2,710,107</b>	<b>2,892,139</b>	<b>2,141,045</b>

Ақша қаражаты мен оның баламаларының пайыздық мөлшерлемелеріне жүргізілген талдау 35-ескертпеде ұсынылған. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 41-ескертпеде ұсынылған.

**8 Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан 2018 жыл	31 желтоқсан 2017 жыл
<b>Туынды қаржы құралдары</b>	12,710,512	73,807,033
<b>Саудалық бағалы қағаздар</b>		
- Корпоративтік облигациялар	-	2,343,360
<b>Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын басқа қаржы құралдары</b>		
<i>Борышқорлық құралдар</i>		
- Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің бағалы қағаздары	-	1,479,517
- Корпоративтік облигациялар	-	1,179,806
<i>Үлестік құралдар</i>		
- Қорларға инвестициялар	117,994,926	68,594,229
Өзге қаржы активтері	45,867	-
<b>Өзгерістері кезеңнің кіріс не шығыс құрамында көрсетілетін, әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары жиыны</b>	<b>130,751,305</b>	<b>147,403,945</b>

**Туынды қаржы құралдары.** Туынды қаржы құралдары әділ құны бойынша бағаланған, 2019-2020 жылдары өтеу мерзімімен валюталық және валюталық-пайыздық своптарды білдіреді (2017 жылғы 31 желтоқсан: 2018-2020 жылдары) (38-ескертпе).

**Үлестік құралдар.** Үлестік құралдар инвестициялық қорлардың сатылмайтын акцияларымен ұсынылған. Акциялардың әділ құнын бағалау туралы неғұрлым толық ақпарат 39-ескертпеде берілген.

**8 Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары (жалғасы)**

Төмендегі кестеде Standard and Poor's рейтингі немесе Moody's немесе Fitch агенттіктерінің рейтингтері негізінде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзгерістері кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға кредиттік сапасы бойынша жүргізілген талдау ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Корпоратив-тік облига-циялар	Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің бағалы қағаздары	Жиыны
<i>Мерзімі өтпеген</i>			
- «BBB-»-тен«BBB+»-ке дейінгі рейтингпен	2,343,360	1,479,517	3,822,877
- «B-»-тен«B+»-ке дейінгі рейтингпен	1,179,806	-	1,179,806
<b>Өзгерістері кезеңнің кіріс не шығыс құрамында көрсетілетін, әділ құны бойынша бағаланатын өзге қаржы құралдары жиыны</b>	<b>3,523,166</b>	<b>1,479,517</b>	<b>5,002,683</b>

Өзгерістері кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын борыштық қаржы құралдарына жүргізілген талдау 35-ескертпеде ұсынылған. Байланысты тараптар шығарған, өзгерістері кезең ішіндегі пайданың немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша ақпарат 41-ескертпеде ұсынылған.

**9 Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан 2018 жыл	31 желтоқсан 2017 жыл
<i>Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер</i>		
- «BB-»-тен«BB+»-ке дейінгі рейтингпен	115,349,764	100,592,001
- «B-»-тен«B+»-ке дейінгі рейтингпен	159,399,396	173,565,327
- «CCC-»-тен«CCC+»-ке дейінгі рейтингпен	-	14,213,473
- D рейтингісімен	3,988,787	18,991,491
- рейтингі жоқ	16,380,770	3,485,494
<b>Құнсыздануға резервті шегергенге дейінгі банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер</b>	<b>295,118,717</b>	<b>310,847,786</b>
Құнсыздануға резервті шегергенде	(19,954,129)	(26,788,019)
<b>Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттердің жиыны</b>	<b>275,164,588</b>	<b>284,059,767</b>

2018 жылғы 27 қарашадағы жағдай бойынша Холдингте «Цеснабанк» АҚ-да депозиттері және осы банкке жалпы сомасы 81,885,369 мың теңгеге берілген кредиттері болды. Осы күнгі жағдай бойынша, «Цеснабанк» АҚ қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты 52,272,850 мың теңге мөлшеріндегі талаптың бір бөлігі Негіздемелік келісімнің шарттарына сәйкес қайта құрылымдалды. Осы қайта құрылымдау шеңберінде Холдингтің талаптары «Цеснабанк» АҚ облигацияларына 10 жылдан кейін өтеу мерзімімен, жылдық 4.00% купондық мөлшерлемесімен ауыстырылды. 2019 жылдың 22 қаңтарында жаңа Негіздемелік келісім жасалды, оның шеңберінде номиналды мөлшерлеме жылдық 0.10%-ға дейін төмендетілді, ал өтеу мерзімі 15 жылға дейін ұзартылды. Холдинг осы облигацияларды борыштық бағалы қағаздар құрамында бастапқы тану кезінде кредиттік-құнсызданған ретінде таныды (12-ескертпе). Осы бағалы қағаздардың әділ құны бастапқы тану кезінде 7,356,768 мың теңгені құрады және жылдық 16.92% дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып есептелген.

«Цеснабанк» АҚ депозиттеріне және «Цеснабанк» АҚ-ға 2018 жыл ішінде берген кредиттерге қатысты Холдинг пайда немесе залал құрамында 48,178,541 мың теңге мөлшерінде құнсызданудан болған залалды таныды. «Цеснабанк» АҚ берген өтелмеген кредиттердің құрылымдалмаған қалдығының теңгерімдік құны 8,214,124 мың теңге мөлшеріндегі ККЗ арналған резервті шегергенде және 15,900,345 мың теңге мөлшеріндегі дисконтты шегергенде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 5,498,050 мың теңгені құрады.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдингте 20,086,055 мың теңге сомасына депозиттері және «Delta Bank» АҚ (Delta) берген жалпы сомасы 19,839,930 мың теңге кредиттері болды. 2017 жыл ішінде Холдинг Delta және тағы бірнеше қарыз алушылармен жалпы сомасы 35,773,596 мың теңгеге үш жақты келісімдер жасады. Осы келісімдердің шарттарына сәйкес Delta-ға қойылатын талаптардың барлық құқықтар (бұрын орналастырылған шоттар мен депозиттер және кредиттік келісімдер бойынша) қарыз алушыларға берілді. 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Холдинг клиенттерге берілген кредиттердің құнсыздануынан болған залалдар құрамында 21,998,166 мың теңге мөлшерінде көрсетілген қарыз алушыларға қатысты құнсызданудан болған шығындарды таныды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Delta-ға берілген кредиттердің қалдығы 4,152,389 мың теңгені құрады, ол Delta-ның ағымдағы қаржылық жағдайын өзінің түсінуі негізінде толығымен құнсызданған және Холдинг активтерден ақша қаражатының ықтимал болашақ ағындарын күтпейді.

**9 Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер (жалғасы)**

2017 жылғы 7 қарашадағы жағдай бойынша «Bank RBK» АҚ депозиттік шотындағы Холдингінің ақша қаражатының қалдықтары 11,142,217 мың теңгені құрады. 2017 жылғы желтоқсанда депозиттік шот бойынша талаптар сомасы 2017 жылғы 7 қарашада Қазақстан Республикасының Үкіметі, "Самұрық-Қазына" ҰАҚ" АҚ, "Бәйтерек" ҰБХ" АҚ, "ҚазАгро" Холдингі" АҚ, "Bank RBK" АҚ және "Қазақмыс" ЖШС арасында қол қойылған Негіздемелік келісімнің шарттарына сәйкес қайта құрылымдалды. Осы қайта құрылымдау шеңберінде Холдингінің "Bank RBK" АҚ-ға қатысты талаптары "ДСФК" арнайы қаржы компаниясы" ЖШС қамтамасыз етілген борыштық міндеттемелеріне ауыстырылды, оған "Bank RBK" АҚ проблемалық активтері берілді. Берілген проблемалық активтердің осы портфелі "ДСФК" арнайы қаржы компаниясы" ЖШС шығарған борыштық міндеттемелерін қамтамасыз ету ретінде әрекет етеді. Берілген проблемалық кредиттердің осы портфелі "ДСФК" арнайы қаржы компаниясы" ЖШС шығарған борыштық міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылады. Холдингінің қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есептегі осы бағалы қағаздардың әділ құны 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1,723,614 мың теңгені құрады және аталған бағалы қағаздарды ұстаушыларға берілген "Қазақмыс" ЖШС кепілдігінің әділ құнын көрсетті. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы борыштық міндеттемелер сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар ретінде жіктелді. Осы қайта құрылымдау нәтижелері бойынша Холдинг пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте 5,359,039 мың теңге мөлшерінде және меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте 3,960,043 мың теңге мөлшерінде құнсызданудан болған залалды таныды. Қайта құрылымдау жоғарыда көрсетілген Негіздемелік келісімді мақұлдау жөніндегі Үкіметтің тиісті қаулысын қабылдау жолымен Акционердің тапсырмасы бойынша жүргізілгендігін назарға ала отырып, құнсызданудан болған залалдың бір бөлігі тікелей меншікті капитал құрамында танылды.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдингте қайта құрылымдалмаған және Негіздемелік келісіммен өтелмеген «Bank RBK» АҚ берген қарыздардың теңгеріміне ие болды. 2017 жыл ішінде Холдинг 11,620,429 мың теңгенің 7,012,493 мың теңгесі мөлшерінде "Bank RBK" АҚ-ға берген кредит бойынша құнсызданудан болған залалды таныды, бұл кредиттің жиынтық құнының 60.62% құрайды. Холдинг бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып дисконтталған ақша қаражатының болашақ ағындарын талдауды ескере отырып, берілген кредиттің құнсыздануына арналған резервті бағалауды жүргізеді.

2018 жылы "Bank RBK" АҚ қосымша капиталдандыруының арқасында Холдинг "Bank RBK" АҚ берілген кредитке қатысты 2,873,088 мың теңге мөлшерінде ККЗ құнсыздануына резервті қалпына келтірді.

Банктердің берешегі қамтамасыз етілмеген.

Төменде банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттердің құнсыздануына резерв өзгеруінің талдауы ұсынылған:

	2018 ж.			2017 ж.	
	Саты 1 12-айлық ККЗ	Саты 2 Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Саты 3 Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Жиыны	Жиыны
<b>1 қаңтардағы жағдай бойынша резервтің шамасы</b>	-	-	<b>26,788,019</b>	<b>26,788,019</b>	<b>18,298,813</b>
ХҚЕС (IFRS) 9 қабылдау әсері	8,239,317	331,709	(3,161,322)	5,409,704	-
Жыл ішіндегі құнсыздануға резервті (қалпына келтіру)/есептеу (32-ескертпе)	(2,973,634)	2,563,918	34,446,710	34,036,994	8,489,206
Есептен шығару	-	-	(46,280,588)	(46,280,588)	-
<b>31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтің шамасы</b>	<b>5,265,683</b>	<b>2,895,627</b>	<b>11,792,819</b>	<b>19,954,129</b>	<b>26,788,019</b>

2018 және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдинг банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттердің өтелмеген қалдықтары болған жоқ, олардың жалпы шамасы меншікті капиталдың 10%-ынан асып түсті.

Банктер берешегінің әрбір түрінің есептік әділ құнына қатысты неғұрлым толық ақпарат 39-ескертпеде берілген. Банктердегі қаражаттың пайыздық мөлшерлемелерін талдау 35-ескертпеде ұсынылған. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 41-ескертпеде берілген.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**10 Депозиттер**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
Депозиттер		
- рейтингі ВВВ- дан ВВВ+ дейін	17,990,852	-
- рейтингі ВВ- дан ВВ+ дейін	95,684,942	71,496,902
- рейтингі В- дан В+ дейін	41,696,941	124,457,556
- рейтингі D	16,416,077	15,709,171
- рейтингі жоқ	-	144,166
<b>Құнсыздану резервін шегергенге дейін депозиттердің жиыны</b>	<b>171,788,812</b>	<b>211,807,795</b>
Құнсыздану резервін шегергенде	(18,740,317)	(15,709,171)
<b>Депозиттердің жиыны</b>	<b>153,048,495</b>	<b>196,098,624</b>

Депозиттердің құнсыздану резервінің өзгерістері келесідей түрде ұсынылуы мүмкін:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>				<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
	<b>Саты 1 12-айлық ККЗ</b>	<b>Саты 2 Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ</b>	<b>Саты 3 Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ</b>	<b>Жиыны</b>	<b>Жиыны</b>
<b>1 қаңтардағы жағдай бойынша резервтің шамасы</b>	-	-	<b>15,709,171</b>	<b>15,709,171</b>	<b>16,039,506</b>
ХҚЕС (IFRS) 9 қабылдау әсері	2,511,446	88,432	473,145	3,073,023	-
Жыл ішіндегі құнсыздануға резервті (қалпына келтіру)/есептеу (32-ескертпе)	(1,481,031)	(81,798)	13,496,095	11,933,266	9,775,416
Айырбас бағамдарының өзгерістерінің әсері	27,679	-	1,422,733	1,450,412	(51,571)
Есептен шығару	-	-	(13,411,943)	(13,411,943)	(6,897,210)
Клиенттерге берілген кредиттерге аудару	-	-	(13,612)	(13,612)	(3,156,970)
<b>31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтің шамасы</b>	<b>1,058,094</b>	<b>6,634</b>	<b>17,675,589</b>	<b>18,740,317</b>	<b>15,709,171</b>

2018 жылғы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдингте жалпы қалдығы меншікті капиталдың 10%-нан асқан банктерде шоттардың және депозиттердің өтелмеген қалдықтары болған жоқ.

Банктердің берешегінің әрбір түрінің есептік әділ құнын бағалауға қатысты толығырақ ақпарат 39-ескертпеде ұсынылған. Банктердегі қаражаттың пайыздық мөлшерлемелеріне жүргізілген талдау 35-ескертпеде ұсынылған. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 41-ескертпеде ұсынылған.

**11 Клиенттерге берілген кредиттер**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
<b>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, клиенттерге берілген кредиттер</b>		
Корпоративтік кредиттер	1,614,696,297	1,626,535,221
Ипотекалық кредиттер	709,253,863	513,619,994
Шағын және орта бизнеске кредиттер (ШОБ)	1,787,726	11,864,346
Есептелген пайыздар	89,916,229	73,636,102
<b>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, құнсыздануға резервті шегергенге дейін, клиенттерге берілген кредиттер</b>	<b>2,415,654,115</b>	<b>2,225,655,663</b>
Кредиттердің құнсыздануына резервті шегергенде	(58,781,970)	(185,262,100)
<b>Әділ құны бойынша бағаланатын, құнсыздануға резервті шегергенде, клиенттерге берілген кредиттердің жиыны</b>	<b>2,356,872,145</b>	<b>2,040,393,563</b>
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, клиенттерге берілген кредиттер	42,560,471	-
<b>Клиенттерге берілген кредиттердің жиыны</b>	<b>2,399,432,616</b>	<b>2,040,393,563</b>



## 11 Клиенттерге берілген кредиттер (жалғасы)

Клиенттерге берілген кредиттердің әділ құнын айқындау кезінде басшылық мынадай нарықтық мөлшерлемелер Холдинг үшін қолайлы болып табылатындығы туралы жорамалдауды пайдаланды: теңгеде 11.62%-дан 17.07%-ға дейін және АҚШ долларында 5.72%. Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген ешқандай кредиттер мерзімі өткен болып табылмайды.

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Холдинг бір коммерциялық банктен ипотекалық кредиттер портфелін сатып алды (2017 жылы: екі коммерциялық банктен және бір ипотекалық ұйымнан). 2018 жылы сатып алынған кредиттер жалпы сомасы 4,940,099 мың теңге әділ құны бойынша танылды (2017 жылы: 4,129,110 мың теңге). 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ипотекалық кредиттер портфелі 669,182,944 мың теңге (2017 жылы: 468,008,339 мың теңге) сомасына тікелей берілген ипотекалық кредиттерді, және 40,070,919 мың теңге (2017 жылы: 45,611,655 мың теңге) сомасына коммерциялық банктен сатып алынған ипотекалық кредиттерді қамтыды.

2017 жылдың ішінде Холдингің басшылығы бұдан әрі «Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек» санатына жатқызылған сауда орталығының акцияларын сатып алуға және сатуға байланысты 2016 жылғы 28 желтоқсандағы № 07-279/1 шарт бойынша «Мега Plaza» ЖШС берешегінің сыныптамасын қайта қарады. Кредитті өтеу мерзімі – 2034 жылдың 28 мамыры; шарт бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме - 10.21%, ол сонымен қатар кредитті тану сәтіне нарықтық мөлшерлеме болып табылады. 2018 жылғы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, бұл кредиттің мерзімі өтпеген болды; кредит бойынша қамсыздандыру ретінде нарықтық құны кредиттің теңгерімдік құнынан асатын жылжымайтын мүлік (Нұр-Сұлтан (Астана) қаласындағы сауда орталығы) болды.

Төменде амортизацияланған құны бойынша бағаланатын кредиттердің жалпы теңгерімдік құнының елеулі өзгерістері берілген:

	2018 г.					Жиыны
	Саты 1 12-айлық ККЗ	Саты 2 Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Саты 3 Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	РОСІ Бастапқы тану кезінде кредиттік құнсызданған активтер		
<b>Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, клиенттерге берілген кредиттер – жалпы теңгерімдік құны</b>						
1 қаңтардағы қалдық ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес есептен шығаруларды қабылдаудың әсері	1,380,671,510	588,273,271	171,865,399	15,032,817	2,155,842,997	
2 сатыға аудару	-	-	(103,762,008)	-	(103,762,008)	
РОСІ-ға аудару	(111,431,091)	111,773,434	(342,343)	-	-	
Қайта құрылған немесе сатып алынған қаржылық активтер*	-	(1,062,196)	-	1,062,196	-	
Өзге өзгерістер**	743,275,115	96,873,114	396,505	73,261	840,617,995	
Есептен шығару	(408,406,374)	(158,781,110)	(4,493,555)	(3,319,223)	(575,000,262)	
Танылуы тоқтатылған қаржылық активтер	(206)	-	(17,043,834)	(21,407)	(17,065,447)	
ККЗ келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	-	(14,552,314)	-	-	(14,552,314)	
Бағамдық айырма	-	-	1,061,420	-	1,061,420	
<b>31 желтоқсанға қалдық</b>	<b>56,495,581</b>	<b>68,006,685</b>	<b>3,475,610</b>	<b>533,858</b>	<b>128,511,734</b>	
	<b>1,660,604,535</b>	<b>690,530,884</b>	<b>51,157,194</b>	<b>13,361,502</b>	<b>2,415,654,115</b>	

\* Өзгеріс кезеңдер арасындағы кредиттерді аударуды қоса алғанда, жыл ішінде құрылған жаңа қаржы активтерін қамтиды

\*\* Өзгерту, негізінен, пайыздық кірісті өтеу мен есептеуді қамтиды

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**11 Клиенттерге берілген кредиттер (жалғасы)**

Төменде 2018 жылғы және 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін кредиттердің құнсыздануына арналған резервтің өзгерістеріне талдау берілген:

	2018 ж.				2017 ж.	
	Саты 1 12-айлық ККЗ	Саты 2 Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Саты 3 Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	РОСІ Бастапқы тану кезінде кредиттік құнсызданған активтер	Жиыны	Жиыны
(мың қазақстандық теңгемен)						
1 қаңтардағы қалдық	14,269,102	7,499,636	133,828,885	29,664,477	185,262,100	146,761,788
ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысудың әсері	(4,794,659)	21,592,967	(402,211)	(27,632,555)	(11,236,458)	-
ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес есептен шығаруларды қабылдау әсері			(103,762,008)	-	(103,762,008)	-
Сатылар арасындағы аударымдар	(737,133)	437,299	299,834	-	-	-
Қайта құрылған немесе сатып алынған						
қаржылық активтер	3,264,962	19,582,092	6,693	-	22,853,747	-
Залалдарға арналған бағалық резервті таза (қалпына келтіру)	(5,588,926)	(16,649,576)	136,976	4,597,022	(17,504,504)	38,075,894
есептеу						
Банктердегі және өзге қаржы						
институттарындағы шоттар мен депозиттер құрамынан аудару	-	-	-	-	-	3,942,222
Есептен шығару	-	-	(17,043,834)	-	(17,043,834)	(3,226,956)
Танылуы тоқтатылған қаржылық активтер	-	(5,197,955)	-	-	(5,197,955)	-
ККЗ келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	-	-	1,061,420	-	1,061,420	-
Бұрын есептен шығарылған сомаларды қалпына келтіру	-	-	-	-	-	7,488
Айырбас бағамдарының өзгеруінің әсері	880,887	1,494,131	1,896,609	69,091	4,340,718	340,213
Өзге өзгерістер	8,744	-	-	-	8,744	(638,549)
<b>31 желтоқсанға қалдық</b>	<b>7,302,977</b>	<b>28,758,594</b>	<b>16,022,364</b>	<b>6,698,035</b>	<b>58,781,970</b>	<b>185,262,100</b>

2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Холдинг 103,762,008 мың теңге сомасына клиенттерге берілген кредиттерді есептен шығарды, себебі басшылық қарыз алушының есептен шығаруға жататын берешек сомасын өтеу үшін ақша қаражатының ағындарын генерациялауы мүмкін активтері немесе кіріс көздері жоқ екенін анықтады.

2018 жылғы салыстырмалы сомалар залалдар резерві есебінен болып табылады және ХҚЕС (IAS) 39 сәйкес бағалау үшін негізді көрсетеді.

**Клиенттерге берілген кредиттердің сапасы**

Келесі кестеде 2018 жылғы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік портфельдің сапасы туралы ақпарат берілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
<b>Клиенттерге берілген кредиттер</b>		
«BBB-»-тен «BBB+»-ке дейін рейтингісімен	367,213,487	327,976,362
«BB-»-тен «BB+»-ке дейін рейтингісімен	433,681,391	216,839,616
«B-»-тен «B+»-ке дейін рейтингісімен	691,651,823	812,960,077
«CCC-»-тен «CCC+»-ке дейін рейтингісімен	189,912,099	213,369,424
D рейтингісімен	21,244,576	137,874,961
Рейтингісі жоқ*	711,950,739	516,635,223
<b>Құнсыздануға арналған резервті шегергенге дейін, клиенттерге берілген кредиттер</b>	<b>2,415,654,115</b>	<b>2,225,655,663</b>
Құнсыздануға арналған резерв	(58,781,970)	(185,262,100)
<b>Құнсыздануға арналған резервті шегергенде, клиенттерге берілген кредиттер</b>	<b>2,356,872,145</b>	<b>2,040,393,563</b>

\* Рейтингі жоқ клиенттерге берілген кредиттер жеке тұлғаларға берілген ипотекалық кредиттер болып табылады.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**11 Клиенттерге берілген кредиттер (жалғасы)**

**Қамсыздандыруды талдау**

Бұдан әрі кестеде корпоративтік кредиттер бойынша (залал үшін бағалау резерв шегеріле отырып), қамтамасыз етудің типтері бойынша кредитті қамтамасыз ету және оның сапасын арттырудың басқа да құралдары туралы ақпарат ұсынылған:

<b>31 желтоқсан 2018 жыл</b> <i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Клиенттерге берілген кредиттердің теңгерімдік құны</b>	<b>Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті күнгі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін</b>	<b>Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті кезең басталғанға дейін бағаланған қамтамасыз ету үшін</b>
<b>Саты 1 (12-айлық күтілетін кредиттік залалдар)</b>			
Ақша қаражаттары және депозиттер	448,835	448,835	-
Үкіметтің кепілдіктері	18,388,882	18,388,882	-
Заңды тұлғалардан алынған банк кепілдіктері мен кепілгерліктер (кредиттік рейтингі «В-»-тен «BBB+»-ке дейін)	375,576,901	-	-
Заңды тұлғалардан алынған банк кепілдіктері мен кепілгерліктер (кредиттік рейтингі жоқ)	147,193,388	-	-
Көлік құралдары	94,877	94,877	-
Жылжымайтын мүлік	181,324,725	11,039,713	170,285,012
Жабдық	8,006,638	824,771	7,181,867
Қатысу үлестері	1,753,928	1,753,928	-
Басқа қамсыздандыру	101,992,376	4,667,057	97,325,319
Болашақта түсетін активтер	154,198,717	24,520,730	129,677,987
Бағалы қағаздар	43,191,764	43,191,764	-
<b>Жиыны Саты 1 (12-айлық күтілетін кредиттік залалдар)</b>	<b>1,032,171,031</b>	<b>104,930,557</b>	<b>404,470,185</b>
<b>Саты 2</b> <b>(Кредиттік құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар)</b>			
Заңды тұлғалардан алынған банк кепілдіктері мен кепілгерліктер (кредиттік рейтингі «В-»-тен «BBB+»-ке дейін)	87,127,798	-	-
Заңды тұлғалардан алынған банк кепілдіктері мен кепілгерліктер (кредиттік рейтингі жоқ)	4,000,001	-	-
Көлік құралдары	415,950	56,372	359,578
Жылжымайтын мүлік	302,746,602	196,499,210	106,247,392
Жабдық	158,900,681	101,889,078	57,011,603
Басқа қамсыздандыру	5,095,610	1,905,040	3,190,570
Болашақта түсетін активтер	21,381,680	-	21,381,680
<b>Жиыны Саты 2</b> <b>(Кредиттік құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар)</b>	<b>579,668,322</b>	<b>300,349,700</b>	<b>188,190,823</b>
<b>Стадия 3</b> <b>(Кредиттік құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар)</b>			
Көлік құралдары	138,586	138,586	-
Жылжымайтын мүлік	22,812,465	20,530,669	2,281,796
Жабдық	9,801,994	9,801,994	-
<b>Жиыны Саты 3</b> <b>(Кредиттік құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар)</b>	<b>32,753,045</b>	<b>30,471,249</b>	<b>2,281,796</b>
<b>РОСІ-активтер</b>			
Заңды тұлғалардан алынған банк кепілдіктері мен кепілгерліктер (кредиттік рейтингі «В-»-тен «BBB+»-ке дейін)	1,159,502	-	-
Көлік құралдары	81,706	852	80,854
Жылжымайтын мүлік	4,846,058	881,543	3,964,515
<b>Жиыны РОСІ-активтер</b>	<b>6,087,266</b>	<b>882,395</b>	<b>4,045,369</b>

**11 Клиенттерге берілген кредиттер (жалғасы)**

**Қамсыздандыруды талдау (жалғасы)**

	Клиенттерге берілген кредиттердің теңгерімдік құны	Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті күнгі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін	Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті кезең басталғанға дейін бағаланған қамтамасыз ету үшін
<b>31 желтоқсан 2017 жыл</b> <i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>			
<b>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған корпоративтік кредиттер</b>			
Ақша қаражаттары және депозиттер	2,455,276	2,455,276	-
Үкіметтің кепілдіктері	9,485,057	9,485,057	-
Заңды тұлғалардан алынған банк кепілдіктері мен кепілгерліктер (кредиттік рейтингі «В-»-тен «BBB+»-ке дейін)	301,825,718	301,825,718	-
Заңды тұлғалардан алынған банк кепілдіктері мен кепілгерліктер (кредиттік рейтингі жоқ)	228,531,564	228,531,564	-
Көлік құралдары	1,171,218	118,386	1,052,832
Жылжымайтын мүлік	329,435,193	94,874,924	305,465,605
Жабдық	123,826,269	7,064,313	116,761,956
Акциялар, қатысу үлестері	103,495,091	5,823,510	97,671,581
Болашақта түсетін активтер	179,973,822	29,342,116	150,631,706
Бағалы қағаздар	75,577,140	75,577,140	-
Басқа қамсыздандыру	4,046,407	3,306,416	739,991
Қамсыздандырусыз және кредиттің сапасын арттыратын басқа құралдарсыз	7,860,458	-	-
<b>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған корпоративтік кредиттер жиыны</b>	<b>1,367,683,213</b>	<b>758,404,420</b>	<b>672,323,671</b>
<b>Құнсызданған корпоративтік кредиттер</b>			
Ақша қаражаты және депозиттер	452,457	452,457	-
Заңды тұлғалардан алынған банк кепілдіктері мен кепілгерліктер (кредиттік рейтингі «В-»-тен «BBB+»-ке дейін)	2,861,671	2,861,671	-
Заңды тұлғалардан алынған банк кепілдіктері мен кепілгерліктер (кредиттік рейтингі жоқ)	17,000,000	-	-
Айналымдағы тауарлар	3,190,570	-	3,190,570
Көлік құралдары	1,543,490	-	1,543,490
Жылжымайтын мүлік	58,308,838	-	58,308,838
Жабдық	57,534,264	-	57,534,264
Басқа қамсыздандыру	13,817,277	-	13,817,277
Қамсыздандырусыз және кредиттің сапасын арттыратын басқа құралдарсыз	4,321,259	-	-
<b>Құнсызданған корпоративтік кредиттер жиыны</b>	<b>159,029,826</b>	<b>3,314,128</b>	<b>134,394,439</b>
<b>Корпоративтік кредиттер жиыны</b>	<b>1,526,713,039</b>	<b>761,718,548</b>	<b>806,718,110</b>

Бұрын келтірілген кестелер артық қамтамасыз етудің құнын болғызбайды.

Қамтамасыз етудің бірнеше түрі бар кредиттер бойынша ақпарат қамтамасыз етудің құнсыздануды бағалау үшін ең маңызды типі бойынша ашып көрсетіледі. Жеке тұлғалардан, мысалы, қарыз алушылардың акционерлерінен алынған кепілгерліктер құнсыздануды бағалау кезінде есепке алынбайды.

Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттік-құнсызданған кредиттерді өндіріп алу мүмкіндігі қамтамасыз ету құнына қарағанда қарыз алушылардың кредит қабілеттілігіне көп дәрежеде байланысты және Холдинг әрбір есепті күнге қамтамасыз етуді бағалауды жаңартпайды.

Коммерциялық банктерден сатып алынған, кері өтеп алуды талап ету құқығы бар ипотекалық кредиттерге қатысты әріптес коммерциялық банктер ҚРҰБ талаптарына сәйкес қамтамасыз етуді мерзімді негізде мониторингілеу үшін жауапты болады. Осы кредиттерді өндіріп алу мүмкіндігі, көбінесе, қамтамасыз етудің құнынан гөрі әріптес коммерциялық банктер қарыз алушыларының кредит қабілеттілігіне байланысты болады және қамтамасыз етудің ағымдағы құны құнсыздануды бағалауға әсер етпейді.

## 11 Клиенттерге берілген кредиттер (жалғасы)

### Қамсыздандыруды талдау (жалғасы)

Есепті кезеңнің аяғындағы жағдай бойынша ипотекалық кредиттер бойынша жылжымайтын мүлік объектілері түріндегі кепілзаттық қамтамасыз етудің әділ құны қалалар мен өңірлер бойынша тұрғын үй жылжымайтын мүлік объектілері бағаларының орташа өсімі ескеріле отырып, Холдингінің еншілес кәсіпорындары кредиттік бөлімдерінің қызметкерлері айқындаған сомалар индекстеу арқылы айқындалды. Сондай-ақ Холдинг әрбір есепті күнгі жағдай бойынша ипотекалық кредиттер бойынша құнсыздануға жеке бағалау жүргізе алады. Басқа жылжымайтын мүлік объектілері мен өзге де активтердің әділ құнын Холдингінің еншілес кәсіпорындарының кредиттік департаменттері қамтамасыз ету түрінде қабылданған активтердің жай-күйі мен орналасқан жері негізінде айқындады.

Ипотекалық кредиттердің әділ құны 2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ипотекалық кредиттер бөлінісінде құнсыздану үшін резерв шегеріле отырып, төңгерімдік құннан асып түсті.

Бұдан әрі несие қоржынының құрамында экономикалық сектормен байланысты тәуекелдердің шоғырлануы туралы ақпарат берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	31 желтоқсан 2018 ж.		31 желтоқсан 2017 ж.	
	Сомасы	%	Сомасы	%
Ипотекалық кредиттер	789,812,001	32.13	577,130,340	25.93
Мұнай-газ өнеркәсібі	662,621,709	26.96	575,130,782	25.84
Тау-кен қазу өнеркәсібі, металлургиялық өнеркәсіп және пайдалы қазбаларды өндіру	491,478,803	19.99	583,635,121	26.22
Энергетика және электр энергиясын тарату	254,157,707	10.34	94,295,316	4.24
Химиялық өнеркәсіп	64,744,196	2.63	71,582,311	3.22
Көлік және қойма шаруашылығы	58,551,453	2.38	41,073,088	1.85
Телекоммуникациялар	51,251,914	2.08	59,277,457	2.66
Азық-түлік өнеркәсібі	21,556,736	0.88	22,011,055	0.99
Машина жасау	19,622,594	0.80	37,101,610	1.67
Ауыл шаруашылығы	18,737,624	0.76	74,051,407	3.33
Құрылыс	15,372,846	0.63	32,022,609	1.44
Көтерме және бөлшек сауда	242,098	0.01	9,696,346	0.44
Тоқыма өндірісі	43,713	0.00	5,747,173	0.26
Тұру және тамақтану	24,531	0.00	285,349	0.01
Целлюлоза-қағаз өнеркәсібі	-	0.00	10,714,118	0.48
Басқасы	9,996,661	0.41	31,901,581	1.43
<b>Құнсыздануға арналған резервті шегергенде дейін, клиенттерге берілген кредиттер жиыны</b>	<b>2,458,214,586</b>	<b>100.00</b>	<b>2,225,655,663</b>	<b>100.00</b>
Құнсыздануға арналған резервті шегергенде	(58,781,970)		(185,262,100)	
<b>Клиенттерге берілген кредиттер жиыны</b>	<b>2,399,432,616</b>		<b>2,040,393,563</b>	

**Алып қойылған қамтамасыз ету.** Холдинг корпоративтік және ипотекалық кредиттерді қамтамасыз етуді бақылауды алу арқылы белгілі бір активтерді иемденді. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мұндай активтердің төңгерімдік құны 2,548,929 мың теңгені құрады (2017 жылғы 31 желтоқсан: 2,211,645 мың теңге), алып қойылған қамтамасыз ету 1,602,314 мың теңге сомасына (2017 жылғы 31 желтоқсан: 1,013,814 мың теңге) сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерден, 647,704 мың теңге сомасына (2017 жылғы 31 желтоқсан: 917,489 мың теңге) инвестициялық меншіктен және 298,911 мың теңге сомасына (2017 жылғы 31 желтоқсан: 280,342 мың теңге) өзге де активтерден тұрады.

Холдингінің саясаты, инвестициялық мүлікті қоспағанда, көрсетілген активтерді барынша қысқа мерзімде сатуды көздейді.

**Клиенттерге берілген кредиттердің шоғырлануы.** 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдингте әрбір қарыз алушыға берілген кредиттерінің жалпы сомасы Холдинг капиталының 10%-ынан асып түсетін 3 қарыз алушысы (2017 жылғы 31 желтоқсан: 2 қарыз алушы) болды. Осы кредиттердің жиынтық сомасы 630,495,327 мың теңгені (2017 жылғы 31 желтоқсан: 294,732,924 мың теңге) немесе құнсыздану үшін резерв шегерілгенге дейін кредиттік қоржынның 26.28%-ын (2017 жылғы 31 желтоқсан: 14.44%) құрады. Мемлекеттік кепілдіктермен қамтамасыз етілген компаниялардың, мемлекеттік ұйымдардың немесе халықаралық қор нарықтарында листингтелетін немесе жоғары кредиттік рейтингі бар ірі коммерциялық корпорациялардың еншілес кәсіпорындары болып табылатын компаниялардың берешегі 2018 жылғы 31 желтоқсанда 482,253,083 мың теңгені құрады (2017 жылғы 31 желтоқсан: 314,172,446 мың теңге).

Клиенттерге берілген кредиттер сомаларының әрбір санатының әділ құнын бағалауға қатысты 39-ескертпені қараңыз. Клиенттерге берілген кредиттердің пайыздық мөлшерлемелеріне жүргізілген талдау 35-ескертпеде ұсынылған. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 41-ескертпеде ұсынылған.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**12 Инвестициялық бағалы қағаздар**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	386,900,238	-
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	196,791,828	-
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	17,980,067	-
Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	-	561,438,865
<b>Инвестициялық бағалы қағаздардың жиыны</b>	<b>601,672,133</b>	<b>561,438,865</b>

Инвестициялық бағалы қағаздардың қоржынының кредиттік сапасы туралы ақпарат 5-ескертпеден қараңыз.

**Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары (рейтингісі BVB-)	267,066,297
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ облигациялары (рейтингісі «ВВ-»-тен «ВВВ-»-ке дейін)	32,730,003
Қазақстандық банктердің облигациялары (рейтингісі «В»-дан «ВВ»-ға дейін)	28,668,144
Басқа мемлекеттердің облигациялары (рейтингісі «ВВВ-»-тен «АА»-ға дейін)	16,734,899
ЭЫДҰ елдері банктерінің облигациялары (рейтингісі «ВВВ-»-тен «АА»-ға дейін)	15,826,478
Жергілікті атқарушы органдардың облигациялары (рейтингісі жоқ)	13,023,786
Корпоративтік облигациялар (рейтингісі «В+»-тен «ВВ+»-ке дейін)	6,838,315
ҚРҰБ ноталары (рейтингісі жоқ)	5,993,282
<b>Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық инвестициялық бағалы қағаздар жиыны</b>	<b>386,881,204</b>
Корпоративтік акциялар	19,034
<b>Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар жиыны</b>	<b>386,900,238</b>

**Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>
Жергілікті атқарушы органдардың облигациялары (рейтингісі жоқ)	151,082,668
ҚРҰБ ноталары (рейтингісі жоқ)	17,697,456
Қазақстандық банктердің облигациялары (рейтингісі «В-»-тан «В+»-ке дейін)	10,620,244
Қазақстандық банктердің облигациялары (РОСІ-актив)	7,356,768
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ облигациялары (рейтингісі «ВВ-»-тен «ВВ+»-ке дейін)	6,074,969
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	5,375,762
Корпоративтік облигациялар (рейтингісі жоқ)	2,102,726
<b>Құнсыздануға арналған резервті шегергенге дейін, амортизацияланған құнымен бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар</b>	<b>200,310,593</b>
Құнсыздануға арналған резервті шегергенде:	(3,518,765)
<b>Амортизацияланған құнымен бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар жиыны</b>	<b>196,791,828</b>

**Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>
Қазақстандық банктердің облигациялары (рейтингісі «ВВ-»-тан «ВВ+»-ке дейін)	9,788,775
Корпоративтік облигациялар (рейтингісі жоқ)	4,239,698
Қазақстандық банктердің облигациялары (рейтингісі «В-»-тан «В+»-ке дейін)	3,002,714
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары (рейтингісі BVB-)	948,880
<b>Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар жиыны</b>	<b>17,980,067</b>

## 12 Инвестициялық бағалы қағаздар (жалғасы)

**Жергілікті атқарушы органдардың облигациялары.** 2018 жылдың ішінде Холдинг бір бірлігіне 1,000 теңге бағасы бойынша, 2020 жылы өтеу мерзімімен 98,024,096 бірлік мөлшерінде жергілікті атқарушы органдардың облигацияларын сатып алды. Облигациялар бойынша купондық мөлшерлеме жылына 0.35%-ды құрайды. Облигациялар жылына 8.10%-8.90% нарықтық мөлшерлемесі пайдаланыла отырып есептелген, 85,722,815 мың теңгеге тең болатын әділ құны бойынша танылды. 11,787,791 мың теңге мөлшеріндегі номиналды және әділ құн арасындағы айырмаға дисконт түріндегі залал осы облигацияларды сатып алу мақсаттары үшін алынған мемлекеттік субсидия бойынша міндеттемені азайту есебінен өтелген болатын (25-ескертпе). 2018 жылдың ішінде жергілікті атқарушы органдар 44,048,146 мың теңге сомасына облигацияларды сатып алды.

**Корпоративтік облигациялар.** Корпоративтік облигациялар жергілікті компаниялар шығарған пайыздық бағалы қағаздарды білдіреді. Листинг талаптарына сәйкес келмеуіне орай, ҚҚБ-ның талаптарына сәйкес «буферлік санатқа» жатқызылған кейбір облигацияларды қоспағанда, аталған бағалы қағаздар Қазақстан қор биржасында еркін айналымда болады.

Төменде амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың құнсыздануы үшін резервтің өзгеруіне жүргізілген талдау ұсынылған:

	2018 ж.			
	Саты 1 12-айлық ККЗ	Саты 3 Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	РОСІ Бастапқы тану кезінде кредиттік- құнсызданған активтер	Жиыны
<b>1 қаңтарға құнсыздануға арналған резерв</b>	-	<b>7,132,406</b>	-	<b>7,132,406</b>
ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысудың әсері (қайта сыныптау)	-	(4,463,796)	-	(4,463,796)
ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысудың әсері (бағалау)	46,629	-	-	46,629
Жыл ішінде құнсыздануға арналған резервті (қалпына келтіру)/есептеу (32-ескертпе)	(38,996)	(71,484)	1,408,406	1,297,926
Есептен шығарулар	-	(494,400)	-	(494,400)
<b>31 желтоқсандағы құнсыздану үшін резерв</b>	<b>7,633</b>	<b>2,102,726</b>	<b>1,408,406</b>	<b>3,518,765</b>

### Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар

	31 желтоқсан 2017 ж.
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	240,533,998
Жергілікті атқарушы органдардың облигациялары	111,825,654
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ облигациялары	73,814,912
ҚРҰБ ноталары	52,728,856
Қазақстандық банктердің облигациялары	47,191,189
Корпоративтік облигациялар	22,630,557
ЭЫДҰ елдері банктерінің облигациялары	19,119,342
Басқа мемлекеттердің облигациялары	247,610
<b>Құнсыздану үшін резерв шегерілгенге дейінгі борыштық бағалы қағаздар</b>	<b>568,092,118</b>
Корпоративтік акциялар	479,153
<b>Құнсыздану үшін резерв шегерілгенге дейінгі сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар жиыны</b>	<b>568,571,271</b>
Құнсыздану үшін резерв шегеріле отырып	(7,132,406)
<b>Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар жиыны</b>	<b>561,438,865</b>

2017 жылы Холдинг 1,225,172 мың теңге мөлшерінде құнсыздануға резервті есептеуді таныды (32-ескертпе).

Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар бойынша пайыздық мөлшерлемелерді талдау 35-ескертпеде берілген. Байланысты тараптарға сату үшін қолда бар борыштық бағалы қағаздар бойынша ақпарат 41-ескертпеде берілген.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**12 Инвестициялық бағалы қағаздар (жалғасы)**

**Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар (жалғасы)**

Төмендегі кестеде Standard and Poor's рейтингі немесе Moody's немесе Fitch агенттіктерінің рейтингтері негізінде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сату үшін қолда бар борыштық қаржы құралдарына кредиттік сапасы бойынша жүргізілген талдау ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	ҚР Қаржы министрлігі мен «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ облигациялары және ҚРҰБ ноталары	Басқа мемлекеттердің борыштық бағалы қағаздары	Қазақстандық банктердің облигациялары	Корпоративтік облигациялар	ЭЫДҰ елдері банктерінің облигациялары	Жергілікті атқарушы органдардың облигациялары	Жиыны
<b>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған</b>							
ҚРҰБ ноталары, рейтингсіз	52,728,856	-	-	-	-	-	52,728,856
- «АА-»-тен«АА+»-ке дейінгі рейтингпен	-	247,610	-	-	-	-	247,610
- «ВВВ-»-тен«ВВВ+»-ке дейінгі рейтингпен	288,755,916	-	-	2,241,318	19,119,342	-	310,116,576
- «ВВ-»-тен«ВВ+»-ке дейінгі рейтингпен	25,592,994	-	29,679,696	2,970,561	-	-	58,243,251
- «В-»-тен«В+»-ке дейінгі рейтингпен	-	-	15,728,465	7,479,896	-	-	23,208,361
- рейтингі жоқ	-	-	-	5,067,393	-	111,825,654	116,893,047
<b>Жиыны мерзімі өтпеген және құнсызданбаған</b>	<b>367,077,766</b>	<b>247,610</b>	<b>45,408,161</b>	<b>17,759,168</b>	<b>19,119,342</b>	<b>111,825,654</b>	<b>561,437,701</b>
<i>Жеке тәртіппен құнсызданған ретінде айқындалған борыштық бағалы қағаздар(жалпы сомасы)</i>							
- төлемді 360 күннен астам мерзімге кешіктіре отырып	-	-	1,783,028	4,871,389	-	-	6,654,417
<b>Жеке тәртіппен құнсызданған ретінде айқындалған борыштық бағалы қағаздар жиыны</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>1,783,028</b>	<b>4,871,389</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>6,654,417</b>
Құнсыздану үшін резерв шегеріле отырып	-	-	(1,783,028)	(4,871,389)	-	-	(6,654,417)
<b>Сату үшін қолда бар борыштық бағалы қағаздар жиыны</b>	<b>367,077,766</b>	<b>247,610</b>	<b>45,408,161</b>	<b>17,759,168</b>	<b>19,119,342</b>	<b>111,825,654</b>	<b>561,437,701</b>



**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**13 Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек**

Бұдан әрі 2018 жылғы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жалгерлікке таза инвестициялар компоненттері:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
Бір жылдан кем	43,779,660	37,060,702
Бір жылдан бес жылға дейін	145,707,052	127,645,572
Бес жылдан астам	240,264,981	221,140,845
<b>Минималды жалгерлік төлемдер</b>	<b>429,751,693</b>	<b>385,847,119</b>
Минус: еңбекпен өтелмеген қаржылық кіріс		
Бір жылдан кем	(17,036,187)	(14,785,418)
Бір жылдан бес жылға дейін	(66,049,817)	(64,023,257)
Бес жылдан астам	(62,601,772)	(69,361,191)
<b>Жиыны, еңбекпен өтелмеген қаржылық кірісті шегергенде</b>	<b>(145,687,776)</b>	<b>(148,169,866)</b>
Залалдарға бағалық резерв	(12,642,878)	(7,024,506)
<b>Қаржылық жалгерлікке таза инвестициялар</b>	<b>271,421,039</b>	<b>230,652,747</b>
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын кіріктірілген туынды қаржы құралы	3,834,190	-
<b>Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек</b>	<b>275,255,229</b>	<b>230,652,747</b>

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Холдинге берешегі қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешектің жалпы теңгерімдік құнының 49%-ын құрайтын 10 жалға алушысы немесе 4 байланысқан жалға алушылар тобы болды. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, бұл жалға алушылардың дебиторлық берешегінің жалпы теңгерімдік құны 55,601,577 мың теңгені құрады (2017 жылдың 31 желтоқсаны: 57,739,185 мың теңге). 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы теңгерімдік құнның 73%-на дейін «Қазақстан Темір Жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ («ҚТЖ») тобына және экономикалық тұрғыда КТЖ-ға тәуелді компанияға, жалпы сомасы 40,491,309 мың теңгеге сәйкес келеді (2017 жылы: 32,715,687 мың теңге сомасына теңгерімдік құнның 57%), бұл олардың қызмет сипатына және салалық ерекшеліктеріне байланысты кредиттік тәуекелдің белгілі бір шоғырлануына алып келеді.

Төменде қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешектің құнсыздануы үшін резервтің өзгеруіне жүргізілген талдау ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
1 қаңтардағы құнсыздану үшін резерв	<b>7,024,506</b>	<b>7,446,180</b>
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысудың әсері	953,660	-
Құнсыздану үшін резервтің таза есептелуі (32-ескертпе)	4,601,477	1,543,076
Жылдың ішінде үмітсіз ретінде есептен шығарылған қаражат	(55,636)	(551,987)
Бұрын есептен шығарылған сомалардың қалпына келтірілуі	170,485	-
Өзге активтердің құрамына ауыстыру	(51,614)	(1,412,763)
<b>31 желтоқсандағы құнсыздану үшін резерв</b>	<b>12,642,878</b>	<b>7,024,506</b>

**Кіріктірілген туынды қаржы құралдары**

9,399,558 мың теңге және 16,628,249 мың теңге (2017 жылы: 11,656,922 мың теңге және 15,535,140 мың теңге тиісінше АҚШ долларының теңгеге қатысты және ресейлік рубльдің теңгеге қатысты қымбаттауына ішінара байланысты) мөлшеріндегі қаржылық жалға беруге инвестицияларды өтеу АҚШ долларының немесе ресейлік рубльдің теңгеге қатысты қымбаттауына байланысты болып табылады. Егер аталған шетелдік валюталардың құны артса, алынатын дебиторлық берешек сомасы тиісті индекске ұлғаяды. Егер аталған шетелдік валюталардың құны төмендесе, теңгедегі бастапқы соманың деңгейіне жеткен кезде алынатын дебиторлық берешек сомасы өзгеріссіз қалады. Кіріктірілген туынды құралды есептеу үшін негіз қаржылық жалға алу шарттары бойынша барлық болашақ төлемдерді және АҚШ долларының теңгеге қатысты қымбаттауына байланысты шартты міндеттемелерді қамтиды және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 12,248,171 мың теңгені және 25,558,549 мың теңгені құрайды (2017 жылғы 31 желтоқсан: тиісінше 13,669,524 мың теңге және 29,636,629 мың теңге).

Көрсетілген кіріктірілген туынды құралдар шоғырландырылған қаржылық есепте әділ құны бойынша көрсетіледі. Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешектің құрамына енгізілген кіріктірілген туынды қаржы құралдарының бағаланған құны 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 3,834,190 мың теңгені құрайды (2017 жылғы 31 желтоқсан: 4,603,837 мың теңге). Әділ құн Блэк-Шоулз опциондарының баға белгілеу моделі негізіндегі модель пайдаланыла отырып есептелді (39-ескертпе).

### 13 Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)

#### Кіріктірілген туынды қаржы құралдары (жалғасы)

Басшылық кіріктірілген туынды қаржы құралдарының әділ құнын бағалау кезінде мынадай долбарларды пайдаланады:

- тәуекелсіз мөлшерлемелер тиісті валюталар үшін кірістілік ауытқымалары қолданыла отырып бағаланды және АҚШ доллары үшін 2.36%-дан 2.79%-ға дейін, Ресей рублы үшін 8.68%-дан 11.71%-ға дейін, теңге үшін 8.04%-дан 8.68%-ға дейін (2017 жылғы 31 желтоқсан: АҚШ доллары үшін 1.69%-дан 2.25%-ға дейін, ресейлік рубль үшін 7.54%-дан 7.88%-ға дейін, теңге үшін 8.83%-дан 10.00%) өзгеріп тұрды;
- модельдегі құбылмалылық 6 ай бойы іс жүзіндегі айырбас бағамдарының өзгерістерін тарихи байқау негізінде айқындалған болатын;
- модель транзакциялық шығындарды қамтымайды.

Егер теңге мен АҚШ долларындағы тәуекелсіз мөлшерлемелер арасындағы айырма барлық келісімдер бойынша 0.50%-ға қысқартылса, кіріктірілген туынды қаржы құралдарының әділ құны 174,678 мың теңгеге азаяды (2017 жылғы 31 желтоқсан: 197,283 мың теңге). Егер теңгедегі және Ресей рублындағы тәуекелсіз мөлшерлемелер арасындағы айырма барлық келісімдер бойынша 0.50%-ға қысқартылса, кіріктірілген туынды қаржы құралдарының әділ құны 79,768 мың теңгеге азаяды. АҚШ долларының теңгеге айырбас бағамдары құбылмалылығының 50%-ға төмендеуі, кіріктірілген туынды қаржы құралдары әділ құнының 2,541 мың теңге артуына алып келеді (2017 жылғы 31 желтоқсан: 4,414 мың теңге). Ресей рублінің теңгеге айырбас бағамдары құбылмалылығының 50%-ға төмендеуі, кіріктірілген туынды қаржы құралдары әділ құнының 336,098 мың теңге азаюына алып келеді.

#### Қаржылық жалгерлік шарттардың қоржынының кредиттік сапасы

Келесі кестеде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жалгерлік қоржынының кредиттік сапасы туралы ақпарат ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Саты 1 12-айлық ККЗ	Саты 2 Кредиттік- құнсыздан- ған болып табылмай- тын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Саты 3 Кредиттік- құнсыздан- ған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағалана- тындар (кіріктірілген қаржылық туынды құрал)	Жиыны
<b>Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек</b>					
- Мерзімі өтпеген	249,332,371	1,511,275	13,205,336	3,834,190	267,883,172
- төлемді 30 күннен кем мерзімге кешіктіре отырып	8,622,361	3,554	50,882	-	8,676,797
- төлемді 31 күннен артық, бірақ 90 күннен кем мерзімге кешіктіре отырып	-	4,432,903	1,909,729	-	6,342,632
- төлемді 91 күннен артық, бірақ 360 күннен кем мерзімге кешіктіре отырып	-	29,971	3,137,838	-	3,167,809
- төлемді 1 жылдан артық мерзімге кешіктіре отырып	-	-	1,827,697	-	1,827,697
<b>Залалдарға бағалық резервті шегергенге дейін қаржылық жалгерлік</b>	<b>257,954,732</b>	<b>5,977,703</b>	<b>20,131,482</b>	<b>3,834,190</b>	<b>287,898,107</b>
Залалдарға бағалық резерв	(3,196,544)	(528,923)	(8,917,411)	-	(12,642,878)
<b>Қаржылық жалгерлік жиыны</b>	<b>254,758,188</b>	<b>5,448,780</b>	<b>11,214,071</b>	<b>3,834,190</b>	<b>275,255,229</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы  
Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**13 Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**

**Қаржылық жалгерлік шарттардың қоржынының кредиттік сапасы (жалғасы)**

Келесі кестеде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жалгерлік қоржынының кредиттік сапасы туралы ақпарат ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Жиыны</b>
<b>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған</b>	<b>214,011,502</b>
<i>Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған</i>	
- төлемді 30 күннен аз мерзімге кешіктіре отырып	6,537,785
- төлемді 30 – 90 күн мерзімге кешіктіре отырып	2,560,317
- төлемді 360 күннен астам мерзімге кешіктіре отырып	-
<b>Жиыны мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған</b>	<b>9,098,102</b>
<i>Жеке тәртіппен құнсызданған ретінде айқындалған дебиторлық берешек (жалпы сомасы)</i>	
- төлемді кешіктірмей	12,280,794
- төлемді 30 күннен аз мерзімге кешіктіре отырып	-
- төлемді 30 – 90 күн мерзімге кешіктіре отырып	-
- төлемді 91 – 180 күн мерзімге кешіктіре отырып	112,424
- төлемді 181 – 360 күн мерзімге кешіктіре отырып	779,467
- төлемді 360 күннен астам мерзімге кешіктіре отырып	1,394,964
<b>Жиыны жеке құнсызданған (жалпы сомасы)</b>	<b>14,567,649</b>
Құнсыздану үшін резерв шегеріле отырып	(7,024,506)
<b>Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек жиыны</b>	<b>230,652,747</b>

**Қамсыздандыруды талдау.** Келесі кестеде қамсыздандыру түрлері бойынша 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жалғау бойынша дебиторлық берешекке қатысты (құнсыздануға арналған резервті шегергенде және кіріктірілген туынды қаржы құралын қоспағанда) қамтамасыз ету, жалға алынған активтер және кредиттік сапаны арттырудың басқа да құралдары туралы ақпарат берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек, теңгерімдік құны</b>	<b>Қамсыздандырудың әділ құны – есепті күнгі жағдай бойынша бағаланған қамсыздандыру үшін</b>
ККЗ негізінде бағаланатын жалдау:		
ККЗ 12-айлық		
Жылжымайтын мүлік	160,202,222	160,202,222
Көлік құралдары	71,213,161	71,213,161
Жабдық	14,279,518	14,279,518
Заңды тұлғалардың кепілдіктері (рейтингісі «BB-»-тен «BBB-»-ке дейін)	4,555,285	-
Қамсыздандырусыз және кредиттік сапаны арттырудың өзге құралдарынсыз	4,508,002	-
<b>ККЗ 12 айдағы ККЗ негізінде бағаланатын жалдау жиыны</b>	<b>254,758,188</b>	<b>245,694,901</b>
Кредиттік құнсызданған болып табылмайтын активтер үшін ККЗ бүкіл мерзім үшін ККЗ негізінде бағаланатын жалдау		
Жылжымайтын мүлік	4,103,859	4,103,859
Көлік құралдары	452,911	452,911
Жабдық	624,327	624,327
Қамсыздандырусыз және кредиттік сапаны арттырудың өзге құралдарынсыз	267,683	-
<b>Кредиттік құнсызданған болып табылмайтын активтер үшін ККЗ бүкіл мерзім үшін ККЗ негізінде бағаланатын жалдау жиыны</b>	<b>5,448,780</b>	<b>5,181,097</b>
Кредиттік құнсызданған болып табылатын активтер үшін ККЗ бүкіл мерзім үшін ККЗ негізінде бағаланатын жалдау		
Жылжымайтын мүлік	3,927,123	3,927,123
Көлік құралдары	975,462	975,462
Жабдық	6,311,486	6,311,486
<b>Кредиттік құнсызданған болып табылатын активтер үшін ККЗ бүкіл мерзім үшін ККЗ негізінде бағаланатын жалдау жиыны</b>	<b>11,214,071</b>	<b>11,214,071</b>
<b>Қаржылық жалғау бойынша дебиторлық берешек жиыны</b>	<b>271,421,039</b>	<b>262,090,069</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**13 Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**

**Қаржылық жалгерлік шарттардың қоржынының кредиттік сапасы (жалғасы)**

**Қамсыздандыруды талдау (жалғасы)**

Келесі кестеде қамсыздандыру түрлері бойынша 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекке қатысты (құнсыздануға арналған резервті шегергенде және кіріктірілген туынды қаржы құралын қоспағанда) қамсыздандыру, жалға алынған активтер және кредиттік сапаны арттырудың басқа да құралдары туралы ақпарат берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек, теңгерімдік құн</b>	<b>Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті күнгі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз ету үшін</b>	<b>Қамтамасыз етудің әділ құны айқындалмаған</b>
<b>Құнсыздану белгілері анықталмаған қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек</b>			
Басқа тараптардың кепілдіктері, оның ішінде кредиттерді сақтандыру	7,440,425	7,440,425	-
Жылжымайтын мүлік	131,612,299	114,779,525	-
Көлік құралдары	58,835,992	58,835,992	-
Жабдықтар	7,775,200	7,775,200	-
Кредитті қамтамасыз етусіз және оның сапасын арттырудың басқа да құралдарынсыз	6,959,129	-	6,959,129
<b>Құнсыздану белгілері анықталмаған қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек жиыны</b>	<b>212,623,045</b>	<b>188,831,142</b>	<b>6,959,129</b>
<b>Құнсызданған жалға алу</b>			
Жылжымайтын мүлік	8,688,706	8,688,706	-
Көлік құралдары	2,797	2,797	-
Жабдықтар	9,338,199	9,338,199	-
<b>Құнсызданған жалға алу жиыны</b>	<b>18,029,702</b>	<b>18,029,702</b>	<b>-</b>
<b>Қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешек жиыны</b>	<b>230,652,747</b>	<b>206,860,844</b>	<b>6,959,129</b>

Бұрын келтірілген кестелер артық қамтамасыз етудің құнын болғызбайды.

Холдингінің қамсыздандырудың әділ құны кредит берілген күні бағаланған қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешегі жоқ, және қамсыздандыру құнын кейіннен бағалау жүргізілмеген, сондай-ақ қамсыздандырудың әділ құны белгіленбеген қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек жоқ. Кредиттердің бір бөлігі үшін қамсыздандырудың әділ құны есепті күнгі жағдай бойынша анықталды. Қамсыздандырудың құны туралы ақпарат, ол қандай күні бағаланғандығына байланысты ұсынылған, егер мұндай бағалау жүргізілсе.

Қамтамасыз етудің бірнеше түрі бар кредиттер бойынша ақпарат қамтамасыз етудің құнсыздануды бағалау үшін ең маңызды типі бойынша ашып көрсетіледі. Жеке тұлғалардан, мысалы, шағын және орта бизнес кәсіпорындарының қарыз алушыларының акционерлерінен алынған кепілгерліктер құнсыздануды бағалау кезінде есепке алынбайды. Осылайша, бұл кредиттер және ішінара қамтамасыз етуі бар кредиттердің қамтамасыз етуі жоқ бір бөлігі «Қамтамасыз етусіз және кредиттің сапасын арттырудың басқа да құралдарынсыз» санатына жатқызылады.

**14 Инвестициялық мүлік**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
<b>1 қаңтардағы инвестициялық мүліктің құны</b>	<b>12,311,523</b>	<b>24,512,412</b>
Түсімдер	5,936,546	189,882
Жыл ішіндегі құнсыздану үшін резервті (есептеу)/қалпына келтіру	(29,176)	82,476
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерге ауыстыру	(11,344,059)	(193,573)
Өзге активтерге ауыстыру	(82,807)	(11,850,120)
Істен шығулар	(151,623)	-
Басқалары	(9,406)	(429,554)
<b>31 желтоқсандағы инвестициялық мүліктің құны</b>	<b>6,630,998</b>	<b>12,311,523</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**14 Инвестициялық мүлік (жалғасы)**

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық мүлік объектілерінің әділ құны шамамен олардың теңгерімдік құнына тең. Инвестициялық мүліктің әділ құны әділ құнның сатысының 2 деңгейіне жатады.

**15 Негізгі құралдар**

Төменде Холдингтің негізгі құралдарының қозғалысы ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Ғимараттар</b>	<b>Офистік және компьютерлік жабдық</b>	<b>Аяқталмаған құрылыс</b>	<b>Көлік құралдары</b>	<b>Жиыны</b>
2017 жылғы 1 қаңтардағы құны	9,027,910	7,872,509	-	642,962	17,543,381
Жинақталған амортизация	(1,167,488)	(4,271,147)	-	(417,266)	(5,855,901)
<b>2017 жылғы 1 қаңтардағы теңгерімдік құны</b>	<b>7,860,422</b>	<b>3,601,362</b>	<b>-</b>	<b>225,696</b>	<b>11,687,480</b>
Түсімдер	25,473	552,065	894,077	33,600	1,505,215
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерден (немесе істен шығатын топтардан) ауыстыру	1,284,458	612,518	126,775	7,960	2,031,711
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерге (немесе істен шығатын топтарға) ауыстыру	(2,493,061)	(815,750)	-	(46,941)	(3,355,752)
Істен шығулар	(805)	(26,566)	-	(3,528)	(30,899)
Амортизациялық аударымдар	(160,206)	(1,164,678)	-	(66,931)	(1,391,815)
Құнсыздануды қалпына келтіру	(96,000)	(202,005)	(63,388)	-	(361,393)
Басқалары	(77,941)	888,231	(892,590)	70,603	(11,697)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы құны	7,718,698	8,849,577	128,262	630,149	17,326,686
Жинақталған амортизация	(1,376,358)	(5,404,400)	(63,388)	(409,690)	(7,253,836)
<b>2017 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік құны</b>	<b>6,342,340</b>	<b>3,445,177</b>	<b>64,874</b>	<b>220,459</b>	<b>10,072,850</b>
Түсімдер	6,145,803	1,972,466	-	212,741	8,331,010
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерге (немесе істен шығатын топтарға) ауыстыру	(99,366)	(25,612)	-	(1,956)	(126,934)
Істен шығулар	(1,076,884)	(46,982)	-	(8,299)	(1,132,165)
Амортизациялық аударымдар	(180,282)	(1,282,300)	-	(73,320)	(1,535,902)
Инвестициялық мүлік құрамына ауыстыру	(322,665)	-	-	-	(322,665)
Құнсызданудан есептелген залал	-	(42,780)	(63,387)	-	(106,167)
Басқалары	20,052	10,324	(1,487)	(1,970)	26,919
2018 жылғы 31 желтоқсандағы құны	11,902,430	9,869,473	126,775	752,881	22,651,559
Жинақталған амортизация	(1,073,432)	(5,839,181)	(126,775)	(405,225)	(7,444,613)
<b>2018 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік құны</b>	<b>10,828,998</b>	<b>4,030,293</b>	<b>-</b>	<b>347,655</b>	<b>15,206,946</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**16 Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
Дайын пәтерлер және көлік қоятын орындар	20,857,019	11,853,643
«Textiles.kz» АҚ-ның мүлкі	7,357,481	7,357,481
«Алатау» Технопаркi» АҚ-ның мүлкі	2,508,038	2,416,323
«Булаевский элеватор» ЖШС-ның мүлкі	1,260,407	-
«Астана-Контракт Рагадоп» ЖШС-ның мүлкі	1,005,009	1,005,009
«ILNO Group» ЖШС-ның мүлкі	908,279	908,279
«Богви» ЖШС-ның мүлкі	815,004	1,264,930
«Nimex» ЖШС-ның мүлкі	743,313	743,313
«Азия Керамик» ЖШС-ның мүлкі	447,304	447,304
«Қазақстан Инвест Көмір» АҚ-ның мүлкі	341,908	-
«ЛАД» ЖШС-ның мүлкі	114,030	648,121
«Жаңабас» ауыл шаруашылығы холдингі» ЖШС-ның мүлкі	134,945	471,214
«Әрекет» жоғары технологиялар қоры» АҚ-ның мүлкі	80,246	-
«РТ Холдинг» АҚ-ның мүлкі	-	193,573
Басқа негізгі құралдар	1,036,265	946,587
Басқалары	708,963	1,765,232
<b>Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер жиыны</b>	<b>38,318,211</b>	<b>30,021,009</b>

Кейіннен түпкілікті сатып алушыларға сату үшін ЭКСПО-2017 мемлекеттік бағдарламасы аясында тұрғызылған дайын пәтерлер мен көлік қоятын орындар. Бұл активтер инвестициялық мүлік құрамынан аударылды және кейіннен екі шаманың ең азы бойынша ескерілетін болады: сату бойынша шығындарды шегергенде әділ құн және теңгерімдік құн. Холдингтің еншілес ұйымы «БД» АҚ-ның саясатымен аталған активтерді мүмкіндігінше қысқа мерзімде сату қарастырылған.

2018 жылы Холдинг "Жаңабас" ауыл шаруашылығы холдингі" ЖШС және "Богви" ЖШС-нің 524,311 мың теңге және 598,339 мың теңге сомасында, ҚҚС-ты қоса алғанда мүлкін ішінара өткізді. Сондай-ақ, 2018 жыл ішінде Холдинг "ЛАД" ЖШС-нің мүлкін сату туралы 743,262 мың теңгеге келісім жасасты, олар 2019 жылғы 31 наурызға дейін төленуі тиіс.

2017 жылы Холдинг "Bio Operations" ЖШС және "Ақтөбе Стройиндустрия" ЖШС-нің мүлкін бөліп төлеу шартымен сатса, "IAG-Trade" ЖШС-нің мүлкі 1,298,339 мың теңгеге сатылды.

Холдингтің басшылығы алып қойылған мүлікті сату міндеттемесін қабылдады. Тиісінше, аталған мүлік сатуға арналған ұзақ мерзімді актив ретінде ұсынылған. Осы активтерді сату жөніндегі қажетті шараларға бастамашылық жасалды және оларды сату 2019 жылы күтіліп отыр.

**17 Өзге қаржы активтері**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
Бөліп төлеу төлемдері бойынша дебиторлық берешек	14,588,445	15,398,061
Пайдалану құқығы шектелген ақша қаражаттары	3,248,144	3,224,362
Банктік қызмет бойынша дебиторлық берешек	1,771,342	1,033,767
Қарыздың игерілмеген бөлігі үшін комиссияны алдын ала төлеу	855,183	3,441,562
Қайта сақтандыру шарттары бойынша активтер	701,756	850,703
Сақтандыру бойынша дебиторлық берешек	520,246	574,834
Есептелген комиссиялық кірістер	348,482	614,455
Кредиттерді сатып алу операциялары бойынша дебиторлық берешек	7,147	2,849,920
Есептелген айыппұлдар мен өсімпұлдар	2,726	3,292
Сауда операциялары бойынша дебиторлық берешек	-	397,300
Басқалары	1,489,224	1,627,344
<b>Құнсыздану үшін резерв шегерілгенге дейін өзге қаржы активтері</b>	<b>23,532,695</b>	<b>30,015,600</b>
Құнсыздану үшін резерв шегеріле отырып	(2,352,276)	(1,303,807)
<b>Өзге қаржы активтер жиыны</b>	<b>21,180,419</b>	<b>28,711,793</b>

**Бөліп төлеу төлемдері бойынша дебиторлық берешек.** 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бөліп төлеу төлемдері бойынша дебиторлық берешектің құрамына, негізінен, 12,509,444 мың теңге (2017 жылы: 12,060,334 мың теңге) сомасындағы есеп айырысу нарықтық мөлшерлемелері пайдаланыла отырып, шарт бойынша клиент берешегінің сомасын дисконттау арқылы бастапқы тану кезіндегі әділ құны бойынша танылған, бөліп төлеуге сатылған объектілер бойынша дебиторлық берешек енгізілген.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**17 Өзге қаржы активтері (жалғасы)**

Төменде 2018 және 2017 жылдар ішінде өзге қаржы активтерінің құнсыздануы үшін резервтің өзгерісіне жүргізілген талдау ұсынылған:

(мың қазақстандық теңгемен)

	2018 ж.			2017 ж.	
	Саты 1 12-айлық ККЗ	Саты 2 Кредиттік құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Саты 3 Кредиттік құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім үшін ККЗ	Жиыны	Жиыны
<b>1 қаңтардағы құнсыздану үшін резерв</b>	-	-	1,303,807	1,303,807	1,159,430
ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысудан әсері	1,766,823	16,649	(990,165)	793,307	-
Жыл ішінде құнсыздану үшін резервті есептеу (32-ескертпе)	245,898	(3,761)	646,782	888,919	184,971
Валюталық бағамдардың өзгерісінен болған әсер	6,821	(1,846)	33,206	38,181	288
Есептен шығарулар	(654,991)	-	(16,947)	(671,938)	(150,686)
Басқасы	-	-	-	-	109,804
<b>31 желтоқсандағы құнсыздану үшін резерв</b>	<b>1,364,551</b>	<b>11,042</b>	<b>976,683</b>	<b>2,352,276</b>	<b>1,303,807</b>

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге қаржы активтеріне кредиттік сапасы бойынша жүргізілген талдау келтірілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	Дебиторлық берешек	Пайдалануда шектелген ақшалай қаражат	Есептелген комиссиялық кірістер	Сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық берешек және қайта сақтандыру бойынша активтер	Басқалары	Жиыны
Мерзімі өтпеген	14,445,043	3,132,416	340,598	1,221,721	2,774,726	21,914,504
Мерзімі өткен						
- төлемді 30 күннен кем мерзімге кешіктіре отырып	376,188	-	-	60	3,465	379,713
- төлемді 30 – 90 күн мерзімге кешіктіре отырып	-	-	-	-	4,894	4,894
- төлемді 90 – 360 күн мерзімге кешіктіре отырып	-	-	7,630	173	61,985	69,788
- төлемді 360 күннен астам мерзімге кешіктіре отырып	629,544	115,728	254	48	418,222	1,163,796
Құнсыздану үшін резерв шегеріле отырып	(1,626,806)	(115,728)	(25,593)	(48)	(584,101)	(2,352,276)
<b>Өзге қаржы активтері жиыны</b>	<b>13,823,969</b>	<b>3,132,416</b>	<b>322,889</b>	<b>1,221,954</b>	<b>2,679,191</b>	<b>21,180,419</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**17 Өзге қаржы активтері (жалғасы)**

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге қаржы активтеріне кредиттік сапасы бойынша жүргізілген талдау келтірілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Дебиторлық берешек	Пайдалануда шектелген ақшалай қаражат	Есептелген комиссиялық кірістер	Сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық берешек және қайта сақтандыру бойынша активтер	Басқалары	Жиыны
Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған	21,188,226	3,107,249	323,212	1,420,269	1,773,598	27,812,554
Мерзімі өткен және құнсызданбаған						
- төлемді 30 күннен кем мерзімге кешіктіре отырып	501,317	-	-	-	-	501,317
- төлемді 30 – 90 күн мерзімге кешіктіре отырып	-	-	-	3,050	2,782	5,832
- төлемді 90 – 360 күн мерзімге кешіктіре отырып	-	-	-	2,218	-	2,218
- төлемді 360 күннен астам мерзімге кешіктіре отырып	-	-	-	-	397,300	397,300
Құнсызданған:						
- төлемді кешіктірмей	-	-	291,243	-	27	291,270
- төлемді 30 күннен кем мерзімге кешіктіре отырып	-	5	-	-	324	329
- төлемді 30 – 90 күн мерзімге кешіктіре отырып	-	2	-	-	295	297
- төлемді 90 – 360 күн мерзімге кешіктіре отырып	-	460	-	-	5,773	6,233
- төлемді 360 күннен астам мерзімге кешіктіре отырып	-	116,646	-	-	881,604	998,250
Жиыны құнсызданған	-	117,113	291,243	-	888,023	1,296,379
Құнсыздану үшін резерв шегеріле отырып	-	(117,113)	(70,589)	(48)	(1,116,057)	(1,303,807)
<b>Өзге қаржы активтері жиыны</b>	<b>21,689,543</b>	<b>3,107,249</b>	<b>543,866</b>	<b>1,425,489</b>	<b>1,945,646</b>	<b>28,711,793</b>



**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**18 Өзге активтер**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 жыл</b>	<b>31 желтоқсан 2017 жыл</b>
Қаржылық жалға алу шарттары бойынша беруге жататын жабдық үшін аванстар	70,677,802	75,891,409
Қорлар мен жұмсалатын материалдар	28,841,373	34,137,387
Қаржылық жалдау шарттары бойынша берілуге жататын активтер	14,267,863	10,402,470
Аяқталмаған құрылыс	5,643,479	23,475,511
Аяқталмаған құрылыс бойынша алдын-ала төлем	5,618,688	33,364,042
Тауарлар мен көрсетілетін қызметтер үшін алдын-ала төлем	2,142,133	6,038,138
Қаржылық жалға алу бойынша алып қойылған активтер	1,464,457	1,548,695
Табыс салығын қоспағанда, алдын ала төленген салықтар	993,654	187,589
Алынған қамсыздандыру	807,231	569,207
Алдын ала төленген шығындар және алынған кредиттер үшін комиссиялар	661,251	62,975
Басқалары	860,084	1,868,403
<b>Құнсыздану үшін резерв шегерілгенге дейін өзге активтер</b>	<b>131,978,015</b>	<b>187,545,826</b>
Құнсыздану үшін резерв шегеріле отырып	(1,609,802)	(2,382,431)
<b>Өзге активтер жиыны</b>	<b>130,368,213</b>	<b>185,163,395</b>

**Қаржылық жалға алу шарттары бойынша берілуге жататын жабдық үшін аванстар.** Қаржылық жалға алу шарттары бойынша берілуге жататын жабдық үшін аванстардың сомасы 65,904,605 мың теңге мөлшерінде (2017 жылы: 65,125,326 мың теңге) жеткізушілерге төленген аванстарды және 4,773,197 мың теңге мөлшерінде (2017 жылы: 10,766,083 мың теңге) қайтарып алынбайтын аккредитивтер бойынша орналастырылған ақша қаражатын қамтиды.

**Қорлар.** Холдинге жалпы теңгерімдік құны 28,235,712 мың теңгені құрайтын (2017 жылы: 31,876,108 мың теңге), «Нұрлы Жол» инфрақұрылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламасының аясында тұрғызылған Ақтау, Ақтөбе, Атырау, Тараз, Қостанай, Қызылорда, Көкшетау, Орал, Павлодар, Шымкент қалаларында, тұрғын кешендерінде дайын пәтерлері бар. Холдингінің басшылығы мүлікті қысқа мерзімде жеке тұлға болып табылатын өзінің салымшыларына және кейіннен сатып ала отырып, жалға алу шарттарының негізінде басқа жеке тұлғаларға сатуға ниетті.

**Қаржылық жалға алу шарттары бойынша берілуге жататын активтер.** Қаржылық жалға алу шарттары бойынша берілуге жататын активтер Холдинг есепті кезең ішінде сатып алған, Холдинг 2019 жылы жалға алушыларға беруді жоспарлап отырған тұрғын үй кешендерін қамтиды.

Активтердің негізгі үлесі «Нұрлы жол» бағдарламасы бойынша берілуге жататын активтерге жатады.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдинг сатып алған 2,173,940 мың теңге жалпы сомасына ең ірі жобалар Алматы қаласында орналасқан (2017 жылы: 4,695,715 мың теңге жалпы сомасына жобалар Алматы қаласында және Алматы облысында орналасқан).

**Аяқталмаған құрылыс.** Аяқталмаған құрылыс Президенттің «Нұрлы жол» атты Жолдауына сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 28 маусымдағы № 728 қаулысымен бекітілген «Өңірлерді дамытудың 2020 жылға дейінгі» бағдарламасы бойынша Қазақстанның әртүрлі өңірлерінде тұрғын үй салу кезінде Холдингке келтірілген капиталдандырылған шығындарды білдіреді. Холдинг салынған тұрғын үйлерді осы бағдарламада көзделген қаржылық жалға алу шарттарының талаптарына сәйкес жалға беретін болады.

**Аяқталмаған құрылыс бойынша алдын-ала төлем.** 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған өндіріс бойынша алдын-ала төлем 5,590,390 мың теңге мөлшерінде (2017 жылы: 26,610,917 мың теңге) «Нұрлы жол» инфрақұрылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде тұрғын үйлерді салуға бөлінген аванстарды қамтиды.

Төменде 2018 және 2017 жылдардың ішінде өзге активтердің құнсыздануы үшін резервтің өзгеруіне жүргізілген талдау ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
<b>1 қаңтардағы құнсыздану үшін резерв</b>	<b>2,382,431</b>	<b>3,491,636</b>
Құнсыздану үшін резервті таза есептеу (31-ескертпе)	245,386	166,328
Үмітсіз ретінде жылдың ішінде есептен шығарылған	(980,785)	(1,242,154)
Басқалары	(37,230)	(33,379)
<b>31 желтоқсандағы құнсыздану үшін резерв</b>	<b>1,609,802</b>	<b>2,382,431</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**19 Клиенттердің қаражаты**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 жыл</b>	<b>31 желтоқсан 2017 жыл</b>
<b>Мемлекеттік және қоғамдық ұйымдар</b>		
- Ағымдағы шоттар	88,546	603
<b>Басқа да заңды тұлғалар</b>		
- Клиенттердің міндеттемелерін қамтамасыз ету ретінде алынған аванстар	9,281,932	8,993,210
- Ағымдағы шоттар	1,094,247	3,520,158
<b>Жеке тұлғалар</b>		
- Мерзімді депозиттер	426,289,096	371,298,923
- Берілген ипотекалық кредиттердің қамсыздандыруы болып табылатын салымдар	199,313,288	151,107,102
- Ағымдағы шоттар/талап еткенге дейінгі шоттар	13,405,236	4,389,739
<b>Клиенттердің қаражатының жиыны</b>	<b>649,472,345</b>	<b>539,309,735</b>

Жеке тұлғалардың мерзімді салымдары, негізінен, «ҚТҚЖБ» АҚ салымшыларының тұрғын үй-құрылыс жинақтарымен ұсынылған. Тұрғын үй жинақ ақшасы туралы шарттың талаптарына сәйкес, "ҚТҚЖБ" АҚ салымшылары шарт сомасы мен жинақталған салымдар, болжанатын комиссиялар мен мемлекет сыйлықақысы арасындағы айырмаға тең сомда, егер қол қойылған тұрғын үй-құрылыс жинақ ақшасы туралы шарттың барлық талаптары орындалған жағдайда, мемлекет шешімі негізінде тұрғын үй қарызын алуға құқылы.

**20 Шығарылған борыштық бағалы қағаздар**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 жыл</b>	<b>31 желтоқсан 2017 жыл</b>
Қазақстандық теңгемен көрсетілген өзге де облигациялар	671,772,866	525,407,872
АҚШ долларымен көрсетілген еурооблигациялар	529,437,780	468,752,818
Теңгемен көрсетілген еурооблигациялар	199,976,413	96,662,817
Ипотекалық облигациялар	38,599,487	35,156,299
<b>Шығарылған борыштық бағалы қағаздар жиыны</b>	<b>1,439,786,546</b>	<b>1,125,979,806</b>

**Қазақстандық теңгемен көрсетілген өзге де облигациялар.** Қазақстандық теңгемен көрсетілген өзге де облигациялар мынадай облигациялар арқылы ұсынылған :

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Орналас- тырылған күні</b>	<b>Өтелетін күні</b>	<b>Атаулы құны</b>		<b>Теңгерімдік құны</b>	
			<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
KZ2C0Y20F251 (листингсіз)	25.03.2016 13.03.2015,	25.03.2036	202,000,000	202,000,000	61,835,624	57,818,728
KZP01Y20E920 (листингсіз)	31.03.2015	13.03.2035	170,000,000	170,000,000	61,549,827	57,873,853
KZ2C0Y20E676 (листингсіз)	15.04.2014	15.04.2034	100,000,000	100,000,000	38,711,102	36,418,222
KZ2C0Y20E775 (листингсіз)	10.12.2014 21.01.2015,	10.12.2034	100,000,000	100,000,000	37,249,114	35,049,799
KZP01Y30E879 (листингсіз)	16.02.2015	21.01.2045	92,500,000	92,500,000	17,513,584	16,478,351
KZ2C0Y15G093	20.12.2018	27.12.2033	77,700,000	-	77,782,017	-
KZP02Y10E820	25.05.2016	25.05.2026	65,000,000	65,000,000	65,880,907	65,843,003
KZ2C0Y20E742 (листингсіз)	30.10.2014	30.10.2034	50,000,000	50,000,000	18,382,517	17,275,725
KZP04M87F618 (листингсіз)	28.12.2018	03.12.2026	44,544,622	-	25,246,220	-
KZ2C0Y15F871 (листингсіз)	25.10.2018	Талап бойынша	40,150,000	-	40,150,736	-
KZP02Y20E738 (листингсіз)	26.03.2015	26.03.2035	38,095,125	38,095,125	31,292,745	29,579,933
KZP01Y03F261	10.06.2016	10.06.2019	-	30,000,000	-	30,218,968
KZP01Y07F510	06.06.2017	06.06.2024	28,000,000	28,000,000	28,176,285	28,167,631
KZP01Y20E730 (листингсіз)	15.07.2014	15.07.2034	23,000,000	23,000,000	21,806,475	20,710,437
KZP02Y30E877 (листингсіз)	29.01.2016	29.01.2046	22,500,000	22,500,000	4,367,947	4,122,938
KZP01Y09F615 (листингсіз)	19.10.2017	29.03.2026	21,100,000	21,100,000	11,469,544	10,552,209
KZP01Y10E822	29.12.2014	29.12.2024	20,000,000	20,000,000	20,001,142	19,995,341
KZP02Y05F512	31.05.2017	31.05.2022	20,000,000	20,000,000	20,159,793	20,151,841
KZP02Y10F264	01.08.2016	01.08.2026	17,500,000	17,500,000	18,503,260	18,499,956
KZP03M89F616 (листингсіз)	16.10.2018	03.12.2026	15,004,300	-	8,117,696	-
KZP03Y15E827	28.07.2016	28.07.2031	15,000,000	15,000,000	15,945,967	15,937,320
KZP02Y20E928 (листингсіз)	29.09.2015	29.09.2035	15,000,000	15,000,000	5,178,889	4,866,191
KZ2C0Y20F236 (листингсіз)	03.02.2016	03.02.2036	15,000,000	15,000,000	4,958,080	4,653,295
KZP03Y20E736 (листингсіз)	09.03.2016	09.03.2036	15,000,000	15,000,000	3,959,413	3,671,101
KZP02M92F612 (листингсіз)	07.12.2018	03.12.2026	10,600,000	-	6,002,970	-
KZP03Y15F510	22.08.2017	22.08.2032	8,836,000	8,836,000	9,179,859	9,177,230
KZP04Y13F519	23.08.2017	23.08.2030	8,836,000	8,836,000	9,181,457	9,178,811
KZP05Y11F518	24.08.2017	24.08.2028	8,836,000	8,836,000	9,169,696	9,166,989
			<b>1,244,202,047</b>	<b>1,086,203,125</b>	<b>671,772,866</b>	<b>525,407,872</b>

## **20 Шығарылған борыштық бағалы қағаздар (жалғасы)**

2018 жылы Холдинг жалпы сомасы 187,998,922 мың теңгеге облигациялар шығарды:

- 2018 жылғы 20 желтоқсанда шығарылған атаулы құны 77,700,000 мың теңге қамсыздандырусыз купондық облигациялар, жылдық 9.50% купондық мөлшерлемесімен және 2033 жылы өтеу мерзімімен. Қаражат "ҚТҚЖБ" АҚ-ның қолданыстағы және жаңа бағдарламаларын қаржыландыруға және екінші деңгейдегі банктер арқылы ипотекалық кредиттер беруге арналған;

- 2018 жылғы 16 қазанда, 2018 жылғы 7 желтоқсанда және 2018 жылғы 28 желтоқсанда шығарылған, жылдық 0.15% купондық мөлшерлемесімен және 8 жылдан кейін өтеу мерзімімен атаулы құны 70,148,922 мың теңге қамсыздандырусыз купондық облигациялар. Қаражат тұрғын үй салу және оны кейіннен сатып алу үшін облыстардың (Нұр-Сұлтан (Астана) және Алматы қалаларының) жергілікті атқарушы органдары шығарған борыштық бағалы қағаздарды сатып алуды қаржыландыруға арналған;

- 2018 жылдың 25 қазанында шығарылған жылдық 0.01% купондық мөлшерлемесімен және талап ету бойынша 15 жыл ішінде өтеу мерзімімен атаулы құны 40,150,000 мың теңге қамсыздандырусыз купондық облигациялар. Қаражат Сарыарқа газ құбырының құрылысын қаржыландыруға арналған.

2017 жылы Холдинг жалпы сомасы 95,608,000 мың теңге болатын теңгеммен көрсетілген мынадай облигациялар шығарды:

- жылына 0.15 % купондық мөлшерлемесімен және 2026 жылғы қаңтарда өтеу мерзімімен 2017 жылғы 19 қазанда шығарылған, атаулы құны 21,100,000 мың теңге, қамтамасыз етуі жоқ купондық облигациялар. Қаражат тұрғын үй құрылысын қаржыландыруға және оны кейіннен сатып алу үшін облыстардың жергілікті атқарушы органдары (Нұр-Сұлтан (Астана) және Алматы қалаларының) шығарған борыштық бағалы қағаздарды сатып алу мақсатында қаржыландыруға арналған;

- жылына 10.50% купондық мөлшерлемесімен (тиімді сыйақы мөлшерлемесі – 10.53%) және 2022 жылғы мамырдағы өтеу мерзімімен 2017 жылғы 31 мамырда шығарылған, атаулы құны 20,000,000 мың теңге, қамтамасыз етуі жоқ купондық облигациялар;

- жылына 10.50% купондық мөлшерлемесімен (тиімді сыйақы мөлшерлемесі – 10.95%) және 2024 жылғы маусымдағы өтеу мерзімімен 2017 жылғы 6 маусымда шығарылған, атаулы құны 28,000,000 мың теңге, қамтамасыз етуі жоқ купондық облигациялар;

- жылына 11.25% купондық мөлшерлемесімен (тиімді сыйақы мөлшерлемесі – 11.27%) және 2032 жылғы тамыздағы өтеу мерзімімен 2017 жылғы 22 тамызда шығарылған, атаулы құны 8,836,000 мың теңге, қамтамасыз етуі жоқ купондық облигациялар;

- жылына 11.25% купондық мөлшерлемесімен (тиімді сыйақы мөлшерлемесі – 11.26%) және 2030 жылғы тамыздағы өтеу мерзімімен 2017 жылғы 23 тамызда шығарылған, атаулы құны 8,836,000 мың теңге, қамтамасыз етуі жоқ купондық облигациялар;

- жылына 11.00% купондық мөлшерлемесімен (тиімді сыйақы мөлшерлемесі – 11.50%) және 2028 жылғы тамыздағы өтеу мерзімімен 2017 жылғы 24 тамызда шығарылған, атаулы құны 8,836,000 мың теңге, қамтамасыз етуі жоқ купондық облигациялар.

Жоғарыда келтірілген мемлекеттік қолдау мен даму бағдарламаларына сәйкес Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңес бағдарлама агенттері ретінде Холдинг пен коммерциялық банктер үшін және қаражатты түпкілікті алушылар үшін сыйақы мөлшерлемелері, қаржыландыру мерзімдері және ілеспелі талаптар түрінде қаржыландыру шарттарын белгілейді. Одан басқа, Үкімет арнайы шарттарды қабылдады, оларға сәйкес Холдингтік Компанияның еншілес кәсіпорындары коммерциялық банктер мен компанияларды ері қарай қаржыландыра алады. Сол себепті, орналастыру күніне қарай әділ құн бойынша ҚРҰБ 2018 жылы Қазақстан Республикасының Ұлттық Қорының атынан сатып алған облигацияларды бағалаудағы айырмашылық сомасы мемлекеттік субсидия ретінде танылған, ал ҚРҰБ Холдингтің түпкілікті акционерінің мүддесінде емес, мемлекеттің мүддесінде әрекет еткен, себебі займдар бойынша барлық шарттар көрсетілген бағдарламаларды қаржыландыру туралы қарарында Үкімет деңгейінде келісілген және Үкімет Холдингтің акционері ретінде осы бағдарламалардан тікелей экономикалық пайданың түсуін күтпейді, өйткені жеңілдіктерді түпкілікті алушылар бағдарламамен белгіленген субъектілер болып табылады. Осылайша, 2018 жылдың ішінде Холдинг 31,170,408 мың теңге (2017 жылы: 10,728,233 мың теңге) мөлшерінде табысты көрсетті, ол қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі басқа міндеттемелерде танылған (25-ескертпе). Холдинг нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді бастапқы тану кезінде шығарылған облигациялардың әділ құнын анықтау кезінде жылдық 8.42%-дан 9.14%-ға дейінгі диапазонда (2017 жылы: жылдық 9.01%) пайдаланды.

**АҚШ долларымен көрсетілген еурооблигациялар.** Еурооблигациялар Холдингтің еншілес компаниясы «ҚДБ» АҚ шығарған келесі облигацияларды қамтиды:

- жылына 4.13% купондық мөлшерлемесімен және 2022 жылғы желтоқсандағы өтеу мерзімімен 2012 жылғы 10 желтоқсанда шығарылған, атаулы құны 1,000,000 мың АҚШ доллары, орташа мерзімді облигациялар;
- жылына 6.50% купондық мөлшерлемесімен және 2020 жылғы маусымдағы өтеу мерзімімен 2005 жылғы 3 маусымда шығарылған, атаулы құны 100,000 мың АҚШ доллары, ұзақ мерзімді облигациялар
- жылына 6.00% купондық мөлшерлемесімен және 2026 жылғы наурыздағы өтеу мерзімімен 2006 жылғы 23 наурызда шығарылған, атаулы құны 97,416 мың АҚШ доллары, ұзақ мерзімді облигациялар.

## 20 Шығарылған борыштық бағалы қағаздар (жалғасы)

**Қазақстандық теңгемен көрсетілген еурооблигациялар.** Еурооблигациялар Холдингінің еншілес ұйымы – ҚДБ АҚ шығарған келесі облигацияларды қамтиды:

- 2018 жылғы 4 мамырда шығарылған жылдық 8.95% купондық мөлшерлемесімен және 2023 жылғы мамырда өтеу мерзімімен, атаулы құны 100,000,000 мың теңге облигациялар;
- 2018 жылғы 14 желтоқсанда шығарылған жылдық 9.50% купондық мөлшерлемесімен және 2020 жылғы желтоқсанда өтеу мерзімімен, атаулы құны 100,000,000 мың теңге облигациялар.

**Ипотекалық облигациялар.** Ипотекалық облигациялар теңгемен көрсетілген «ҚМК» АҚ шығарған борыштық бағалы қағаздар болып көрсетілген. Облигацияның жылдық 7,00%-дан 10,50%-ға дейін өзгеріп отыратын (тиімді мөлшерлемелері 7.00%-дан 17.08%-ға дейінгі шегінде өзгереді) қалқымалы және тіркелген купондық мөлшерлемелері бар. Облигациялар 2019-2027 жылдары өтелетін болады. Облигациялар клиенттермен жасалған несиелік келісіммен және оларға тиісті жылжымайтын мүлік кепілімен қамтамасыз етілген. Купонның қалқымалы мөлшерлемелері Қазақстан Республикасы Статистика жөніндегі агенттігі жариялаған деректерге сәйкес соңғы 12 айдың инфляция индексі негізделген инфляция деңгейіне тәуелді және шығарылған күніне сәйкес әрбір алты ай сайын қайта қарауға жатады.

**Қаржылық қызметтен міндеттемелердің және ақша ағындарының өзгерістерін салыстыру**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2018 ж.	2017 ж.
<b>1 қаңтардағы қалдық</b>	<b>1,125,979,806</b>	<b>1,026,320,825</b>
<b>Қаржы қызметінен ақша ағындарына байланысты өзгерістер</b>		
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды тарту	293,820,715	204,982,280
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды сатып алу/өтеу	(39,167,030)	(112,200,154)
<b>Қаржы қызметінен ақша ағындарының нәтижесіндегі өзгерістердің жиыны</b>	<b>254,653,685</b>	<b>92,782,126</b>
<b>Басқа өзгерістер</b>		
Бастапқы тану кезіндегі дисконт (25-ескертпе)	(31,170,408)	(10,728,233)
Пайыздық шығыстар (27-ескертпе)	90,582,593	75,175,959
Төленген пайыздар	(66,561,186)	(57,166,073)
Валюталық бағамдар өзгерісінің әсері	65,032,263	(404,798)
Меншікті шығарылған борыштық бағалы қағаздарды сатып алудан пайданы шегергендегі залалдар	1,269,793	-
<b>31 желтоқсандағы қалдық</b>	<b>1,439,786,546</b>	<b>1,125,979,806</b>

## 21 Субординарлық борыш

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Өтеу күні	Валюта	Купон-дық мөлшерлемесі, %	31 желтоқсан 2018 жыл	31 желтоқсан 2017 жыл
«Самұрық-Қазына» ҰАҚ» АҚ алдындағы субординарлық борыш	қыркүйек 2059 жыл	теңге	0.01	6,074,969	5,381,557
<b>Субординарлық борыш жиыны</b>				<b>6,074,969</b>	<b>5,381,557</b>

Субординарлық борыш «Самұрық-Қазына» ҰАҚ» АҚ «Қолжетімді тұрғын үй - 2020» бағдарламасының қатысушыларына тұрғын үй қарыздарын беру, шағын және орта кәсіпорындар мен Қазақстан Республикасы экономикасының басқа салаларын қаржыландыруды қолдау бойынша мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру үшін Холдингінің еншілес кәсіпорындарына ұсынған қамтамасыз етілмеген борыштық міндеттемелерді қамтиды.

Банкротқа ұшыраған жағдайда субординарлық борыш өзге міндеттемелерді толық өтегеннен кейін өтелетін болады.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**22 Банктерден және өзге де қаржы институттарынан алынған қарыздар**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Өтеу күні</b>	<b>Валюта</b>	<b>Мөлшерлеме, %</b>	<b>31 желтоқсан 2018 жыл</b>	<b>31 желтоқсан 2017 жыл</b>
<b>Байланысты тараптардан қарыздар</b>					
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	01.12.2023	Теңге	6.50	19,416,325	19,416,325
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	01.08.2019	Теңге	1.00	18,291,724	18,291,724
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	30.11.2021	Теңге	1.00	15,176,057	15,176,057
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	20.06.2021	Теңге	0.20	12,541,913	12,541,913
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	15.11.2022	Теңге	0.20	10,002,556	10,002,556
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	29.11.2023	Теңге	0.60	5,050,023	5,050,023
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	01.11.2029	Теңге	0.20	3,668,398	4,001,889
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	01.12.2021	Теңге	0.20	277,381	276,573
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	30.06.2018	Теңге	2.00	-	6,060,333
				<b>84,424,377</b>	<b>90,817,393</b>
<b>Сыйақы мөлшерлемесі тіркелген қарыздар</b>					
<i>ЕЭЫДҰ елдердің банктері мен өзге де қаржы институттары ұсынған қарыздары</i>					
HSBC Bank plc	05.07.2023	Еуро	2.85	14,195,530	15,439,614
JBIC Sumitomo Mitsui Banking	21.12.2019	Жапон йені	3.25	1,498,399	2,540,426
<i>ЕЭЫДҰ мүшесі болып табылмайтын елдердің банктері мен өзге де қаржы институттары ұсынған қарыздары</i>					
Қытай экспорт-импорт банкі	21.05.2025	АҚШ доллары	3.00	103,844,991	102,657,265
Қытай экспорт-импорт банкі	23.10.2025	АҚШ доллары	3.00	58,262,067	57,115,731
Азия Даму Банкі	15.10.2019	АҚШ доллары	2.08	23,529,620	40,692,160
Азия Даму Банкі	07.12.2020	Теңге	7.50	20,725,261	-
Эксимбанк Ресей	15.12.2030	Рубль	9.00	11,374,808	12,863,022
Азия Даму Банкі	07.12.2020	Теңге	7.58	11,277,138	7,949,816
Эксимбанк Ресей	06.11.2027	Рубль	5.75	3,035,603	1,438,033
Эксимбанк Ресей	28.04.2025	Рубль	5.00	2,455,058	-
Қытай экспорт-импорт банкі	21.07.2019	АҚШ доллары	4.00	-	270,679,092
Азия Даму Банкі	15.09.2020	АҚШ доллары	2.28	-	14,622,472
Азия Даму Банкі	15.09.2020	АҚШ доллары	2.348	-	9,208,234
				<b>250,198,475</b>	<b>535,205,865</b>
<b>Сыйақы мөлшерлемесі құбылмалы қарыздар</b>					
<i>ЕЭЫДҰ елдердің банктері мен өзге де қаржы институттары ұсынған қарыздары</i>					
Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited	16.05.2022	АҚШ доллары	6-м. ЛИБОР+ 2.75	-	8,311,715
BNP Paribas	01.11.2018	Еуро	6-м. Еврибор+ 1.75	-	583,629
<i>ЕЭЫДҰ мүшесі болып табылмайтын, елдердің банктері мен өзге де қаржы институттары ұсынған қарыздары</i>					
Қытай экспорт-импорт банкі	21.07.2023	АҚШ доллары	6-м. ЛИБОР+ 3.00	182,280,017	188,310,156
Қытай Даму Банкі	15.06.2025	АҚШ доллары	6-м. ЛИБОР + 2.70	149,075,020	139,933,219
Қытай Даму Банкі	25.04.2030	АҚШ доллары	3-м. ЛИБОР +2.70	102,796,407	66,757,654
Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited, the Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ Ltd., Deutsche Bank AG, Credit Agricole Corporate and Investment Bank Corporation Europe Limited, the Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ Ltd., Deutsche Bank AG, Credit Agricole Corporate and Investment Bank	25.04.2030	АҚШ доллары	3-м. ЛИБОР + 1.80	86,829,713	-
Қытай Даму Банкі	23.06.2018	АҚШ доллары	6-м. ЛИБОР + 1.10	-	2,327,823
				<b>520,981,157</b>	<b>406,224,196</b>
<b>Банктер мен өзге қаржы институттарынан қарыздар жиыны</b>				<b>855,604,009</b>	<b>1,032,247,454</b>
<b>Қарыздар бойынша шығындардың амортизацияланбаған бөлігін шегергенде</b>				<b>(18,104,294)</b>	<b>(22,058,815)</b>
				<b>837,499,715</b>	<b>1,010,188,639</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**22 Банктерден және өзге де қаржы институттарынан алынған қарыздар (жалғасы)**

**Қаржылық қызметтен міндеттемелердің және ақша ағындарының өзгерістерін салыстыру**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
<b>1 қаңтардағы қалдық</b>	<b>1,010,188,639</b>	<b>1,101,456,557</b>
<b>Ақша ағындарына және қаржы қызметіне байланысты өзгерістер</b>		
Банктерден және басқа қаржы институттарынан қарыз алу	159,589,632	97,928,869
Банктерден және басқа қаржы институттарынан алынған қарызды өтеу	(437,557,739)	(208,052,749)
<b>Ақша ағындарына және қаржы қызметіне байланысты өзгерістер жиыны</b>	<b>(277,968,107)</b>	<b>(110,123,880)</b>
<b>Басқа өзгерістер</b>		
Пайыздық шығыстар (27-ескертпе)	42,491,224	48,231,891
Төленген пайыздар	(40,189,777)	(29,050,143)
Бастапқы тану кезіндегі дисконт	(535,655)	-
Валюта бағамдары өзгерісінің әсері	103,513,391	(325,786)
<b>31 желтоқсандағы қалдық</b>	<b>837,499,715</b>	<b>1,010,188,639</b>

**23 Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған қарыздар	208,831,317	180,029,399
	<b>208,831,317</b>	<b>180,029,399</b>

2018 жылы Холдинг Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінен жалпы сомасы 104,756,067 мың теңгеге қарыз алды (2017 жылы: 164,069,693 мың теңге):

- 10,000,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.10% мөлшерлемесімен берілді, өтеу мерзімі – 9 жыл. Тартылған қаражат «Бизнестің жол картасы 2020» бизнесті қолдау және дамыту бірыңғай бағдарламасының аясында ұзақ мерзімді лизингтік қаржыландыруды беру үшін қолданылатын болады;

- 13,000,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.10% мөлшерлемесімен берілді, өтеу мерзімі – 15 жыл. Тартылған қаражат ауыл шаруашылығы техникасының лизингін ұзақ мерзімді қаржыландыруды ұсыну үшін пайдаланылатын болады;

– 12,000,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.10% мөлшерлемесімен берілді, өтеу мерзімі – 20 жыл. Тартылған қаражат Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде жобаларды қаржыландыру үшін пайдаланылатын болады;

- 12,537,182 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.05% мөлшерлемесімен берілді, өтеу мерзімі - 20 жыл. Барлық тартылған қаражат «Жолаушылар тасымалы» АҚ жолаушылар вагондары паркін жаңартуды қаржыландыру үшін қолданылатын болады;

- 40,200,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.15% сыйақы мөлшерлемесі бойынша берілді және 20 жылдан кейін өтелуге жатады. Барлық көрсетілген қаражат "Нұрлы жер" тұрғын үй құрылысы бағдарламасы аясында тартылған және "Нұрлы жер" бағдарламасына қатысушыларға аванстық несие және аралық тұрғын үй қарыздарын беруге арналған;

- 17,018,885 мың теңге мөлшеріндегі қарыздар жылдық 0.01%-дан 0.10%-ға дейінгі диапазондағы мөлшерлеме бойынша берілген, 5-7 жылдан кейін өтелуге жатады. Барлық тартылған қаражат шағын және орта кәсіпорындарды қаржыландыру үшін арналған.

2017 жылы мынадай қарыздар алынды:

- 17,500,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.10% сыйақы мөлшерлемесі бойынша берілді және 10 жылдан кейін өтелуге жатады. Тартылған қаражат «Бизнестің жол картасы 2020» бизнесті қолдау және дамыту бірыңғай бағдарламасының аясында ұзақ мерзімді лизингтік қаржыландыруды беру үшін қолданылатын болады;

- 18,600,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.05% сыйақы мөлшерлемесі бойынша берілді және 20 жылдан кейін өтелуге жатады. Барлық тартылған қаражат «Жолаушылар тасымалы» АҚ жолаушылар вагондары паркін жаңартуды қаржыландыру үшін қолданылатын болады;

- 80,000,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.10% сыйақы мөлшерлемесі бойынша берілді және 20 жылдан кейін өтелуге жатады. Тартылған қаражат Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың 2015 – 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын іске асыру аясындағы инвестициялық жобаларды қаржыландыру үшін қолданылатын болады. Түпкілікті қарыз алушылар үшін қарыздар бойынша сыйақы мөлшерлемесі жылдық 11.00%-дан аспауы тиіс;

**23 Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар (жалғасы)**

- 10,000,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.10% сыйақы мөлшерлемесі бойынша берілді және 20 жылдан кейін өтелуге жатады. Барлық тартылған қаражат Қазақстанда жасалған автомобильдерді сатып алушы – жеке тұлғаларды кейіннен қаржыландыру мақсатында екінші деңгейдегі банктерді шартталған қаржыландыру арқылы отандық автоөндірушілерді қаржыландыру үшін, сондай-ақ арнайы мақсаттағы автокөлік құралдарын жалға алатын заңды тұлғаларға және жеке кәсіпкерлерге қаржыландыруды беру үшін арналған;

- 8,000,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.15% сыйақы мөлшерлемесі бойынша берілді және 20 жылдан кейін өтелуге жатады, және 80 ай өткеннен кейін 1,000 мың теңге мөлшеріндегі негізгі соманы ішінара ұзақ мерзімді өтеу шартымен шектелген. Барлық аталған қаражат «Нұрлы Жер» тұрғын үй құрылысы бағдарламасының аясында тартылған және «Нұрлы Жер» Бағдарламасының қатысушыларына аванстық қарыздарды және аралық тұрғын үй қарыздарын беру үшін арналған ;

- 1,000,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.01% сыйақы мөлшерлемесі бойынша берілді және 8 жылдан кейін өтелуге жатады және 32 ай өткеннен кейін 1,000 мың теңге мөлшеріндегі негізгі соманы ішінара ұзақ мерзімді өтеу шартымен шектелген. Барлық тартылған қаражат Бағдарламаның қатысушыларына аванстық қарыздарды беру үшін Жастарды қолдаудың Алматы 2020 Жол картасы аясында «Алматы жастары» бағдарламасы бойынша берілген;

- жалпы сомасы 14,200,000 мың теңгені құрайтын қарыздар жылдық 0.01%-дан 0.1%-ға дейінгі диапазонда сыйақы мөлшерлемесі бойынша берілген және 7 жылдан кейін өтелуге жатады. Барлық тартылған қаражат екінші деңгейдегі банктерде және микрокредиттік ұйымдарда шағын және орта кәсіпорындарды кейіннен қаржыландыру үшін арналған;

- 14,183,696 мың теңге мөлшеріндегі қарыздар жылдық 0.01% мөлшерлемесі бойынша берілген және 5-7 жылдан кейін өтелуге жатады. Барлық тартылған қаражат шағын және орта кәсіпорындарды қаржыландыру үшін арналған;

- 19,092,292 мың теңге мөлшеріндегі қарыздар жылдық 0.10% мөлшерлемесі бойынша берілген және 30 жылдан кейін өтелуге жатады. Барлық тартылған қаражат кейіннен жалға берілетін көп пәтерлі тұрғын үйлердің құрылысын қаржыландыру үшін арналған;

- 75,000,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.10% мөлшерлемесі бойынша берілген және 20 жылдан кейін өтелуге жатады. Тартылған қаражат Қазақстан Республикасының индустриялық-инновациялық дамытудың 2015-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын іске асыру аясындағы инвестициялық жобаларды қаржыландыру үшін арналған;

- 10,000,000 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.10% мөлшерлемесі бойынша берілген және 10 жылдан кейін өтелуге жатады. Тартылған қаражат «Бизнестің жол картасы 2020» бизнесті қолдау және дамытудың бірыңғай бағдарламасы аясында ұзақ мерзімді лизингтік қаржыландыру үшін арналған;

- 12,861,805 мың теңге мөлшеріндегі қарыз жылдық 0.05% мөлшерлемесі бойынша берілген және 20 жылдан кейін өтелуге жатады. Барлық тартылған қаражат жолаушылар вагондары паркін жаңартуды қаржыландыру үшін арналған.

2018 жылы бастапқы тану кезінде 25,274,468 мың теңге (2017 жылы: 5,664,643 мың теңге) мөлшеріндегі дисконт тікелей меншікті капиталда қосымша төленген капитал ретінде танылған (6,318,617 мың теңге (2017 жылы: 1,416,161 мың теңге) мөлшеріндегі тиісті табыс салығының әсерін шегергенде), себебі басшылық Үкімет аталған қаржыландыру құралдарын Холдингке нарықтық сыйақы мөлшерлемесінен төмен сыйақы мөлшерлемесі бойынша, қандай да қосымша шарттарсыз бере отырып, акционер ретінде әрекет еткендігін орнатты.

2018 жылы Холдинг мемлекеттік субсидиялар ретінде 26,291,607 мың теңге (2017 жылы: 78,464,629 мың теңге) мөлшерінде табысты көрсетті (25-ескертпе), ол қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзге міндеттемелерде танылған. Холдинг Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған қарыздардың әділ құнын бағалау үшін олардың болашақ келісімшарттық ақшалай ағымдарын дисконттай отырып, жылдық 8.48% – 8.76% диапазонындағы (2017 жылы: жылдық 8.92% – 9.49%) есептік нарықтық пайыздық мөлшерлемелерді пайдаланды.

**Қаржылық қызметтен міндеттемелердің және ақша ағындарының өзгерістерін салыстыру**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
<b>1 қаңтардағы қалдық</b>	<b>180,029,399</b>	<b>103,624,332</b>
<b>Қаржы қызметінен ақша ағындарына байланысты өзгерістер</b>		
Қазақстан Республикасы Үкіметінен қарыз алу	104,756,067	164,069,693
Қазақстан Республикасы Үкіметінен алынған қарызды өтеу	(29,726,415)	(1,540,384)
<b>Қаржы қызметінен ақша ағындарына байланысты өзгерістер жиыны</b>	<b>75,029,652</b>	<b>162,529,309</b>
<b>Басқа өзгерістер</b>		
Бастапқы тану кезіндегі дисконт	(56,897,484)	(84,129,272)
Пайыздық шығыстар (27-ескертпе)	11,290,931	7,779,239
Төленген пайыздар	(621,181)	(9,774,209)
<b>31 желтоқсандағы қалдық</b>	<b>208,831,317</b>	<b>180,029,399</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**24 Өзге қаржылық міндеттемелер**

Өзге қаржылық міндеттемелер мынадай баптарды қамтиды:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
Клиенттермен аккредитивтер бойынша өтеулер ретінде орналастырылған қаражат	12,153,573	13,453,032
Нарықтық мөлшерлемеден төмен сыйақы мөлшерлемесі бойынша кредиттерді беру жөніндегі міндеттемелер (31-ескертпе)	10,968,511	-
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв	5,436,899	1,678,847
Мемлекеттік субсидиялау бағдарламасы бойынша міндеттемелер	4,974,063	3,177,338
Алынған инновациялық гранттар	3,082,416	3,057,249
Банк қызметі бойынша кредиторлық берешек	2,929,792	3,454,889
Өзге кредиторлық берешектер	1,790,375	1,247,850
Жеткізушілер мен мердігерлердің алдындағы сауда кредиторлық берешек	1,492,849	1,874,943
Сатып алынған ипотекалық кредиттер бойынша кредиторлық берешек	1,255,499	7,552,688
Төленуі тиіс пайыздық «стрип»	682,204	735,546
Есептелген комиссиялық шығыстар	308,687	1,994,663
Басқалар	2,393,723	2,018,466
<b>Өзге қаржылық міндеттемелер жиыны</b>	<b>47,468,591</b>	<b>40,245,511</b>

**Сыйақы мөлшерлемелері бойынша нарықтық бағадан төмен кредиттер беру бойынша міндеттемелер.** 2018 жылы Холдинг кредит беру бойынша міндеттемелерді нарықтық бағадан төмен сыйақы мөлшерлемесі бойынша және әділ құны бойынша кредиттік сипаттағы міндеттемелерді мойындады. Кейіннен олар келесі мәндердің үлкені бойынша бағаланады: ХҚЕС (IFRS) 9-ға бастапқы танылған сомаға сәйкес айқындалған залалдарға арналған бағалық резерв.

**Мемлекеттік субсидиялау бағдарламасы бойынша міндеттемелер.** Мемлекеттік субсидиялау бағдарламасы бойынша міндеттемелерді Қазақстан Республикасының Экономикалық даму және сауда министрлігі және муниципалдық органдары орналастырды. Осындай қаражат одан әрі «Бизнестің жол картасы - 2020» бағдарламасына сәйкес үкіметпен қаражаттандырылған жобалары үшін төлем ретінде жергілікті банктерге беріледі.

**Банк қызметі бойынша кредиторлық берешек.** Банк ісі бойынша кредиторлық берешек негізінде «ТҚЖБ» АҚ клиенттерінің болашақ мерзімді салым ақша шоттарын ашу үшін алынған комиссиялық кірістер болып табылады.

**Сатып алынған ипотекалық кредиттер бойынша кредиторлық берешек.** Берешек кейбір сатып алынған ипотекалық кредиттер бойынша (11-ескертпе) төленуге жататын соңғы жарна болып табылады, оның төлеу мерзімі сатып алынған кредиттер бойынша құжаттаманы бергеннен кейін басталады. Басшылық құжаттаманы беру 2019 жылы аяқталады деп күтеді.

**25 Өзге міндеттемелер**

Өзге міндеттемелер мынадай баптарды қамтиды:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
Мемлекеттік субсидиялар	411,155,878	415,095,872
Қаржылық жалдау бойынша алынған алғытөлемдер	9,013,305	8,527,684
Алдын-ала төлемдер	7,758,072	7,006,424
Қаржы кепілдіктері бойынша болашақ кезеңдердің табыстары	5,483,862	4,162,790
Қызметкерлерге сыйақыға есептелген шығындар	2,222,479	1,733,051
Жеткізушілермен есеп айырысулар	1,617,096	3,927,892
Болашақ кезеңдердің табыстары	773,663	894,033
Табыс салығынан басқа төленетін салықтар	572,721	945,412
Міндеттемелерді орындауды бақылау	422,057	2,995,747
Басқалары	4,994,187	3,082,535
<b>Өзге міндеттемелер жиыны</b>	<b>444,013,320</b>	<b>448,371,440</b>



**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**25 Өзге міндеттемелер (жалғасы)**

**Мемлекеттік субсидиялар.** Холдинг Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан және «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ-ыдан алынған қаражат бойынша төмен сыйақы мөлшерлемесімен ұсынылған табыстардың сомасын мемлекеттік субсидиялар ретінде көрсетті.

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
<b>Жыл басындағы қалдық</b>	<b>415,095,872</b>	<b>351,895,386</b>
Борыштық бағалы қағаздарды шығару нәтижесінде Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қаражат бойынша мемлекеттік субсидия (20-ескертпе)	31,170,408	10,728,233
Қазақстан Республикасының Үкіметінің қарызы бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қаражат бойынша мемлекеттік субсидия (23-ескертпе)	26,291,607	78,464,629
Негізгі соманы ішінара өтеу нәтижесінде мемлекеттік субсидиялауды қайта есептеу	(1,012,737)	-
«Нұрлы жер» бағдарламасының аясында тұрғын үйге кредит беру және жалдау шарттары бойынша тұрғын меншігін пайдалануға енгізу үшін мемлекеттік субсидияны пайдалану	(3,614,313)	-
Қаржылық жалдауды бергеннен кейін мемлекеттік субсидияны пайдалану	(4,857,459)	(4,270,952)
Коммерциялық банктерге сыйақы мөлшерлемесі төмен кредиттерді бергеннен кейін мемлекеттік субсидияларды пайдалану	(5,163,514)	-
«Нұрлы жер» бағдарламасы бойынша кредиттерді беру үшін мемлекеттік субсидияны пайдалану	(5,401,801)	-
Бір жылдағы амортизация	(9,216,431)	(10,761,279)
Жергілікті атқарушы органдардың облигацияларын сатып алу үшін мемлекеттік субсидияларды пайдалану (12-ескертпе)	(11,787,791)	(10,960,145)
Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың 2015-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының аясында қарыз алушыларға кредиттер бергеннен кейін мемлекеттік субсидияны пайдалану	(20,347,963)	-
<b>Жыл соңындағы қалдық</b>	<b>411,155,878</b>	<b>415,095,872</b>

Бастапқы танудан кейін Холдинг мемлекеттік бағдарламалардың шарттарын орындаудан кейін қарыз алушыларға ұсынылған жеңілдікті шарттармен қайта қаралған берешектің сомасына сәйкес келетін соманы пайда не залал құрамына жатқызды (9, 11, 12 және 13-ескертпелер). Холдинг несие бойынша төмен сыйақы мөлшерлемесі арқылы түпкілікті қарыз алушылардың алдында пайданы тарату бойынша міндеттемеге ие.

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде пайда немесе залал құрамына ауыстырылған мемлекеттік субсидиялар (31-ескертпе) 38,342,221 мың теңгені (2017 жылы: 10,761,279 мың теңге) құрады және өзге де шығыстарға енгізілді.

**26 Акционерлік капитал**

<i>(мың қазақстандық теңгемен, акциялар санын қоспағанда)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
Жарияланған жай акциялар	5,000,086,550	5,000,086,550
Шығарылған, бірақ төленбеген жай акциялар	(4,153,867,838)	(4,153,867,838)
<b>Шығарылған және төленген акциялардың жиыны</b>	<b>846,218,712</b>	<b>846,218,712</b>
Бір акцияның атаулы құны, теңге	1,000	1,000
<b>Шығарылған және төленген акционерлік капитал</b>	<b>846,218,712</b>	<b>846,218,712</b>

Барлық жай акциялар әрбір акция бойынша бір дауыс құқығын ұсынады.

2017 жылы Холдинг ақшалай нысанда сомасы 43,900,000 мың теңгені құрайтын акционерлік капиталға үш рет жарна алды.

**Жарияланған дивидендтер.** 2018 және 2017 жылдары Холдинг дивидендтерді акционерге жария етпеді және төлемеді.

**Бір жай акцияға таза активтер.** Қазақстан қор биржасының Листингтік ережелеріне сәйкес Холдинг көрсетілген Ережелерге сәйкес есептелген бір жай акцияға таза активтер туралы ақпаратты ашты:

<i>(қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
Бір жай акцияға таза активтер	1,249.60	1,238.42

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**26 Акционерлік капитал (жалғасы)**

**Бір жай акцияға таза активтер (жалғасы)**

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бір жай акцияға таза активтер 1,057,436,688 мың теңге (2017 жылғы 31 желтоқсан: 1,047,976,850 мың теңге) мөлшеріндегі Холдинг үшінші тараптарға сата алмайтын материалдық емес активтердің теңгерімдік құнының шамасына азайтылған шоғырландырылған меншікті капиталдың сомасын акцияны 846,218,712 (2017 жылғы 31 желтоқсан: 846,218,712 акция) құрайтын айналыстағы акциялардың жалпы санына бөлу жолымен анықталды.

**Акцияға пайда**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
Бір жылдағы таза пайда	34,718,048	43,667,837
Жыл басына шығарылған жай акциялар	846,218,712	802,318,712
<b>31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жай акциялардың орташа есептелген саны</b>	<b>846,218,712</b>	<b>816,459,096</b>
<b>Акцияға пайда</b>		
<b>Акцияға базалық және бытыраңқы пайда (теңге)</b>	<b>41.027</b>	<b>53.484</b>

Есепті кезеңде айналыста Холдингің таратушы әсері бар қаржы құралдары болған жоқ, сондықтан бір акцияға таза пайда бір акцияға түзетілген таза пайдаға тең.

Холдингің жай акциялары ашық нарықта еркін айналыста жүрмейді, алайда Холдинг ХҚЕС (IAS) 33 "Акцияға пайда" сәйкес есептелген акцияға пайда туралы ақпаратты ашуға ерікті түрде шешім қабылдады.

**27 Пайыздық кірістер мен шығыстар**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
<b>Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер</b>		
Клиенттерге берілген кредиттер	156,866,310	138,450,816
Ақшалай қаражат және оның баламалары	29,611,046	26,786,950
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	24,875,937	37,900,324
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	23,177,792	-
Өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	22,920,773	-
Депозиттер	13,774,696	22,132,081
Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	-	41,636,838
Басқалары	100,499	202,707
<b>Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер жиыны</b>	<b>271,327,053</b>	<b>267,109,716</b>
<b>Өзге пайыздық кіріс</b>		
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	25,272,422	19,357,527
Клиенттерге берілген кредиттер	3,802,037	369,104
Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	1,344,575	536,772
<b>Өзге пайыздық кірістер жиыны</b>	<b>30,419,034</b>	<b>20,263,403</b>
<b>Пайыздық шығыс</b>		
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(90,582,593)	(75,175,959)
Банктерден және өзге қаржы институттардан алынған қарыздар	(42,491,224)	(48,231,891)
Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар	(11,290,931)	(7,779,239)
Клиенттердің қаражаты	(9,945,131)	(8,016,476)
Субординаторлық борыш	(704,900)	(627,504)
Басқалары	(401,166)	(101,326)
<b>Пайыздық шығыстар жиыны</b>	<b>(155,415,945)</b>	<b>(139,932,395)</b>
<b>Таза пайыздық кіріс</b>	<b>146,330,142</b>	<b>147,440,724</b>

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін пайыздық кірістердің әртүрлі баптарының құрамына құнсызданған қаржы активтері бойынша есептелген 8,151,332 мың теңгеге тең (2017 жылы: 16,900,370 мың теңге) жалпы сома кіреді.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**28 Комиссиялық табыстар мен шығындар**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
<b>Комиссиялық табыстар</b>		
<i>Өзгерістері пайда не залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланбайтын қаржы активтері бойынша комиссиялық табыстар:</i>		
- Міндеттемелерді орындау кепілдіктері	3,088,572	3,140,813
- Агенттік қызметтер	961,678	1,065,549
- Кассалық операциялар	624,917	456,866
- Жобалар бойынша консультацияларды ұсыну	358,277	278,209
- Кредиттің игерілмеген бөлігін резервтеу үшін комиссия	302,316	172,510
- Аккредитивтер	230,225	440,405
- Аударымдық қызметтер	117,665	88,230
- Басқасы	432,808	303,690
<b>Комиссиялық табыстар жиыны</b>	<b>6,116,458</b>	<b>5,946,272</b>
<b>Комиссиялық шығындар</b>		
<i>Өзгерістері пайда не залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланбайтын қаржы активтері бойынша комиссиялық шығындар:</i>		
- Агенттік қызметтер	(2,136,055)	(1,374,039)
- Кредитті мерзімінен бұрын өтеу үшін комиссия	(1,455,517)	(372,759)
- Аударымдық қызметтер	(375,079)	(188,875)
- Аккредитивтерді растау	(225,499)	(412,898)
- Бағалы қағаздармен операциялар	(106,704)	(69,792)
- Ағымдағы шоттарды жүргізу	(27,708)	(25,742)
- Кастодиандық қызметтер	(20,241)	(24,164)
- Еурооблигацияларды шығару	(20,111)	(17,523)
- Кредиттік карталарды жүргізу	(1,152)	(2,570)
- Кредиттің игерілмеген бөлігі үшін комиссия	-	(1,936)
- Басқасы	(122,778)	(131,578)
<b>Комиссиялық шығындар жиыны</b>	<b>(4,490,844)</b>	<b>(2,621,876)</b>
<b>Таза комиссиялық табыс</b>	<b>1,625,614</b>	<b>3,324,396</b>

**29 Өзгерістері белгілі бір кезең үшін пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерімен операциялардан таза пайда/(залал)**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
Өзгерістері белгілі бір кезең үшін пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарымен операциялардан дивидендік табыс	3,681,889	1,613,597
Қаржы туынды құралдарымен операциялардан шығындарды шегере отырып табыстар/(табыстарды шегере отырып шығындар)	2,510,975	(16,756,129)
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, клиенттерге берілген кредиттерді қайта бағалаудан залал	(2,208,443)	-
Сауда бағалы қағаздармен операциялар бойынша шығындарды шегере отырып табыстар	65,958	149,296
Өзгерістері белгілі бір кезең үшін пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын өзге қаржы құралдарымен операциялардан шығындарды шегере отырып табыстар	4,576,724	2,362,198
<b>Өзгерістері белгілі бір кезең үшін пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерімен операциялардан таза пайда/(залал) жиыны</b>	<b>8,627,103</b>	<b>(12,631,038)</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**30 Шетелдік валютамен операциялардан болатын таза пайда**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
Шетелдік валютаны қайта бағалаудан (табыстарды шегере отырып шығындар)/шығындарды шегере отырып табыстар	(799,814)	1,347,359
Шетелдік валютамен операциялар бойынша шығындарды шегере отырып табыстар	2,252,136	432,839
<b>Шетелдік валютамен операциялардан таза пайда жиыны</b>	<b>1,452,322</b>	<b>1,780,198</b>

**31 Өзге операциялық (шығындар)/табыстар, нетто**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
Мемлекеттік субсидияны пайдаланудан өзге табыс (25-ескертпе)	38,342,221	10,761,279
Қарыздарды мерзімінен бұрын өтеуден пайда	2,359,110	7,051,871
Өзге активтерді (қорларды) сатудан пайда	1,699,471	-
Қызмет көрсетуден табыс	902,049	783,972
Айыппұлдар мен өсімпұлдар	302,349	806,458
Жалгерліктен табыс	53,573	570,084
(Табыстарды шегергенде шығындар)/сатуға арналған ұзақ мерзімді активтерді сатудан табыстар	(5,655)	244,100
Өзге активтер бойынша құнсыздануға резерв (18-ескертпе)	(245,386)	(166,328)
Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар бойынша резервті (есептеу)/қалпына келтіру	(573,121)	268,983
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануға резервті есептеу	(792,508)	(402,571)
Меншікті борыштық бағалы қағаздарды сатып алудан туындаған (табыстарды шегергендегі шығындар)/шығындарды шегергендегі табыстар	(1,269,793)	7,836
Банктер мен басқа да қаржы институттарынан алынған қарыздарды мерзімінен бұрын өтеуден туындаған шығыстар	(3,083,818)	(7,264,803)
Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша қарыздарды беру жөніндегі міндеттемелерді бағалау бойынша шығыстар (24-ескертпе)	(10,968,511)	-
Берілген қарыздардың құнын теріс түзету түріндегі шығындар	(27,228,400)	(7,459,967)
Мүлікке салықты өтеу	-	524,580
Өзге табыстар	505,023	3,086,473
<b>Өзге операциялық (шығындар)/табыстар, жиыны, нетто-шама</b>	<b>(3,396)</b>	<b>8,811,967</b>

Мемлекеттік субсидияны пайдаланудан өзге табыс тиісті мемлекеттік бағдарламалар шарттарын сақтау нәтижелерінің негізінде табыс құрамында танылған (25-ескертпе).

2018 жылы берілген кредиттерді ішінара мерзімінен бұрын өтеу нәтижесінде Холдинг өтеу кестесін қайта қараудан 2,359,110 мың теңге мөлшеріндегі табысты таныды.

2018 жылы шетелдік банктерден алынған қарыздарды мерзімінен бұрын және ішінара мерзімінен бұрын өтеу нәтижесінде Холдинг өтеу кестесін қайта қарау нәтижесінде пайда болған 3,083,818 мың теңге (2017 жылы: 7,264,803 мың теңге) мөлшерінде шығыстарды есептеді.

2018 жылы нарықтық мөлшерлемеден төмен сыйақы мөлшерлемесі бойынша екі кредиттік келісімге қол қойылды, оларды бастапқы тану кезінде 10,968,511 мың теңге мөлшерінде шығыс танылды (24-ескертпе).

2018 жылы Холдинг нарықтық мөлшерлемеден төмен сыйақы мөлшерлемесі бойынша қарыздар беруден берілген қарыздардың құнын теріс түзету түрінде 27,228,400 мың теңге (2017 жылы: 7,459,967 мың теңге) мөлшерінде шығысты таныды.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**32 Кредиттік сипаттағы өзге қаржылық активтер мен міндеттемелердің құнсыздануы үшін резерв**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	(154,765)	-
Ақшалай қаражат және оның баламалары (7-ескертпе)	(586,885)	(93,361)
Өзге қаржы активтері (17 ескертпе)	(888,919)	(184,971)
Амортизацияланатын құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар (12-ескертпе)	(1,297,926)	-
Кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелер және берілген кепілдіктер	(1,358,298)	213,030
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек (13-ескертпе)	(4,601,477)	(1,543,076)
Депозиттер (10-ескертпе)	(11,933,266)	(9,775,416)
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер (9-ескертпе)	(34,036,994)	(8,489,206)
Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар (12-ескертпе)	-	(1,225,172)
<b>Өзге активтер мен кредиттік сипаттағы міндеттемелердің құнсыздануына арналған резерв жиыны</b>	<b>(54,858,530)</b>	<b>(21,098,172)</b>

**33 Өкімшілік шығыстар**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
Персоналға шығындар	21,465,335	19,261,989
Кәсіби қызметтер	4,255,705	3,017,218
Салықтар, табыс салығынан басқа	2,951,506	1,952,871
Негізгі құралдарды амортизациялау	1,535,902	1,391,815
Операциялық жалдау шығындары	1,257,636	1,587,386
Жарнамалық және маркетингтік қызметтер	987,647	1,032,339
«Қазақстанның депозиттерге кепіл беру қоры» АҚ арналған жарналары	930,164	765,766
Іссапар шығындары	904,796	793,512
«Даму» ҚДҚ» АҚ бағдарламаларын іске асыруға шығындар	872,451	904,953
Директорлар кеңесін ұстау үшін шығындар	806,297	691,460
Қайырымдылық және демеушілік	798,035	584,021
Бағдарламалық қамсыздандыруды және өзге материалдық емес активтерді амортизациялау	788,290	700,017
Байланыс қызметтері	726,868	591,133
Жөндеу және техникалық жабдық	580,519	1,013,524
Коммуналдық қызметтер	549,777	389,865
Қызметкерлерді оқыту	517,103	395,398
Ақпараттық қызметтер	481,364	372,569
Материалдар	451,377	333,340
Сақтандыру	380,822	318,660
Күзет қызметтері	218,968	192,012
Көлік қызметтері	201,194	157,196
Басқа	4,217,365	3,412,428
<b>Өкімшілік шығындар жиыны</b>	<b>45,879,121</b>	<b>39,859,472</b>

**34 Табыс салығы**

Жыл үшін пайда не залал құрамында көрсетілген табыс салығы бойынша шығындар мынадай бөліктерді қамтиды:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
Ағымдағы салық	31,701,086	6,996,105
Кейінге қалдырылған салық	(14,001,784)	1,166,588
<b>Жылдық табыс салығы бойынша шығындар</b>	<b>17,699,302</b>	<b>8,162,693</b>

2018 жылы Холдингінің пайдасына қатысты қолданылатын табыс салығының мөлшерлемесі 20% құрайды (2017 ж.: 20%).

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**  
**34 Табыс салығы (жалғасы)**

Төменде салық салу бойынша нақты шығындармен теориялық салық шығындарының салыстырмасы көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж.</b>	<b>2017 ж.</b>
<b>Салық салуға дейінгі пайда</b>	<b>52,417,287</b>	<b>51,750,233</b>
20% заңнамалық белгіленген мөлшерлеме бойынша теориялық салық аударымдары (2017 ж.: 20%)	10,483,457	10,350,047
- Бағалы қағаздар бойынша салық салынбайтын табыс	(8,450,673)	(10,281,033)
- Өзге салық салынбайтын табыстар	(3,814,726)	(1,473,802)
- Қаржы активтері бойынша құнсызданудан шегерілмейтін залалдар	12,002,608	4,869,349
- Өзге шегерілмейтін шығындар	4,804,517	1,801,146
- Алдыңғы жылдар үшін ағымдағы табыс салығы бойынша шығындарды түзету	804,335	(282,490)
- Бұрын танылмаған салық активі	-	1,978,656
- Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтеріндегі өзгерістер	679,858	545,851
- Тікелей инвестициялар қорларын қайта құрылымдау*	(2,358,532)	-
- Кейінге қалдырылған салық активтерін есептен шығару	3,037,456	643,045
- Өзге тұрақты айырмашылықтар	511,002	11,924
<b>Бір жылдағы табыс салығы бойынша шығындар</b>	<b>17,699,302</b>	<b>8,162,693</b>

\*2018 жыл ішінде "ҚКМ" АҚ салық жүктемесін оңтайландыру мақсатында тікелей инвестициялар қорлары мен шетелдік еншілес кәсіпорындардың қайта құрылымдауын жүргізді және "ҚКМ" АҚ активтерін Kazyna Seriktes B.V. арнайы мақсаттағы компанияға (SPV) беру бойынша қажетті іс-шаралар өткізді. Активтерді беруге байланысты еншілес кәсіпорын салық салынатын пайданы және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша кейінге қалдырылған салық міндеттемесін 2,358,532 мың теңге сомасына азайтқан.

Кейінге қалдырылған салық активі мынадай баптарға қатысты танылмайды:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>2018 ж. 31 желтоқсаны</b>	<b>Жылдың ішіндегі өзгеріс</b>	<b>2017 ж. 31 желтоқсаны</b>	<b>Жылдың ішіндегі өзгеріс</b>	<b>Танылмаған кейінге қалдырылған салықтық активті есептен шығару</b>	<b>2017 ж. 1 қаңтары</b>
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	2,044,555	132,283	1,912,272	(257,054)	-	2,169,326
Келісілген мөлшерлеме бойынша есептелген және есептен шығарылған сыйақы	70,796	(9,072)	79,868	(1,350)	-	81,218
Өзгерістері белгілі кезең үшін пайда не залал құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын басқа қаржы активтері	620,077	11,933	608,144	97,026	-	511,118
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	1,493,731	302,897	1,190,834	91,047	-	1,099,787
Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар	379,442	37,571	341,871	-	(4,585,812)	4,927,683
Өзге активтер	13,110	(203)	13,313	(3,002)	-	16,315
Болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық залалы	1,879,120	354,323	1,524,797	164,222	-	1,360,575
Туынды қаржы құралдары	174,411	(280,755)	455,166	249,575	-	205,591
Өзге міндеттемелер	254,008	130,881	123,127	205,387	-	(82,260)
<b>Таза танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері</b>	<b>6,929,250</b>	<b>679,858</b>	<b>6,249,392</b>	<b>545,851</b>	<b>(4,585,812)</b>	<b>10,289,353</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**34 Табыс салығы (жалғасы)**

ХҚЕС және Қазақстан Республикасының салық заңнамасы арасындағы айырмашылық шоғырландырылған қаржылық есептілікті құрастыру мақсатында және табыс салығын есептеу мақсатында активтер мен міндеттемелердің баланстық құны арасындағы уақыт айырмашылықтарының пайда болуына әкеледі.

Төменде 20% (2017 ж.: 20%) мөлшерлемесі бойынша көрсетілетін осы уақыт айырмашылықтары қозғалысының салықтық салдарлары толық ұсынылған.

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Пайда		Меншікті	Холдинген	
	1 қаңтар 2018 ж.	немесе залал құрамында көрсетілген	құрамында тікелей көрсетілген	шығып қалу	31 желтоқсан 2018 ж.
<b>Салық салу базасын азайтатын/(көбейтетін) уақыт айырмашылықтарының салықтық ықпалы</b>					
Банктердегі қаражат	44,531,399	1,520,088	916,487	-	46,967,974
Клиенттерге берілген кредиттер	19,002,235	3,281,205	-	-	22,283,440
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	1,912,272	132,283	-	-	2,044,555
Келісілген мөлшерleme бойынша есептелген және есептен шығарылған сыйақы	79,868	(9,072)	-	-	70,796
Инвестициялық бағалы қағаздар	38,382	(3,646)	-	-	34,736
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	1,190,834	302,897	-	-	1,493,731
Қауымдастырылған және еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	226,667	(29,909)	-	-	196,758
Негізгі құралдар	(913,554)	(4,606)	-	78,090	(840,070)
Инвестициялық меншік	2,604,000	352,667	-	-	2,956,667
Өзге активтер	(7,031,961)	4,535,272	9,955	-	(2,486,734)
Болашақ кезеңге ауыстырылатын салық шығыстары	1,905,908	82,123	-	-	1,988,031
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(138,211,344)	(4,895,213)	-	-	(143,106,557)
Банктерден және өзге қаржы институттарынан қарыздар	(8,759,628)	1,430,378	-	-	(7,329,250)
Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар	(956,630)	65,983	(6,318,618)	-	(7,209,265)
Өзге міндеттемелер	66,556,496	7,762,914	22,269	-	74,341,679
<b>Өтеу мүмкіндігін бағалауға дейін кейінге қалдырылған таза салық міндеттемесі</b>	<b>(17,825,056)</b>	<b>14,523,364</b>	<b>(5,369,907)</b>	<b>78,090</b>	<b>(8,593,509)</b>
Танылған кейінге қалдырылған салық активі	4,347,437	(344,944)	-	(158,278)	3,844,215
Танылған кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	(28,421,885)	14,346,728	(5,369,907)	78,090	(19,366,974)
<b>Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемесі</b>	<b>(24,074,448)</b>	<b>14,001,784</b>	<b>(5,369,907)</b>	<b>(80,188)</b>	<b>(15,522,759)</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**34 Табыс салығы (жалғасы)**

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	1 қаңтар 2017 ж.	Пайда не залал құрамында танылған	Капитал құрамында тікелей көрсетілген	Сату үшін ұсталатын активтерде н/активтерг е аударым	31 желтоқсан 2017 ж.
<b>Салық салу базасын азайтатын/(көбейтетін) уақыт айырмашылықтарының салықтық ықпалы</b>					
Банктердегі қаражат	47,185,177	(2,653,778)	-	-	44,531,399
Клиенттерге берілген несиелер	13,489,478	5,512,757	-	-	19,002,235
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	2,169,326	(257,054)	-	-	1,912,272
Келісілген мөлшерлеме бойынша есептелген және есептен шығарылған сыйақы	81,218	(1,350)	-	-	79,868
Инвестициялық бағалы қағаздар	3,982	34,400	-	-	38,382
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	1,099,787	91,047	-	-	1,190,834
Қауымдастырылған және еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	4,888,873	(4,662,206)	-	-	226,667
Негізгі құралдар	(917,786)	4,232	-	-	(913,554)
Инвестициялық меншік	3,146,029	(542,029)	-	-	2,604,000
Өзге активтер	(9,897,223)	2,865,262	-	-	(7,031,961)
Болашақ кезеңге ауыстырылатын салық шығыстары	4,983,703	(3,077,795)	-	-	1,905,908
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(125,326,735)	(12,884,609)	-	-	(138,211,344)
Банктерден және өзге қаржы институттарынан қарыздар	(9,699,394)	2,355,927	(1,416,161)	-	(8,759,628)
Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар	(1,017,725)	61,095	-	-	(956,630)
Өзге міндеттемелер	58,754,007	7,804,266	(1,777)	-	66,556,496
<b>Өтеу мүмкіндігін бағалауға дейін кейінге қалдырылған таза салық міндеттемесі</b>	<b>(11,057,283)</b>	<b>(5,349,835)</b>	<b>(1,417,938)</b>	<b>-</b>	<b>(17,825,056)</b>
Танылған кейінге қалдырылған салық активі	4,813,645	(437,173)	-	(29,035)	4,347,437
Танылған кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	(26,160,281)	(729,415)	(1,417,938)	(114,251)	(28,421,885)
<b>Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемесі</b>	<b>(21,346,636)</b>	<b>(1,166,588)</b>	<b>(1,417,938)</b>	<b>(143,286)</b>	<b>(24,074,448)</b>

Холдингтің қолданыстағы құрылымын және қазақстандық салық заңнамасының ерекшеліктерін ескере отырып, Холдингтің бір кәсіпорындарының салықтық шығыстары мен ағымдағы салық активтері Холдингтің басқа кәсіпорындарының ағымдағы салық міндеттемелері мен салық салынатын кірісіне жатқызылмайды, және, демек, салықтар тіпті жиынтық салық шығысы болса да, есептелуі мүмкін. Сол себепті кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері, тек егер олар салық салынуға жататын бір кәсіпорынға және бір ғана салықтық басқару органына жататын болса, өзара есепке жатқызылады.

Табыс салығы бойынша салық салынатын базаның мөлшерін азайтатын уақыт айырмашылықтарын пайдалану мерзімі Қазақстан Республикасының қолданыстағы салық заңнамасымен шектелмеген. Болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық залалын пайдалану мерзімі 2019-2028 жылдары аяқталады.

**35 Қаржылық тәуекелдерді басқару**

Холдингтің тәуекелдерін басқару қаржылық, операциялық және заңдық тәуекелдерге қатысты жүзеге асырылады. Қаржылық тәуекел нарықтық тәуекелді (валюталық тәуекелден, пайыздық мөлшерлеме тәуекелінен және өзге баға тәуекелінен тұрады), несиелік тәуекелді және өтімділік тәуекелін қамтиды. Қаржылық тәуекелдерді басқарудың басты міндеті тәуекел лимиттерін анықтау және белгіленген лимиттердің сақталуын әрі қарай қамтамасыз ету болып табылады. Операциялық және заңдық тәуекелдерді басқару операциялық және заңдық тәуекелдерді азайту мақсатында ішкі регламенттер мен рәсімдердің тиісінше сақталуын қамтамасыз етуге тиіс.



### **35 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)**

**Холдингінің тәуекелдерді басқару жөніндегі ережелері мен рәсімдері.** Холдингінің тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаты Холдинг ұшырайтын тәуекелдерді анықтауға, талдауға және басқаруға, тәуекелдер лимиттерін және тиісті бақылауды белгілеуге, сондай-ақ тәуекелдер деңгейін және олардың орнатылған лимиттерге сәйкестігін үнемі бағалауға бағытталған. Еншілес кәсіпорындардың тәуекелдерін басқару жөніндегі саясат және рәсімдер нарық жағдайының өзгерістерін, ұсынылатын өнімдер мен қызметтерді және пайда болатын ең үздік тәжірибені көрсету мақсатында тұрақты негізде қайта қаралады. Холдингінің тәуекелдерді басқару саясаты 2013 жылдың қазан айында бекітілді.

Тәуекелдерді басқару бойынша саясаттың мақсаттары келесіден тұрады :

- Холдингі басқару элементі ретінде тәуекелдерді басқарудың интеграцияланған үдерісі мен тиімді кешендік жүйені құру және тәуекелдерді басқарудың әдістері мен рәсімдеріне қолданылатын бірегей стандартталған тәсіл негізінде Холдингінің қызметін тұрақты жетілдіру;
- ұстап тұрушы қабілетті анықтау және қабылданған тәуекелдерді тиімді басқаруды қамтамасыз ету ;
- тәуекелдерді уақытылы анықтау ;
- залалды барынша азайту және әлеуетті шығынның орнын толтыруға жұмсалған ағымдағы шығынды төмендету.

**Тәуекелдерді басқару құрылымы.** Холдингінің тәуекелдерін басқару құрылымы Холдингінің келесі органдары мен құрылымдық бөлімшелерінің қатысуымен бірнеше деңгейде тәуекелдерді басқарумен берілген: Директорлар кеңесі, Басқарма, Активтер мен пассивтерді басқару комитеті, Тәуекелдерді басқару департаменті, Ішкі аудит қызметі, алқалы органдар мен басқа құрылымдық бірліктер.

*Директорлар кеңесі.* Тәуекелдерді басқарудың бірінші деңгейі Холдингінің Директорлар кеңесімен берілген. Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару бойынша бақылау жүйесінің тиісті қызмет етуі үшін, басты тәуекелдерді және тәуекелдерді корпоративтік басқару жүйесін басқару үшін толық жауапты болады. Директорлар кеңесі Холдингінің қызметінің міндеттерін анықтайды және тәуекелдерді басқаруға қатысты құжаттарды бекітеді.

*Басқарма.* Тәуекелдерді басқарудың екінші деңгейі Холдингінің Басқармасымен берілген. Холдингінің Басқармасы корпоративтік саясаттың талаптарына сәйкес қамтамасыз ету мақсатында тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін және тәуекелді бақылау құрылымын құрғаны үшін жауапты болады. Басқарма тәуекелдерді басқаруды және Холдингінің тәуекелдерін басқару философиясын көрсететін «тәуекелдерді саналы түсіну» мәдениетін құрғаны үшін жауапты болады. Басқарма сондай-ақ барлық қызметкердің тәуекелдерді басқаруға айқын нақты жауаптылығы болатын және өз міндеттерін тиісті түрде атқарғаны үшін жауапты болатын тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін енгізгені үшін жауапты болады. Басқарма тиісті комитеттерді құру арқылы тәуекелдерді басқару саласында өз функцияларының бөлігін жүзеге асыруға уәкілетті.

*Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитеті.* Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитеті Холдинг Директорлар кеңесінің тұрақты әрекет ететін алқалы консультациялық органы болып табылады және Директорлар кеңесіне Холдингінің қаржы-шаруашылық қызметін бақылаудың тиімді жүйесін орнату (оның ішінде шоғырландырылған қаржы есебінің толықтығы мен дұрыстығын бақылау), ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару жүйесінің сенімділігі мен тиімділігін қадағалау, сондай-ақ корпоративтік басқару саласындағы құжаттарды іске асыру, ішкі және сыртқы аудиттің тәуелсіздігін бақылау бойынша ұсынымдарды Директорлар кеңесіне дайындау арқылы Директорлар кеңесі жұмысының тиімділігі мен сапасы арттыру мақсатында құрылады.

*Активтер мен пассивтерді басқару комитеті («АПБК»).* АПБК Холдингінің Басқармаға есеп беретін және қызметін Басқарма белгілеген өкілеттіктер шегінде жүзеге асыратын, тұрақты қызмет ететін алқалы органы болып табылады. АПБК негізгі мақсаттары мынадай: Холдингінің активтері мен пассивтерін басқару саласында уақытылы және тиісті шешімдердің қабылдануын қамтамасыз ету, Холдингпен ынтымақтастық үшін әріптестерді тарту, қаржылық тұрақтылықтың жеткілікті деңгейін сақтап отыру; инвестициялық шешімдерді қабылдау кезінде Холдингінің кірісін арттыру және тәуекелдерін азайту.

*Тәуекелдерді басқару департаменті.* Тәуекелдерді басқару процесінің үшінші деңгейін Тәуекелдерді басқару департаменті ұсынады. Тәуекелдерді басқару департаментінің мақсаттары тәуекелдерді жалпы басқаруды және қолданыстағы заңнаманың талаптарына сәйкестікті бақылауды, сондай-ақ қаржылық және қаржылық емес тәуекелдер бойынша есептілікті анықтау, бағалау, басқару және ұсынудың ортақ қағидалары мен әдістерінің іске асырылуын бақылауды қамтиды.

*Ішкі аудит қызметі.* Холдингінің Ішкі аудит қызметі тәуекелдерді басқару барысында тәуекелдерді басқару рәсімдеріне және тәуекелдерді бағалау әдістеріне аудитті жүргізеді және тәуекелдерді басқару рәсімдерінің тиімділігін арттыруға бағытталған ұсыныстарды әзірлейді. Ішкі аудит қызметі тәуекелдерді басқару жүйесі бойынша есептерді Холдингінің Директорлар кеңесіне ұсынады және бекітілген нормативтік құжаттарға сәйкес өзге функцияларды орындайды.

### **35 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)**

#### **Тәуекелдерді басқару құрылымы (жалғасы)**

*Құрылымдық бірліктер.* Тәуекелдерді басқару құрылымында ең маңызды бөліктердің бірі әрбір қызметкер ұсынатын Холдингінің құрылымдық бірліктері болып табылады. Құрылымдық бірліктер (тәуекелдер иелері) тәуекелдерді басқару процесінде басты рөл атқарады. Холдинг қызметшілері күн сайын тәуекелдермен жұмыс жасайды, тәуекелдерді басқарады және тәуекелдердің өз қызмет саласына әлеуетті ықпалын бақылайды. Құрылымдық бірліктер тәуекелдерді басқару бойынша іс-әрекеттер жоспарын жүзеге асыру, өз қызмет саласындағы ірі тәуекелдерді уақытында анықтау мен хабардар ету және жұмыс жоспарына енгізілуі тиіс тәуекелдерді басқару жөнінде ұсыныстарды әзірлеу үшін жауап береді.

*Несиелік тәуекел.* Холдинг қаржы құралдарымен операцияларға қатысушы тараптың біреуі шарт бойынша өз міндеттемелерін орындамағаны салдарынан басқа тараптың қаржы шығыстарын тану себебі болуы мүмкін тәуекелі болып табылатын несиелік тәуекелге ұшырайды. Несиелік тәуекел Холдингінің және еншілес кәсіпорындарының контрагенттермен несиелік және өзге операциялар нәтижесінде туындайды, солардың салдарынан қаржылық активтер пайда болады.

Холдингінің несиелік тәуекелінің ең үлкен деңгейі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қаржы активтерінің баланстық құнында көрсетіледі. Несиені ұсыну бойынша кепілдіктер мен міндеттемелер үшін несиелік тәуекелдің ең үлкен деңгейі міндеттеме сомасына тең. Несиелік тәуекелді төмендету кепілдікті қамтамасыз ету және несиенің сапасын жақсартудың өзге шаралары есебінен іске асырылады.

Холдингінің еншілес кәсіпорындары еншілес кәсіпорынның өзінің және «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ қаржы активтері мен міндеттемелерін басқару регламентіне, сондай-ақ Холдингінің еншілес кәсіпорындарында несиелік тәуекелді реттейтін өзге ішкі нормативтік құжаттарға сүйене отырып, бір қарыз алушыға немесе байланысты қарыз алушылардың тобына лимитті қоса алғанда, контрагенттермен операцияларға лимитті белгілеп, несиелік тәуекелді бақылайды. Еншілес кәсіпорындардың басшылығы өнімдер және экономиканың салалары бойынша несиелік тәуекелдің лимиттерін үнемі бекітеді. Осындай тәуекелдердің мониторингі тұрақты түрде жүзеге асырылады, бұл ретте лимиттер жылына кемінде бір рет қайта қаралады.

Клиенттермен жұмыс істеу жөніндегі менеджерлерден түскен несиелік өтінімдер несиелік лимитті бекіту үшін еншілес кәсіпорынның тиісті Несиелік комитетіне беріледі. Сондай-ақ несиелік тәуекелді басқару кәсіпорындар мен жеке тұлғалардың кепілі мен кепілдігін алу арқылы іске асырылады. Несиелік тәуекелдің мониторингі мақсатында қызметшілер клиенттің қаржы көрсеткіштері мен бизнесін құрылымдық талдау негізінде тұрақты есептерді жасайды. Несие қабілеттілігі нашарлап бара жатқан клиенттерге қатысты елеулі тәуекелдер туралы бүкіл ақпарат оның хабарына дейін жеткізіледі және онымен талқыланады.

Холдингінің еншілес кәсіпорындары несиелерді өтеу мерзімдері бойынша талдауды және мерзімі өтіп кеткен қалдықтардың кейінгі бақылауын жүзеге асырады. Әрі қарай еншілес кәсіпорынның басшылығы берешек мерзімдері туралы деректерді және несиелік тәуекел туралы өзге ақпаратты тиісті еншілес кәсіпорынның директорлар кеңесіне және Холдинг басшылығына ұсынады.

Теңгерімнен тыс қаржы құралдары бойынша несиелік тәуекел осы қаржы құралымен операцияға басқа қатысушының шарт ережелерін орындай алмау қабілетіне байланысты шығыстар ықтималдығы сияқты анықталған. Холдингінің еншілес кәсіпорындары мәмілелерді бекіту, тәуекелді шектейтін лимиттерді пайдалану рәсімдеріне және мониторинг рәсімдеріне негізделген баланстық қаржы құралдарына қатысты сияқты шартты міндеттемелерге қатысты дәл сол несиелік саясаттарды қолданады.

*Нарықтық тәуекел.* Холдинг нарықта жалпы және ерекше өзгерістердің тәуекеліне ұшырайтын (а) валюталық, (б) проценттік және (в) үлестік құралдар бойынша ашық позициялармен байланысты нарықтық тәуекелге ұшырауы мүмкін. Холдинг басшылығы қабылданатын тәуекелдің деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді және ай сайынғы негізде олардың сақталуын бақылайды. Холдингінің еншілес кәсіпорындары Холдингінің белгілеген жалпы лимиттері негізінде жекелеген лимиттерді белгілейді және күнделікті негізде олардың сақталуына мониторингі жүргізеді. Алайда осы әдістің қолданылуы нарықта анағұрлым елеулі өзгерістер орын алған жағдайда белгіленген лимиттерден асып кететін шығыстардың құрылуына қарсы шыға алмайды.

*Валюталық тәуекел.* Холдинг басшылығы валюталар бөлінісінде және жалпы, әрбір күннің соңына қарай және бір күн шегінде қабылданатын тәуекелдің деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді. Холдинг белгілеген лимиттер негізінде еншілес кәсіпорындар өздеріне қатысты лимиттерді белгілейді және күнделікті негізде олардың сақталуын бақылайды.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**35 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)**

**Тәуекелдерді басқару құрылымы (жалғасы)**

**Валюталық тәуекел (жалғасы)**

Төменде кестеде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдингінің валюталық тәуекелінің жалпы талдауы ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Қазақстандық теңге</b>	<b>АҚШ доллары</b>	<b>Еуро</b>	<b>Басқасы</b>	<b>Жиыны</b>
<b>АКТИВТЕР</b>					
Ақшалай қаражат және оның баламалары	557,208,641	76,942,445	9,014,100	1,006,961	644,172,147
Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	442,309	-	-	-	442,309
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	275,164,588	-	-	-	275,164,588
Депозиттер	123,857,102	24,385,438	-	4,805,955	153,048,495
Клиенттерге берілген кредиттер	1,424,757,290	958,563,507	14,618,337	1,493,482	2,399,432,616
Өзгерістері белгілі бір кезең үшін пайда немесе залал құрамында көрсетілетін, әділ құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	17,980,067	-	-	-	17,980,067
Өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	186,387,945	200,252,417	-	259,876	386,900,238
Амортизацияланатын құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	196,791,828	-	-	-	196,791,828
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	275,255,229	-	-	-	275,255,229
Өзге қаржы активтері	20,236,063	942,323	2,012	21	21,180,419
<b>Монетарлық қаржы активтерінің жиыны</b>	<b>3,078,081,062</b>	<b>1,261,086,130</b>	<b>23,634,449</b>	<b>7,566,295</b>	<b>4,370,367,936</b>
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР</b>					
Клиенттердің қаражаты	640,371,791	9,055,345	45,209	-	649,472,345
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	910,348,766	529,437,780	-	-	1,439,786,546
Субординарлық борыш	6,074,969	-	-	-	6,074,969
Банктерден және өзге қаржы институттарынан алынған қарыздар	109,579,163	698,067,385	13,593,161	16,260,006	837,499,715
ҚР Үкіметінен алынған қарыздар	208,394,935	436,382	-	-	208,831,317
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	4,699,589	-	-	-	4,699,589
Өзге қаржы міндеттемелері	37,489,814	1,214,310	8,761,511	2,956	47,468,591
<b>Монетарлық қаржы міндеттемелері жиыны</b>	<b>1,916,959,027</b>	<b>1,238,211,202</b>	<b>22,399,881</b>	<b>16,262,962</b>	<b>3,193,833,072</b>
<b>Туынды қаржы құралдарына дейінгі таза ұстаным</b>	<b>1,161,122,035</b>	<b>22,874,928</b>	<b>1,234,568</b>	<b>(8,696,667)</b>	<b>1,176,534,864</b>
Туынды қаржы құралдары бойынша талаптар	-	23,425,220	-	-	23,425,220
Туынды қаржы құралдары бойынша міндеттемелер	(11,111,150)	-	-	-	(11,111,150)
<b>Таза ұстаным жиыны</b>	<b>1,150,010,885</b>	<b>46,300,148</b>	<b>1,234,568</b>	<b>(8,696,667)</b>	<b>1,188,848,934</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**35 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)**

**Тәуекелдерді басқару құрылымы (жалғасы)**

**Валюталық тәуекел (жалғасы)**

Төменде кестеде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдингінің валюталық тәуекелінің жалпы талдауы ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Қазақстандық теңге</b>	<b>АҚШ доллары</b>	<b>Еуро</b>	<b>Басқасы</b>	<b>Жиыны</b>
<b>АКТИВТЕР</b>					
Ақшалай қаражат және оның баламалары	481,587,468	186,289,149	3,911,010	310,639	672,098,266
Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	7,627,073	-	-	-	7,627,073
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	284,059,767	-	-	-	284,059,767
Депозиттер	123,698,177	71,235,706	-	1,164,741	196,098,624
Клиенттерге берілген кредиттер	1,190,606,728	831,389,724	15,956,434	2,440,677	2,040,393,563
Инвестициялық бағалы қағаздар	396,640,117	164,549,974	-	247,610	561,437,701
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	230,652,747	-	-	-	230,652,747
Өзге қаржы активтері	22,306,404	6,402,855	2,534	-	28,711,793
<b>Монетарлық қаржы активтері жиыны</b>	<b>2,737,178,481</b>	<b>1,259,867,408</b>	<b>19,869,978</b>	<b>4,163,667</b>	<b>4,021,079,534</b>
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР</b>					
Клиенттердің қаражаты	530,009,669	9,299,821	245	-	539,309,735
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	660,273,999	465,705,807	-	-	1,125,979,806
Субординарлық борыш	5,381,557	-	-	-	5,381,557
Банктерден және өзге қаржы институттарынан алынған қарыздар	89,489,958	890,152,084	15,235,505	15,311,092	1,010,188,639
ҚР Үкіметінен алынған қарыздар	179,651,932	377,467	-	-	180,029,399
Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер	2,753,547	-	-	-	2,753,547
Өзге қаржы міндеттемелері	20,320,671	15,356,582	4,566,040	2,218	40,245,511
<b>Монетарлық қаржы міндеттемелері жиыны</b>	<b>1,487,881,333</b>	<b>1,380,891,761</b>	<b>19,801,790</b>	<b>15,313,310</b>	<b>2,903,888,194</b>
<b>Туынды қаржы құралдарына дейінгі таза ұстаным</b>	<b>1,249,297,148</b>	<b>(121,024,353)</b>	<b>68,190</b>	<b>(11,149,643)</b>	<b>1,117,160,114</b>
Туынды қаржы құралдары бойынша талаптар	-	180,254,422	-	-	180,254,422
Туынды қаржы құралдары бойынша міндеттемелер	(109,071,780)	-	-	-	(109,071,780)
<b>Таза ұстаным жиыны</b>	<b>1,140,225,368</b>	<b>59,230,069</b>	<b>68,190</b>	<b>(11,149,643)</b>	<b>1,188,373,982</b>

Жоғарыда ұсынылған туынды қаржы құралдары ақшалай қаржы активтері немесе ақшалай қаржы міндеттемелері болып табылады және есептік кезеңнің соңына қарай тиісті валютаның әділ құнын бейнелейді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте теңгемен ұсынылған қаржылық жалдау бойынша 113,323,460 мың теңге (2017 ж. 96 293 765 мың теңге) сомасындағы дебиторлық берешек, әділ құн бойынша бағаланатын кіріктірілген туынды құралдарды қамтиды, оның ішінде 9,740,352 мың теңге АҚШ доллары бағамының қымбаттауына байланысты (2017 ж.: 9,268,409 мың теңге) және 12,730,558 мың теңге Ресей рублы бағамының қымбаттауына байланысты (2017 ж.: 18,258,001 мың теңге).

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**35 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)**

**Тәуекелдерді басқару құрылымы (жалғасы)**

**Валюталық тәуекел (жалғасы)**

Төменде кестеде Холдингінің функционалдық валютасы үшін есептік кезеңнің соңында қолданылатын айырбастау бағамдарының ықтимал өзгерістері нәтижесінде кіріске ықпал ұсынылған, бұл ретте, барлық қалған ауыспалы сипаттамалар өзгермеген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
АҚШ долларының 20% нығаюы (2017: 20% нығаю)	7,408,024	9,476,811
АҚШ долларының 20% әлсіреуі (2017: 20% әлсіреу)	(7,408,024)	(9,476,811)
Еуроның 20% нығаюы (2017: 20% нығаю)	197,531	10,910
Еуроның 20% әлсіреуі (2017: 20% әлсіреу)	(197,531)	(10,910)
Өзге валюталардың 20% нығаюы (2017: 20% нығаю)	(1,391,467)	(1,783,943)
Өзге валюталардың 20% әлсіреуі (2017: 20% әлсіреу)	1,391,467	1,783,943

Жоғарыда келтірілген талдау тек ақшалай активтер мен міндеттемелерді ғана қамтиды. Холдинг үлестік құралдарға және ақшалай емес активтерге инвестициялар елеулі валюталық тәуекелдің пайда болуына әкеліп соқпайды деп санайды. Тәуекел тек Холдингінің функционалдық валютасынан айрықша валюталардағы ақшалай қалдықтар үшін ғана есептелген.

**Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі.** Холдинг өзіне нарықтық проценттік ставкалар ауытқуларының өзінің қаржылық жағдайына және ақшалай қаражаттың ағымдарына ықпалымен байланысты тәуекелді қабылдайды. Осындай ауытқулар проценттік маржаның деңгейін арттыруы мүмкін, алайда проценттік ставкалар кенеттен өзгерген жағдайда проценттік маржа төмендеуі не шығыстардың пайда болуына әкелуі мүмкін. Еншілес кәсіпорындардың проценттік тәуекелін басқару жұмсалған қаражатты толық жабу қағидаларына негізделеді – түскен проценттік табыс қаражатты тарту және орналастыру бойынша шығындарды өтеп, таза кіріс пен бәсекеге қабілеттіліктің алынуын қамтамасыз етуге тиіс. Проценттік тәуекел бойынша есеп сыйақының проценттік ставкаларының өзгеруіне сезімтал, өтелу күніне (тіркелген ставкалар жағдайында) немесе кезекті қайта бағалауға дейін қалған уақытқа (құбылмалы ставкалар жағдайында) байланысты уақыт аралықтары бойынша экономикалық біртекті және маңызды баптарға топтастырылған активтердің, міндеттемелердің, баланстан тыс талаптар мен міндеттемелердің таратылуын білдіреді. Холдинг Басқармасы ескерілетін активтердің, міндеттемелердің, баланстан тыс талаптар мен міндеттемелердің баптарын және уақыт аралықтарын өзгерте алады.

Төменде кестеде Холдингінің проценттік тәуекелінің жалпы талдауы келтірілген. Сондай-ақ онда көрсетілген күннің қайсысы ертерек түсетініне байланысты шарттарға не өтелу мерзімдеріне сәйкес проценттік ставкаларды қайта қарау күндері бойынша бөлініп, баланстық құнымен Холдингінің қаржы активтері мен міндеттемелерінің жалпы сомалары берілген.

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Талап өткенге дейін және 1 айдан кем</b>	<b>1 айдан 6 айға дейін</b>	<b>6 айдан 12 айға дейін</b>	<b>1 жылдан артық</b>	<b>Ақшалай емес</b>	<b>Пайызсыз</b>	<b>Жиыны</b>
<b>31 желтоқсан 2018 жыл</b>							
Қаржы активтері жиыны	1,094,126,887	300,183,737	185,823,086	2,686,427,019	116,043,296	118,072,907	4,500,676,932
Қаржы міндеттемелері жиыны	(667,202,022)	(35,446,145)	(74,184,461)	(2,369,108,407)	-	(47,892,037)	(3,193,833,072)
<b>2018 жылғы 31 желтоқсанға пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық</b>	<b>426,924,865</b>	<b>264,737,592</b>	<b>111,638,625</b>	<b>317,318,612</b>	<b>116,043,296</b>	<b>70,180,870</b>	<b>1,306,843,860</b>
<b>31 желтоқсан 2017 жыл</b>							
Қаржы активтері жиыны	923,925,283	450,178,310	224,050,579	2,316,814,314	67,912,027	177,977,057	4,160,857,570
Қаржы міндеттемелері жиыны	(368,317,146)	(186,355,784)	(75,247,744)	(2,233,677,373)	-	(40,290,147)	(2,903,888,194)
<b>2017 жылғы 31 желтоқсанға пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық</b>	<b>555,608,137</b>	<b>263,822,526</b>	<b>148,802,835</b>	<b>83,136,941</b>	<b>67,912,027</b>	<b>137,686,910</b>	<b>1,256,969,376</b>

### 35 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

#### Тәуекелдерді басқару құрылымы (жалғасы)

##### Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі (жалғасы)

Холдингінің барлық борыштық құралдары бойынша пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау тіркелген пайыздық мөлшерлемесі бар қаржы құралдарын қоспағанда, орташа есеппен 1 жылға дейінгі мерзімде жүргізіледі.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әрекет ететін міндеттемелер және пайыздық активтер бойынша қайта қаралған позицияларды және пайыздық мөлшерлемелерді көбейту не азайту жағына қарай 100 базистік тармаққа табыстылық ауытқымасының параллельді жылжуының жеңілдетілген сценарийі негізінде жасалған, кіріс не шығыстың және капиталдың (салықтарды шегере отырып) пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне (сыйақы ставкаларын қайта қарау тәуекелі) сезімталдығын талдау мынадай әдіспен ұсынылуы мүмкін :

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2018 ж.	2017 ж.
100 базистік тармаққа параллельді көбейту (2017 ж.: 100 базистік тармақ)	4,996,548	6,052,262
100 базистік тармаққа параллельді азайту (2017 ж.: 100 базистік тармақ)	(4,996,548)	(6,052,262)

Холдинг қаржы құралдары бойынша пайыздық мөлшерлемелердің мониторингін жүзеге асырады. Төменде кестеде Холдингінің басты жетекшілері талқылаған есептер негізінде тиісті есепті күнге қарай пайыздық мөлшерлемелер ұсынылған. Бағалы қағаздарға қатысты, пайыздық мөлшерлемелер есепті күні нарықта белгіленген бағаларға негізделген өтелуге табыстылықты білдіреді:

	31 желтоқсан 2018 ж.			31 желтоқсан 2017 ж.		
	Қазақстан- дық теңге	АҚШ доллары	Өзге	Қазақстан- дық теңге	АҚШ доллары	Өзге
<b>Активтер</b>						
Ақшалай қаражат және оның баламалары	7.24%	0.84%	0.81%	8.54%	0.21%	4.01%
Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын басқа қаржы құралдары	-	-	-	4.93%	-	-
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	5.69%	-	-	5.35%	-	-
Депозиттер	5.86%	1.46%	-	8.25%	5.58%	-
Клиенттерге берілген кредиттер	8.37%	5.94%	6.05%	8.02%	6.08%	6.13%
Өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	7.79%	3.90%	5.38%	-	-	-
Өзгерістері белгілі бір кезең үшін пайда немесе залал құрамында көрсетілетін, әділ құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	7.14%	-	-	-	-	-
Амортизацияланатын құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	8.41%	-	-	-	-	-
Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	-	-	-	5.81%	3.53%	5.38%
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	5.63%	-	-	6.03%	-	-
<b>Міндеттемелер</b>						
Клиенттердің қаражаты	2.02%	-	-	1.99%	-	-
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	8.59%	12.57%	-	9.49%	4.50%	-
Субординарлық борыш	7.67%	-	-	7.67%	-	-
Банктерден және өзге қаржы институттарынан алынған қарыздар	5.94%	3.86%	7.47%	4.63%	3.65%	1.74%
Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар	6.48%	-	-	5.29%	-	-

## **35 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)**

### **Тәуекелдерді басқару құрылымы (жалғасы)**

#### **Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі (жалғасы)**

Холдинг қарыз алушыға несиені мерзімінен бұрын өтеу құқығын беретін ипотекалық несиелерді қоса алғанда, тіркелген не құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар несиелерді ұсыну есебінен мерзімінен бұрын өтеу тәуекеліне ұшырайды. Ағымдағы есептік кезеңнің соңында Холдингтің қаржы нәтижесі мен капиталы мерзімінен бұрын өтеу кезіндегі мөлшерлемелердегі өзгерістерге айтарлықтай тәуелді болмайтын еді, себебі осындай несиелер амортизациялық баға бойынша көрсетіледі, ал мерзімінен бұрын өтеу сомасы клиенттерге несиелер мен аванстардың амортизациялық бағасына сәйкес келеді не дерлік сай келеді (2016 жылы: елеулі әсер болған жоқ).

**Өтімділік тәуекелі.** Өтімділік тәуекелі – бұл Холдинг және оның жекелеген еншілес кәсіпорындары өздерінің міндеттемелерін орындау мақсатында ақшалай қаражатты тартуда қиындықтарға тап болу мүмкіндігінің тәуекелі. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері бойынша сәйкессіздіктер болған жағдайда туындайды, бұл Холдингтің және оның еншілес кәсіпорындарының өзінің баланстық және баланстан тыс міндеттемелері бойынша уақытында жауап беру үшін қолайлы бағамен жеткілікті өтімді қаражаттармен жеке қамтамасыз етілуіне ықпал етеді. Активтер мен міндеттемелер бойынша өтеу мерзімдері мен проценттік ставкалардың үйлесуі және/немесе бақыланатын үйлеспеуі Холдингті қоса алғанда, қаржы институттарын басқаруда негіз қалаушы сәт болып табылады. Жүргізілетін операциялардың сан алуандығы және олармен байланысты тұрлаусыздық салдарынан активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері бойынша толық сәйкестік қаржы институттары үшін қарапайым тәжірибе болып табылмайды, бұл операциялардың табыстылығын көбейтуге мүмкіндік береді, алайда шығыстардың пайда болу тәуекелін арттырады.

Холдинг еншілес кәсіпорындарымен бірге өтеу мерзімдері түскен сайын барлық міндеттемелерді орындау үшін қажетті, ақшалай қаражаттың үнемі болуын қамтамасыз ету мақсатында өтімділікті басқаруды жүзеге асырады.

Холдинг өтімділік тәуекелін Директорлар кеңесі мен Басқарма бекіткен Холдингтің тәуекелдерді басқару саясаты, Холдингтің уақытша-бос ақшалай қаражатымен тәуекелдерді басқару қағидалары, Қаржы активтері мен міндеттемелерін басқару регламенті аясында басқарады. Құжаттар өтімділік шығындарының тәуекелін басқарудың негізгі процестері мен тәртібін айқындайды, сондай-ақ барлық міндеттемелерді жабуға Холдинг қаражатының жеткіліктігін қамтамасыз ету және өтімділік шығындарының тәуекелін тиімді басқару мақсатында осы процеске Холдингтің тартылған құрылымдық бөлімшелерінің функциялары мен өкілеттіктерін белгілейді.

Көрсетілген құжаттар аясында өтімділікті жоғалту тәуекелі мынадай құралдардың/аналитикалық есептердің көмегімен өлшенеді және бақыланады: өтімділіктің тұрақты және шарттық нормативтері; өтімді құралдардың ағымдағы қалдықтарын, өтімді құралдарының жоспарланатын ағымдарын/шығыуларын талдау; өтімділіктің ішкі коэффициенттері; өтімділік ауытқулары (гэп-анализ). Өтімді қаражаттың артық не аз болуын болдырмау үшін Холдингтің еншілес кәсіпорындарының активтері мен пассивтерін басқару комитеттері өтімді қаражатты тарту және пайдалану бойынша қызметті бақылайды.

Холдингтің еншілес кәсіпорындарының активтері мен пассивтерін басқару комитеттері еншілес кәсіпорындардың және Холдингтің өтімділік шығындарының тәуекелін азайту бойынша шараларды қабылдау үшін өтімділік тәуекелінің деңгейлеріне талдауды жүргізу арқылы өтімділік тәуекелін бақылайды. Ағымдағы өтімділікті басқаруды еншілес кәсіпорындардың қазынашылықтарының ағымдағы өтімділікті сақтау және ақшалай ағымдарды оңтайландыру үшін қаржы нарықтарында операцияларды жүргізетін департаменттері жүзеге асырады.

Холдингтің өтімділікті басқару жөніндегі рәсімдері мыналардан тұрады:

- негізгі валюталар бөлінісінде ақшалай ағымдарды болжау және осы ақшалай ағымдарға байланысты өтімді активтердің қажетті деңгейін есептеу;
- қаржыландыру көздерінің ертаратандырылған құрылымын қолдау;
- қарыз қаражатының шоғырлануын және құрылымын басқару;
- қаржыландыру бойынша жоспарларды әзірлеу;
- кассалық өтімділіктің ауытқуы жағдайында қорғау шарасы ретінде еркін жүзеге асыруға болатын жоғары өтімді активтердің портфеліне қызмет көрсету;
- өтімділікті және қаржыландырудың тапсырылған деңгейін сақтау бойынша резервтік жоспарларды әзірлеу;
- Холдинг өтімділігінің баланстық көрсеткіштерінің заңнамалық белгіленген нормативтерге сәйкестігіне бақылауды жүзеге асыру.

Еншілес кәсіпорындардың қазынашылықтары қаржы нарықтарында өтімділік бойынша позициялар мониторингін жүзеге асырады. Қалыпты нарықтық жағдайда Холдингтің жекелеген еншілес кәсіпорындарының өтімділік жағдайы туралы есептер Холдингтің жоғарғы басшылығына тұрақты негізде ұсынылады. Холдингтің өтімділігін басқару саясатына шешімдерді Холдинг Басқармасы және Активтер мен пассивтерді басқару комитеті қабылдайды.

### **35 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)**

#### **Тәуекелдерді басқару құрылымы (жалғасы)**

##### **Өтімділік тәуекелі (жалғасы)**

Төменде келтірілген кесте өтелуге дейін қалған шарт мерзімдері бойынша 2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша міндеттемелердің таратылуын көрсетеді. Кестедегі міндеттемелердің сомалары қаржылық жалдау бойынша міндеттемелердің ортақ сомасын (болашақ қаржы төлемдерін шегере отырып), алынған займдар бойынша міндеттемелердің ортақ сомасын, сондай-ақ қаржы кепілдіктерін қоса алғанда, келісімшарттық дисконтталмаған ақшалай ағымдарды білдіреді. Осы дисконтталмаған ақшалай ағымдар қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген сомалардан ерекшеленеді, себебі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі сомалар дисконтталған ақшалай ағымдарға негізделген. Қаржылық туынды құралдар, Холдинг өтелу мерзімге дейін туынды құралдар бойынша позицияның жабуын болжайтын жағдайларды қоспағанда, төленуге немесе алынуға келісімшарттық баға бойынша кестеге енгізілген. Осы жағдайда туынды құралдар күтілетін ақшалай ағымдар негізінде енгізілген. Өтелу мерзімдері бойынша талдау мақсаттары үшін енгізілген туынды қаржы құралдары гибридік (құрамдастырылған) қаржы құралдарынан бөлінбейді. Төленуге сома тіркелмеген болған жағдайда, кестедегі сома есептік кезеңнің соңында қолданылатын шарттарға негізделіп отырып, анықталады. Валюталық төлемдер есептік кезеңнің соңында спот айырбастау бағамын пайдалана отырып, қайта есептеледі.



**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**35 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)**

Төменде кестеде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтелу мерзімдері бойынша қаржы міндеттемелерінің талдауы ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Талап еткенге дейін және 1 айдан кем</b>	<b>1 айдан 6 айға дейін</b>	<b>6 айдан 12 айға дейін</b>	<b>12 айдан 5 жылға дейін</b>	<b>5 жылдан артық</b>	<b>Жиыны</b>
<b>Міндеттемелер</b>						
Клиенттердің қаражаты	118,606,611	22,651,286	28,555,026	313,683,392	212,724,127	696,220,442
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	46,639,746	29,425,625	35,462,905	1,015,887,877	1,198,461,695	2,325,877,848
Субординарлық борыш	-	5,743	-	51,687	115,272,827	115,330,257
Банктерден, өзге қаржы институттарынан және Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар	40,342,645	36,978,222	99,557,411	625,410,128	457,097,336	1,259,385,742
Өзге қаржы міндеттемелері	15,476,981	11,744,032	19,391,454	4,630,557	1,410,699	52,653,723
Өзге туынды қаржы құралдары						
- туынды қаржы құралдары бойынша талаптар	-	-	-	(23,425,220)	-	(23,425,220)
- туынды қаржы құралдары бойынша міндеттемелер	-	-	-	11,111,150	-	11,111,150
<b>Қаржы міндеттемелері бойынша әлеуетті болашақ төлемдер жиыны</b>	<b>221,065,983</b>	<b>100,804,908</b>	<b>182,966,796</b>	<b>1,947,349,571</b>	<b>1,984,966,684</b>	<b>4,437,153,942</b>
Кредиттерді ұсыну жөнінде кері қайтарылмайтын міндеттемелер	244,145,929	28,970,346	20,690,491	26,660,639	32,418,509	352,885,914
Кепілдіктер, аккредитивтер бойынша міндеттемелер және есеп айырысу операцияларымен байланысты өзге міндеттемелер	90,499,184	-	-	-	-	90,499,184
Инвестициялық сипаттағы шартты міндеттемелер	59,098,755	-	-	-	-	59,098,755
Инновациялық гранттарды үлестіру бойынша шартты міндеттемелер	8,822,271	-	-	-	-	8,822,271

Төменде кестеде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтелу мерзімдері бойынша қаржы міндеттемелерінің талдауы ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>Талап еткенге дейін және 1 айдан кем</b>	<b>1 айдан 6 айға дейін</b>	<b>6 айдан 12 айға дейін</b>	<b>12 айдан 5 жылға дейін</b>	<b>5 жылдан артық</b>	<b>Жиыны</b>
<b>Міндеттемелер</b>						
Клиенттердің қаражаты	102,298,937	30,390,552	33,109,193	246,742,214	155,004,302	567,545,198
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	1,723,209	28,653,121	37,723,330	847,875,284	1,152,465,908	2,068,440,852
Субординарлық борыш	-	-	5,743	-	115,301,542	115,307,285
Банктерден, өзге қаржы институттарынан және Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар	38,128,691	21,307,369	77,978,042	833,266,459	547,949,483	1,518,630,044
Өзге қаржы міндеттемелері	15,804,368	10,783,405	8,775,357	7,615,074	20,854	42,999,058
Өзге туынды қаржы құралдары						
- туынды қаржы құралдары бойынша талаптар	-	(107,318,622)	-	(72,935,800)	-	(180,254,422)
- туынды қаржы құралдары бойынша міндеттемелер	-	60,000,000	-	49,071,780	-	109,071,780
<b>Қаржы міндеттемелері бойынша әлеуетті болашақ төлемдер жиыны</b>	<b>157,955,205</b>	<b>43,815,825</b>	<b>157,591,665</b>	<b>1,911,635,011</b>	<b>1,970,742,089</b>	<b>4,241,739,795</b>
Кредиттерді ұсыну жөнінде кері қайтарылмайтын міндеттемелер	380,301,137	-	16,487,533	24,417,152	-	421,205,822
Кепілдіктер, аккредитивтер бойынша міндеттемелер және есеп айырысу операцияларымен байланысты өзге міндеттемелер	88,433,477	-	-	-	-	88,433,477
Инвестициялық сипаттағы шартты міндеттемелер	64,099,328	-	-	-	-	64,099,328
Инновациялық гранттарды үлестіру бойынша шартты міндеттемелер	12,262,174	-	-	-	-	12,262,174

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**35 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)**

Жоғарыда келтірілген кестеге енгізілген несиелерді ұсыну бойынша келісімшарттық міндеттемелердің жалпы сомасы болашақта төленуі талап етілетін ақшалай қаражаттың сомасын міндетті түрде білдірмейді, себебі осы міндеттемелердің көбісі олардың қолданыс мерзімдері аяқталғанда талап етілмеген немесе тоқтатылған болып қалуы мүмкін.

Клиенттердің қаражаты өтелуге дейін қалған мерзімдер бойынша көрсетілген талдауда берілген. Алайда Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес салымшылардың кез-келген уақытта банктерден өздерінің шұғыл депозиттерін алу құқығы бар, бұл ретте көптеген жағдайларда олар есептелген проценттік табысты алу құқығынан айырылады. Осы депозиттер шарттарда көрсетілген оларды өтеу мерзімдеріне сүйене отырып, ұсынылған.

Бұл депозиттер шарттарда белгіленген оларды өтеу мерзімдеріне байланысты ұсынылған .

Холдинг басшылығының пайымдауына, активтер мен міндеттемелер бойынша орналастыру және өтеу мерзімдерінің және проценттік ставкалардың үйлесуі және/немесе бақыланатын үйлеспейтін Холдингті табысты басқару үшін негіз қалаушы фактор болып табылады.

Төмендегі кестеде 2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсан бойынша қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есебінде көрсетілген сомалар талдауы ұсынылған (болжалды өтеу мерзімі тұрғысында).

	<b>Талап өтуге дейін және 1 айдан кем</b>	<b>1 айдан 6 айға дейін</b>	<b>6 айдан 12 айға дейін</b>	<b>1 жылдан 5 жылға дейін</b>	<b>5 жылдан артық</b>	<b>Мерзімсіз өтеу</b>	<b>Барлығы</b>
<b>2018 жылғы 31 желтоқсан</b>							
Активтер жиыны	758,471,146	132,248,491	371,886,124	1,034,196,256	2,258,212,391	163,832,002	4,718,846,410
Міндеттемелер жиыны	(178,625,479)	(44,039,783)	(103,989,438)	(1,410,881,765)	(1,920,129,251)	-	(3,657,665,716)
<b>2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция</b>	<b>579,845,667</b>	<b>88,208,708</b>	<b>267,896,686</b>	<b>(376,685,509)</b>	<b>338,083,140</b>	<b>163,832,002</b>	<b>1,061,180,694</b>
<b>2017 жылғы 31 желтоқсан</b>							
Активтер жиыны	732,234,127	220,093,814	414,688,980	954,206,341	1,984,384,077	126,948,006	4,432,555,345
Міндеттемелер жиыны	(140,922,939)	(50,644,461)	(133,312,744)	(1,270,117,685)	(1,785,707,012)	-	(3,380,704,841)
<b>2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция</b>	<b>591,311,188</b>	<b>169,449,353</b>	<b>281,376,236</b>	<b>(315,911,344)</b>	<b>198,677,065</b>	<b>126,948,006</b>	<b>1,051,850,504</b>

**Капиталды басқару.** Холдинг капиталын басқару - Холдинг үздіксіз қызмет ететін мекеме ретінде жұмыс істеу қабілеттілігін қамтамасыз ету мақсатында капиталдың жеткіліктілігінің талаптарын сақтау арқылы, шоғырландырылған қаржы есебі мониторингі негізінде, соның ішіне еншілес кәсіпорындардың есеп мониторингі және бақыланбалы компаниялардың Директорлар Кеңесі, Қаржылық бақылау комитеті, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі тарапынан оларға капиталдың жеткіліктілік нормативтері бойынша белгіленген бақылау талаптары негізінде іске асырылады.

Басқарма Төрағасы тексеріп, бұрыштама қоятын және Директорлар Кеңесі қарастыратын тиісті есептеулерден тұратын еншілес кәсіпорындарға қолданылатын капиталдың жеткіліктілік нормативтерін бақылау ай сайынғы есептер көмегімен іске асырылады.

Холдинг иелеріне тиесілі 1,061,110,503 мың теңгеге тең (2017 жылғы 31 желтоқсан: 1,051,158,691 мың теңге) таза активтерді Холдинг капитал ретінде қарастырады. Холдингтің капиталға регуляторлы талаптары жоқ.

2018 және 2017 жылдар ішінде Холдингтің еншілес кәсіпорындары бекітілген нормаларды арттыра отырып, капиталдың жеткіліктілігі бойынша барлық көрсеткіштерін ұстанды.

## **36 Шартты міндеттемелер**

**Соттың істі қарауы.** Ағымдағы қызмет барысында сот органдарына Холдинг және еншілес кәсіпорындарының атына арыздар түсуде. Холдинг басшылығы өзінің бағалауына және ішкі кәсіби консультанттардың ұсынымдарына негізделе соттың істі қарауы Холдинг тарапынан айтарлықтай шығындарды қажет етпейді деп санайды, сәйкесінше соттың істі қарауы бойынша шоғырландырылған қаржы есебінде аталған шығындарды жабу үшін резервті қалыптастырмады.

**Салықтық шартты міндеттемелер.** Қазақстан Республикасының жаңа салық жүйесі әдетте анық емес мазмұндалатын және қарама-қайшы заңнамалық нормалардың, ресми мәлімдемелердің, сот шешімдерінің жиі өзгерістерімен сипатталады, бұл оларды салық органдарының әртүрлі түсіндіруіне себеп болады, ХҚЕС талаптарына сәйкес табыстар, шығыстарды есепке алуға және шоғырландырылған қаржылық есептіліктің басқа да баптарына қатысты қорытындылар. Салықтарды есептеу дұрыстығына қатысты тексерістермен және тергеулермен ірі айыппұлдар салуға және өсімпұлдар есептеуге құқығы бар бірнеше реттеуші органдар айналысады. Салықтарды есептеу дұрыстығы есепті кезеңде бес кейінгі күнтізбелік жылдың ішінде тексеріле алады; алайда кейбір жағдайларда бұл мерзім ұлғайтылуы мүмкін.

Аталған жағдайлар басқа елдердегі осындай тәуекелдерден айтарлықтай асып түсетін Қазақстан Республикасындағы салықтық тәуекелдерді құрайды. Холдинг басшылығы қолданылатын қазақстандық салық заңнамасын, нормативтік талаптарды және сот шешімдерін өзінің түсінуіне байланысты салық міндеттемелерін толықтай орындады деп есептейді. Дегенмен бұл ережелердің тиісті органдармен түсіндірілуі басқа болуы мүмкін және егер өз позициясының заңдылығын дәлелдейтін болса, қазіргі шоғырландырылған қаржы есебіне айтарлықтай ықпал етуі мүмкін.

**Операциялық жалдама бойынша міндеттемелер.** Холдинг операциялық жалдамада бірнеше ғимараттарға және автокөліктерге ие. Негізінде жалдама бастапқы бір жыл мерзіміне және аталған мерзім аяқталғаннан кейін жалдаманы ұзарту мүмкіндігімен рәсімделеді. Әдетте нарықтағы жалдама жағдайларын қамтып көрсету үшін жалдама төлемдері жыл сайын көбейеді. Жалдама шартты жалдаманы қамтымайды.

**Инвестициялық сипаттағы шартты міндеттемелер.** Холдинг тура инвестициялар бойынша міндеттемелерді өз портфеліне иеленуде. Холдинг инвестицияларды менеджерлерге тиісті өнеркәсіп, елдер, кезеңдеріне секторларына бөлу арқылы инвестиция портфелін әртараптанадырады. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық сипаттағы келісімді шартты міндеттемелерді жалпы сомасы 59,098,755 мың теңгені құрайды (2017 жылғы 31 желтоқсан: 64,099,328 мың теңге). Тікелей инвестиция қорларының құрылтай шарттарына сәйкес менеджер төлем талабын ұсынғаннан кейін инвестициялық сипаттағы міндеттемелер сомасын төлемеген жағдайда Холдингке санкциялар, сыйақыны төлеу мерзімін ұзарту, кірісті үлестіруді тоқтату, қорлардың корпоративті басқаруға қатысуына уақытша бас тарту, Холдинг үлесін тең инвесторларға және үшінші тұлғаларға мәжбүрлі сатуы қолданылуы мүмкін. 2018 және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдингтің мерзімі өткен инвестициялық сипаттағы шартты міндеттемелері жоқ.

**Ерекше жағдайларды ұстану.** Холдингтің еншілес кәсіпорындары негізінде қарыз қаражатымен байланысты белгілі ерекше жағдайларды ұстануы қажет. Аталған ерекше жағдайларды ұстанбау Холдингке кері әсерін тигізеді. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Холдинг барлық жағдайларды ұстанды.

**Келісімді міндеттемелер.** 2018 және 2017 жылғы 31 желтоқсан бойынша «БД» АҚ-ның мүлікті «Тау Самал» тұрғын үйінің бірінші және екінші кезегі құрылысының үлескер қатысушыларына табыстау бойынша міндеттемелері бар. 2018 жылғы 31 желтоқсанда құрылыс аяқталғаннан кейін табыстауға тиісті мүлік 2 пәтерден тұрады (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 2 пәтер)

**Сақтандыру.** Қазақстан Республикасының сақтандыру қызметтер нарығы даму кезеңінде, сол себепті басқа елдерде қолданылатын сақтандыру арқылы қорғаудың көптеген түрлері әзірге Қазақстан Республикасында жоқ. Холдинг ғимараттар мен жабдықтарды, жұмысын уақытша тоқтату немесе жауапты үшінші тараптардың Холдингтің мүлігін қолдану немесе Холдинг қызметіне байланысты басқа жағдайлар нәтижесінде келтірілген мүліктік немесе экологиялық зиянға қатысты сақтандыруды толық көлемде орындамады. Холдингтің адекватты сақтандыру өтелімі болмағанша, белгілі активтердің жоғалуы немесе бүлінуі Холдингтің қызметіне және шоғырландырылған қаржы жағдайына айтарлықтай кері әсер тигізу қауіпі бар.

**Кредиттік сипаттағы міндеттемелер.** Осы құралдардың басты міндеті клиенттерге қаражатты қажет болған жағдайда ұсынуды қамтамасыз ету болып табылады. Клиент үшінші тараптар алдында міндеттемелерін орындамаған жағдайда төлемдерді іске асыру бойынша Холдингтің қайтарып алынбайын міндеттемелері болып табылатын кепілдіктер және кепілдеме аккредитивтеріне несиеге тиесілі кредит тәуекеліне ие болады. Ескерілген сома шегінде клиенттер атынан төлемдерді жүзеге асыру бойынша Холдингтің жазбаша міндеттемелері болып табылатын құжаттамалық және тауар аккредитивтері белгілі бір жағдайларды орындаған жағдайда тиісті тауар жеткізілімімен немесе ақшалай депозиттермен қамтамасыз етіледі, және сәйкесінше тікелей кредиттеуге қарағанда төмен қауіп деңгейіне ие.

Кредиттерді ұсыну бойынша міндеттемелер қарыз, кепіл немесе аккредитивтер ретінде кредиттерді ұсыну үшін басшылықпен бекітілген соманың қолданылмаған бөлігінен тұрады. Холдинг кредиттерді ұсыну бойынша міндеттемелерге қатысы қолданылмаған міндеттемелердің жалпы сомасына тең сомасында залал келтіру қауіпіне ұшырауға әлеуетті. Дегенімен ықтимал залалдар сомасы қолданылмаған міндеттемелердің жалпы сомасынан кем, себебі кредиттерді ұсыну міндеттемелерінің үлкен бөлігі клиенттердің кредитті төлеу қабілеттілігі бойынша белгілі талаптарды сақтауына байланысты.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**36 Шартты міндеттемелер (жалғасы)**

Холдинг Кредиттік сипаттағы міндеттемелерді өтеу мерзімін қадағалайды, себебі әдетте қысқа мерзімді міндеттемелерге қарағанда ұзақ мерзімді міндеттемелердің кредиттік қаупі жоғары. Кредиттік сипаттағы міндеттемелер төмендегілерден құралады:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>	<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>
Кредиттерді ұсыну бойынша қайтарып алынбайтын немесе айтарлықтай теріс өзгерістерге жауап ретінде ғана қайтарылуы мүмкін міндеттемелер	20,467,228	27,820,946
Қолданылмаған қайтарып алынбайтын кредиттік желілер немесе айтарлықтай теріс өзгерістерге жауап ретінде ғана қайтарылуы мүмкін кредиттік желілер	332,418,686	393,384,876
Берілген қаржы кепілдіктері	136,987,618	89,563,962
Инновациялық гранттарды үлестіру бойынша шартты міндеттемелер	8,822,271	12,262,174
<b>Резервті шегергендегі кредиттік сипаттағы міндеттемелер жиыны</b>	<b>498,695,803</b>	<b>523,031,958</b>

Қолданылмаған кредиттік желілер, аккредитивтер және кепілдіктер бойынша қарыздардың жалпы сомасын шарттарға сәйкес алдағы қаржылай талаптарды ұсыну міндетті емес, себебі қолдану мерзімінің өтуі мүмкін немесе аталған міндеттемелер қарыз алушыға қаражат ұсынбай жойылуы мүмкін. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік сипаттағы міндеттемелердің әділ құны 10,968,511 мың теңге (2017 жылғы 31 желтоқсанда: 14,897,674 мың теңге). Кредиттік сипаттағы міндеттемелер теңгеде көрсетілген.

**37 Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін өзара есепке жазу**

Холдинг Айырбас және туынды қаржы құралдары бойынша Халықаралық дилер ассоциациясының (ISDA) бас келісімі және қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепті өзара есепке алуы үшін өлшеміне сай келмейтін өзара есепке алу бойынша ұқсас бас келісімдерге ие. Себебі олар тек дефолт, Холдингтің немесе оның контрагенттерінің төлем қабілетсіздігі немесе банкрот жағдайында ғана заңды түрде жарамды болып саналатын танылған сомаларды өзара есепке алу құқығын құрайды. Сонымен қатар Холдинг және оның контрагенттері өзара есепке алу немесе активтерді іске асыру және міндеттемелерді бір уақытта орындау арқылы реттеуді көздемейді.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**37 Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін өзара есепке жазу (жалғасы)**

Төмендегі кестеде өзара есепке алуы туралы заңды бас келісімдердің және 2018 жылғы 31 желтоқсан бойынша ұқсас келісімдердің құралы болып табылатын қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері көрсетілген :

	Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген өзара есепке алуды орындауға дейінгі <u>жалпы сома</u>	Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген өзара есепке алудың <u>жалпы сомасы</u>	Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген өзара есепке алуды орындағаннан кейінгі таза сомасы	Өзара есепке алу туралы Бас келісімнің немесе Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген ұқсас келісімдердің қолданысына түсетін сомалары		Тәуекелдің таза сомасы (в) - (г) + (е)
				Қаржы құралдары	Алынған ақшаның қамтамасыз етілуі	
(мың қазақстандық теңгемен)	(а)	(б)	(в) = (а) - (б)	(г)	(е)	
<b>АКТИВТЕР</b>						
Ақшалай қаражат және оның баламалары						
- «Кері репо» мәмілелері бойынша дебиторлық берешек	162,858,270	-	162,858,270	(162,858,270)	-	-
Клиенттерге берілген кредиттер	10,591,061	-	10,591,061	-	(448,835)	10,142,226
<b>ӨЗАРА ЕСЕПKE АЛЫНУЫ ТИІС, ӨЗАРА ЕСЕПKE АЛУ ТУРАЛЫ БАС КЕЛІСІМНІҢ НЕМЕСЕ ҰҚСАС КЕЛІСІМДЕРДІҢ ОРЫНДАЛУЫНА ТИІСТІ БАРЛЫҚ АКТИВТЕР ЖИЫНТЫҒЫ</b>	<b>173,449,331</b>	<b>-</b>	<b>173,449,331</b>	<b>(162,858,270)</b>	<b>(448,835)</b>	<b>10,142,226</b>
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР</b>						
Клиенттердің қаржылары	448,835	-	448,835	(448,835)	-	-
<b>ӨЗАРА ЕСЕПKE АЛЫНУЫ ТИІС, ӨЗАРА ЕСЕПKE АЛУ ТУРАЛЫ БАС КЕЛІСІМНІҢ НЕМЕСЕ ҰҚСАС КЕЛІСІМДЕРДІҢ ОРЫНДАЛУЫНА ТИІСТІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНТЫҒЫ</b>	<b>448,835</b>	<b>-</b>	<b>448,835</b>	<b>(448,835)</b>	<b>-</b>	<b>-</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**37 Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін өзара есепке жазу (жалғасы)**

Төмендегі кестеде өзара есепке алуы туралы заңды бас келісімдердің және 2017 жылғы 31 желтоқсан бойынша ұқсас келісімдердің құралы болып табылатын қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері көрсетілген:

	Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген өзара есепке алуды орындауға дейінгі жалпы сома	Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген өзара есепке алудың жалпы сомасы	Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген өзара есепке алуды орындағаннан кейінгі таза сомасы	Өзара есепке алу туралы Бас келісімнің немесе Қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген ұқсас келісімдердің қолданысына түсетін сомалары		
				Қаржы құралдары	Алынған ақшаның қамтамасыз етілуі	Тәуекелдің таза сомасы
(мың қазақстандық теңгемен)	(а)	(б)	(в) = (а) - (б)	(г)	(е)	(в) - (г) + (е)
<b>АКТИВТЕР</b>						
Ақшалай қаражат және оның баламалары						
- «Кері репо» мәмілелері бойынша дебиторлық берешек	167,868,187	-	167,868,187	(167,868,187)	-	-
Клиенттерге берілген кредиттер	12,756,387	-	12,756,387	-	(568,129)	12,188,258
<b>ӨЗАРА ЕСЕПKE АЛЫНУЫ ТИИС, ӨЗАРА ЕСЕПKE АЛУ ТУРАЛЫ БАС КЕЛІСІМНІҢ НЕМЕСЕ ҰҚСАС КЕЛІСІМДЕРДІҢ ОРЫНДАЛУЫНА ТИІСТІ БАРЛЫҚ АКТИВТЕР ЖИЫНТЫҒЫ</b>	<b>180,624,574</b>	<b>-</b>	<b>180,624,574</b>	<b>(167,868,187)</b>	<b>(568,129)</b>	<b>12,188,258</b>
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР</b>						
Клиенттердің қаржылары	568,129	-	568,129	(568,129)	-	-
<b>ӨЗАРА ЕСЕПKE АЛЫНУЫ ТИИС, ӨЗАРА ЕСЕПKE АЛУ ТУРАЛЫ БАС КЕЛІСІМНІҢ НЕМЕСЕ ҰҚСАС КЕЛІСІМДЕРДІҢ ОРЫНДАЛУЫНА ТИІСТІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНТЫҒЫ</b>	<b>568,129</b>	<b>-</b>	<b>568,129</b>	<b>(568,129)</b>	<b>-</b>	<b>-</b>

(б) бағанасында көрсетілген қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есепте өзара есепке алу сомасы (а) бағанасында көрсетілген (i) өзара есепке алуды орындауға дейінгі жалпы сомасынан және (ii) өзара есепке алуға тиісті сәйкес құрал сомасының ең кішісі болып табылады. Сәйкесінше, (г) және (е) бағанасындағы сомалар (в) бағанасында көрсетілген әрбір жеке құралға соңғы таза тәуекелді бағаламаушылықты болдырмау үшін тәуекелдермен шектелген .

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**38 Туынды қаржы құралдары**

Валюталар бойынша бөлінген есепті кезеңнің соңына, Холдинг жасаған валюталық форвардтық келісімшарттар немесе «своп» келісімшарттар бойынша саудалық және өзге дебиторлық немесе кредиторлық берешектің әділ құны төмендегі кестеде ұсынылған. Кестеде тиісті есеп мерзімі аяқталғаннан кейінгі есептесу күнгі шарттар қамтылған; аталған мәмілелер бойынша позицияның (және төлемнің) өзара есепке алуына дейін әр бір контрагент бойынша сомалар толық көрсетілген. Мәмілелер қысқа мерзімді сипатта.

Құрал түрі	Мәміленің шартты сомасы	Өтеу мерзімі	Холдинг іске асыратын төлемдер	Холдингке төленетін төлемдер	Активтердің әділ құны	Міндеттемелердің әділ құны
<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>						
Валюталық своп	122,000,000 АҚШ долл.	29.09.19	Белгіленген жылына 3.00% және 11,111,150 мың теңге өтеу мерзімі келгенде	61,000,000 АҚШ доллары өтеу мерзімі келгенде	12,545,813	(10,366)
Опциондар	5,019,118 мың теңге	15.06.20	-	5,019,118 мың теңге өтеу мерзімі келгенде	175,065	-
Валюталық своп	97,467,891 АҚШ долл.	14.08.20	Белгіленген жылына 3.00% және 3,206,470 мың теңге өтеу мерзімі келгенде	11,640,000 АҚШ доллары өтеу мерзімі келгенде	-	-
<b>Таза әділ құн</b>					<b>12,720,878</b>	<b>(10,366)</b>

Құрал түрі	Мәміленің шартты сомасы	Өтеу мерзімі	Холдинг іске асыратын төлемдер	Холдингке төленетін төлемдер	Активтердің әділ құны	Міндеттемелердің әділ құны
<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>						
Валюталық-пайыздық своп	322,927,879 АҚШ долл.	28.04.18	Белгіленген жылына 3.00% және 60,000,000 мың теңге өтеу мерзімі келгенде	322,927,879 АҚШ доллары өтеу мерзімі келгенде	48,566,034	-
Валюталық своп	122,000,000 АҚШ долл.	29.09.19	Белгіленген жылына 3.00% және 22,222,300 мың теңге өтеу мерзімі келгенде	122,000,000 АҚШ доллары өтеу мерзімі келгенде	19,236,519	(8,747)
Валюталық своп	97,467,891 АҚШ долл.	14.08.20	Белгіленген жылына 3.00% және 26,849,480 мың теңге өтеу мерзімі келгенде	97,467,891 АҚШ доллары өтеу мерзімі келгенде	5,965,292	-
Опциондар	5,019,118 мың теңге	15.06.20	-	5,019,118 мың теңге өтеу мерзімі келгенде	16,484	-
<b>Таза әділ құн</b>					<b>73,784,329</b>	<b>(8,747)</b>

Холдинг операцияларды жүргізетін Валюталық және басқа да туынды қаржы құралдары әдетте стандартталған шарттар негізінде кәсіпқой қатысушылармен биржадан тыс нарықта сауда құралы болып табылады. Туынды қаржы құралдары нарықтағы пайыздық мөлшерлеме, валюта айырбастау бағамы немесе басқа да осы құралдармен байланысты тұрақсыз факторлардың ауытқуы нәтижесінде потенциалды тиімді шарттарға ие (және активтер болып табылады) немесе потенциалды тиімді емес шарттарға ие (және міндеттемелер болып табылады). Туынды қаржы құралдарының жалпы әділ құны уақыт аралығында айтарлықтай өзгеруі мүмкін.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**39 Әділ құн**

Әділ құнды бағалау нәтижелері талданады және әділ құнның иерархия деңгейлері бойынша келесі түрде таратылады:

- 1-ші деңгейге ұқсас активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтағы белгіленімді (түзетілмеген) бағалары жөніндегі бағалаулары тиесілі;
- 2-ші деңгейге барлық қолданылатын айтарлықтай бастапқы деректер, тікелей немесе жанама түрде активтер немесе міндеттемелер (мысалы бағалар) үшін бақыланатын әдістер бойынша алынған бағалау. Аталған санат белсенді нарықтарда ұқсас құралдар үшін нарықтық баға белгілеуді, ұқсас немесе бірдей құралдар үшін нарықтық баға белгілеуді пайдаланумен бақаланатын құралдарынан тұрады. Олар белсенді немесе басқа да бағалау әдістері болып саналмайды, бақыланатын нарықтық мәліметтерге тікелей немесе жанама түрде негізделетін жалпы қолданыстағы мәліметтер, және
- 3-ші деңгей бағалауы, бақыланатын нарықтық мәліметтерге негізделмейтін бағалаулар (бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделетін).

Әділ құнның иерархия санаттары бойынша қаржы құралдарын үйлестіру үшін басшылық кәсіби пайымдаманы қолданады. Егер әділ құнды бағалау үшін айтарлықтай түзетулерді қажет ететін бақыланатын бастапқы деректер қолданылатын болса бұл бағалау 3-ші деңгейге жатады. Қолданылатын бастапқы деректердің маңыздылығы әділ құн бағалауының жиынтығы үшін бағаланады.

**Әділ құнның дүркін бағалауы.** Әділ құнның дүркін бағалауы – әрбір есеп беру мерзімінің соңында қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есебіндегі басқа да ХҚЕС талап етілетін және рұқсат етілген бағалау болып табылады. Төмендегі кестеде әділ құнның дүркін бағалауы жататын әділ құны иерархиясының деңгейлері көрсетілген.

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>31 желтоқсан 2018 ж.</b>				<b>31 желтоқсан 2017 ж.</b>			
	<b>1-ші деңгей</b>	<b>2-ші деңгей</b>	<b>3-ші деңгей</b>	<b>Жиыны</b>	<b>1-ші деңгей</b>	<b>2-ші деңгей</b>	<b>3-ші деңгей</b>	<b>Жиыны</b>
<b>ӘДІЛ ҚҰН БОЙЫНША</b>								
<b>БАҒАЛАНАТЫН АКТИВТЕР</b>								
Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	-	45,867	117,994,926	118,040,793	-	5,235,152	68,361,760	73,596,912
Инвестициялық бағалы қағаздар	202,790,248	200,417,078	1,672,979	404,880,305	232,135,259	327,580,010	1,723,596	561,438,865
Клиенттерге берілген кредиттер	-	-	42,560,471	42,560,471	-	-	-	-
Кіріктірме туынды қаржы құралы	-	-	3,834,190	3,834,190	-	-	4,603,837	4,603,837
Туынды қаржы құралдары	-	12,710,512	-	12,710,512	-	25,240,999	48,566,034	73,807,033
<b>ӘДІЛ ҚҰН БОЙЫНША</b>								
<b>БАҒАЛАНАТЫН АКТИВТЕР ЖИЫНЫ</b>	<b>202,790,248</b>	<b>213,173,457</b>	<b>166,062,566</b>	<b>582,026,271</b>	<b>232,135,259</b>	<b>358,056,161</b>	<b>123,255,227</b>	<b>713,446,647</b>



### **39 Әділ құн (жалғасы)**

**2-ші деңгейлі бағалау.** Әділ құны бақыланатын нарықтардан келген деректер қолданылатын бағалау әдістерін пайдалану арқылы анықталған өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар 2-ші деңгейге жатқызылған. Бақыланатын келген деректер ұқсас бірақ бірдей емес құралдар үшін белсенді нарықтардағы мәмілелер бағасынан және бірдей құралдар үшін белсенді емес нарықтардағы мәмілелер бағасынан тұрады. Барлық құралдар Қазақстандық қор биржасының листингіне енгеніне қарамастан, басшылық нарық бірдей құралдар үшін белсенді емес деп санайды.

Холдинг өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын құнсызданған инвестициялық бағалы қағаздардың және мерзім ішіндегі өзгерістері кіріс құрамына немесе шығындарға әсер ететін әділ құн бойынша бағаланатын, әділ құны бақыланатын нарықтардағы келген деректер негізінде анықталмайтын қаржы құралдарының бағалауына қатысты дисконтталған ақшалай қаражаттың ағыны әдісін қолданады.

Құнсызданған (3 саты) борышкерлік бағалы қағаздар үшін күтілетін ақша ағындарының болжамдары әр бір тиісті бағалы қағаздардың түрлеріне орай реструктуризациядан кейін күтілетін өтеу кестесіне қатысты жалпыға ортақ ақпаратқа негізделді. Дисконттау мөлшерлемелеріне қатысты жорамалдар нарықтағы сатылымы тоқтатылмаған шығарылған бағалы қағаздардың баға белгілеуін көздейтін осыған ұқсас эмитенттердің кредит тәуекелінің сыйлықақысына негізделді.

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған бір жыл ішінде 2-ші деңгейлі әділ құнды дүркін бағалау үшін бағалау әдістерінде өзгерістер орын алмады. (2017 ж.: орын алмады).

**3-ші деңгейлі бағалау.** Бақыланатын нарықтарда бағасы жоқ және бақыланатын нарықтар деректері негізінде бағалана алмайтын өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын белгілі инвестициялық бағалы қағаздар дисконтталған ақшалай қаражаттың ағыны әдісін қолдану арқылы бағаланды. Аталған бағалы қағаздардың болжамы шарт бойынша өтеу кестесі негізінде жасалды. Дисконт мөлшерлемелеріне қатысты жорамалдар сәйкес кредиттік рейтингтің кредиттік рейтингтердегі айырмасына тиісті түзетулерімен эмитенттің бірдей құралдарының белсенді нарықтарындағы белгіленген бағалар негізінде жасалды.

Холдингтің 3-ші деңгейге жатқызылған үлестік құралдарына инвестициялары инвестициялық қорлар салымдарынан тұрады. Аталған қорлар біріншіден өтпелі экономикасы бар елдер (негізінде Қазақстан Республикасында және Ресейде) компанияларының бағалары белгіленбеген жай акцияларын иелену арқылы жекеменшік акционерлік капиталға инвестициялайды. 2018 жылғы 31 желтоқсанда және 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған бір жыл ішінде аталған инвестициялық қорлардағы салымдардың әділ құнын анықтау үшін Холдинг тәуелсіз бағалаушыны жұмылдырды. Бағалаушы қолданған тәсіл әр бір қордың меншігіндегі негізгі қоржындық инвестициялардың (бизнестің) әділ құнның бағалауын және осы бизнестің бағасындағы Холдингтің үлескерлігінің есептелуін көздейді. Сонымен қатар бағалаушы әр бір қордың есебінде ұсынылған тоғыспалы бақылау ретінде инвестициялардың әділ құнын талдауды жүргізеді және бағаланған әділ құн мен қорларды басқару бойынша компанияларымен ұсынылған әділ құн арасындағы айтарлықтай айырмашылық негізін бағалайды.

Бағалаушы қарастырылатын бизнестің түріне, нарықтағы салыстырмалы нысандардың қолжетімділігіне және компанияның тіршілік кезеңіне орай, негізгі қоржындық инвестициялардың құнын бағалау үшін бірнеше бағалау әдістерін қолданады.

Холдинг енгізген бақылау жүйесі еншілес кәсіпорындар фронт-офистерінің жауапты мамандарының әділ құнды бағалауды дайындауын және алдағы тиісті бөлім басшысының бақылауын қамтиды. Холдинг енгізген бақылаудың арнайы механизмдері төмендегілерден тұрады:

- бақыланатын баға белгілеулерді тексеру;
- жаңа үлгілерді бекіту мен үлгілердің өзгертілуінің шолуы мен процессі;
- жаңа үлгілерді және жаңа үлгілерге өзгертулерді тиісті фронт-офис басшысының қатысуымен бақылау және мақұлдау процессі;
- алдағы мерзіммен салыстырғанда 3-ші деңгейге жатқызылған бақыланбайтын маңызды мәліметтер, бағалауды түзету және құралдардың әділ құн бағалауының айтарлықтай өзгерістерінің шолуы.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**39 Әділ құн (жалғасы)**

Келесі кестеде жеке меншік капитал қорларының қоржынына енгізілген, 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн иерархиясының 3-ші деңгейіне жатқызылған маңызды компанияларды бағалау үшін жыл соңындағы жағдай бойынша қолданылған бақыланатын маңызды бастапқы мәліметтер туралы ақпарат, сонымен бірге Холдинг басқа ауыспалы көрсеткіштер өзгеріссіз қалды деген жорамалдар есебінен есеп күніндегі жағдай бойынша негізделген маңызды санайтын бақыланбайтын мәліметтердегі өзгерістерге сезімталдығының талдауы ұсынылған.

Компаниялар қызметін атқаратын салалар	Холдинг үлесінің әділ құны	Бағалау әдісі	Бақыланбайтын маңызды мәліметтер	Негізделген ауытқу	Бақыланбайтын мәліметтерге әділ құн сезімталдығының талдауы
Энергетика	14,236,992	Блэк-Шоулз опциондарын бағалау моделі	Құбылмалылық коэффициенті	+/- 5%	711,850
	511,839	Блэк-Шоулз опциондарын бағалау моделі	Құбылмалылық коэффициенті	+/- 5%	25,592
	139,695	Блэк-Шоулз опциондарын бағалау моделі	Құбылмалылық коэффициенті	+/- 5%	6,985
	110,557	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	5,528
Баламалы энергетика	5,175,547	Салыстырмалы тәсіл	ЕБИТДА/(мультипликатор)	+/- 5%	258,777
	1,000,000	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	50,000
	74,289	Шығынды тәсіл	Тарихи шығындарға сәйкес	+/- 5%	3,714
	27,867	Шығынды тәсіл	Тарихи шығындарға сәйкес	+/- 5%	1,393
Көлік және логистика қызметтері	40,150,121	Таза активтердің құнын түзету	Таза активтердің құны	+/- 5%	2,007,506
	8,275,000	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	413,750
	3,526,047	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	176,302
	3,321,355	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	166,068
	2,993,324	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	149,666
	2,976,233	Шығынды тәсіл	Тарихи шығындарға сәйкес	+/- 5%	148,812
Өндіріс	3,832,991	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	191,650
	1,463,483	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	73,174
	1,038,377	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	51,919
	95,730	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	4,787
Табиғи ресурстар	1,083,444	Шығынды тәсіл	Тарихи шығындарға сәйкес	+/- 5%	54,172
Жылжымайтын мүлік	1,770,939	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	88,547

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**39 Әділ құн (жалғасы)**

Компаниялар қызметін атқаратын салалар	Холдинг үлесінің әділ құны	Бағалау әдісі	Бақыланбайтын маңызды мәліметтер	Негізделген ауытқу	Бақыланбайтын мәліметтерге әділ құн сезімталдығының талдауы
Медициналық диагностика	1,087,304	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	54,365
	1,087,304	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	54,365
	830,338	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	41,517
	647,340	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	32,367
	647,340	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	32,367
	592,363	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	29,618
Ауыл шаруашылығы	3,457,800	Шығынды тәсіл	Тарихи шығындарға сәйкес	+/- 5%	172,890
	1,425,372	Шығынды тәсіл	Тарихи шығындарға сәйкес	+/- 5%	71,269
Электротехникалық өнеркәсіп	1,564,437	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	78,222
	107,387	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	5,369
Қаржы қызметтері	1,126,091	Шығынды тәсіл	EBITDA/(мультипликатор)	+/- 5%	56,305
	303,995	Салыстырмалы тәсіл	Биржалық түзетулерге сәйкес	+/- 5%	15,200
	247,423	Шығынды тәсіл	Тарихи шығындарға сәйкес	+/- 5%	12,371
	211,215	Салыстырмалы тәсіл	Биржалық түзетулерге сәйкес	+/- 5%	10,561
Ойын-сауық индустриясы	2,987,616	Салыстырмалы тәсіл	EBITDA/(мультипликатор)	+/- 5%	149,381
	749,695	Салыстырмалы тәсіл	EBITDA/(мультипликатор)	+/- 5%	37,485
Телекоммуникациялық қызметтер	288,616	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	14,431
	1,079,145	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	53,957
Технологиялар	295,538	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	14,777
Басқасы	6,095,510	Салыстырмалы тәсіл	EBITDA/(мультипликатор)	+/- 5%	67,963
<b>Жиыны</b>	<b>117,994,926</b>	-	-	-	

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**39 Әділ құн (жалғасы)**

Келесі кестеде жеке меншік капитал қорларының қоржынына енгізілген, 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн иерархиясының 3-ші деңгейіне жатқызылған маңызды компанияларды бағалау үшін жыл соңындағы жағдай бойынша қолданылған бақыланатын маңызды бастапқы мәліметтер туралы ақпарат, сонымен бірге Холдинг басқа ауыспалы көрсеткіштер өзгеріссіз қалды деген жорамалдар есебінен есеп күніндегі жағдай бойынша негізделген маңызды санайтын бақыланбайтын мәліметтердегі өзгерістерге сезімталдығының талдауы ұсынылған.

Компаниялар қызметін атқаратын салалар	Холдинг үлесінің әділ құны	Бағалау әдісі	Бақыланбайтын маңызды мәліметтер	Негізделген ауытқу	Бақыланбайтын мәліметтерге әділ құн сезімталдығының талдауы
Энергетика	13,426,477	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	671,324
	2,531,206	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	126,560
	2,186,141	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	109,307
	205,101	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	10,255
Баламалы энергетика	5,192,332	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	259,617
	346,840	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	17,342
	66,276	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	3,314
	55,090	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	2,755
Көлік және логистика қызметтері	2,888,487	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	144,424
	2,587,057	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	129,353
	1,964,841	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	98,242
	801,721	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	40,086
Өндіріс	275,401	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	13,770
	3,723,791	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	186,190
	3,614,007	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	180,700
	898,188	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	44,909
	450,101	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	22,505
	168,119	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	8,406

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**39 Әділ құн (жалғасы)**

<b>Компаниялар қызметін атқаратын салалар</b>	<b>Холдинг үлесінің әділ құны</b>	<b>Бағалау әдісі</b>	<b>Бақыланбайтын маңызды мәліметтер</b>	<b>Негізделген ауытқу</b>	<b>Бақыланбайтын мәліметтерге әділ құн сезімталдығының талдауы</b>
Табиғи ресурстар	3,413,610	Кірісті тәсіл	Дисконтталған ақша ағындары	+/- 5%	170,681
	939,049	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	46,952
	888,318	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	44,416
Медициналық диагностика	661,461	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	33,073
	537,526	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	26,876
	477,060	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	23,853
Ауыл шаруашылығы	2,990,970	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	149,549
	1,574,794	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	78,740
Мүлікті және құрылыс материалдарын басқару	149,556	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	7,478
Электротехникалық өнеркәсіп	80,450	Салыстырмалы тәсіл	EBITDA/(мультипликатор)	+/- 5%	4,023
	1,020,584	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	51,029
Қаржы қызметтері	575,706	Салыстырмалы тәсіл	EBITDA/(мультипликатор)	+/- 5%	28,785
	551,543	Салыстырмалы тәсіл	EBITDA/(мультипликатор)	+/- 5%	27,577
	212,957	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	10,648
	1,814,089	Салыстырмалы тәсіл	EBITDA/(мультипликатор)	+/- 5%	90,704
Ойын-сауық индустриясы	740,265	Салыстырмалы тәсіл	EBITDA/(мультипликатор)	+/- 5%	37,013
	306,345	Салыстырмалы тәсіл	EBITDA/(мультипликатор)	+/- 5%	15,317
Телекоммуникациялық қызметтер	1,956,392	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	97,820
	251,020	Шығынды тәсіл	Таза активтердің құнын түзету	+/- 5%	12,551
Технологиялар	1,544,044	Салыстырмалы тәсіл	EBITDA/(мультипликатор)	+/- 5%	77,202
Басқасы	6,294,845	-	-	-	-
<b>Жиыны</b>	<b>68,361,760</b>				

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**39 Әділ құн (жалғасы)**

Төмендегі кестеде клиенттерге берілген кредиттердің 3 деңгейін, әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздарды, және кіріктірілген туынды құралды бағалау үшін әділ құнды бағалауда пайдаланылған бағалау әдістері және бастапқы деректер, сондай-ақ 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бастапқы деректердің ықтимал өзгерістеріне бағалаулардың сезімталдығы келтірілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	Әділ құны	Бағалау әдісі	Қолданылатын бастапқы деректер	Бастапқы деректер диапазоны (орташа өлшенген мәні)	Бақыланбайтын деректерге әділ құнның сезімталдығын талдау
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, клиенттерге берілген кредиттер	42,560,471	Ақша қаражатының дисконтталған ағыны	Дисконттау мөлшерлемесі	АҚШ доллары 6.35%, Қазақстандық теңге 12.22%-13.73%	Дисконттау мөлшерлемесінің елеулі ұлғаюы әділ құнның азаюына алып келеді
Кіріктірілген туынды құрал	3,834,190	Опцион моделі	Шетел валютасын айырбастау бағамының құбылмалылығы	АҚШ доллары 7.02%, Ресейлік рубль: 7.21%	Құбылмалылықтың елеулі ұлғаюы әділ құнның артуына алып келеді
Әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	1,672,979	Ақша қаражатының дисконтталған ағыны	Дисконттау мөлшерлемесі	8.78%- 10.78%	Дисконттау мөлшерлемесінің елеулі ұлғаюы әділ құнның азаюына алып келеді

Төмендегі кестеде әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздардың, және кіріктірілген туынды құралдың 3 деңгейін бағалау үшін әділ құнды бағалауда пайдаланылған бағалау әдістері және бастапқы деректер, сондай-ақ 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бастапқы деректердің ықтимал өзгерістеріне бағалаулардың сезімталдығы келтірілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	Әділ құны	Бағалау әдісі	Қолданылатын бастапқы деректер	Бастапқы деректер диапазоны (орташа өлшенген мәні)	Бақыланбайтын деректерге әділ құнның сезімталдығын талдау
Кіріктірілген туынды құрал	4,603,837	Опцион моделі	Шетел валютасын айырбастау бағамының құбылмалылығы	АҚШ доллары 4.40%, Ресейлік рубль: 6.30%	Құбылмалылықтың елеулі ұлғаюы әділ құнның артуына алып келеді
Туынды қаржы құралдары	48,566,034	Ақша қаражатының дисконтталған ағыны	Мерзімінен бұрын өтеу мүмкіндігі	1 ай / 7 ай	Мерзімінен бұрын өтеудің ұзағырақ кезеңінің нәтижесі туынды құралдың әділ құнының артуы болады/мерзімінен бұрын өтеудің қысқарақ кезеңінің нәтижесі туынды құралдың әділ құнының төмендеуі болады

Жоғарыда көрсетілген кестеде бақыланбайтын бастапқы деректердің бір немесе бірнеше құрамдастардың өзгеруі әділ құнның елеулі өзгеруіне әкелетін кездегі жағдайлар үшін қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері үшін бастапқы деректерге сезімталдықты ашады. Осыған орай табыс немесе шығын және активтердің жалпы сомаларына немесе міндеттемелердің жалпы сомаларына қатысты немесе әділ құны өзгерістері капиталдың жалпы сомасының басқа жиынтық табыстың құрамында мойындалса, осы өзгерістер әсерінің мәні туралы талқылау қабылданды.

Жоғарыдағы кестеде келтірілген ашылған әділ құнының баға сезімталдығы тиісті бастапқы деректердің артуы немесе азаюы салдарынан баға нәтижесі өзгертетін бағытты көрсетеді.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**39 Әділ құн (жалғасы)**

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған бір жылғы құралдар кластары бойынша әділ құны сатының 3-деңгейі бойынша өзгерістерді салыстыру туралы ақпарат көрсетілген:

	Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	Инвестициялық бағалы қағаздар	Кіріктірілген туынды құралдар	Туынды қаржы құралдары	Өзгерістері кезең ішінде пайда немесе залал құрамында көрсетілетін, әділ құны бойынша бағаланатын, клиенттерге берілген кредиттер
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>					
<b>2018 жылғы 1 қаңтарға әділ құны</b>	<b>68,361,760</b>	<b>1,723,596</b>	<b>4,603,837</b>	<b>48,566,034</b>	-
ХҚЕС (IFRS) 9-ға ауысудан әсер	-	-	-	-	16,972,834
Бір жылдағы пайда немесе залал құрамында көрсетілген табыстар немесе шығындар	3,989,218	(42,618)	(1,005,302)	(2,692,538)	(2,208,443)
Сатып алулар, нетто	63,790,031	-	319,898	-	27,796,080
Іске асыру	(18,146,083)	(7,999)	(84,243)	(45,873,496)	-
<b>2018 жылғы 31 желтоқсандағы әділ құны</b>	<b>117,994,926</b>	<b>1,672,979</b>	<b>3,834,190</b>	<b>-</b>	<b>42,560,471</b>

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған бір жылғы құралдар кластары бойынша әділ құны сатының 3-деңгейі бойынша өзгерістерді салыстыру туралы ақпарат көрсетілген:

	Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	Инвестициялық бағалы қағаздар	Кіріктірілген туынды құралдар	Туынды қаржы құралдары	
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>					
<b>2017 жылғы 1 қаңтарға әділ құны</b>	<b>64,123,485</b>	<b>-</b>	<b>2,804,925</b>	<b>50,905,329</b>	
Бір жылдағы пайда немесе залал құрамында көрсетілген табыстар немесе шығындар	1,904,391	-	(252,497)	(2,339,295)	
Сатып алулар, нетто	6,923,963	1,723,596	2,126,350	-	
Іске асыру	(4,564,942)	-	-	-	
Төленген пайыздар/(алынған)	(25,137)	-	(74,941)	-	
<b>2017 жылғы 31 желтоқсандағы әділ құны</b>	<b>68,361,760</b>	<b>1,723,596</b>	<b>4,603,837</b>	<b>48,566,034</b>	

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**39 Әділ құн (жалғасы)**

**Әділ құнды ашу ұсынылатын әділ құны бойынша бағаланбайтын активтер мен міндеттемелер.** Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсанда әділ құны бойынша бағаланбайтын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құны мен әділ құнының сатысы деңгейлері бойынша әділ құнның талдауы көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>1 деңгей</b>	<b>2 деңгей</b>	<b>3 деңгей</b>	<b>Жиыны</b>	<b>Теңгерімдік құны</b>
<b>АКТИВТЕР</b>					
Ақшалай қаражат және оның баламалары	-	644,172,147	-	644,172,147	644,172,147
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	-	223,377,137	6,194,595	229,571,732	275,164,588
Депозиттер	-	153,048,495	-	153,048,495	153,048,495
Клиенттерге берілген кредиттер	-	2,155,316,485	121,758,949	2,277,075,434	2,356,872,145
Инвестициялық бағалы қағаздар	-	184,797,016	459,034	185,256,050	196,791,828
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек (кіріктірілген туынды құралдарды шегере отырып)	-	221,338,931	221,027	221,559,958	271,421,039
<b>ЖИЫНЫ</b>	<b>-</b>	<b>3,582,050,211</b>	<b>128,633,605</b>	<b>3,710,683,816</b>	<b>3,897,470,242</b>
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР</b>					
Клиенттер қаражаты	-	649,472,345	-	649,472,345	649,472,345
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	552,189,066	889,618,489	-	1,441,807,555	1,439,786,546
Субординарлық борыш	-	1,102,085	-	1,102,085	6,074,969
Банктерден және басқа қаржы институттарынан қарыздар	-	803,855,598	27,099,740	830,955,338	837,499,715
Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар	-	191,884,240	-	191,884,240	208,831,317
<b>ЖИЫНЫ</b>	<b>552,189,066</b>	<b>2,535,932,757</b>	<b>27,099,740</b>	<b>3,115,221,563</b>	<b>3,141,664,892</b>



**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**39 Әділ құн (жалғасы)**

**Әділ құнды ашу ұсынылатын әділ құны бойынша бағаланбайтын активтер мен міндеттемелер (жалғасы)**

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсанда әділ құны бойынша бағаланбайтын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құны мен әділ құнының сатысы деңгейлері бойынша әділ құнның талдауы көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	<b>1 деңгей</b>	<b>2 деңгей</b>	<b>3 деңгей</b>	<b>Жиыны</b>	<b>Теңгерімдік құны</b>
<b>АКТИВТЕР</b>					
Ақшалай қаражат және оның баламалары	-	672,093,044	-	672,093,044	672,098,266
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	-	249,351,765	1,860,395	251,212,160	284,059,767
Депозиттер	-	196,098,624	-	196,098,624	196,098,624
Клиенттерге берілген кредиттер	-	1,728,991,075	233,565,647	1,962,556,722	2,040,393,563
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек (кіріктірілген туынды құралдарды шегере отырып)	-	169,134,275	170,435	169,304,710	226,048,910
<b>ЖИЫНЫ</b>	-	<b>3,015,668,783</b>	<b>235,596,477</b>	<b>3,251,265,260</b>	<b>3,418,699,130</b>
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР</b>					
Клиенттер қаражаты	-	539,309,735	-	539,309,735	539,309,735
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	627,834,554	465,503,028	-	1,093,337,582	1,125,979,806
Субординарлық борыш	-	-	3,216,978	3,216,978	5,381,557
Банктерден және басқа қаржы институттарынан қарыздар	-	987,064,773	33,270,844	1,020,335,617	1,010,188,639
Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар	-	172,907,100	-	172,907,100	180,029,399
<b>ЖИЫНЫ</b>	<b>627,834,554</b>	<b>2,164,784,636</b>	<b>36,487,822</b>	<b>2,829,107,012</b>	<b>2,860,889,136</b>

Әділ құнын 2 деңгейі және 3 деңгейі сатысында әділ құнды бағалау ақшалай қаражаттың дисконтталған ағындары әдісінің көмегімен орындалған. Белсенді нарықта баға белгілеуге ие емес, құбылмалы пайыздық мөлшерлемемен туынды құралдардың әділ құны тең балансты құнмен қабылданды. Белсенді нарықта баға белгілеуге ие емес, белгіленген пайыздық мөлшерлемемен құралдардың әділ құны ұқсас несие тәуекелі мен ұқсас өтеу мерзімін білдіретін жаңа құралдар үшін алыс беріс нарығында қолданыстағы пайыздық мөлшерлемемен ақша қаражатының дисконтталған әдісіне негізделеді.

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**40 Қаржы құралдарын бағалау санаттары бойынша ұсыну**

2018 жылғы 31 желтоқсанда және 2017 жылғы 31 желтоқсанда туынды қаржы құралдарынан басқа Холдингінің барлық қаржы міндеттері амортизацияланған құны бойынша көрінеді. Туынды қаржы құралдары әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі, олардың өзгеруі кезең үшін пайда немесе залал құрамында көрінеді.

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы бағаның жоғарыда көрсетілген категорияларымен қаржы активтерін салыстыру ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Амортизацияланған н құны бойынша	Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша	Өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша	Теңгерімдік құнының жиыны	Әділ құны
<b>Әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер</b>					
Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	-	130,751,305	-	130,751,305	130,751,305
Клиенттерге берілген кредиттер	-	42,560,471	-	42,560,471	42,560,471
Инвестициялық бағалы қағаздар	-	17,980,067	386,900,238	404,880,305	404,880,305
Кіріктірілген туынды құралдар	-	3,834,190	-	3,834,190	3,834,190
	-	<b>195,126,033</b>	<b>386,900,238</b>	<b>582,026,271</b>	<b>582,026,271</b>
<b>Әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржылық активтер</b>					
Ақшалай қаражат және оның баламалары	644,172,147	-	-	644,172,147	644,172,147
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	275,164,588	-	-	275,164,588	229,571,732
Депозиттер	153,048,495	-	-	153,048,495	153,048,495
Клиенттерге берілген кредиттер	2,356,872,145	-	-	2,356,872,145	2,277,075,434
Инвестициялық бағалы қағаздар	196,791,828	-	-	196,791,828	185,256,050
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек (кіріктірілген туынды құралдарды шегере отырып)	271,421,039	-	-	271,421,039	221,559,958
Өзге қаржы активтері	21,180,419	-	-	21,180,419	21,180,419
	<b>3,918,650,661</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>3,918,650,661</b>	<b>3,731,864,235</b>
<b>ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІНІҢ ЖИЫНЫ</b>	<b>3,918,650,661</b>	<b>195,126,033</b>	<b>386,900,238</b>	<b>4,500,676,932</b>	<b>4,313,890,506</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**40 Қаржы құралдарын бағалау санаттары бойынша ұсыну (жалғасы)**

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы бағаның жоғарыда көрсетілген категорияларымен қаржы активтерін салыстыру ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Кредиттер мен дебиторлық берешек	Сату үшін қолда бар активтер	Сауда активтері	Туынды қаржы құралдары	Өзгерістері кезең ішінде пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын активтер	Қаржы жалдамасы бойынша дебиторлық берешек	Барлығы
<b>АКТИВТЕР</b>							
Ақшалай қаражат және оның баламалары	672,098,266	-	-	-	-	-	672,098,266
Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	-	-	5,235,152	73,807,033	68,361,760	-	147,403,945
Банктерге және қаржы институттарына берілген кредиттер	284,059,767	-	-	-	-	-	284,059,767
Депозиттер	196,098,624	-	-	-	-	-	196,098,624
Клиенттерге берілген кредиттер	2,040,393,563	-	-	-	-	-	2,040,393,563
Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	-	561,438,865	-	-	-	-	561,438,865
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек (кіріктірілген туынды құралдарды шегере отырып)	-	-	-	-	-	226,048,910	226,048,910
Өзге қаржы активтері	28,711,793	-	-	-	-	-	28,711,793
<b>ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІНІҢ ЖИЫНЫ</b>	<b>3,221,362,013</b>	<b>561,438,865</b>	<b>5,235,152</b>	<b>73,807,033</b>	<b>68,361,760</b>	<b>226,048,910</b>	<b>4,156,253,733</b>

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**41 Байланысты тараптармен операциялар**

Тараптар егер олар жалпы бақылауда болса, немесе олардың біреуі екіншісін бақылау мүмкіндігіне ие болса, немесе екінші тарап қаржы және операциялық шешімдер қабылдаған кезде айтарлықтай әсер ете алатын болса, байланысты болып есептеледі. Тараптар байланысты болып табыла ма деген мәселені шешкен кезде тараптардың заңгерлік нысаны ғана емес, сонымен қатар олардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны назарға алынады.

Қазақстан Республикасының Үкіметі Холдингті бақылайды, өйткені ақырғы бақылау тарапы болып табылады. Холдинг жеке шағын операциялар және мемлекеттік кәсіпорындармен есептер бойынша қалдықтар туралы ақпаратты ашудан босатуды қолдану туралы шешім қабылдады.

Төменде байланысқан тараптармен операциялар бойынша 2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдықтар көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Ақырғы бас ұйым	Қауымдасты- рылған компаниялар мен бірлескен кәсіпорындар	Мемлекеттік кәсіпорындар- мен операциялар
<b>АКТИВТЕР</b>			
Ақшалай қаражат және оның баламалары	148,043,445	-	299,575,753
Клиенттерге берілген кредиттер	-	-	800,101,376
Өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	267,066,297	-	54,698,376
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	948,880	-	2,373,028
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	5,375,762	-	178,729,079
Қаржы жалдамасы бойынша дебиторлық берешек	-	-	34,045,563
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	-	1,082,556	-
Ағымдағы табыс салығы бойынша алдын-ала төлем	-	-	18,974,333
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша актив	-	-	3,844,215
Сату үшін ұсталатын ұзақ мерзімді активтер	-	-	290,386
Басқа қаржылық және қаржылық емес активтер	-	-	33,087,189
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР</b>			
Клиенттер қаражаты	-	-	9,962,797
Шығарылған борыштық бағалы қағаздары	-	-	565,161,745
Субординарлық борыш	-	-	6,074,969
Банктерден және басқа қаржы институттарынан алынған қарыздар	-	-	77,576,764
Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар	208,831,317	-	-
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттемелер	-	-	19,366,974
Ағымдағы салықтық міндеттеме	-	-	356,912
Басқа қаржылық және қаржылық емес активтер	5,897,663	-	421,930,272
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер (қолданылмаған кредит желілері)	-	-	3,407,464

Төменде 2018 жылға байланысты тараптармен операциялар бойынша табыстар мен шығыстар баптары көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Ақырғы бас ұйым	Қауымдасты- рылған компаниялар мен бірлескен кәсіпорындар	Мемлекеттік кәсіпорындар- мен операциялар
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі пайдаланыла отырып есептелген пайыздық табыс	17,267,161	-	86,152,576
Пайыздық шығыстар	(10,433,826)	-	(38,745,782)
Кредиттік қоржының құнсыздануы үшін резерв	-	-	(4,459,966)
Комиссиялық кірістер	866,220	-	161,434
Комиссиялық шығыстар	-	-	(29,483)
Шетел валютасымен операциялардан таза пайда	-	-	91,889,339
Өзгерістері белгілі кезең үшін пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша таза залал	(215,110)	-	(2,601,843)
Өзге операциялық кірістер/(шығыстар)	77,246,038	(565,121)	8,721,941
Әкімшілік шығыстар	(1,653,418)	-	(5,994,120)
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың қаржы нәтижелерінен үлес	-	(975)	-
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	(17,699,302)

**«Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы**  
**Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертпелер – 2018 жылғы 31 желтоқсандағы**

**41 Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)**

Төменде байланысқан тараптармен операциялар бойынша 2017 жылғы 31 желтоқсандағы қалдықтар көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Ақырғы бас ұйым	Қауымдасты- рылған компаниялар мен бірлескен кәсіпорындар	Мемлекеттік кәсіпорын- дармен операциялар
<b>АКТИВТЕР</b>			
Ақшалай қаражат және оның баламалары	110,459,969	-	243,062,127
Кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрінетін, әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	1,479,517	-	50,909,394
Клиенттерге берілген кредиттер	-	-	723,811,315
Инвестициялық бағалы қағаздар	253,556,651	-	230,244,569
Қаржы жалдамасы бойынша дебиторлық берешек	-	-	24,978,255
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	-	1,834,289	-
Ағымдағы табыс салығы бойынша алдын-ала төлем	-	-	24,073,618
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша актив	-	-	4,347,437
Сату үшін ұсталатын ұзақ мерзімді активтер	-	-	127,485
Басқа қаржылық және қаржылық емес активтер	-	-	11,720,238
<b>МІНДЕТТЕМЕЛЕР</b>			
Клиенттер қаражаты	-	-	12,258,482
Шығарылған борыштық бағалы қағаздары	-	-	466,478,087
Субординарлық борыш	-	-	5,381,557
Банктерден және басқа қаржы институттарынан алынған қарыздар	-	-	81,540,143
Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар	180,029,399	-	-
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттеме	-	-	28,421,885
Басқа қаржылық және қаржылық емес активтер	1,758,695	-	431,878,900
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер (қолданылмаған кредит желілері)	-	-	14,265,459

Төменде 2017 жылдағы байланысты тараптармен операциялар бойынша табыстар мен шығыстардың баптары көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Ақырғы бас ұйым	Қауымдасты- рылған компаниялар мен бірлескен кәсіпорындар	Мемлекеттік кәсіпорын- дармен операциялар
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдаланыла отырып есептелген пайыздық табыс	17,081,424	-	73,662,077
Пайыздық шығыстар	(7,398,785)	-	(44,085,624)
Кредиттік қоржының құнсыздануы үшін резерв	-	-	(8,908,224)
Комиссиялық кірістер	-	-	98,365
Комиссиялық шығыстар	-	-	(1,123)
Шетел валютасымен операциялардан таза пайда	-	-	(3,671,814)
Өзгерістері белгілі кезең үшін пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша таза пайда/(залал)	148,469	35,344	(2,980,690)
Өзге операциялық кірістер	89,192,862	-	8,010,236
Әкімшілік шығыстар	(271,548)	-	(2,120,805)
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың қаржы нәтижелерінен үлес	-	(558,499)	-
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	(8,189,544)

Төменде аға басқарушы персоналға сыйақыларды төлеу туралы ақпарат ұсынылған:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	2018 ж.	2017 ж.
Директорлар кеңесінің және Басқарманың мүшелері	540,560	430,353
<b>Жиыны</b>	<b>540,560</b>	<b>430,353</b>

Қысқа мерзімді сыйақылар басшылық тиісті қызметтерді көрсеткен кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде толық көлемде төленуі тиіс .

2018 жылы шоғырландырылған қаржылық есептілікте аға басшы персоналға есептелген сыйақылар Холдингтік Компанияның Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелеріне ғана есептелген сыйақыларды қамтиды (бұрын бұл есептеулер бүкіл Холдингтің аға басшы персоналына сыйақыларды қамтитын).

## **42 Есепті күннен кейінгі оқиғалар**

2019 жылдың қаңтар айында, Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңес отырысының 2017 жылғы 7 тамыздағы №17-01-9.4 хаттамасына сәйкес, Холдинг тұрғын үй құрылысын қаржыландыру үшін жылдық 0.15% сыйақы мөлшерлемесімен және 2026 жылы өтеу мерзімімен 5,751,078 мың теңге сомасына купондық облигациялар шығарды.

2019 жылғы наурызда "2019-2021 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы" Қазақстан Республикасының 2018 жылғы 30 қарашадағы Заңына сәйкес қазақстандық шикізаттық емес тауарлар өндірушілерді және сыртқы нарықтарда қызмет көрсетушілерді қолдау және экспортты қолдаудың тиімді қаржылық шараларын ұсыну есебінен олардың бәсекеге қабілеттілігін күшейту үшін Холдингтің жарғылық капиталын 34,000,000 мың теңгеге ұлғайту жүргізілді.

2019 жылғы наурызда Холдинг Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігімен жылдық 0,15% пайыздық мөлшерлемесімен және 2039 жылы өтеу мерзімімен 28,000,000 мың теңге сомасына кредиттік келісім жасады. Барлық көрсетілген қаражат "Нұрлы жер" тұрғын үй құрылысы Бағдарламасы аясында тартылды және "Нұрлы жер" бағдарламасына қатысушыларға аванстық несие және аралық тұрғын үй қарыздарын беруге арналған.